

**PROGRAM
OCHRONY ŚRODOWISKA
DLA GMINY UJSOŁY
NA LATA 2021-2024
Z PERSPEKTYWĄ DO ROKU 2026**

Wojewódzki Fundusz Ochrony Środowiska
i Gospodarki Wodnej w Katowicach

**Dofinansowano ze środków Wojewódzkiego Funduszu Ochrony Środowiska
i Gospodarki Wodnej w Katowicach**

**Treści zawarte w publikacji nie stanowią oficjalnego stanowiska organów Wojewódzkiego Funduszu Ochrony
Środowiska i Gospodarki Wodnej w Katowicach.**

ZLECENIODAWCA:

GMINA UJSOŁY

ul. Gminna 1, 34-371 Ujsoly
tel.: 33 864 73 50, faks: 33 864 73 54
mail: ujsoly@ujsoły.com.pl

ZLECENIOBIORCA:

EKO – TEAM KONSULTING

ul. Spokojna 3, 43-330 Hecznarowice
tel.: 33 486 53 53, faks: 33 486 54 54, kom. 513 100 869
mail: biuro@eko-team.com.pl

AUTORZY OPRACOWANIA:

Agnieszka Chylak
Sebastian Kulikowski

INFORMACJE ZAMIESZCZONE W NINIEJSZYM OPRACOWANIU ZOSTAŁY UDOSTĘPNIONE PRZEZ :

- Urząd Gminy Ujsoly,
- Zakład Usług Komunalnych w Ujsolach,
- Starostwo Powiatowe w Żywcu,
- Powiatowy Zarząd Dróg Publicznych w Żywcu
- Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska w Katowicach,
- Państwowe Gospodarstwo Wodne Wody Polskie w Gliwicach,
- Wojewódzki Inspektorat Ochrony Roślin i Nasiennictwa w Katowicach, Oddział w Bielsko-Białej,
- Agencję Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa w Częstochowie, Śląski Oddział Regionalny,
- Śląski Urząd Marszałkowski w Katowicach,
- Stację Chemiczno-Rolniczą w Gliwicach,
- PGL Lasy Państwowe Nadleśnictwo Ujsoly,
- Polskie Koleje Państwowe S.A.,
- TAURON Dystrybucja Sp. z o. o.,
- Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska w Katowicach,
- Regionalną Dyрекcję Ochrony Środowiska w Katowicach,
- Zespół Parków Krajobrazowych Województw Śląskiego.

SPIS TREŚCI

1. Wstęp.....	10
1.1. CEL I PODSTAWA OPRACOWANIA	10
1.2. METODOLOGIA OPRACOWANIA I ZAWARTOŚĆ DOKUMENTU	10
2. UWARUNKOWANIA PRAWNE, SPÓJNOŚĆ Z DOKUMENTAMI STRATEGICZNYMI I PROGRAMOWYMI	12
3. OGÓLNA CHARAKTERYSTYKA GMINY UJSOŁY	18
4. OCENA STANU ŚRODOWISKA.....	20
4.1. LIKWIDACJA ŹRÓDEŁ EMISJI ZANIECZYSZCZEŃ DO POWIETRZA LUB ISTOTNE ZMNIEJSZENIE ICH ODDZIAŁYWANIA.....	20
4.1.1. OPIS STANU OBECNEGO.....	23
4.1.1.1. Jakość powietrza na obszarze gminy Ujsoly	23
4.1.1.1. Emisja z emitorów liniowych.....	27
4.1.1.2. Niska emisja na terenie gminy Ujsoly	28
4.1.1.3. Warunki wykorzystania OZE	30
4.1.2. ANALIZA SWOT	34
4.1.3. CELE I ZADANIA ŚRODOWISKOWE Z ZAKRESU LIKWIDACJI ŹRÓDEŁ EMISJI ZANIECZYSZCZEŃ	35
4.1.4. WPLYW ZMIAN KLIMATU NA ENERGETYKĘ I TRANSPORT ORAZ WRAŻLIWOŚĆ I ADAPTACJA DO ZMIAN	37
4.1. ZAGROŻENIA HAŁASEM	39
4.1.1. OPIS STANU OBECNEGO.....	39
4.1.1.1. Hałas przemysłowy	40
4.1.1.2. Hałas drogowy.....	40
4.1.2. ANALIZA SWOT	41
4.1.3. CELE I ZADANIA ŚRODOWISKOWE W ZAKRESIE ZAGROŻEŃ HAŁASEM	41
4.2. POLA ELEKTROMAGNETYCZNE.....	43
4.2.1. OPIS STANU OBECNEGO.....	43
4.2.2. ANALIZA SWOT	45
4.2.3. CELE I ZADANIA ŚRODOWISKOWE W ZAKRESIE PÓL ELEKTROMAGNETYCZNYCH.....	45
4.3. ZRÓWNOWAŻONE GOSPODAROWANIE WODAMI.....	46
4.3.1. OPIS STANU OBECNEGO.....	46
4.3.1.1. Wody powierzchniowe	46
4.3.1.2. Monitoring rzek w rejonie gminy Ujsoly	48
4.3.1.3. Wody podziemne	49
4.3.1.4. Monitoring wód podziemnych.....	50
4.3.1.5. Ochrona przed powodzią oraz skutkami suszy	51
4.3.2. ANALIZA SWOT	53
4.3.3. CELE I ZADANIA ŚRODOWISKOWE W ZAKRESIE ZRÓWNOWAŻONEGO GOSPODAROWANIA WODAMI.....	53
4.4. GOSPODARKA WODNO - ŚCIEKOWA	55
4.4.1. OPIS STANU OBECNEGO.....	56
4.4.1.1. Zaopatrzenie w wodę	56
4.4.1.2. Odbiór ścieków	57
4.4.2. ANALIZA SWOT	58
4.5.3. CELE I ZADANIA ŚRODOWISKOWE W ZAKRESIE GOSPODARKI WODNO-ŚCIEKOWEJ	59
4.4.3. OPIS STANU OBECNEGO.....	60
4.4.3.1. Surowce naturalne	60
4.6.1.2. Osuwiska.....	61
4.4.4. ANALIZA SWOT	62

4.4.5. CELE I ZADANIA ŚRODOWISKOWE Z ZAKRESU ZARZĄDZANIA ZASOBAMI GEOLOGICZNYMI	62
4.5. GLEBY I TERENY ROLNICZE	64
4.5.1. OPIS STANU OBECNEGO	65
4.5.1.1. Gleby	65
4.5.1.2. Struktura użytkowania terenu	65
4.5.1.3. Rolnictwo	66
4.5.1.4. Badania gleb	68
4.5.2. ANALIZA SWOT	70
4.5.3. CELE I ZADANIA ŚRODOWISKOWE Z ZAKRESU OCHRONY GLEB I TERENÓW ROLNICZYCH	70
4.6. GOSPODARKA ODPADAMI W KIERUNKU GOSPODARKI O OBIEGU ZAMKNIĘTYM	72
4.6.1. OPIS STANU OBECNEGO	73
4.6.1.1. Zasady gospodarowania odpadami na terenie gminy	74
4.6.1.2. Ilości zebranych odpadów	75
4.6.1.3. Azbest	76
4.6.2. ANALIZA SWOT	77
4.6.3. CELE I ZADANIA ŚRODOWISKOWE Z ZAKRESU GOSPODARKI ODPADAMI W KIERUNKU GOSPODARKI O OBIEGU ZAMKNIĘTYM	77
4.7. ZARZĄDZENIE ZASOBAMI DZIEDZICTWA PRZYRODNICZEGO ORAZ WSPIERANIE WIELOFUNKCYJNEJ I TRWAŁE ZRÓWNOWAŻONEJ GOSPODARKI LEŚNEJ	78
4.7.1. OPIS STANU OBECNEGO	81
4.7.1.1. Siedliska przyrodnicze mające znaczenie dla ochrony środowiska	81
4.7.1.2. Formy ochrony przyrody na terenie gminy Ujsoly	82
4.7.1.3. Ochrona i zrównoważony rozwój lasów	86
4.7.2. ANALIZA SWOT	88
4.7.3. CELE I ZADANIA ŚRODOWISKOWE W ZAKRESIE ZARZĄDZANIA ZASOBAMI DZIEDZICTWA PRZYRODNICZEGO ORAZ WSPIERANIE WIELOFUNKCYJNEJ I TRWAŁE ZRÓWNOWAŻONEJ GOSPODARKI LEŚNEJ	88
4.8. PRZECIWDZIAŁANIE ZAGROŻENIOM ŚRODOWISKA	89
4.8.1. OPIS STANU OBECNEGO	89
4.8.2. ANALIZA SWOT	90
4.8.3. CELE I ZADANIA ŚRODOWISKOWE W ZAKRESIE PRZECIWDZIAŁANIA ZAGROŻENIOM ŚRODOWISKA	90
5. ZAGADNIENIA HORYZONTALNE	91
5.1. ADAPTACJA DO ZMIAN KLIMATU	91
5.2. NADZWYCZAJNE ZAGROŻENIA	92
5.3. DZIAŁANIA EDUKACYJNE	92
5.4. MONITORING ŚRODOWISKA	93
6. CELE PROGRAMU OCHRONY ŚRODOWISKA I ICH FINANSOWANIE	95
7. SYSTEM REALIZACJI PROGRAMU OCHRONY ŚRODOWISKA	121
8. STRESZCZENIE W JĘZYKU NIESPECJALISTYCZNYM	121

SPIS RYSUNKÓW

RYSUNEK 1 LOKALIZACJA GMINY UJSOŁY NA TLE POWIATU ŻYWIECKIEGO	18
RYSUNEK 1 ŚREDNIE STĘŻENIE DWUTLENKU SIARKI NA STACJI W USTRONIU PRZY UL. SANATORYJNEJ W LATACH 2018-2020 ($\mu\text{G}/\text{M}^3$)	24
RYSUNEK 2 ŚREDNIE STĘŻENIE DWUTLENKU AZOTU NA STACJI W USTRONIU PRZY UL. SANATORYJNEJ W LATACH 2018-2020 ($\mu\text{G}/\text{M}^3$)	24
RYSUNEK 3 ŚREDNIE STĘŻENIE PYŁU PM ₁₀ NA STACJI W USTRONIU PRZY UL. SANATORYJNEJ W LATACH 2018-2020 ($\mu\text{G}/\text{M}^3$)	25

RYSUNEK 4 ZUŻYCIE ENERGII FINALNEJ I EMISJA CO ₂ Z POSZCZEGÓLNYCH SEKTORÓW NA TERENIE GMINY UJSOŁY	29
RYSUNEK 5 ENERGIA WIATRU W kWh/(m ² /rok) NA WYSOKOŚCI 10 I 30 M N.P.M.	30
RYSUNEK 6 ŚREDNIE ROCZNE SUMY USŁONECZNIECIA.....	31
RYSUNEK 7 MAPA ROZKŁADU GĘSTOŚCI ZIEMSKIEGO STRUMIENIA CIEPLNEGO NA OBSZARZE POLSKI.....	32
RYSUNEK 8 WODY POWIERZCHNIOWE NA TERENIE GMINY UJSOŁY.....	47
RYSUNEK 9 OBSZAR ZAGROŻENIA POWODZIOWEGO WYSTĘPUJĄCEGO NA TERENIE GMINY UJSOŁY	52
RYSUNEK 10 ROZKŁAD PRZESTRZENNY WARTOŚCI SPI NA TERENIE KRAJU W CZERWCU 2019 ROKU	53
RYSUNEK 12 STRUKTURA UŻYTKOWANIA POWIERZCHNI GMINY UJSOŁY	66
RYSUNEK 13 PUNKTY POBORU PRÓBEK DO BADAŃ GLEB PROWADZONYCH W RAMACH MONITORINGU CHEMIZMU GLEB ORNYCH POLSKI, KTÓRY STANOWI PODSYSTEM PAŃSTWOWEGO MONITORINGU ŚRODOWISKA W ZAKRESIE JAKOŚCI GLEB I ZIEMI. LOKALIZACJA PUNKTÓW POMIAROWYCH NA TERENIE POWIATU ŻYWIECKIEGO (413 I 415).....	69
RYSUNEK 14 PODZIAŁ GEOBOTANICZNY REJONU GMINY UJSOŁY.....	81
RYSUNEK 15 OBSZARY CHRONIONE NA TERENIE GMINY UJSOŁY	85
RYSUNEK 16 OBSZARY LEŚNE NA TERENIE GMINY UJSOŁY	86

SPIS TABEL

TABELA 1 RELACJA KIERUNKÓW INTERWENCJI OKREŚLONYCH W POŚ DLA WOJ. ŚLĄSKIEGO ORAZ W POLITYCE EKOLOGICZNEJ PAŃSTWA 2030.....	11
TABELA 2 ZESTAWIENIE DOKUMENTÓW STRATEGICZNYCH I PRZEDSTAWIENIE SPÓJNOŚCI Z CELAMI ZAPISANYMI W „PROGRAMIE OCHRONY ŚRODOWISKA DLA GMINY UJSOŁY NA LATA 2021-2024 Z PERSPEKTYWĄ DO ROKU 2026”	12
TABELA 3 WYBRANE EFEKTY REALIZACJI DOTYCHCZASOWEGO POŚ	20
TABELA 4 WSKAŹNIKI MONITOROWANIA REALIZACJI DZIAŁAŃ W ZAKRESIE OCHRONY POWIETRZA.....	23
TABELA 5 POJAZDY NA TERENIE POWIATU ŻYWIECKIEGO, W TYM NA TERENIE GMINY UJSOŁY W LATACH 2017-2020	27
TABELA 6 ROCZNA EMISJA SUBSTANCJI SZKODLIWYCH DO ATMOSFERY ZE ŚRODKÓW TRANSPORTU W REJONIE GMINY UJSOŁY W 2020 ROKU.....	28
TABELA 7 POWIERZCHNIA UPRAW NA TERENIE GMINY UJSOŁY	33
TABELA 8 ZAPOTRZEBOWANIE NA SŁOMĘ DLA POSZCZEGÓLNYCH GATUNKÓW ZWIERZĄT HODOWANYCH.....	33
TABELA 9 WSKAŹNIK WIELKOŚCI PRODUKCJI BIOGAZU W PRZELICZENIU NA SZTUKI DUŻE [m ³ /SD/D]	34
TABELA 10 POGŁOWIE ZWIERZĄT GOSPODARSKICH NA TERENIE GMINY UJSOŁY ORAZ PRODUKCJA BIOGAZU.....	34
TABELA 11 WYBRANE EFEKTY REALIZACJI DOTYCHCZASOWEGO POŚ	39
TABELA 12 WSKAŹNIKI MONITOROWANIA REALIZACJI DZIAŁAŃ W ZAKRESIE KLIMATU AKUSTYCZNEGO – OCHRONY PRZED HAŁASEM	39
TABELA 13 WYBRANE EFEKTY REALIZACJI DOTYCHCZASOWEGO POŚ	43
TABELA 14 WSKAŹNIKI MONITOROWANIA REALIZACJI DZIAŁAŃ W ZAKRESIE PÓL ELEKTROMAGNETYCZNYCH	43
TABELA 15 WYBRANE EFEKTY REALIZACJI DOTYCHCZASOWEGO POŚ	46
TABELA 16 WSKAŹNIKI MONITOROWANIA REALIZACJI DZIAŁAŃ W ZAKRESIE OCHRONY PRZED POWODZIĄ.....	46
TABELA 17 CIEKI WODNE WYSTĘPUJĄCE NA TERENIE GMINY UJSOŁY.....	47
TABELA 18 KLASYFIKACJA I WYNIKI WSKAŹNIKÓW NIEORGANICZNYCH W PUNKTACH POMIAROWYCH PRZEPROWADZONYCH W 2019 ROKU W SIECI KRAJOWEJ MONITORINGU WÓD PODZIEMNYCH W REJONIE GMINY UJSOŁY	50
TABELA 19 WYBRANE EFEKTY REALIZACJI DOTYCHCZASOWEGO POŚ	55
TABELA 20 WSKAŹNIKI MONITOROWANIA REALIZACJI DZIAŁAŃ W ZAKRESIE GOSPODARKI WODNO-ŚCIEKOWEJ	56
TABELA 21 WYBRANE EFEKTY REALIZACJI DOTYCHCZASOWEGO POŚ	60
TABELA 22 WSKAŹNIKI MONITOROWANIA REALIZACJI DZIAŁAŃ W ZAKRESIE ZASOBÓW GEOLOGICZNYCH.....	60
TABELA 23 WYBRANE EFEKTY REALIZACJI DOTYCHCZASOWEGO POŚ	64
TABELA 24 WSKAŹNIKI MONITOROWANIA REALIZACJI DZIAŁAŃ W ZAKRESIE OCHRONY GLEB I TERENÓW ROLNICZYCH	65
TABELA 25 SZCZEGÓŁOWE ZESTAWIENIE UŻYTKOWANIA POWIERZCHNI GMINY	65
TABELA 26 WYBRANE EFEKTY REALIZACJI DOTYCHCZASOWEGO POŚ	72
TABELA 27 WSKAŹNIKI MONITOROWANIA REALIZACJI DZIAŁAŃ W ZAKRESIE GOSPODARKI ODPADAMI	72
TABELA 28 IŁOŚCI ZEBRANYCH ODPADÓW W ROKU 2020 NA TERENIE GMINY UJSOŁY.....	75
TABELA 29 WYBRANE EFEKTY REALIZACJI DOTYCHCZASOWEGO POŚ	78

TABELA 30 WSKAŹNIKI MONITOROWANIA REALIZACJI DZIAŁAŃ W ZAKRESIE ZASOBÓW PRZYRODNICZYCH I ZASOBÓW LEŚNYCH.....	80
TABELA 31 POMNIKI PRZYRODY ZLOKALIZOWANE NA TERENIE GMINY UJSOŁY	85
TABELA 32 WSKAŹNIKI MONITOROWANIA REALIZACJI DZIAŁAŃ W ZAKRESIE NADZWYCZAJNYCH ZAGROŻEŃ ŚRODOWISKOWYCH	89
TABELA 33 CELE, KIERUNKI INTERWENCJI I ZADANIA Z ZAKRESU LIKWIDACJI ŹRÓDEŁ ZANIECZYSZCZEŃ.....	95
TABELA 34 HARMONOGRAM ZADAŃ WŁASNYCH W ZAKRESIE LIKWIDACJI ŹRÓDEŁ ZANIECZYSZCZEŃ	96
TABELA 35 HARMONOGRAM ZADAŃ MONITOROWANYCH W ZAKRESIE LIKWIDACJI ŹRÓDEŁ ZANIECZYSZCZEŃ.....	99
TABELA 36 CELE, KIERUNKI INTERWENCJI I ZADANIA Z ZAKRESU OCHRONY PRZED HAŁASEM	100
TABELA 37 HARMONOGRAM ZADAŃ WŁASNYCH W ZAKRESIE OCHRONY PRZED HAŁASEM.....	101
TABELA 38 HARMONOGRAM ZADAŃ MONITOROWANYCH W ZAKRESIE OCHRONY PRZED HAŁASEM	101
TABELA 39 CELE, KIERUNKI INTERWENCJI I ZADANIA Z ZAKRESU OCHRONY PRZED PROMIENIOWANIEM ELEKTROMAGNETYCZNYM	102
TABELA 40 HARMONOGRAM ZADAŃ WŁASNYCH W ZAKRESIE OCHRONY PRZED PROMIENIOWANIEM ELEKTROMAGNETYCZNYM	102
TABELA 41 HARMONOGRAM ZADAŃ MONITOROWANYCH W ZAKRESIE OCHRONY PRZED PROMIENIOWANIEM ELEKTROMAGNETYCZNYM	103
TABELA 42 CELE, KIERUNKI INTERWENCJI I ZADANIA W ZAKRESIE ZRÓWNOWAŻONEGO GOSPODAROWANIA WODAMI	103
TABELA 43 HARMONOGRAM ZADAŃ WŁASNYCH W ZAKRESIE ZRÓWNOWAŻONEGO GOSPODAROWANIA WODAMI	105
TABELA 44 HARMONOGRAM ZADAŃ MONITOROWANYCH W ZAKRESIE ZRÓWNOWAŻONEGO GOSPODAROWANIA WODAMI	105
TABELA 45 CELE, KIERUNKI INTERWENCJI I ZADANIA W ZAKRESIE GOSPODARKI WODNO-ŚCIEKOWEJ.....	107
TABELA 46 HARMONOGRAM ZADAŃ WŁASNYCH W ZAKRESIE GOSPODARKI WODNO-ŚCIEKOWEJ	108
TABELA 47 HARMONOGRAM ZADAŃ MONITOROWANYCH W ZAKRESIE GOSPODARKI WODNO-ŚCIEKOWEJ.....	109
TABELA 48 CELE, KIERUNKI INTERWENCJI I ZADANIA W ZAKRESIE ZARZĄDZANIA ZASOBAMI GEOLOGICZNYMI.....	110
TABELA 49 HARMONOGRAM ZADAŃ WŁASNYCH W ZAKRESIE ZARZĄDZANIA ZASOBAMI GEOLOGICZNYMI	111
TABELA 50 HARMONOGRAM ZADAŃ MONITOROWANYCH W ZAKRESIE ZARZĄDZANIA ZASOBAMI GEOLOGICZNYMI	111
TABELA 51 CELE, KIERUNKI INTERWENCJI I ZADANIA W ZAKRESIE OCHRONY GLEB I TERENÓW ROLNICZYCH	112
TABELA 52 HARMONOGRAM ZADAŃ MONITOROWANYCH W ZAKRESIE OCHRONY GLEB I TERENÓW ROLNICZYCH.....	113
TABELA 53 CELE, KIERUNKI INTERWENCJI I ZADANIA W ZAKRESIE GOSPODARKI ODPADAMI W KIERUNKU GOSPODARKI O OBIEGU ZAMKNIĘTYM.....	114
TABELA 54 HARMONOGRAM ZADAŃ WŁASNYCH W ZAKRESIE GOSPODARKI ODPADAMI W KIERUNKU GOSPODARKI O OBIEGU ZAMKNIĘTYM.....	115
TABELA 55 CELE, KIERUNKI INTERWENCJI W ZAKRESIE ZARZĄDZANIA ZASOBAMI DZIEDZICTWA PRZYRODNICZEGO I WSPIERANIA WIELOFUNKCYJNEJ I TRWALE ZRÓWNOWAŻONEJ GOSPODARKI LEŚNEJ	116
TABELA 56 HARMONOGRAM ZADAŃ WŁASNYCH W ZAKRESIE ZARZĄDZANIA ZASOBAMI DZIEDZICTWA PRZYRODNICZEGO I WSPIERANIA WIELOFUNKCYJNEJ I TRWALE ZRÓWNOWAŻONEJ GOSPODARKI LEŚNEJ	117
TABELA 57 HARMONOGRAM ZADAŃ MONITOROWANYCH W ZAKRESIE ZARZĄDZANIA ZASOBAMI DZIEDZICTWA PRZYRODNICZEGO I WSPIERANIA WIELOFUNKCYJNEJ I TRWALE ZRÓWNOWAŻONEJ GOSPODARKI LEŚNEJ.....	118
TABELA 58 CELE, KIERUNKI INTERWENCJI I ZADANIA Z ZAKRESU PRZECIWDZIAŁANIA ZAGROŻENIOM ŚRODOWISKA	119
TABELA 59 HARMONOGRAM ZADAŃ WŁASNYCH W ZAKRESIE PRZECIWDZIAŁANIA ZAGROŻENIOM ŚRODOWISKA	119
TABELA 60 HARMONOGRAM ZADAŃ MONITOROWANYCH W ZAKRESIE Z PRZECIWDZIAŁANIA ZAGROŻENIOM ŚRODOWISKA	120
TABELA 61 DZIAŁANIA W RAMACH ZARZĄDZANIA ŚRODOWISKIEM	121

WYKAZ SKRÓTÓW:

AKPOŚK	-	Aktualizacja Krajowego Programu Oczyszczania Ścieków Komunalnych
BAT	-	najlepsza dostępna technika
ChZT	-	chemiczne zapotrzebowanie na tlen
DK	-	droga krajowa
DW	-	droga wojewódzka
GDDKiA	-	Generalna Dyrekcja Dróg Krajowych i Autostrad
GIOŚ	-	Główny Inspektorat Ochrony Środowiska
GPR	-	Generalny Pomiar Ruchu
GPZ	-	Główny punkt zasilania
GUS	-	Główny Urząd Statystyczny
GZWP	-	Główne Zbiorniki Wód Podziemnych
ITPOK	-	Instalacja Termicznego Przetwarzania Odpadów
IUNG	-	Instytut Uprawy Nawożenia i Gleboznawstwa
KPGO	-	Krajowy Plan Gospodarki Odpadami
KPOŚK	-	Krajowy Program Oczyszczania Ścieków Komunalnych
LKP	-	Leśny kompleks promocyjny
LZWP	-	Lokalny zbiornik wód podziemnych
MZP	-	mapa zagrożeń powodziowych,
MRP	-	mapa ryzyka powodzi
MPZP	-	Miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego
NFOŚiGW	-	Narodowy Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej
ODR	-	Ośrodek Doradztwa Rolniczego
OOŚ	-	ocena oddziaływania na środowisko
ORSIP	-	Otwarty Regionalny System Informacji Przestrzennej
OSO	-	obszary specjalnej ochrony ptaków
OZE	-	Odnawialne Źródła Energii
PGW WP	-	Państwowe Gospodarstwo Wodne „Wody Polskie”
PIG	-	Państwowy Instytut Geologiczny
PIOŚ	-	Państwowa Inspekcja Ochrony Środowiska
PIS	-	Państwowa Inspekcja Sanitarna
POH	-	Program Ochrony przed Hałasem
POLiŚ	-	Program Operacyjny Infrastruktura i Środowisko
PONE	-	Program Ograniczania Niskiej Emisji
POP	-	Program Ochrony Powietrza
PTTK	-	Polskie Towarzystwo Turystyczno- Krajoznawcze
PWiK	-	Przedsiębiorstwo Wodociągów i Kanalizacji
PZRP	-	Plan zarządzania ryzykiem powodziowym

RDLP	-	Regionalna Dyrekcja Lasów Państwowych
RDOŚ	-	Regionalna Dyrekcja Ochrony Środowiska
RDW	-	Ramowa Dyrektywa Wodna
RLM	-	Równoważna Liczba Mieszkańców
RPO	-	Regionalny Program Operacyjny
RZGW	-	Regionalny Zarząd Gospodarki Wodnej
SEKAP	-	System Elektronicznej Komunikacji Administracji Publicznej
SIWZ	-	Specyfikacja Istotnych Warunków Zamówienia
SOO	-	specjalne obszary ochrony siedlisk
SPA 2020	-	Strategiczny Plan Adaptacji dla sektorów i obszarów wrażliwych na zmiany klimatu do roku 2020 z perspektywą do roku 2030
WFOŚiGW	-	Wojewódzki Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej
WIOŚ	-	Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska
WODR	-	Wojewódzki Ośrodek Doradztwa Rolniczego
WORP	-	wstępna ocena ryzyka powodziowego
WSO	-	Wojewódzki System Odpadowy
WSSE	-	Wojewódzka Stacja Sanitarno – Epidemiologiczna
WWA	-	wielopierścieniowe węglowodory aromatyczne
PDR	-	zakłady o dużym ryzyku wystąpienia awarii
ZPK	-	Zespół Parków Krajobrazowych
ZZR	-	zakłady o zwiększonym ryzyku wystąpienia awarii
9WWA	-	dziewięć podstawowych aromatycznych węglowodorów wielopierścieniowych

1. Wstęp

1.1. Cel i podstawa opracowania

Podstawą prawną opracowania dokumentacji pt.: **„Program ochrony środowiska dla Gminy Ujsoly na lata 2021-2024 z perspektywą do roku 2026”** jest ustawa Prawo ochrony środowiska (tj. Dz. U. z 2020 r., poz. 1219 z późn. zm.) która mówi, iż „w celu realizacji polityki ochrony środowiska organ wykonawczy sporządza program ochrony środowiska, uwzględniając cele zawarte w strategiach, programach i dokumentach programowych”.

Niniejszy Program Ochrony Środowiska jest zbieżny z założeniami najważniejszych dokumentów strategicznych i programowych obejmujących terytorialnie obszar Gminy Ujsoly.

Gmina Ujsoly posiadała „Program Ochrony Środowiska Gminy Ujsoly” opracowany w 2004 roku i przyjęty uchwałą Rady Gminy Ujsoly. Był to dokument, który w 2015 roku skończył swoją perspektywę, dlatego w 2021 powinien obowiązywać już nowy Program Ochrony Środowiska obejmujący zadania, które będą realizowane w latach 2021-2024 oraz w perspektywie do 2026 roku.

Zapisy ustawy z dnia 3 października 2008 r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko (tj. Dz.U. z 2021 r. poz. 247, z późn. zm.), stanowią, iż po uzgodnieniu braku potrzeby przez Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska istnieje możliwość odstąpienia od przeprowadzenia strategicznej oceny, co ma miejsce w tym przypadku.

W realizacji Programu Ochrony Środowiska istotne jest uspołecznienie całego procesu tworzenia, a następnie jego realizacji i wdrażania. W związku z tym w trakcie procedur opracowania **„Programu...”** Gmina Ujsoly zapewni możliwość udziału społeczeństwa na zasadach i w trybie określonych w ustawie z dnia 3 października 2008 r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko (tj. Dz.U. z 2021 r. poz. 247, z późn. zm.).

Po pozytywnym zaopiniowaniu niniejszego dokumentu przez Zarząd Powiatu Żywieckiego **„Program ochrony środowiska dla Gminy Ujsoly na lata 2021-2024 z perspektywą do roku 2026”** zostanie przyjęty uchwałą Rady Gminy Ujsoly do realizacji.

Z wykonania **„Programu...”** Wójt Gminy Ujsoly powinien co dwa lata sporządzać raporty i przedstawiać je Radzie Gminy oraz przekazać do wiadomości do organu wykonawczego Powiatu Żywieckiego.

Realizacja **„Programu...”** powinna doprowadzić do poprawy stanu środowiska naturalnego oraz zapewnić skuteczne mechanizmy chroniące środowisko przed degradacją, a także stworzyć warunki dla wdrożenia wymagań prawa.

1.2. Metodologia opracowania i zawartość dokumentu

„Program ochrony środowiska dla Gminy Ujsoly na lata 2021-2024 z perspektywą do roku 2026” został opracowany zgodnie z zapisami ustawy z dnia 27 kwietnia 2001 roku Prawo ochrony środowiska (t.j.: Dz. U. z 2020 r., poz. 1219 z późn. zm.) jako narzędzie prowadzenia polityki ochrony środowiska w gminie czyli stworzenia warunków do działań związanych z ochroną środowiska i zrównoważonym rozwojem.

Jednocześnie niniejszy dokument został opracowany zgodnie z Wytycznymi do opracowania wojewódzkich, powiatowych i gminnych programów ochrony środowiska opracowanymi przez Ministerstwo Środowiska we wrześniu 2015 roku oraz zaktualizowanymi w 2017 i 2020 roku w oparciu o aktualne dokumenty strategiczne.

Przytoczone wytyczne wymagają podziału harmonogramów realizacji zadań na zadania własne Gminy Ujsoly oraz zadania monitorowane.

Etapy opracowania niniejszego dokumentu to:

- zebranie szczegółowych danych z Urzędu Gminy Ujsoly, Starostwa Powiatowego w Żywcu, Urzędu Marszałkowskiego Województwa Śląskiego w Katowicach oraz jednostek realizujących zadania środowiskowe na terenie gminy w tym między innymi Zarządów Dróg, Nadleśnictwa Ujsoly, Państwowego Gospodarstwa Wodnego Wód Polskich, WIOŚ, GIOŚ, RDOŚ, ODR i ARiMR, a także większych podmiotów gospodarczych.
- ocena realizacji dotychczasowego **Programu ochrony środowiska**.
- ocena aktualnego stanu wszystkich komponentów środowiskowych na obszarze gminy. Jako punkt odniesienia dla niniejszego dokumentu przyjęto stan środowiska oraz stan infrastruktury ochrony

środowiska na dzień 31.12.2020 r., a tam, gdzie nie było możliwości uzyskania danych wykorzystano stan na dzień 31.12.2019 r., a w niektórych przypadkach nawet na 31.12.2018 r.

- analizy dotychczasowych dokumentów i opracowań planistycznych,
- wyznaczenie celów i sformułowanie kierunków działań pozwalających na realizację celów dokumentów wyższych szczebli. Cele i kierunki działań wyspecyfikowano zgodnie z aktualnymi dokumentami wyższych szczebli, danymi WPF oraz innymi dokumentami planistycznymi udostępnionymi przez Urząd Gminy Ujsoly oraz instytucje od których pozyskano niezbędne dane i informacje.
- określenie realizacji **Programu** w zakresie rozwiązań prawno-instytucjonalnych, a także możliwości ich finansowania.
- określenie zasad monitoringu, który pozwoli na badanie postępów w realizacji **Programu** co 2 lata, w trakcie opracowywania Raportów z realizacji POŚ.

Nawiązując do struktury określonej w „Polityce ekologicznej Państwa 2030” niniejszy dokument zawiera kierunki interwencji nazwane zgodnie z Polityką. Niemniej jednak odnosząc się do poprzedniego Programu niezbędne było w niektórych miejscach zastosowanie nazewnictwa z poprzedniego Programu ochrony środowiska dla Gminy Ujsoly było wskazane ze względu na konieczność porównania stanu środowiska. Dlatego poniżej wskazano podwójne nazewnictwo kierunków interwencji.

Tabela 1 Relacja kierunków interwencji określonych w POŚ dla woj. śląskiego oraz w Polityce ekologicznej państwa 2030

Kierunki interwencji - zgodnie z Polityką Ekologiczną Państwa 2030	Kierunki interwencji - zgodnie z Programem Ochrony Środowiska Województwa Śląskiego do roku 2019 z uwzględnieniem perspektywy do roku 2024
Likwidacja źródeł emisji zanieczyszczeń do powietrza lub istotne zmniejszenie ich oddziaływania	Ochrony klimatu i jakości powietrza
Zrównoważone gospodarowanie wodami w tym zapewnienie dostępu do czystej wody dla społeczeństwa i gospodarki oraz osiągnięcie dobrego stanu wód	Gospodarowania wodami Gospodarka wodno – ściekowa
Ochrona powierzchni ziemi w tym gleb	Gleby i tereny rolnicze
Przeciwdziałanie zagrożeniom środowiska oraz zapewnienie bezpieczeństwa biologicznego jądowego i ochrony radiologicznej	Przeciwdziałanie poważnym awariom
Zarządzanie zasobami dziedzictwa przyrodniczego i kulturowego, w tym ochrona i poprawa stanu różnorodności biologicznej i krajobrazu	Zasobów przyrodniczych w tym leśnych
Wspieranie wielofunkcyjnej i trwale zrównoważonej gospodarki leśnej	
Gospodarka odpadami w kierunku gospodarki o obiegu zamkniętym	Gospodarki odpadami i zapobieganie powstawaniu odpadów
Zarządzanie zasobami geologicznymi	Zasoby geologiczne, tereny przemysłowe i zdegradowane
Edukacja ekologiczna Usprawnienie systemu kontroli i zarządzania ochroną środowiska Adaptacja do zmian klimatu	Zagadnienia horyzontalne (ujęto adaptacje do zmian klimatu, edukację oraz monitoring i kontrole)
Brak w Polityce Ekologicznej Państwa 2030	Pola elektromagnetyczne Hałas

Źródło: Program Ochrony Środowiska Województwa Śląskiego do roku 2019 z uwzględnieniem perspektywy do roku 2024, Polityka ekologiczna państwa 2030 – strategia rozwoju w obszarze środowiska i gospodarki wodnej

W związku z tym uznaje się, że kierunki interwencji w Programie odpowiadają i są spójne z kierunkami Polityki ekologicznej państwa 2030.

2. Uwarunkowania prawne, spójność z dokumentami strategicznymi i programowymi

Podstawowymi aktami prawnymi, które miały wpływ na treść „Programu ochrony środowiska dla Gminy Ujsoly na lata 2021-2024 z perspektywą do roku 2026” były następujące ustawy:

- Ustawa Prawo ochrony środowiska,
- Ustawa o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko,
- Ustawa o ochronie przyrody,
- Ustawa o ochronie gruntów rolnych i leśnych,
- Ustawa o lasach,
- Ustawa Prawo wodne,
- Ustawa Prawo geologiczne i górnicze,
- Ustawa o zbiorowym zaopatrzeniu w wodę i zbiorowym odprowadzaniu ścieków,
- Ustawa o odpadach,
- Ustawa o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym,
- Ustawa o zapobieganiu szkodom w środowisku i ich naprawie,
- Ustawa o utrzymaniu czystości i porządku w gminach.

Istotnym elementem prognozowania strategicznego jest zapewnienie spójności celów rozwoju wyznaczonych w dokumentach programowych i strategicznych opracowanych na poziomie gminy, powiatu oraz na poziomie wojewódzkim, krajowym i UE.

Poniżej przedstawiono powiązanie „Programu ochrony środowiska dla Gminy Ujsoly na lata 2021-2024 z perspektywą do roku 2026” z dokumentami strategicznymi szczebla krajowego i regionalnego.

Podczas tworzenia „Programu...” brano pod uwagę założenia, cele, kierunki działań i interwencji zapisane w aktualnie obowiązujących dokumentach nadrzędnych. Program ochrony środowiska w swoich założeniach uwzględnia najbardziej istotne kierunki rozwoju. Cele, obszary problemowe oraz kierunki rozwoju analizowanych dokumentów prezentuje poniższa tabela.

Tabela 2 Zestawienie dokumentów strategicznych i przedstawienie spójności z celami zapisanymi w „Programie ochrony środowiska dla Gminy Ujsoly na lata 2021-2024 z perspektywą do roku 2026”

Nazwa dokumentu	Cele wskazane w dokumencie strategicznym	Kierunki interwencji dokumentu strategicznego wpisujące się w cele „Programu ochrony środowiska dla Gminy Ujsoly na lata 2021-2024 z perspektywą do roku 2026”
NADRZĘDNE DOKUMENTY STRATEGICZNE		
Długookresowa Strategia Rozwoju Kraju Polska 2030 Trzecia Fala Nowoczesności	Cel 7 - Zapewnienie bezpieczeństwa energetycznego oraz ochrona i poprawa stanu środowiska, Cel 8 - Wzmocnienie mechanizmów terytorialnego równoważenia rozwoju dla rozwijania i pełnego wykorzystania potencjałów regionalnych, Cel 9 - Zwiększenie dostępności terytorialnej Polski poprzez utworzenie zrównoważonego, spójnego i przyjaznego	7.1: Modernizacja infrastruktury i bezpieczeństwo energetyczne, 7.2: Modernizacja sieci elektroenergetycznych, 7.4: Realizacja programu inteligentnych sieci w energetyce, 7.7: Stworzenie zachęt przyspieszających rozwój zielonej gospodarki, 7.8: Zwiększenie poziomu ochrony środowiska, 8.1: Rewitalizacja obszarów problemowych, 9.1: Sprawna modernizacja, rozbudowa i budowa zintegrowanego systemu transportowego.

	użytkownikom systemu transportowego.	
Strategia na rzecz Odpowiedzialnego Rozwoju do roku 2020 (z perspektywą do 2030 r.)	<p>Cel szczegółowy I – Trwały wzrost gospodarczy oparty coraz silniej o wiedzę, dane i doskonałość organizacyjną.</p> <p>Cel szczegółowy II – Rozwój społecznie wrażliwy i terytorialnie zrównoważony.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Stymulowanie popytu na innowacje przez sektor publiczny, • Wsparcie dla podwyższania atrakcyjności inwestycyjnej Śląska oraz promocji zmian strukturalnych, • Aktywne gospodarczo i przyjazne mieszkańcom samorządy, • Rozwój obszarów wiejskich.
Polityka ekologiczna państwa 2030 – strategia rozwoju w obszarze środowiska i gospodarki wodnej	<p>Cel szczegółowy: Środowisko i zdrowie. Poprawa jakości środowiska i bezpieczeństwa ekologicznego (I).</p> <p>Cel szczegółowy: Środowisko i gospodarka. Zrównoważone gospodarowanie zasobami środowiska (II).</p> <p>Cel szczegółowy: Środowisko i klimat. Łagodzenie zmian klimatu i adaptacja do nich oraz zarządzanie ryzykiem klęsk żywiołowych (III).</p> <p>Cel szczegółowy: Środowisko i edukacja. Rozwijanie kompetencji (wiedzy, umiejętności i postaw) ekologicznych społeczeństwa (IV).</p> <p>Cel szczegółowy: Środowisko i administracja. Poprawa efektywności funkcjonowania instrumentów ochrony środowiska (V).</p>	<p>Zrównoważone gospodarowanie wodami, w tym zapewnienie dostępu do czystej wody dla społeczeństwa i gospodarki oraz osiągnięcie dobrego stanu wód (I.1).</p> <p>Likwidacja źródeł emisji zanieczyszczeń do powietrza lub istotne zmniejszenie ich oddziaływania (I.2).</p> <p>Ochrona powierzchni ziemi, w tym gleb (I.3).</p> <p>Przeciwdziałanie zagrożeniom środowiska oraz zapewnienie bezpieczeństwa biologicznego, jądrowego i ochrony radiologicznej (I.4).</p> <p>Zarządzanie zasobami dziedzictwa przyrodniczego i kulturowego, w tym ochrona i poprawa stanu różnorodności biologicznej i krajobrazu (II.1).</p> <p>Wspieranie wielofunkcyjnej i trwale zrównoważonej gospodarki leśnej (II.2).</p> <p>Gospodarka odpadami w kierunku gospodarki o obiegu zamkniętym (II.3).</p> <p>Zarządzanie zasobami geologicznymi poprzez opracowanie i wdrożenie polityki surowcowej państwa (II.4).</p> <p>Wspieranie wdrażania ekoinnowacji oraz upowszechnianie najlepszych dostępnych technik BAT (II.5).</p> <p>Przeciwdziałanie zmianom klimatu (III.1).</p> <p>Adaptacja do zmian klimatu i zarządzanie ryzykiem klęsk żywiołowych (III.2).</p> <p>Edukacja ekologiczna, w tym kształtowanie wzorców zrównoważonej konsumpcji (IV.1).</p> <p>Usprawnienie systemu kontroli i zarządzania ochroną środowiska oraz doskonalenie systemu finansowania (V.1).</p>
Strategia Zrównoważonego Rozwoju Transportu do 2030 roku		<p>Kierunek interwencji 3: zmiany w indywidualnej i zbiorowej mobilności,</p> <p>Kierunek interwencji 5: ograniczanie negatywnego wpływu transportu na środowisko.</p>
Strategia zrównoważonego rozwoju wsi, rolnictwa i rybactwa 2030	Cel szczegółowy II. Poprawa jakości życia, infrastruktury i stanu środowiska.	<p>Kierunek interwencji: II.4. Zrównoważone gospodarowanie i ochrona zasobów środowiska,</p> <p>Kierunek interwencji: II.5. Adaptacja do zmian klimatu i przeciwdziałanie tym zmianom.</p>
Strategia rozwoju systemu bezpieczeństwa narodowego Rzeczypospolitej Polskiej 2022	<p>Cel 3. Rozwój odporności na zagrożenia bezpieczeństwa narodowego</p> <p>Cel 4. Zwiększenie integracji polityk publicznych z polityką bezpieczeństwa</p>	<p>Kierunek interwencji 4.1.2. Koordynacja działań i procedur planowania przestrzennego uwzględniających wymagania obronności i bezpieczeństwa państwa,</p> <p>Kierunek interwencji 4.1.3. Wspieranie rozwoju infrastruktury przez sektor bezpieczeństwa,</p> <p>Kierunek interwencji 4.1.4. Wspieranie ochrony środowiska przez sektor bezpieczeństwa.</p>

Krajowa Strategia Rozwoju Regionalnego 2030	<p>Cel 1. Zwiększenie spójności rozwoju kraju w wymiarze społecznym, gospodarczym, środowiskowym i przestrzennym,</p> <p>Cel 2. Wzmacnianie regionalnych przewag konkurencyjnych</p>	<p>Kierunek interwencji 1.3. Przyspieszenie transformacji profilu gospodarczego Śląska,</p> <p>Kierunek interwencji 1.4. Przeciwdziałanie kryzysom na obszarach zdegradowanych,</p> <p>Kierunek interwencji 1.5. Rozwój infrastruktury wspierającej dostarczanie usług publicznych i podnoszącej atrakcyjność inwestycyjną obszarów,</p> <p>Kierunek interwencji 2.3. Innowacyjny rozwój regionu i doskonalenie podejścia opartego na Regionalnych Inteligentnych Specjalizacjach.</p>
DOKUMENTY SEKTOROWE		
Krajowy Program Ochrony Powietrza do roku 2020 (z perspektywą do roku 2030)	<p>Cel 1 - osiągnięcie w możliwie krótkim czasie poziomów dopuszczalnych i docelowych niektórych substancji, określonych w dyrektywie 2008/50/WE i 2004/107/WE, oraz utrzymanie ich na tych obszarach, na których są dotrzymywane, a w przypadku pyłu PM_{2,5} także pułapu stężenia ekspozycji oraz Krajowego Celu Redukcji Narażenia,</p> <p>Cel 2 - osiągnięcie w perspektywie do roku 2030 stężeń niektórych substancji w powietrzu na poziomach wskazanych przez WHO (Światową Organizację Zdrowia) oraz nowych wymagań wynikających z regulacji prawnych projektowanych przepisami prawa unijnego.</p>	<ol style="list-style-type: none"> 1. Podniesienie rangi zagadnienia poprawy jakości powietrza poprzez skonsolidowanie działań na szczeblu krajowym oraz powołanie Partnerstwa na rzecz poprawy jakości powietrza, 2. Stworzenie ram prawnych sprzyjających realizacji efektywnych działań mających na celu poprawę jakości powietrza, 3. Włączenie społeczeństwa w działania na rzecz poprawy jakości powietrza poprzez zwiększenie świadomości społecznej oraz tworzenie trwałych platform dialogu z organizacjami społecznymi, 4. Rozwój i rozpowszechnienie technologii sprzyjających poprawie jakości powietrza, 5. Rozwój mechanizmów kontrolowania źródeł niskiej emisji sprzyjających poprawie jakości powietrza, 6. Upowszechnienie mechanizmów finansowych sprzyjających poprawie jakości powietrza.
Aktualizacja Krajowego Programu Oczyszczania Ścieków Komunalnych	Celem Programu jest ograniczenie zrzutów niedostatecznie oczyszczanych ścieków, a co za tym idzie – ochrona środowiska wodnego przed ich niekorzystnymi skutkami	<ol style="list-style-type: none"> 1. Budowa sieci kanalizacyjnej, 2. Inwestycje związane z oczyszczalniami ścieków, 3. Dostosowanie oczyszczalni do art. 5.2.
Krajowy Plan Gospodarki Odpadami 2022	<p>Cel 1 - Zmniejszenie ilości powstających odpadów, zwiększanie świadomości społeczeństwa na temat należytego gospodarowania odpadami komunalnymi,</p> <p>Cel 2 - osiągnięcie poziomu recyklingu i przygotowania do ponownego użycia ogólnej masy odpadów komunalnych w wysokości 50% do 2025 r.,</p> <p>Cel 3 - zmniejszenie udziału zmieszanych odpadów</p>	<ol style="list-style-type: none"> 1. Zmniejszenie ilości powstających odpadów; 2. Zwiększanie świadomości społeczeństwa na temat właściwego gospodarowania odpadami komunalnymi, w tym odpadami żywności i innymi odpadami ulegającymi biodegradacji; 3. Doprowadzenie do funkcjonowania systemów zagospodarowania odpadów zgodnie z hierarchią sposobów postępowania z odpadami. 4. Zmniejszenie udziału zmieszanych odpadów komunalnych w całym strumieniu zbieranych odpadów (zwiększenie udziału odpadów zbieranych selektywnie); 5. Zmniejszenie ilości odpadów komunalnych ulegających biodegradacji kierowanych na składowiska odpadów, aby nie było składowanych w 2020 r. więcej niż 35% masy

	komunalnych w całym strumieniu zbieranych odpadów (zwiększenie udziału odpadów zbieranych selektywnie).	<p>tych odpadów w stosunku do masy odpadów wytworzonych w 1995 r.;</p> <ol style="list-style-type: none"> 6. Zaprzestanie składowania odpadów ulegających biodegradacji selektywnie zebranych; 7. Zaprzestanie składowania zmieszanych odpadów komunalnych bez przetworzenia; 8. Zmniejszenie liczby miejsc nielegalnego składowania odpadów komunalnych; 9. Utworzenie systemu monitorowania gospodarki odpadami komunalnymi; 10. Monitorowanie i kontrola postępowania z frakcją odpadów komunalnych wysortowywaną ze strumienia zmieszanych odpadów komunalnych i nieprzeznaczoną do składowania (frakcja 19 12 12); 11. Zbilansowanie funkcjonowania systemu gospodarki odpadami komunalnymi w świetle obowiązującego zakazu składowania określonych frakcji odpadów komunalnych i pochodzących z przetwarzania odpadów komunalnych, w tym odpadów o zawartości ogólnego węgla organicznego powyżej 5% s.m. i o cieple spalania powyżej 6 MJ/kg suchej masy, od 1 stycznia 2016 r.
Strategiczny Plan Adaptacji dla sektorów i obszarów wrażliwych na zmiany klimatu do roku 2020 z perspektywą do roku 2030 (SPA2020)	<p>Cel 1. - Zapewnienie bezpieczeństwa energetycznego i dobrego stanu środowiska</p> <p>Cel 2. - Skuteczna adaptacja do zmian klimatu na obszarach wiejskich</p> <p>Cel 3. - Rozwój transportu w warunkach zmian klimatu</p> <p>Cel 4. - Zapewnienie zrównoważonego rozwoju regionalnego i lokalnego z uwzględnieniem zmian klimatu</p> <p>Cel 5. - Stymulowanie innowacji sprzyjających adaptacji do zmian klimatu</p> <p>Cel 6. - Kształtowanie postaw społecznych sprzyjających adaptacji do zmian klimatu</p>	<p>Kierunek działań 1.1- dostosowanie sektora gospodarki wodnej do zmian klimatu,</p> <p>Kierunek działań 1.3 – dostosowanie sektora energetycznego do zmian klimatu,</p> <p>Kierunek działań 1.4 – ochrona różnorodności biologicznej i gospodarka leśna w kontekście zmian klimatu,</p> <p>Kierunek działań 2.1 - stworzenie lokalnych systemów monitorowania i ostrzegania przed zagrożeniami,</p> <p>Kierunek działań 2.2 – organizacyjne i techniczne dostosowanie działalności rolniczej i rybnej do zmian klimatu,</p> <p>Kierunek działań 3.2 – zarządzanie szlakami komunikacyjnymi w warunkach zmian klimatu,</p> <p>Kierunek działań 6.1 – zwiększenie świadomości odnośnie do ryzyk związanych ze zjawiskami ekstremalnymi i metodami ograniczania ich wpływu,</p> <p>Kierunek działań 6.2 - ochrona grup szczególnie narażonych przed skutkami niekorzystnych zjawisk klimatycznych.</p>
DOKUMENTY O CHARAKTERZE PROGRAMOWYM		
Program Ochrony Powietrza dla Województwa śląskiego	Nadrzędnym celem Programu ochrony powietrza jest opracowanie działań naprawczych, których realizacja doprowadzi do poprawy jakości powietrza, co w konsekwencji spowoduje ograniczenie niekorzystnego wpływu zanieczyszczeń powietrza na zdrowie i życie mieszkańców województwa śląskiego.	<ul style="list-style-type: none"> • Redukcja emisji zanieczyszczeń ze źródeł małej mocy do 1 MW - działanie wskazane w harmonogramie; • Zaplanowanie mechanizmów wsparcia nastawionych na łagodzenie ekonomicznych skutków przeprowadzonej wymiany kotłów (np. zwiększenia kosztów paliwa lepszej jakości); • Wprowadzenie w województwie śląskim systemu wsparcia doradczego na poziomie gminnym; • Zwiększenie skuteczności przyjętych kanałów informacyjnych i komunikacyjnych; • Ograniczenie wpływu emisji zanieczyszczeń z transportu drogowego;

		<ul style="list-style-type: none"> • Kształtowanie polityki przestrzennej w sposób sprzyjający poprawie stanu jakości powietrza; • Prowadzenie edukacji ekologicznej - działanie wskazane w harmonogramie; • Prowadzenie działań kontrolnych - działanie wskazane w harmonogramie; • Realizacja uchwały nr V/36/1/2017 Sejmiku Województwa Śląskiego z dnia 7 kwietnia 2017 r. w sprawie wprowadzania na obszarze województwa śląskiego ograniczeń w zakresie eksploatacji instalacji, w których następuje spalanie paliw.
Strategię Rozwoju Województwa Śląskiego "Śląskie 2030+"	<p>Cel strategiczny A Województwo śląskie regionem odpowiedzialnej transformacji gospodarczej</p> <p>Cel strategiczny B Województwo śląskie regionem przyjaznym dla mieszkańca</p> <p>Cel strategiczny C Województwo śląskie regionem wysokiej jakości środowiska i przestrzeni</p> <p>Cel strategiczny D Województwo śląskie regionem sprawnie zarządzanym</p>	<p>A.1. Konkurencyjna gospodarka A.2. Innowacyjna gospodarka A.3. Silna lokalna przedsiębiorczość</p> <p>B.1. Wysoka jakość usług społecznych, w tym zdrowotnych B.2. Aktywny mieszkaniac B.3. Atrakcyjny i efektywny system edukacji i nauki</p> <p>C.1. Wysoka jakość środowiska C.2. Efektywna infrastruktura C.3. Atrakcyjne warunki zamieszkania, kompleksowa rewitalizacja, zapobieganie i dostosowanie do zmian klimatu</p> <p>D.1. Zrównoważony rozwój terytorialny D.2. Aktywna współpraca z otoczeniem i kreowanie silnej marki regionu D.3. Nowoczesna administracja publiczna</p>
Program Ochrony Środowiska Województwa Śląskiego do roku 2019 z uwzględnieniem perspektywy do roku 2024	<p>Cel Powietrze atmosferyczne, Cel Zasoby wodne, Cel Gospodarka odpadami, Cel Ochrona przyrody, Cel Zasoby surowców naturalnych, Cel Tereny przemysłowe, Cel Hałas, Cel Elektromagnetyczne promieniowanie niejonizujące, Cel Przeciwdziałanie poważnym awariom przemysłowym, Cel Ograniczenie ryzyka wystąpienia poważnych awarii przemysłowych oraz minimalizacja ich skutków.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Znacząca poprawa jakości powietrza na obszarze województwa śląskiego związana z realizacją kierunków działań naprawczych, • Realizacja racjonalnej gospodarki energetycznej łączącej efektywność energetyczną z nowoczesnymi technologiami, • System zrównoważonego gospodarowania wodami powierzchniowymi i podziemnymi, umożliwiający zaspokojenie uzasadnionych potrzeb wodnych regionu przy osiągnięciu i utrzymaniu co najmniej dobrego stanu wód, • Zbudowanie systemu zgodnego z hierarchią postępowania z odpadami, w której priorytetem jest zapobieganie powstawaniu odpadów, a następnie przygotowanie do ponownego użycia, recykling i inne metody odzysku oraz wdrożenie modelu gospodarowania odpadami komunalnymi opartego na ich selektywnym zbieraniu i termicznym przekształcaniu pozostałych odpadów palnych z odzyskiem energii, • Zachowanie, odtworzenie i zrównoważone użytkowanie bioróżnorodności i georóżnorodności oraz ochrona krajobrazu, • Zrównoważona gospodarka zasobami surowców naturalnych, • Racjonalna gospodarka zasobami glebowymi, • Przekształcenie terenów przemysłowych i zdegradowanych województwa śląskiego zgodnie z wymaganiami ekologicznymi oraz uwarunkowaniami społeczno-ekonomicznymi, • Poprawa i utrzymanie dobrego stanu akustycznego środowiska,

		<ul style="list-style-type: none"> • Utrzymanie wartości natężenia promieniowania elektromagnetycznego na dotychczasowych, niskich poziomach, • Ograniczenie ryzyka wystąpienia poważnych awarii przemysłowych oraz minimalizacja ich skutków.
<p>Program Ochrony Środowiska dla Powiatu Żywieckiego</p>	<p>Obszar interwencji: Ochrona powietrza i klimatu</p> <p>Cele:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Znacząca poprawa jakości powietrza na obszarze powiatu żywieckiego związana z realizacją kierunków działań naprawczych; 2. Realizacja racjonalnej gospodarki energetycznej łączącej efektywność energetyczną z nowoczesnymi technologiami; <p>Obszar interwencji: Ochrona przed hałasem</p> <p>Obszar interwencji: Gospodarka wodno-ściekowa</p> <p>Cel:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. System zrównoważonego gospodarowania wodami powierzchniowymi i podziemnymi, umożliwiający zaspokojenie uzasadnionych potrzeb wodnych regionu przy osiągnięciu i utrzymaniu co najmniej dobrego stanu wód; <p>Obszar interwencji: Gospodarowanie odpadami</p> <p>Cele:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Racjonalna gospodarka odpadami; 2. Gospodarowania odpadami innymi niż komunalne; <p>Obszar interwencji: Ochrona przyrody i krajobrazu</p> <p>Cel:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Zachowanie, odtworzenie i zrównoważone użytkowanie bioróżnorodności i georóżnorodności oraz ochrona krajobrazu; 	<ul style="list-style-type: none"> • Skuteczne wdrażanie planów i programów służących ochronie powietrza w skali lokalnej i wojewódzkiej poprzez osiągnięcie zakładanych efektów ekologicznych • Wdrożenie mechanizmów ograniczających negatywny wpływ transportu na jakość powietrza poprzez efektywną politykę transportową do poziomu nie powodującego negatywnego oddziaływania na jakość powietrza • Sukcesywna redukcja emisji zanieczyszczeń z sektora komunalno-bytowego do poziomu nie powodującego negatywnego oddziaływania na jakość powietrza • Wdrożenie mechanizmów motywujących do implementacji nowoczesnych rozwiązań w przemyśle skutkujących redukcją emisji substancji zanieczyszczających • Wzmocnienie systemu edukacji ekologicznej społeczeństwa skierowanej na promocję postaw służących ochronie powietrza. • Wspieranie finansowe i technologiczne inwestycji w technologie mające na celu efektywne wykorzystanie energii • Wzmocnienie systemu wykorzystania odnawialnych źródeł energii w skali powiatu żywieckiego • Osiągnięcie i utrzymanie co najmniej dobrego stanu jednolitych części wód powierzchniowych i podziemnych zgodnie z obowiązującymi Planami gospodarowania wodami dla dorzeczy Wisły • Ograniczenie ryzyka wystąpienia strat wynikających ze zjawisk ekstremalnych związanych z wodą • Zachowanie możliwie dobrego stanu gleb rolniczych • Gospodarowanie odpadami komunalnymi w województwie w oparciu o regionalne instalacje przetwarzania odpadów • Minimalizacja ilości wytwarzanych odpadów sektora gospodarczego i sukcesywne zwiększanie udziału tych odpadów poddanych procesom odzysku i unieszkodliwiania poza składowaniem

Źródło: „Wytoczne do opracowania wojewódzkich, powiatowych i gminnych programów ochrony środowiska”, Ministerstwa Środowiska, wrzesień 2015, oraz opracowanie własne na podstawie aktualnych dokumentów wyższych szczebli wraz z ich aktualizacją 2017 i 2020

3. Ogólna charakterystyka Gminy Ujsoły

Gmina Ujsoły położona jest w południowej części województwa śląskiego i składa się z czterech sołectw: Ujsoły, Glinka, Złatna, Sobkówka. Oddalona jest o 30 km od Żywca. Gmina Ujsoły na północy graniczy z Gminami: Węgierską Górką, Jeleśnią oraz Miłowką, na zachodzie z Gminą Rajcza natomiast na południu i zachodzie Gminy przebiega granica państwowa pomiędzy Polską i Słowacją. Przez teren Ujsoły przebiega droga powiatowa relacji Miłowka – Rajcza – Glinka prowadząca do przejścia granicznego ze Słowacją.

Gmina położona jest na pograniczu dwóch pasm górskich Beskidu Żywieckiego: Wielkiej Raczy i Rycerzowej oraz Pilski i Lipowskiej, w dolinie rzeki Ujsoły i jej dopływów. Jest to teren typowo górski. Znajduje się tu 21 szczytów powyżej 1000 m. Wsie i przysiółki Gminy rozrzucone są po okolicznych zboczach aż do wysokości 800 m. Od szczytu Wielkiej Raczy granica gminy pokrywa się z granicą państwa i biegnie licznymi wzniesieniami przez jeden z najbliższych i najrozleglejszych kompleksów leśnych w całym Beskidzie Żywieckim.

Rysunek 1 Lokalizacja gminy Ujsoły na tle powiatu żywieckiego

Źródło: <https://pl.wikipedia.org>, (dostęp 25.07.2021 r.)

Gmina nie leży przy żadnym ważniejszym szlaku transportowym i przez jej teren nie przebiega linia kolejowa. Głównym szlakiem komunikacyjnym jest droga powiatowa prowadząca do przejścia granicznego ze Słowacją na przełęczy Glinka. Na sieć drogową Gminy składają się drogi powiatowe, drogi gminne oraz drogi nie zaliczone do żadnych kategorii dróg pub

Gmina Ujsoły jest położona w dolinie rzeki Soły, obejmując jej źródłowe dopływy oraz górny odcinek. Sieć hydrograficzna na terenie gminy tworzą ją m.in. ciek wodne: Woda Ujsolska – prawobrzeżny dopływ rzeki Soły (za potok źródłowy Wody Ujsolskiej przyjęto Glinkę), Glinka – lewobrzeżny dopływ Wody Ujsolskiej, Cicha – lewobrzeżny dopływ rzeki Glinki, Potok Urwisko – prawobrzeżny dopływ rzeki Cichej, Bystra – prawobrzeżny dopływ Wody Ujsolskiej (Bystra zwana jest również Złatną), Danielka – lewobrzeżny dopływ Wody Ujsolskiej.

Gminę Ujsoły zamieszkuje obecnie, według danych na koniec grudnia 2020 r. 4441 osób (wg. stałego miejsca zameldowania 4362 wg. zameldowania czasowego 79 osób). Liczebność ludności Gminy uległa zmniejszeniu na przestrzeni ostatniego dziesięciolecia, bowiem w 2006 r. sięgała poziomu 4705 osób.

W 2020 roku zarejestrowano 34 zameldowań w ruchu wewnętrznym oraz 46 wymeldowań, w wyniku czego saldo migracji wewnętrznych wynosi dla gminy Ujsoły -12. W tym samym roku 0 osób zameldowało się z zagranicy oraz zarejestrowano 1 wymeldowań za granicę - daje to saldo migracji zagranicznych wynoszące -1.

61,6% mieszkańców gminy Ujsoły jest w wieku produkcyjnym, 16,2% w wieku przedprodukcyjnym, a 22,2% mieszkańców jest w wieku poprodukcyjnym.

W gminie Ujsoły w roku 2020 w rejestrze REGON zarejestrowane były 402 podmioty gospodarki narodowej, z czego 354 stanowiły osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą. W tymże roku zarejestrowano 46 nowych podmiotów, a 9 podmiotów zostało wyrejestrowanych. Na przestrzeni lat 2009-2017 najwięcej (46) podmiotów zarejestrowano w roku 2020, a najmniej (15) w roku 2015. W tym samym okresie najwięcej (29) podmiotów wykreślono z rejestru REGON w 2012 roku, najmniej (9) podmiotów wyrejestrowano natomiast w 2020 roku. Według danych z rejestru REGON wśród podmiotów posiadających osobowość prawną w gminie Ujsoły najwięcej (10) jest stanowiących spółki cywilne. Analizując rejestr pod kątem liczby zatrudnionych pracowników można stwierdzić, że najwięcej (391) jest mikro-przedsiębiorstw, zatrudniających 0 - 9 pracowników. 9,5% (38) podmiotów jako rodzaj działalności deklaroowało rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo, jako przemysł i budownictwo swój rodzaj działalności deklaroowało 40,3% (162) podmiotów, a 50,2% (202) podmiotów w rejestrze zakwalifikowana jest jako pozostała działalność. Wśród osób fizycznych prowadzących działalność gospodarczą w gminie Ujsoły najczęściej deklarowanymi rodzajami przeważającej działalności są Budownictwo (28.5%) oraz Handel hurtowy i detaliczny; naprawa pojazdów samochodowych, włączając motocykle (18.6%).

4. Ocena stanu środowiska

4.1. Likwidacja źródeł emisji zanieczyszczeń do powietrza lub istotne zmniejszenie ich oddziaływania

W tabeli poniżej przedstawiono Wybrane efekty realizacji dotychczasowego Programu ochrony środowiska w zakresie ochrony klimatu i jakości powietrza.

Tabela 3 Wybrane efekty realizacji dotychczasowego POŚ

Cele długoterminowe zapisane w „PROGRAMIE OCHRONY ŚRODOWISKA GMINY UJSOŁY“			
P1 Poprawa jakości powietrza poprzez ograniczenie emisji z procesów spalania paliw do celów grzewczych			
P2 Poprawa jakości powietrza poprzez ograniczenie emisji ze źródeł liniowych i powierzchniowych			
P3 Poprawa jakości powietrza poprzez rozbudowę sieci infrastruktury technicznej			
P4 Poprawa jakości powietrza poprzez pozyskiwanie energii ze źródeł odnawialnych			
L.p.	Zadania	Podjęte działania	Efekt ze wskaźnikiem
1.	Opracowanie programu ograniczenia niskiej emisji	Gmina Ujsoły Na terenie gminy obowiązuje Plan Gospodarki Niskoemisyjnej przyjęty uchwałą Rady Gminy Ujsoły nr XVII/146/2016 z dnia 30 listopada 2016 roku zmieniony uchwałą nr XXXIII/280/2018 z dnia 27 kwietnia 2018 r. Celem strategicznym programu jest prowadzenie racjonalnego gospodarowania zasobami i energią.	1 aktualizacja programu
2.	Prowadzenie edukacji ekologicznej w zakresie ochrony powietrza Realizacja Programu Ochrony Powietrza	Gmina Ujsoły Uchwałą nr V/48/5/2017 Sejmik Województwa Śląskiego w dniu 18 grudnia 2017 roku przyjął Program ochrony powietrza dla terenu województwa śląskiego mający na celu osiągnięcie poziomów dopuszczalnych substancji w powietrzu oraz pułapu stężenia ekspozycji. W ramach działań na terenie gminy zorganizowano: W 2018 roku: <ul style="list-style-type: none"> Wymianę 35 kotłów węglowych na ekologiczne kotły 5 klasy, spotkania informacyjne dotyczące możliwości otrzymania dofinansowania do OZE, spotkania informacyjne dotyczące możliwości otrzymania dofinansowania w ramach programu „Czyste powietrze”, lekcje w szkołach i pogadanki z uczniami: „Nie pal śmieci bo to truje”, „Poznajemy krajobraz naszej okolicy – obszary i obiekty chronione w Polsce”, „Zanieczyszczenia powietrza i sposoby zapobiegania tym zanieczyszczeniom”, „Propagowanie w swoim środowisku segregowania śmieci”, „Ochrona środowiska, przeciwdziałanie powstania pożarów oraz ochrona i dokarmianie zwierząt”, „Jestem częścią środowiska – żyję rozsądnie”, „Wewnętrzne i zewnętrzne czynniki wpływające na rozwój człowieka, „Czy twój dom jest ekologiczny”, akcja „Czyste Beskidy” polegająca na sprzątaniu szlaków turystycznych, połączona z warsztatami ekologicznymi dla dzieci i dorosłych. W 2019 roku: <ul style="list-style-type: none"> wymianę kotła w Szkole Podstawowej w Ujsołach, budowę ścieżki edukacyjno – przyrodniczej, warsztaty ekologiczne w ramach projektu „Zagospodarowanie doliny potoku Bystra i Ujsoły”, konsultacje w sprawie możliwości otrzymania dofinansowania w ramach programu „Czyste powietrze”, 	

		<ul style="list-style-type: none"> • lekcje w szkołach oraz pogadanki z uczniami na tematy związane z ekologią, • akcję „Czyste Beskidy“. <p>Brak jest danych dotyczących realizacji zadania w 2020 roku</p>	
3.	Wdrożenie programu ograniczenia niskiej emisji	<p>Gmina Ujsoly</p> <p>W 2018 roku w ramach realizacji programu wymieniono 35 niskowydajnych, nieekologicznych kotłów węglowych na kotły ekologiczne 5 klasy. Zadanie realizowane było ze środków gminy, WFOŚiGW oraz środków własnych mieszkańców. Na ten cel wydatkowano kwotę 506 493,19 zł.</p> <p>W 2019 roku w ramach programu dokonano zakończenia realizacji zadania z 2018 roku pn. „Wymiana źródła ciepła w budynku Szkoły Podstawowej w Ujsolach“. Obejmował on zakup i montaż urządzenia źródła ciepła wyposażonego w kocioł węglowy o mocy 300 kW wraz z robotami elektrycznymi, ogólnobudowlanymi oraz demontażowymi w obrębie źródła ciepła oraz z rozruchem technologicznym. Zadanie zakończono 26.02.2019 r. Środki na realizację zadania pochodziły z WFOŚiGW oraz ze środków własnych gminy. Całkowity koszt zadania wyniósł 134 573,57 zł.</p> <p>WFOŚiGW</p> <p>WFOŚiGW w Katowicach</p> <p>Zgodnie z danymi WFOŚiGW w Katowicach w latach 2018 – 2020 udzielono 35 dotacji na wymianę źródła ciepła. Zamontowano następujące nowe źródła ciepła: kocioł węglowy (13 szt.), kocioł na biomasę (9 szt.), kocioł na pellet (4 szt.), kocioł na gaz (1 szt.), pompa ciepła (4 szt.), ogrzewanie elektryczne (3 szt.). Całkowity koszt przedsięwzięć wyniósł 1 178 22,96 zł, z czego dofinansowanie z WFOŚiGW – 567 553,10 zł.</p>	<p>35 dotacji na wymianę źródeł ciepła w budynkach mieszkalnych</p> <p>1 wymiana źródła ciepła w budynku użyteczności publicznej</p>
4.	Termomodernizacja budynków użyteczności publicznej	<p>Gmina Ujsoly</p> <p>W 2018 roku rozpoczęto termomodernizację budynku Szkoły Podstawowej w Glince. Celem inwestycji było zwiększenie efektywności energetycznej oraz obniżenie niskiej emisji w sektorze publicznym. Zadanie obejmowało roboty termomodernizacyjne, wymianę stolarki oraz częściową wymianę sieci grzewczej. Inwestycja została zakończona w 2019 roku. Jej całkowity koszt wyniósł 685 121,34 zł.</p> <p>W 2019 roku wykonano izolację dachu na zapleczu socjalno-szatniowym przy boisku sportowym w Złatnej; koszt: 12 842,40 zł.</p>	termomodernizację 2 budynków użyteczności publicznej
5.	Rozbudowa ścieżek rowerowych łączących tereny turystyczne i szlaki międzynarodowe	<p>Gmina Ujsoly</p> <p>W latach 2018-2020 gmina nie realizowała zadania.</p> <p>Powiatowy Zarząd Dróg w Żywcu</p> <p>W 2019 roku wykonano dokumentację uzupełniającą do aktualizacji wniosku aplikacyjnego projektu „Kompleksowa ochrona i rozwój dziedzictwa przyrodniczego i kulturowego bezpośrednio w regionach przygranicznych PL-SK” (dotyczy planowanej budowy ścieżki rowerowej w ciągu DP 1439 S w Gminie Ujsoly). Koszt: 3 936,00 zł.</p> <p>W 2020 roku w ramach Programu Współpracy Transgranicznej INTERREG V-A Polska-Słowacja 2014-2020 wykonano projekt pn. Kompleksowa ochrona i rozwój dziedzictwa przyrodniczego i kulturowego bezpośrednio w regionach przygranicznych PL-SK-ścieżka rowerowa z oznakowaniem i odwodnieniem oraz budowa punktu „parkuj i jedź” w ciągu DP nr 1439 S w Ujsolach o długości 2,046 km. Na ten cel wydatkowano kwotę 21 716,40 zł.</p>	2,046 km ścieżki rowerowej
6.	Modernizacja i rozbudowa układu komunikacyjnego gminy	<p>Gmina Ujsoly</p> <p>W ramach realizacji zadania wykonano następujące prace na terenie gminy:</p> <p>W 2018 roku:</p>	<p>remont 4 odcinków dróg gminnych</p> <p>remont/przebudowa 3 odcinków dróg powiatowych</p>

		<ul style="list-style-type: none"> • remont drogi na Smereków Wielki w Soblówce w km 0+379 – 0+459; koszt: 77 122,50 zł, • remont drogi Wojniaczka w Glince w km 0+150 – 0+400; koszt: 171 022,94 zł, <p>W 2019 roku:</p> <ul style="list-style-type: none"> • budowa i modernizacja oświetlenia ulicznego; koszt: 34 998,90 zł, • remont drogi „Młynarzowa” w miejscowości Soblówka w km 0+090 – 0+130; koszt: 52 001,15 zł, <p>W 2020 roku:</p> <ul style="list-style-type: none"> • przebudowa drogi wewnętrznej „Hutyrowa” w m. Soblówka w km 0+055 – 0+305; koszt: 123 203,81 zł, • budowa i modernizacja oświetlenia ulicznego; koszt: 29 975,72 zł, • zakup lamp solarnych; koszt: 58 500,00 zł. <p>Powiatowy Zarząd Dróg w Żywcu</p> <p>W latach 2018-2020 na obszarze gminy PZD w Żywcu wykonał następujące działania:</p> <ul style="list-style-type: none"> • rozbiórka i budowa nowego obiektu mostowego w ciągu drogi powiatowej nr 1439S w miejscowości Glinka; koszt: 2 691 118,76 zł, • pozimowe remonty dróg; koszt: 90 473,92 zł, • wykonano dokumentację projektową przebudowy DP nr 1439S Kamesznica-Milówka-Rajcza-Ujsoły-gr.państwa cz.III Projekt w granicach administracyjnych Gminy Ujsoły – odcinek 4; koszt: 26 000,00 zł, • remont uszkodzonego odcinka DP nr 1439S Kamesznica-Milówka- Rajcza- Ujsoły- gr.państwa w km od 15+330 do km 15+430 w m.Ujsoły; koszt: 34 900,00 zł, • remont odcinka pasa drogowego w ciągu DP nr 1439S w Ujsołach; koszt: 25 584,74 zł, • przebudowa DP nr 1439 S Kamesznica-Milówka- Rajcza-Ujsoły-gr.państwa w granicach administracyjnych gminy Ujsoły odcinek 4; koszt: 277 715,94 zł. 	
7.	<p>Inwentaryzacja potencjału pozyskiwania energii ze źródeł odnawialnych</p> <p>Wdrażanie projektów z zastosowaniem odnawialnych źródeł energii</p>	<p>Starosta Powiatu Żywieckiego</p> <p>Wójt Gminy Ujsoły</p> <p>Gmina Ujsoły jako członek Związku Międzygminnego realizuje projekt "Słoneczna Żywieccyzna". W 2020 roku dofinansowano 27 szt. pomp ciepła oraz 30 instalacji fotowoltaicznych o łącznej mocy 181,57 kW.</p>	<p>dofinansowano 27 szt. pomp ciepła oraz 30 instalacji fotowoltaicznych o łącznej mocy 181,57 kW.</p>
8.	Budowa sieci gazowej	<p>PSG Sp. z o. o.</p> <p>Oddział Zakład Gazowniczy Zabrze</p> <p>PSG Sp. z o. o. na dzień 31.12.2020 r. nie posiada sieci gazowej, a także nie świadczy usługi dystrybucji paliwa gazowego w gminie Ujsoły.</p>	-
9.	Budowa lokalnych kotłowni	<p>Prywatni inwestorzy</p> <p>W latach 2018-2020 nie realizowano zadania.</p>	-
10.	Modernizacja sieci elektroenergetycznej	<p>Beskidzka Energetyka S.A</p> <p>W latach 2018-2020 nie realizowano zadania.</p>	-

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych o wykonanych działaniach na terenie gminy Ujsoły

W tabeli poniżej zaprezentowano wskaźniki, które dają obraz postępów w realizacji Programu ochrony środowiska, a także pokazują zmiany stanu środowiska na terenie gminy. Część wskaźników została zaczerpnięta

z Programu Ochrony Środowiska Gminy Ujsóły z 2004 roku, a część z Polityki Ekologicznej Państwa 2030 – strategii rozwoju w obszarze środowiska i gospodarki wodnej.

Tabela 4 Wskaźniki monitorowania realizacji działań w zakresie ochrony powietrza

L.p.	Wskaźnik	Stan wyjściowy 2016	Stan aktualny 2020
1	Stężenie średnioroczne NO ₂ [µg/m ³]	13 µg/m ³	10 µg/m ³
2	Stężenie średnioroczne SO ₂ [µg/m ³]	6,1 µg/m ³	4,6 µg/m ³
3	Stężenie średnioroczne pyłu zawieszonego PM10 [µg/m ³]	23 µg/m ³	15 µg/m ³
4	Substancje, których stężenia przekroczyły wartości dopuszczalne lub wartości dopuszczalne powiększone o margines tolerancji – klasyfikacja strefy, w której leży miasto	Klasa C: O ₃ , PM10, PM2,5, B(a)P	Klasa C dotyczy: PM10, benzo(a)pirenu w pyłe PM10, pyłu PM2,5, ozonu, benzo(a)pirenu

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Gminy Ujsóły, WIOŚ/GIOŚ oraz Głównego Urzędu Statystycznego

4.1.1. Opis stanu obecnego

4.1.1.1. Jakość powietrza na obszarze gminy Ujsóły

Ocenę jakości powietrza na terenie gminy Ujsóły przeprowadzono w oparciu o dane pochodzące z opracowań Wojewódzkiego Inspektoratu Ochrony Środowiska w Katowicach tj.: Roczną ocenę jakości powietrza w województwie śląskim za rok 2020.

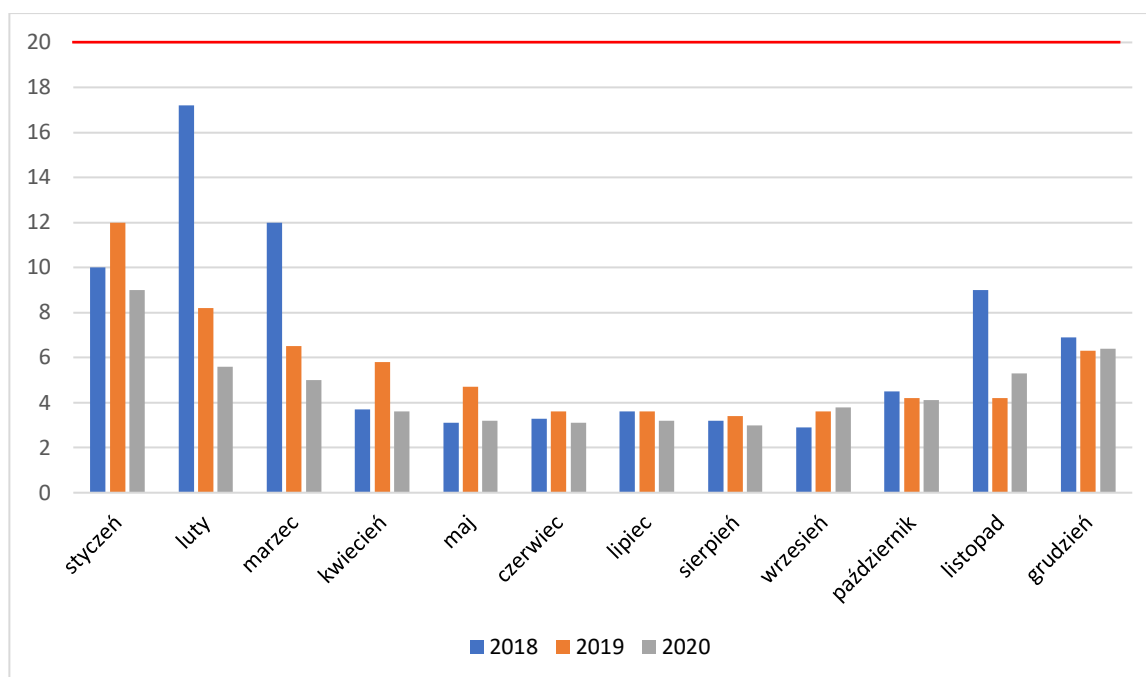
Ocena przeprowadzona jest w pięciu wyodrębnionych strefach na terenie województwa śląskiego:

- strefa śląska (obejmująca gminę Ujsóły),
- aglomeracja górnośląska,
- aglomeracja rybnicko-jastrzębska,
- miasto Bielsko-Biała,
- miasto Częstochowa.

Na terenie strefy śląskiej oceny prowadzone są w oparciu o stacje pomiarowe znajdujące się poza terenem gminy Ujsóły. Najbliżej granic gminy zlokalizowane są stacje pomiarowe w:

- Ustroniu przy ul. Sanatoryjnej – jest to stacja automatyczna, gdzie prowadzone są pomiary dwutlenku azotu, tlenków azotu, tlenku azotu, dwutlenku siarki, ozonu i pyłu zawieszonego (PM10),
- Cieszynie przy ul. Chopina 37 – jest to stacja automatyczna, gdzie prowadzone są pomiary pyłu zawieszonego (PM10).

Poniżej przedstawiono analizę wyników pomiaru jakości powietrza na stacji w Ustroniu, uwzględnianej przy ocenie rocznej jakości powietrza dla województwa śląskiego w latach 2018-2020 r.

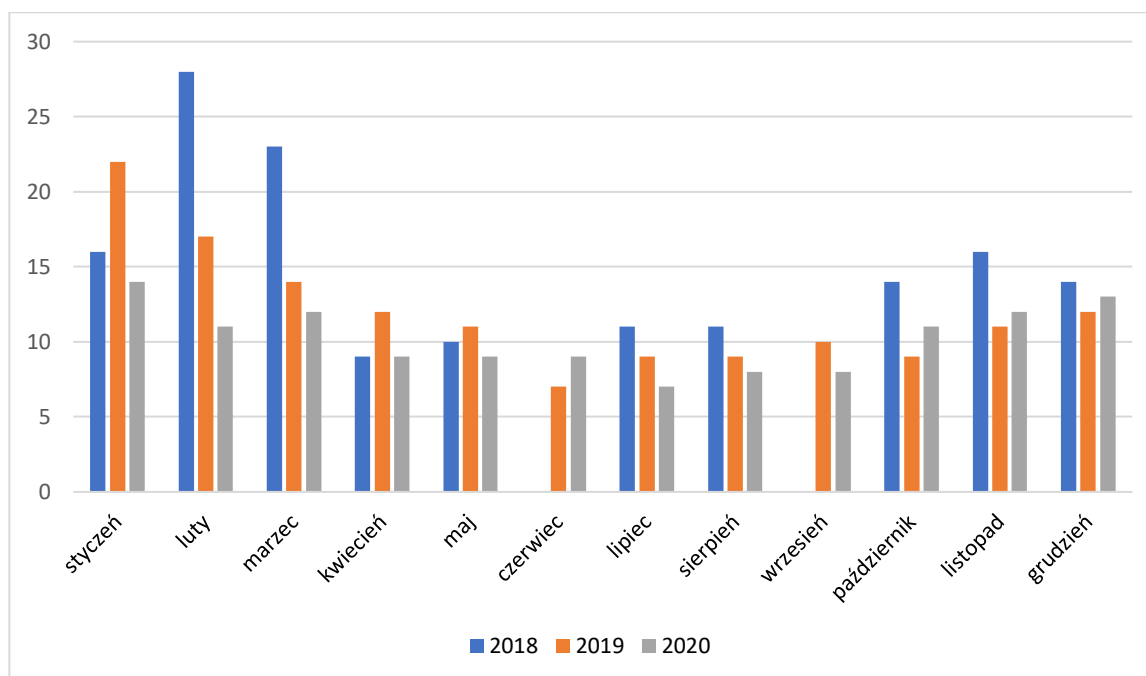
LEGENDA:

czerwona linia oznacza dopuszczalny poziom zanieczyszczenia (rok kalendarzowy)

Rysunek 2 Średnie stężenie dwutlenku siarki na stacji w Ustroniu przy ul. Sanatoryjnej w latach 2018-2020 (µg/m³)

Źródło: Pomiar automatyczny - Śląski Monitoring Powietrza za lata 2018-2020

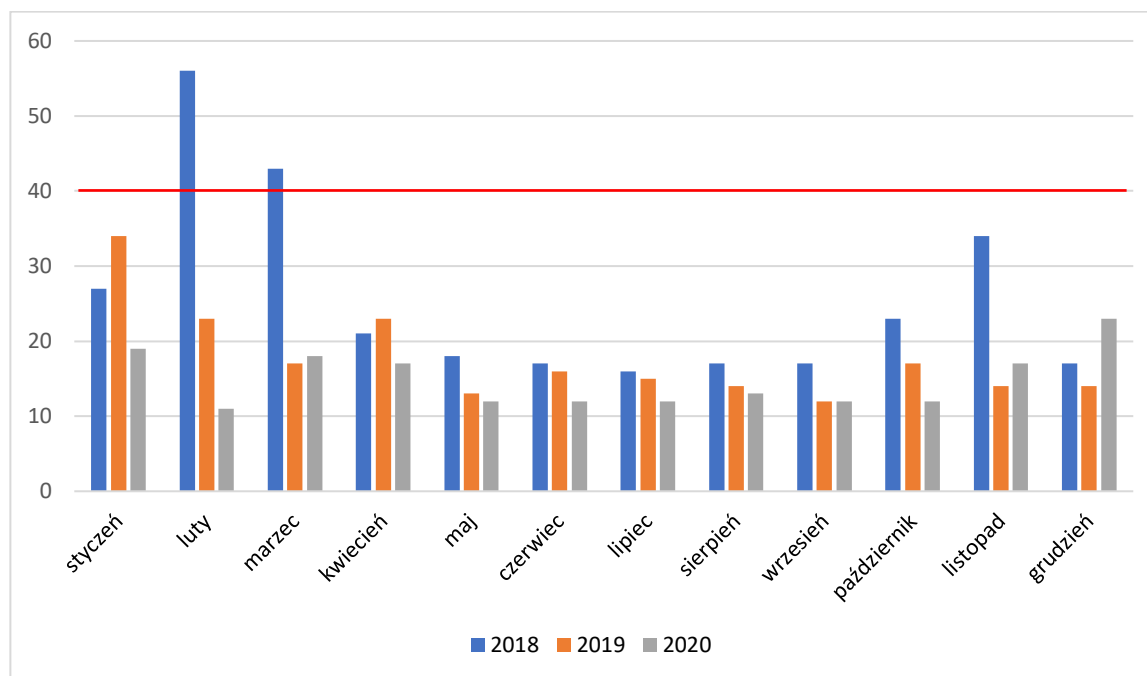
Maksymalne miesięczne stężenia dwutlenku siarki odnotowano w lutym 2018 roku tj. 17,2 µg/m³. Natomiast średnia wartość roczna wyniosła 6,7 µg/m³ w 2018 roku, 5,5 µg/m³ w 2019 roku, oraz 4,6 µg/m³ w 2020 roku, a zatem poniżej poziomu dopuszczalnego (20 µg/m³). Wartości średnio roczne wskazują na poprawę jakości powietrza w 2020 roku ze względu na stężenia dwutlenku siarki.

Rysunek 3 Średnie stężenie dwutlenku azotu na stacji w Ustroniu przy ul. Sanatoryjnej w latach 2018-2020 (µg/m³)

Źródło: Pomiar automatyczny - Śląski Monitoring Powietrza za lata 2018-2020

Maksymalne miesięczne stężenia dwutlenku azotu odnotowano w lutym 2018 roku tj. $28 \mu\text{g}/\text{m}^3$. Natomiast średnia wartość roczna wyniosła $15 \mu\text{g}/\text{m}^3$ w 2018 roku, $12 \mu\text{g}/\text{m}^3$ w 2019 roku, oraz $10 \mu\text{g}/\text{m}^3$ w 2020 roku, a zatem poniżej poziomu dopuszczalnego ($40 \mu\text{g}/\text{m}^3$). Wartości średnio roczne wskazują na poprawę jakości powietrza w 2020 roku ze względu na stężenia dwutlenku azotu.

LEGENDA:

 czerwona linia oznacza dopuszczalny poziom zanieczyszczenia (rok kalendarzowy)

Rysunek 4 Średnie stężenie pyłu PM10 na stacji w Ustroniu przy ul. Sanatoryjnej w latach 2018-2020 ($\mu\text{g}/\text{m}^3$)

Źródło: Pomiar automatyczny - Śląski Monitoring Powietrza za lata 2018-2020

Maksymalne miesięczne stężenie pyłu PM10 odnotowano w lutym 2018 tj. $56 \mu\text{g}/\text{m}^3$. Średnia wartość roczna wyniosła: $25 \mu\text{g}/\text{m}^3$ w 2018 roku, $18 \mu\text{g}/\text{m}^3$ w 2019 roku oraz $15 \mu\text{g}/\text{m}^3$ w 2020 roku a zatem poniżej poziomu dopuszczalnego, tj. $40 \mu\text{g}/\text{m}^3$. Wartości średnio roczne wskazują na poprawę jakości powietrza w 2020 roku ze względu na stężenie pyłu PM10.

Według oceny rocznej jakości powietrza na terenie województwa śląskiego, prowadzonej przez WIOŚ w Katowicach, na podstawie matematycznego modelu rozprzestrzeniania się zanieczyszczeń w powietrzu, jakość powietrza w gminie odbiegała od poziomu odpowiadającego obowiązującym normom. Stale występowały przekroczenia poziomów dopuszczalnych lub docelowych takich zanieczyszczeń, jak: pył zawieszony PM10, pył zawieszony PM2,5, benzo(a)piren, ozon.

W wyniku rocznej oceny jakości powietrza za 2020 roku określono strefy dla województwa śląskiego, w których doszło do przekroczenia standardów imisyjnych:

- dla zanieczyszczeń mających określone poziomy dopuszczalne, dla których istnieje obowiązek wykonania POP (kryterium ochrona zdrowia):
 - strefa śląska – pył PM10 (24h),
- dla zanieczyszczeń mających określone poziomy dopuszczalne dla fazy II, dla których nie istnieje obowiązek wykonania POP (kryterium ochrona zdrowia):
 - strefa śląska – pył PM2,5 (rok);¹
- dla zanieczyszczeń mających określone poziomy docelowe, dla których istnieje obowiązek wykonania POP (kryterium ochrona zdrowia):

¹ Poziom dopuszczalny dla pyłu zawieszonego PM2,5 do osiągnięcia do dnia 1 stycznia 2020 r. (faza II).

- strefa śląska - benzo(a)piren B(a)P (rok);
- dla zanieczyszczeń mających określone poziomy celu długoterminowego, dla których nie ma obowiązku wykonania POP (kryterium ochrona zdrowia):
 - strefa śląska – ozon O₃ (8h),
 - strefa śląska – ozon O₃ (8h) 3lata.
- dla zanieczyszczeń mających określone poziomy celu długoterminowego, dla których nie ma obowiązku wykonania POP (kryterium ochrona roślin):
 - strefa śląska – ozon O₃ – AOT40-R,
 - strefa śląska – ozon O₃ – AOT40-R5.

Dla pozostałych zanieczyszczeń: dwutlenek siarki SO₂, tlenki azotu NO_x, tlenek węgla CO, benzen C₆H₆, ołów-Pb, arsen-As, kadm-Cd, nikiel-Ni standardy imisyjne na terenie wszystkich stref (cały obszar województwa) były dotrzymane. W przypadku stref, dla których POP zostały określone, a standardy jakości powietrza są nadal przekraczane, zarząd województwa obowiązany będzie do aktualizacji programu po okresie 3 lat od wejścia w życie uchwały sejmiku województwa w sprawie programu ochrony powietrza uwzględniając działania ochronne dla wrażliwych grup ludności.

Na przestrzeni ostatnich lat przeanalizowano uchwalone programy ochrony powietrza, których zadaniem była diagnoza stanu jakości powietrza oraz wskazanie działań naprawczych, skutkujących poprawą lub utrzymaniem jakości powietrza na obszarach wykonywanych pomiarów.

Sejmik Województwa Śląskiego Uchwałą nr VI/21/12/2020 z dnia 22 czerwca 2020 roku przyjął „Program ochrony powietrza dla województwa śląskiego”. Celem Programu ochrony powietrza jest wskazanie przyczyn wystąpienia przekroczeń poziomów dopuszczalnych dla pyłu zawieszonego PM₁₀ oraz PM_{2,5}, a także poziomów docelowych benzo(a)pirenu, ozonu (tylko strefa śląska) i dwutlenku azotu (tylko w strefie aglomeracja górnośląska), a następnie wskazanie działań naprawczych, które pomogą poprawić jakość powietrza.

Opracowany Program ochrony powietrza składa się z:

- części opisowej, która uwzględnia charakterystykę stref objętych Programem, analizę stanu jakości powietrza w zakresie pyłu zawieszonego PM₁₀ i PM_{2,5}, benzo(a)pirenu, ozonu i dwutlenku azotu, działania naprawcze wraz z możliwymi źródłami ich finansowania oraz plan działań krótkoterminowych,
- części wskazującej obowiązki i ograniczenia związane z realizacją Programu oraz PDK, która określa również sposób monitorowania postępu realizacji POP,
- uzasadnienia zakresu zagadnień określonych i ocenionych przez Zarząd Województwa Śląskiego, w którym zawarte są informacje dotyczące uwarunkowań wynikających z planów zagospodarowania przestrzennego, bilans emisji do powietrza zanieczyszczeń objętych Programem, analiza ekonomiczna możliwych do zastosowania działań i prognoza stanu jakości powietrza po zrealizowaniu działań naprawczych,
- załączników, gdzie opisano przebieg konsultacji społecznych i opiniowania projektu dokumentu oraz zamieszczono mapy.

Do analiz, które były niezbędne w Programie ochrony powietrza wykorzystano dane dla roku 2018, który jest rokiem bazowym. Natomiast realizacja zadań zaplanowana jest do roku 2026. Wszystkie planowane zadania zostały przeanalizowane i wybrane tak, by za zaangażowane środki finansowe zapewnić uzyskanie jak największego efektu poprawy jakości powietrza.

Zgodnie z ww. programem całkowita emisja pyłu PM₁₀ i PM_{2,5} oraz B(a)P wymagana do zredukowania do roku 2027 na terenie gminy wynosi:

- pył PM₁₀ – 29,16 Mg/rok,
- pył PM_{2,5} – 48,90 Mg/rok,
- B(a)P – 0,016 Mg/rok.

Efekt rzeczowy dla realizacji działania naprawczego PL2405ZSO w okresie do 2027 roku wynosi:

- wymagana powierzchnia, na której wymagana jest zmiana sposobu ogrzewania – 2 510 m²,
- szacunkowe koszty – 641 000,00 zł.

Obowiązki Wójta Gminy Ujszoły w ramach realizacji Programu ochrony powietrza:

- przedkładanie Marszałkowi Województwa sprawozdań z realizacji działań ujętych w Programie,
- prowadzenie działań ograniczających emisję z obiektów użyteczności publicznej i mieszkalnych poprzez termomodernizację czy wymianę źródeł ciepła,
- przekazywanie informacji i ostrzeżeń związanych z Planem Działań Krótkoterminowych,
- realizacja działań ujętych w planie działań krótkoterminowych, w zależności od ogłoszonego alarmu,
- prowadzenie edukacji ekologicznej w zakresie ochrony powietrza.

4.1.1.1. Emisja z emitorów liniowych

Obszar gminy Ujszoły obsługuje system dróg publicznych kategorii powiatowej i gminnej oraz sieć dróg wewnętrznych. Przez obszar gminy nie przebiega żadna droga krajowa ani wojewódzka. Aktualnie długość wszystkich dróg publicznych na terenie gminy Ujszoły wynosi 89,043 km, w tym:

- drogi powiatowe – 22,143 km, w tym:
 - nr 1439S – od granicy z gminą Rajcza do przejścia granicznego ze Słowacją w miejscowości Glinka – 10,901 km,
 - nr 1441S – Ujszoły - Złatna – 7,200 km,
 - nr 1442S – Ujszoły - Sobkówka – 4,042 km,
- drogi gminne – o łącznej długości około 66,9 km.

Zarządcami dróg, do których należą sprawy z zakresu planowania budowy, modernizacji, utrzymania i ochrony dróg, są następujące organy:

- dróg powiatowych – Powiatowy Zarząd Dróg Publicznych w Żywcu,
- dróg gminnych – Wójt Gminy Ujszoły.

Tabela 5 Pojazdy na terenie powiatu żywieckiego, w tym na terenie gminy Ujszoły w latach 2017-2019

Aktywne pojazdy	2017	2018	2019
osobowe	79 932	82 301	85 735
ciężarowe	10 645	10 857	11 242
motocykle	6 051	6 241	6 509
autobusy	493	501	514

Źródło: GUS, BDL 2021

Spośród wszystkich pojazdów poruszających się po drogach powiatowych i gminnych przebiegających przez teren gminy Ujszoły największy udział mają samochody osobowe 82,4%, co świadczy o dominacji transportu prywatnego. Samochody ciężarowe oraz samochody dostawcze stanowią łącznie 10,8%. Najmniejszy udział przypadł autobusom oraz motocyklom 6,8%.

Do obliczeń emisji szkodliwych substancji do powietrza wykorzystano dane powyżej, średnie spalanie różnego rodzaju paliw przez pojazdy, liczbę kilometrów dróg publicznych na terenie gminy oraz uśrednione wskaźniki emisji z pojazdów samochodowych według "Wskaźniki emisji substancji zanieczyszczających wprowadzanych do powietrza z w wyniku spalania paliw w pojazdach mechanicznych..." - materiały informacyjne PZMOT 1993 roku Ponadto wykorzystano program licencjonowany OPERAT2000 do wyliczenia substancji emitowanych do powietrza.

Tabela 6 Roczna emisja substancji szkodliwych do atmosfery ze środków transportu w rejonie gminy Ujsoły w 2020 roku

Typ Drogi	Zanieczyszczenie	(mg/s)	(Mg/rok)
drogi powiatowe	tlenek węgla	tlenek węgla	937,43
	benzen	benzen	8,44
	węglowodory alifatyczne	węglowodory alifatyczne	144,31
	węglowodory aromatyczne	węglowodory aromatyczne	43,29
	tlenki azotu	tlenki azotu	570,91
	pył ogółem	pył ogółem	33,03
	dwutlenek siarki	dwutlenek siarki	44,59
drogi gminne	tlenek węgla	tlenek węgla	176,32
	benzen	benzen	1,59
	węglowodory alifatyczne	węglowodory alifatyczne	27,14
	węglowodory aromatyczne	węglowodory aromatyczne	8,14
	tlenki azotu	tlenki azotu	107,38
	pył ogółem	pył ogółem	6,21
	dwutlenek siarki	dwutlenek siarki	8,39

Źródło: opracowanie własne, do obliczeń użyto Programu OPERAT2000

W skali gminy Ujsoły transport samochodowy odpowiada za ok. 18 % wszystkich zanieczyszczeń. Pojazdy są głównym źródłem emisji tlenu węgla (53%) i tlenków azotu (32%), odpowiadają również za emisję węglowodorów alifatycznych i aromatycznych (ok. 10%), benzenu, pyłów oraz dwutlenku siarki niecałe 5%. Udział samochodów w emisji zanieczyszczeń jest o wiele większy na obszarach o dużym natężeniu ruchu.

4.1.1.2. Niska emisja na terenie gminy Ujsoły

Niska emisja to emisja szkodliwych pyłów i gazów przez emitory znajdujące się na wysokości nie większej niż 40 m. Jej źródłem jest nieefektywne spalanie paliw w domach i samochodach oraz kotłowniach przemysłowych. Wprowadzane do powietrza na tej wysokości zanieczyszczenia gromadzą się wokół miejsca powstania wyrządzając szkody lokalnie (zazwyczaj są to miejsca zwartej zabudowy mieszkalnej).

Niska emisja została szczegółowo omówiona w przyjętym dnia 30 listopada 2016 roku uchwałą Rady Gminy Ujsoły nr XVII/146/2016 Planie Gospodarki Niskoemisyjnej dla Gminy Ujsoły (dalej zwanym PGN). Dokument został zaktualizowany dnia 27 kwietnia 2018 roku Uchwałą Rady Gminy Ujsoły nr XXXIII/280/2018 w sprawie zmiany uchwały Nr XVII/146/2016 Rady Gminy Ujsoły z dnia 30 listopada 2016 roku w sprawie przyjęcia Planu Gospodarki Niskoemisyjnej dla Gminy Ujsoły.

W niniejszym rozdziale skupiono się na wynikach inwentaryzacji niskiej emisji przeprowadzonej w ramach PGN. Niska emisja z terenu gminy Ujsoły została podzielona na 5 sektorów tj.:

- budynki i źródła ciepła, w tym:
 - budownictwo mieszkalne,
 - budynki użyteczności publicznej,
- transport, w tym:
 - transport ogółem,
 - transport publiczny zbiorowy,
- oświetlenie uliczne,
- działalność gospodarcza,
- gospodarka odpadami.

Jako nośniki energii finalnej zużywane na terenie gminy wyróżnia się:

- paliwa kopalne (węgiel, gaz ziemny, olej opałowy, benzyna itp.),
- energię elektryczną,
- energię pochodzącą ze źródeł odnawialnych.

Gmina Ujsoły to gmina wiejska o charakterze typowo górskim. Zabudowę mieszkaniową stanowią rozproszone, o mniejszym lub większym zagęszczeniu budynki jednorodzinne, rzadko bliźniaki. Budynki mieszkalne w gminie zasilane są głównie z przydomowych kotłowni indywidualnych.

Na terenie gminy największe zapotrzebowanie na energię końcową pochodzi z paliw transportowych (43,96%). Kolejnym nośnikiem energii jest węgiel kamienny (25,76%), energia elektryczna (12,78%) oraz biomasa (10,92%).

Na terenie gminy użytkowanych jest łącznie 11 budynków instytucji publicznych. Na podstawie danych uzyskanych w procesie ankietyzacji określono, że zużycie energii finalnej w ciągu roku przez ten sektor wynosi 1 513 MWh. Emisja CO₂ odpowiadająca wskazanemu zużyciu energii końcowej wyniosła roku 576 MgCO₂.

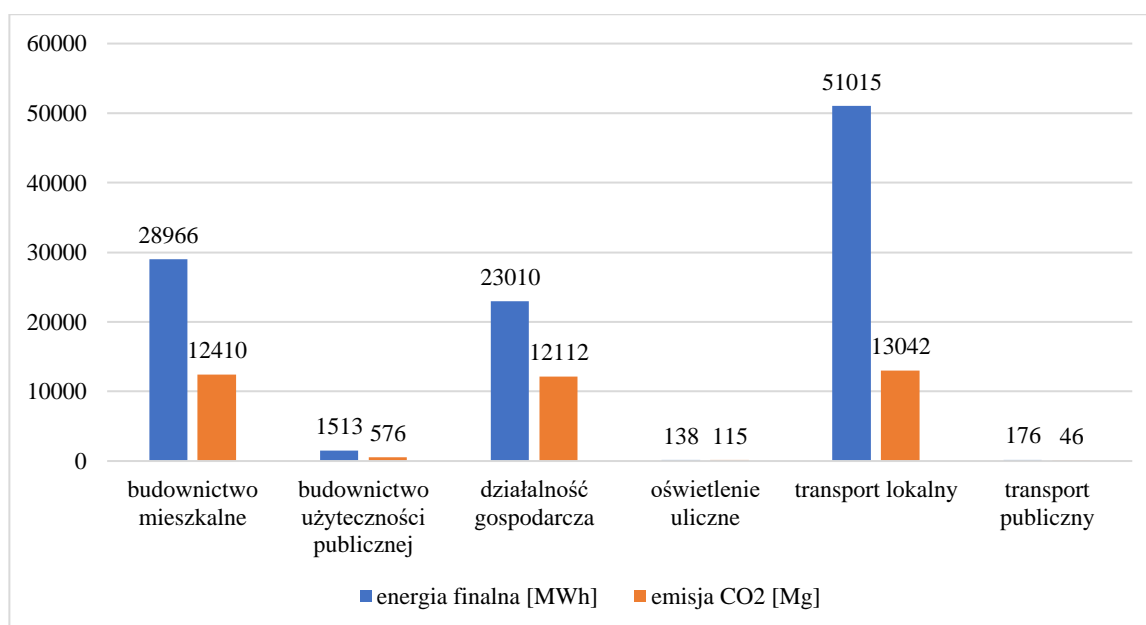
Sumaryczne zużycie energii finalnej w sektorze budownictwa mieszkalnego wyniosło 28 966 MWh w 2013 roku. Emisja CO₂ odpowiadająca wskazanemu wyżej zużyciu energii końcowej wyniosła 12 410 MgCO₂.

Do obiektów z sektora działalności gospodarczej zaliczają się zarówno obiekty o charakterystyce zużycia energii zbliżonej do budynków mieszkalnych, jak i obiekty produkcyjne, warsztaty, hale, których zużycia energii zdeterminowane są profilem prowadzonej produkcji. Na terenie gminy w 2013 roku działało łącznie 326 podmiotów gospodarczych, z czego większość, tj. 51,25% działała w sferze handlu, usług i leśnictwa. Jedynie 117 z nich działało w sektorze przemysłu. W Planie gospodarki niskoemisyjnej wyznaczono łączne zużycie energii w sektorze działalności gospodarczej na 23 010 MWh. Emisja CO₂ odpowiadająca wskazanemu wyżej zużyciu energii końcowej wynosi 12 112 MgCO₂.

Na terenie gminy na dzień 31.12.2013 roku zainstalowanych zostało łącznie 317 opraw oświetlenia ulicznego. Zużycie energii elektrycznej przeznaczonej na oświetlenie uliczne w 2013 roku wyniosło 138 MWh. Daje to emisję CO₂ na poziomie 115 MgCO₂/rok. W PGN gmina nie zaplanowała objąć oświetlenia ulicznego działaniami modernizacyjnymi.

Zużycie energii finalnej w sektorze transportu lokalnego w roku 2013 wyniosło 51 015 MWh. Wyznaczona zgodnie z informacjami zawartymi w Planie gospodarki niskoemisyjnej, emisja CO₂ wyniosła 13 042 Mg.

Zużycie energii finalnej w sektorze transportu publicznego w roku 2013 wyniosło 176 MWh. Wyznaczona zgodnie z informacjami zawartymi w Planie gospodarki niskoemisyjnej, emisja CO₂ wyniosła 46 Mg.

Rysunek 5 Zużycie energii finalnej i emisja CO₂ z poszczególnych sektorów na terenie gminy Ujsol

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych z Planu gospodarki niskoemisyjnej dla gminy Ujsol, 2016

Bilans energii finalnej dla poszczególnych sektorów w gminie Ujsóły wskazują, na wyraźną przewagę sektora transportu oraz sektora mieszkaniowego – zużycie odpowiednio 48,83% i 27,63% energii. Do sektorów o największym zużyciu można zaliczyć również sektor przedsiębiorstw i przemysłu – 21,95%.

W latach 2018-2020 na terenie gminy Ujsóły realizowano Program ograniczania niskiej emisji, w ramach, którego udzielono dotacje do wymiany źródła ciepła oraz do termomodernizacji budynków jednorodzinnych i budynków użyteczności publicznej, dzięki czemu wymieniono 35 źródeł ciepła w budynkach mieszkalnych oraz przeprowadzono termomodernizację 2 obiektów użyteczności publicznej. Działania te szczegółowo opisano w rozdziale 4.1.1.

4.1.1.3. Warunki wykorzystania OZE

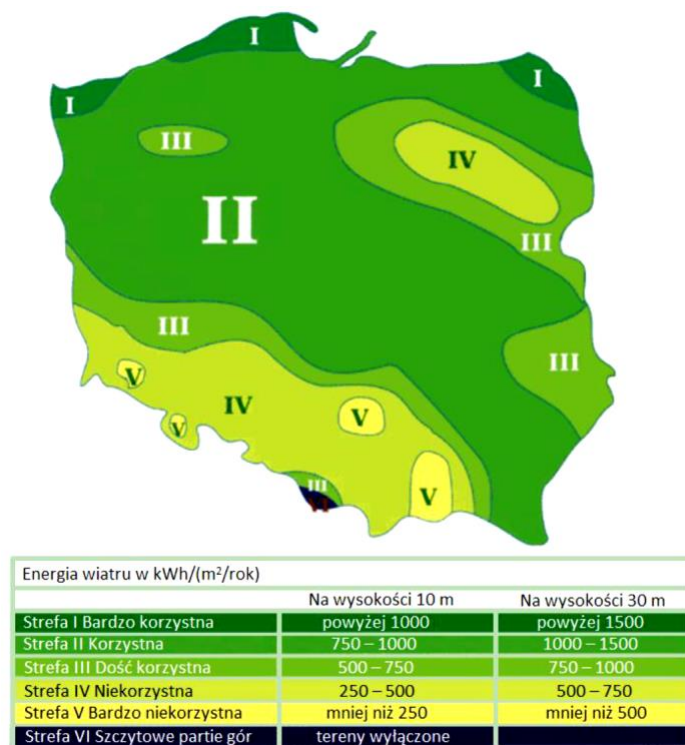
Według założeń unijnych alternatywne źródła energii mają w przyszłości stanowić istotny udział w bilansie energetycznym Europy. Celem UE jest uzyskanie 20% energii ze źródeł odnawialnych do 2020 roku w końcowym zużyciu energii brutto. Do końca 2032 roku ma to być, co najmniej 32% energii z OZE. Zgodnie z celami unijnego pakietu klimatyczno-energetycznego, udział OZE w końcowej konsumpcji energii dla Polski do 2020 roku powinien wynieść 15%, a do 2030 roku 21%.

Największy udział w polskim rynku OZE mają elektrownie wiatrowe, wodne i biomasa. Ale intensywny rozwój fotowoltaiki, zwłaszcza w sektorze mikroinstalacji może uczynić ją w najbliższym czasie drugą (po lądowej energetyce wiatrowej) technologią OZE w Polsce.

Energia wiatru

Trwający obecnie rozwój technologiczny siłowni wiatrowych pozwala na szersze wykorzystanie energii wiatru do produkcji energii elektrycznej. Energia wiatrowa jest ekologicznie czysta - do jej wytworzenia niepotrzebne jest wykorzystanie jakiegokolwiek paliwa.

Wybór miejsca pod lokalizację siłowni wiatrowych powinien opierać się na analizie warunków wiatrowych. Wstępna ocena może zostać dokonana w oparciu o atlasy i mapy wietrzności. Zasoby energii wiatru są silnie związane z lokalnymi warunkami klimatycznymi i terenowymi. Decydują one o tym, czy dany obszar jest korzystnym miejscem do zbudowania siłowni wiatrowej.

Rysunek 6 Energia wiatru w kWh/(m²/rok) na wysokości 10 i 30 m n.p.m.

Źródło: "Energia & Przemysł" - marzec 2007 na podstawie danych prof. Haliny Lorenc, IMiGW

Po analizie powyższej mapy wywnioskować można, iż potencjał energetyczny wiatru na obszarze gminy Ujsoły mieści się w zakresie 500-750 kWh/(m²/rok), na wysokości 30 m nad powierzchnią terenu oraz na obszarze strefy VI – szczytowe partie gór.

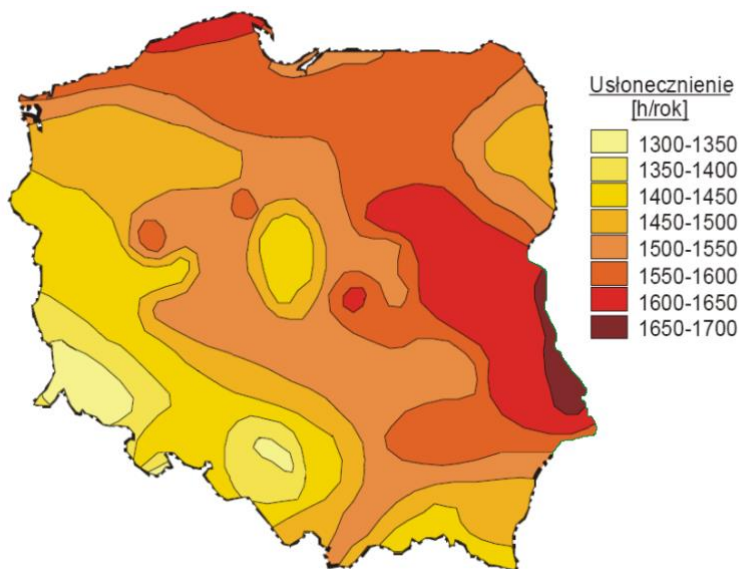
Co może świadczyć, iż gmina w całym obszarze posiada dość korzystne warunki wykorzystania wiatru. Warunki lokalne terenu mogą sytuację tą dodatkowo polepszyć albo pogorszyć. Przed przystąpieniem do realizacji ewentualnego projektu należy przeprowadzić dokładne badania warunków wiatrowych, jednak jest to kosztowna inwestycja. Przyczyną zakłóceń przepływu wiatru mogą być przeszkody terenowe związane ze środowiskiem geograficznym (obniżenia i pagórki), przyrodniczym (las) czy działalnością człowieka.

Energia słońca

Energia słoneczna jest powszechnie dostępnym, ekologicznie czystym i najbardziej naturalnym z istniejących źródeł energii. Najefektywniej może być wykorzystana lokalnie, zaspokajając zapotrzebowanie na ciepłą wodę użytkową i ogrzewanie pomieszczeń. Dużą zaletą jest jej łatwa adaptacja, zwłaszcza do celów gospodarstwa domowego.

Praktyczne wykorzystanie energii promieniowania słonecznego wymaga oszacowania potencjalnych i rzeczywistych zasobów energii słonecznej na danym obszarze i parametryzacji warunków meteorologicznych dostosowanych do potrzeb technologii przetwarzania energii promieniowania słonecznego w energię elektryczną lub ciepłą.

Istotny wpływ na ilość promieniowania słonecznego, jaka dociera do Ziemi, ma przejrzystość powietrza. Parametr przezroczystości powietrza ulega wahaniom w ciągu dnia w zależności od warunków meteorologicznych. Ponadto, zmniejszenie przejrzystości powietrza, może być wywołane również przez zawieszone w nim liczne cząsteczki pyłu i dymu.

Rysunek 7 Średnie roczne sumy usłonecznienia

Źródło: "Energia & Przemysł" - marzec 2007 na podstawie danych prof. Haliny Lorenc, IMiGW

Gmina Ujsoły położona jest na obszarze rejonu południowego, gdzie średnioroczna suma promieniowania słonecznego wynosi 950-1000 kWh/m², natomiast średnie sumy usłonecznienia w ciągu roku wahają się w granicach 1450-1500 h/rok. Powyższe warunki sprawiają, że gmina dysponuje dość dobrymi warunkami dla rozwoju energetyki słonecznej. Preferowanym kierunkiem rozwoju energetyki słonecznej powinno być zatem instalowanie indywidualnych małych instalacji solarnych i fotowoltaicznych na budynkach mieszkalnych i użyteczności publicznej.

Na terenie gminy Ujszoły znajdują się 2 instalacje fotowoltaiczne z mocą zainstalowaną większą niż 10 kW oraz 64 z mocą mniejszą lub równą 10 kW przyłączonych do sieci TAURON Dystrybucja S.A. Oddział w Bielsku-Białej.

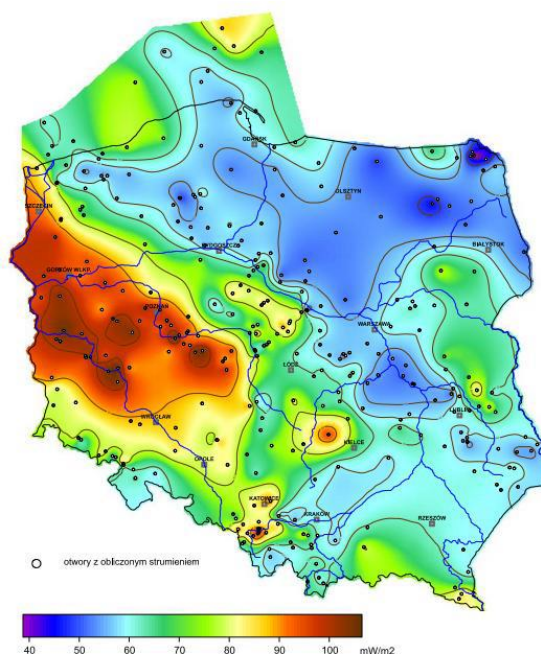
Energia Ziemi

Źródłem energii geotermalnej jest wnętrze Ziemi o temperaturze około 5 400°C, generujące przepływ ciepła w kierunku powierzchni. W celu wydobywania wód geotermalnych na powierzchnię wykonuje się odwierty do głębokości zalegania tych wód. W pewnej odległości od otworu czerpalnego wykonuje się drugi otwór, którym wodę geotermalną po odebraniu od niej ciepła, wtłacza się z powrotem do złoża. Wody geotermalne są z reguły mocno zasolone, jest to powodem szczególnie trudnych warunków pracy wymienników ciepła i innych elementów armatury instalacji geotermalnych. Z uwagi na zróżnicowany poziom energetyczny płynów geotermalnych (w porównaniu do klasycznych kotłowni) można je wykorzystywać:

- do ciepłownictwa (m.in.: ogrzewanie niskotemperaturowe i wentylacja pomieszczeń, przygotowanie ciepłej wody użytkowej),
- do celów rolniczo-hodowlanych (m.in.: ogrzewanie upraw pod osłonami, suszenie płodów rolnych, ogrzewanie pomieszczeń inwentarskich, przygotowanie ciepłej wody technologicznej, hodowla ryb w wodzie o podwyższonej temperaturze),
- w rekreacji (m.in.: podgrzewanie wody w basenie),
- przy wyższych temperaturach do produkcji energii elektrycznej.

W zależności od głębokości, z której eksploatowana jest energia geotermalna, wyróżnia się:

- geotermię płytką (niskiej entalpii) – wykorzystującą energię cieplną gruntu z głębokości do ok. 100 m za pomocą pomp ciepła,
- geotermię głęboką (wysokiej entalpii) - pozyskującą energię cieplną z wnętrza Ziemi, z głębokości kilku kilometrów.

Rysunek 8 Mapa rozkładu gęstości ziemskiego strumienia ciepłego na obszarze Polski

Źródło: <https://www.mos.gov.pl/> (Szewczyk & Gientka, 2009)

Analizując powyższą mapę rozkładu gęstości strumienia ciepłego można stwierdzić, iż budowa instalacji geotermalnych wysokiej entalpii w gminie Ujszoły jest nieuzasadniona. Według mapy gęstość strumienia ciepłego w rejonie gminy wynosi maksymalnie 50-60 mW/m². Potencjał ten jest mały, zaś pozyskanie energii geotermalnej wiąże się z koniecznością poniesienia wysokich nakładów inwestycyjnych.

Należy zaznaczyć, że eksploatacja energii geotermalnej powoduje również problemy ekologiczne, z których najważniejszy polega na kłopotach związanych z emisją szkodliwych gazów uwalnianych się z płynu. Dotyczy to przede wszystkim siarkowodoru (H_2S), który powinien być pochłonięty w odpowiednich instalacjach, podrażniających koszt produkcji energii. Inne potencjalne zagrożenia dla zdrowia powoduje radon (produkt rozpadu radioaktywnego uranu) wydobywający się wraz z parą ze studni geotermalnej.

Na terenie całej gminy Ujsoły można wykorzystać geotermię płytką przy zastosowaniu indywidualnych pomp ciepła. Pompa ciepła jest urządzeniem przenoszącym ciepło z ogólnie dostępnego środowiska cechującego się niewyczerpalnymi zasobami energii, tj. gruntu, wody lub powietrza (dolne źródło ciepła) do górnego źródła ciepła w postaci ciepła o wyższej temperaturze. Proponowane jest wspieranie przez gminę podmiotów i właścicieli budynków instalujących rozwiązania wykorzystujące pomy ciepła w pozyskiwaniu środków finansowych na tego typu przedsięwzięcia.

Biomasa

Jednym ze źródeł energetycznych biomasy użytkowanych w kotłach jest słoma². To „dojrzałe lub wysuszone żdźbła roślin zbożowych”, a także wysuszone rośliny strączkowe, len czy rzepak. Charakteryzuje się dużą zawartością suchej masy (około 85%). W energetyce zastosowanie znajduje słoma wszystkich rodzajów zbóż oraz rzepaku i gryki, natomiast szczególnie cenną jest słoma żytnia, pszenna, rzepakowa i gryczana oraz osadki kukurydzy.

Do celów niniejszej dokumentacji przyjęto zużycie słomy pochodzącej z upraw zboża na terenie gminy Ujsoły. W poniższej tabeli przedstawiono powierzchnię poszczególnych upraw.

Tabela 7 Powierzchnia upraw na terenie gminy Ujsoły

Uprawa	Jednostka	Powierzchnia
ogółem	ha	19,98
zboża razem	ha	9,30
zboża podstawowe z mieszkankami zbożowymi	ha	9,30
ziemniaki	ha	9,10
uprawy przemysłowe	ha	0,00

Źródło: Bank Danych Lokalnych, Powszechny Spis Rolny 2010

Słoma jest wykorzystywana głównie, jako pasza lub podściółka w hodowli zwierząt gospodarskich, zaś do celów energetycznych wykorzystuje się jedynie jej nadwyżki. Wykorzystanie nadwyżek w celach energetycznych pozwala uniknąć ich spalania na polach, chroniąc tym samym stan środowiska naturalnego. W związku z powyższym, w obliczeniach projektowych należy uwzględnić ilość słomy koniecznej do produkcji zwierzęcej. Zapotrzebowanie na słomę jest różne w zależności od gatunku zwierząt. Zapotrzebowanie na słomę dla poszczególnych gatunków zwierząt hodowanych przedstawiono w tabeli poniżej.

Tabela 8 Zapotrzebowanie na słomę dla poszczególnych gatunków zwierząt hodowanych

Zwierzęta hodowane	Zapotrzebowanie na słomę (kg/szt.)/rok
Bydło	2 555
Trzoda chlewna	730
Drób	1

Źródło: Ocena produkcji i potencjalnych możliwości wykorzystania słomy do celów grzewczych, Inżynieria Rolnicza 6(104)/2008

Na terenie gminy Ujsoły pod uprawę zbóż wykorzystuje się 9,30 ha. Po zebraniu i przetworzeniu zbóż średnio pozostaje 4 do 6 t/ha słomy. Przyjmując, że jest to przeciętnie 5 t/ha, z upraw tych, uwzględniając zapotrzebowanie poszczególnych hodowlanych gatunków zwierząt na słomę ze zbóż, na terenie gminy można

² źródło: „Mała Encyklopedia Rolnicza”

uzyskać na cele energetyczne około 465 ton słomy. Wartość opałowa słomy wynosi 15 MJ/kg, zatem potencjał energetyczny słomy pochodzącej z produkcji rolnej wyniesie 697,5 MJ/rok.

Po uzyskaniu słomy z produkcji rolnej należy poddać ją procesowi peletyzacji w celu zwiększenia udziału suchej masy nawet do 30% w ogólnym bilansie paliwa spalanego w kotłach energetycznych oraz do celów transportowych.

Biogaz

Najczęściej stosowanymi substratami do produkcji biogazu rolniczego są nawozy naturalne, wśród których wymienić należy gnojowicę oraz obornik. Obliczenie możliwego zysku energetycznego z biomasy pochodzącej z hodowli zwierząt opiera się na wskaźniku wielkości produkcji biogazu oraz wykorzystaniu liczby sztuk dużych zwierząt. W tabeli poniżej przedstawiono wskaźnik wielkości produkcji biogazu w przeliczeniu na sztuki duże zwierząt.

Tabela 9 Wskaźnik wielkości produkcji biogazu w przeliczeniu na sztuki duże [m³/SD/d]

Bydło	Trzoda chlewna	Drób
1,5	1,5	3,75

Źródło: Odchody zwierząt jako substrat dla biogazowni [<http://bio-gazownie.edu.pl/>]

W poniższej tabeli przedstawiono liczbę zwierząt w gospodarstwach na terenie gminy Ujsoły. Zakładając, że z 1m³ biogazu można wyprodukować 2,1 kWh energii elektrycznej (przy zakładanej sprawności układu 33%) potencjał energetyczny przedstawia się następująco:

Tabela 10 Pogłowie zwierząt gospodarskich na terenie gminy Ujsoły oraz produkcja biogazu

Rodzaj zwierząt	Liczba zwierząt* [szt.]	Biogaz [m ³ /rok]	Produkcja energii [kWh/rok]
Bydło	43	64,5	135,45
Trzoda chlewna	0	0	0
Kury	0	0	0
SUMA		64,5	135,45

Bank Danych Lokalnych, Powszechny Spis Rolny 2010

Jak ukazuje powyższa tabela biogaz i energii elektryczną można pozyskać jedynie wykorzystując bydlęce odchody. Jednakże potencjał energetyczny nawozów naturalnych pochodzenia bydlęcego jest bardzo mały i wynosi jedynie 135,45 kWh/rok. Biorąc pod uwagę trudności z zebraniem całości zwierzęcych odchodów do dalszych obliczeń przyjęto redukcję ilości odchodów oraz zysku energetycznego o 40%.

Na chwilę obecną na terenie gminy Ujsoły nie ma zlokalizowanych przemysłowych źródeł wytwarzania energii z biomasy lub biogazu rolniczego.

4.1.2. Analiza SWOT

Ochrona klimatu i jakości powietrza w tym gospodarka niskoemisyjna	
MOCNE STRONY czynniki wewnętrzne	SŁABE STRONY czynniki wewnętrzne
działania w zakresie zmniejszenia zużycia energii oraz emisji gazów cieplarnianych nakład na wymianę źródeł ciepła na bardziej ekologiczne brak w gminie dużych zakładów przemysłowych	większość budynków jednorodzinnych opalanych węglem kamiennym spalanie śmieci w kotłach domowych niska świadomość społeczna dotycząca racjonalnego wykorzystania energii i źródeł odnawialnych

SZANSE czynniki zewnętrzne	ZAGROŻENIA czynniki zewnętrzne
korzystne warunki dla rozwoju i wykorzystania odnawialnych źródeł energii (pompy ciepła, solary i fotowoltaika) zainteresowanie mieszkańców wykorzystaniem nowoczesnych źródeł energii i OZE źródła finansowania programy rządowe RPO	możliwy napływ zanieczyszczeń spoza granic gminy – z aglomeracji śląskiej oraz ze Słowacji brak środków na finansowanie inwestycji brak zainteresowania mieszkańców odnawialnymi źródłami energii i odchodzeniem od paliw stałych

Źródło: opracowanie własne

4.1.3. Cele i zadania środowiskowe z zakresu likwidacji źródeł emisji zanieczyszczeń

Zgodnie z zapisami ustawy z dnia 27 kwietnia 2001 roku Prawo ochrony środowiska (tj.: Dz. U. z 2020 r. poz. 1219, 1378, 1565, 2127, 2338, z 2021 r. poz. 802, 868, 1047) ochrona powietrza polega na zapewnieniu jak najlepszej jego jakości, w szczególności przez:

- utrzymanie poziomów substancji w powietrzu poniżej dopuszczalnych dla nich poziomów lub co najmniej na tych poziomach,
- zmniejszanie poziomów substancji w powietrzu, co najmniej do dopuszczalnych, gdy nie są one dotrzymane,
- zmniejszanie i utrzymanie poziomów substancji w powietrzu poniżej poziomów docelowych albo poziomów celów długoterminowych lub co najmniej na tych poziomach.

Ocenę jakości powietrza na terenie gminy Ujsoły przeanalizowano w oparciu o dane z Głównego Inspektoratu Ochrony Środowiska oraz dane ze stacji pomiarowej w Ustroniu. Zgodnie z roczną oceną jakości powietrza gmina należy do strefy śląskiej. Strefa śląska otrzymała klasę C dla pyłu zawieszonego PM₁₀ i PM_{2,5}, benzo(a)pirenu oraz ozonu.

Jakość powietrza w okolicy gminy (z powodu braku stacji monitoringowych na terenie gminy) została oceniona przez WIOŚ w Katowicach na podstawie matematycznego modelu rozprzestrzeniania się zanieczyszczeń w powietrzu, szerzej opisanego w rocznej ocenie jakości powietrza w województwie śląskim. Na tej podstawie można stwierdzić, iż w ostatnich latach ulegała ona poprawie. Jednak mimo starań Gminy Ujsoły jak i samych mieszkańców, w dalszym ciągu nie odpowiada ona obowiązującym normom. Poziomy dopuszczalne lub docelowe nie zostały osiągnięte dla pyłów PM₁₀ i PM_{2,5}. Przekroczenia dotyczą również benzo(a)pirenu oraz poziomu celu długoterminowego dla ozonu.

W ostatnich latach mieszkańcy gminy brali udział w programach realizowanych przez Gminę Ujsoły i Wojewódzki Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej w Katowicach, dzięki czemu w ostatnich latach wymieniano nieekologiczne źródła ciepła oraz prowadzono termomodernizację budynków użyteczności publicznej oraz budynków mieszkalnych.

Wpływ na złą jakość powietrza w gminie niewątpliwie ma kilka czynników, w tym nadmierne straty energetyczne związane m.in. z brakiem izolacji cieplnej budynków, opalaniem budynków paliwem niskiej jakości. Znaczną emisję charakteryzuje również spalanie paliw w pojazdach, co związane jest z ich ilością, złym stanem technicznym oraz niedostatecznie rozwiniętą infrastrukturą towarzyszącą ciągom komunikacyjnym.

Analiza SWOT wykazała, iż zagrożeniem dla gminy mogą być niewystarczające środki finansowe na modernizację i budowę infrastruktury drogowej, jak również brak zainteresowania mieszkańców i przedsiębiorców działaniami zwiększającymi energooszczędność budynków i wymianą źródeł ciepła na ekologiczne.

Poprawa jakości powietrza w kolejnych latach powinna nastąpić poprzez realizację działań naprawczych, zaplanowanych w ramach Programu ochrony powietrza w odniesieniu do wszystkich źródeł emisji. Efektem realizacji Programu powinno być zmniejszenie wielkości emisji zanieczyszczeń emitowanych do powietrza, głównie ze źródeł powierzchniowych, a także komunikacyjnych i przemysłowych.

W zakresie emisji powierzchniowej, poza działaniami realizowanymi w ramach programów ochrony powietrza, a także działaniami Gminy Ujsoły w kierunku gospodarki niskoemisyjnej, największe znaczenie może mieć

wprowadzanie norm na małe źródła energii oraz wymuszone przepisami działania na rzecz podniesienia efektywności energetycznej.

Działaniami, które pozwolą na redukcję emisji szkodliwych substancji, jak również podniesienie komfortu życia mieszkańców będą termomodernizacje budynków, modernizacja lokalnych i indywidualnych kotłowni, wymiana instalacji grzewczej oraz wprowadzenie energooszczędnego oświetlenia (w budynkach i na ulicach). W zakresie emisji liniowej możliwe jest jej znaczne zredukowanie poprzez podejmowanie działań na rzecz podniesienia efektywności energetycznej transportu. W związku z nasilającym się ruchem indywidualnym należy rozwijać transport publiczny.

W harmonogramie realizacji zadań własnych i monitorowanych zapisano zadania zarówno dotyczące opracowania dokumentów planistycznych w dziedzinie energetyki i zaopatrzenia w ciepło, energię elektryczną i paliwa gazowe, realizacji Programu Ochrony Powietrza, poprawy warunków energetycznych w budynkach użyteczności publicznej i mieszkalnych, a także poprawy jakości dróg w tym efektywności oświetlenia.

Drogi gminne planowane do wykonania w roku 2021:

- 1) ul. Leśna w miejscowości Ujsoły od km 0+000 do km 0+067;
- 2) ul. Spokojna w miejscowości Ujsoły od km 0+000 do km 0+069;
- 3) ul. Wesoła w miejscowości Ujsoły od km 0+000 do km 0+204;
- 4) ul. Górską w miejscowości Ujsoły od km 0+000 do km 0+063;
- 5) ul. Kwiatowa w miejscowości Ujsoły od km 0+000 do km 0+088;
- 6) ul. Bystra w miejscowości Ujsoły od km 0+000 do km 0+373;
- 7) ul. Królów w miejscowości Ujsoły od km 0+000 do km 0+083;
- 8) ul. Polna w miejscowości Ujsoły od km 0+170 do km 0+292;
- 9) zlokalizowanej na działce ewidencyjnej nr 2356 w miejscowości Ujsoły od km 0+000 do km 0+060;
- 10) w miejscowości Ujsoły: odcinek 1 od ul. Pasternik do ul. Danielki, odcinek 2 od ul. Danielki do ul. Topolowej (długość odcinków 211,00m).

Drogi gminne planowane do wykonania w momencie pozyskania środków na ten cel:

- I. miejscowość Glinka:
 1. Przebudowa drogi Szymonów w miejscowości Glinka od km 0+058 do km 0+442.
 2. Przebudowa drogi Worniczki w miejscowości Glinka od km 0+023 do km 0+520.
 3. Przebudowa drogi Butorówka w miejscowości Glinka od km 0+000 do km 0+220.
 4. Przebudowa drogi za Kamieniołomem w miejscowości Glinka od km 0+000 do km 0+220.
 5. Przebudowa drogi Do Tajchu w miejscowości Glinka od km 0+016 do km 0+182.
- II. miejscowość Sobkówka:
 1. Przebudowa drogi Młynarzowa w miejscowości Sobkówka- odc. 1 od km 0+130 do km 0+560 i odcinek 3 od km 0+000 do km 0+327.
 2. Przebudowa drogi Młynarzowa w miejscowości Sobkówka- odc. 2 od km 0+000 do km 0+225.
 3. Przebudowa drogi Petkówka w miejscowości Sobkówka od km 0+000 do km 0+380.
 4. Przebudowa drogi Kielbasówka w miejscowości Sobkówka od km 0+000 do km 0+320.
 5. Przebudowa drogi Podgrapy 1 w miejscowości Sobkówka od km 0+000 do km 0+226.
 6. Przebudowa drogi Podgrapy 2 w miejscowości Sobkówka od km 0+000 do km 0+455.
 7. Przebudowa drogi Do Królowej w miejscowości Sobkówka od km 0+000 do km 0+306.
 8. Przebudowa drogi Sobkówka Dół w miejscowości Sobkówka od km 0+000 do km 0+177.
 9. Przebudowa drogi Sobkówka w miejscowości Sobkówka od km 0+000 do km 0+478.
- III. miejscowość Złatna:
 1. Przebudowa drogi Klisiówki w miejscowości Złatna od km 0+000 do km 0+278.
 2. Przebudowa drogi Na Kotrysią Polanę w miejscowości Złatna od km 0+000 do km 0+641.
 3. Przebudowa drogi Zapolanka w miejscowości Złatna od km 0+000 do km 0+363.

4. Przebudowa drogi Zagroń w miejscowości Złatna od km 0+000 do km 1+972.

IV. miejscowość Ujsoły:

1. Przebudowa drogi Za Wodą w miejscowości Ujsoły od km 0+407 do km 0+642.

Ochrona powietrza powinna zostać ujęta w opracowywanych przez Gminę dokumentach planistycznych takich jak plany gospodarki niskoemisyjnej, programy ograniczania niskiej emisji, projekty założeń zaopatrzenia w ciepło, energię elektryczną i paliwa gazowe.

4.1.4. Wpływ zmian klimatu na energetykę i transport oraz wrażliwość i adaptacja do zmian

W zapotrzebowaniu na energię elektryczną obserwuje się w Polsce dwie tendencje. Pierwsza z nich to zmniejszenie się różnic w zapotrzebowaniu na moc w miesiącach zimowych i letnich, druga – stopniowy wzrost zapotrzebowania na moc i energię. Mimo wzrostu zapotrzebowania roczne zużycie energii elektrycznej na mieszkańca jest w Polsce ciągle jeszcze dwukrotnie mniejsze niż w innych krajach UE stąd z dużym prawdopodobieństwem można założyć, że zapotrzebowanie to będzie wzrastało (na pewno do 2030 roku). Wzrost temperatury nie zmieni tej tendencji, gdyż brak jest korelacji między warunkami klimatycznymi w kraju a zużyciem energii elektrycznej.

O ile w perspektywie przyszłych lat prognozowany jest wzrost zapotrzebowania na energię elektryczną, to w przypadku ciepła należy się spodziewać spadku lub utrzymania aktualnych potrzeb. Utrzymywanie się dotychczasowego zapotrzebowania jest wypadkową dwóch podstawowych składowych: ciągłego przyrostu liczby mieszkań, połączonego ze wzrostem ich powierzchni oraz spadku jednostkowego zapotrzebowania na ciepło w istniejących budynkach.

Zapotrzebowanie na ciepło zależy oczywiście także od warunków klimatycznych. Prognoza klimatyczna wskazuje, że do 2030 roku liczba stopniodni (będących wymiarem zapotrzebowania na ciepło) – zależnie od rejonu Polski – zmniejszy się, o 140–220, czyli poniżej 5%, przy czym zmniejszą się różnice w potrzebach cieplnych mieszkańców różnych rejonów kraju. Zmniejszenie zapotrzebowania będzie korzystne dla scentralizowanych systemów ciepłowniczych, gdyż zmniejszy się dysproporcja między zapotrzebowaniem letnim (ciepła woda użytkowa), a zimowym (dodatkowo ogrzewanie).

Zmiana liczby stopniodni do roku 2100 może sięgnąć 25% i w takiej perspektywie liczyć się należy ze znacznym zmniejszeniem zapotrzebowania na ciepło. Efekt ten będzie dodatkowo wzmocniony perspektywą znaczącej wymiany infrastruktury budowlanej na energooszczędną.

Najbardziej podatna na zmiany klimatu jest infrastruktura wykorzystywana do dystrybucji energii elektrycznej. Już obecnie obfite opady śniegu połączone z przechodzeniem temperatury przez wartość 0°C powodują masowe awarie sieci niskiego napięcia i nawet kilkudniowe braki zasilania, głównie na obszarach wiejskich. Wzrost temperatury w warunkach krajowych spowoduje, że zimą dni o temperaturze 0°C znacznie przybędzie. Wzrastały będą zatem straty spowodowane brakiem zasilania w energię elektryczną.

Można przypuszczać, że przyszłe technologie energetyczne OZE praktycznie nie będą wrażliwe na zmiany klimatu, co zapewni odpowiedni rozwój poszczególnych technologii i ich adaptację do nowych warunków. Niektóre podsektory, jak energetyka wodna czy technologie spalania biomasy naturalnej (w tym plantacji energetycznych) nie będą wykorzystywane w związku ze znacznie ograniczonymi ich zasobami.

Sektor energetyki powinien przygotować się do efektywnego pozyskiwania energii ze źródeł odnawialnych, ich magazynowania i przetwarzania w energię końcową, biorąc pod uwagę specyfikę poszczególnych odbiorców: przemysłu, budownictwa, transportu i rolnictwa, jak i zróżnicowaną specyfikę OZE. Konieczne jest prowadzenie działań zintegrowanych pomiędzy poszczególnymi sektorami gospodarki.

Transport to jedna z najbardziej wrażliwych na zmiany klimatu dziedzina gospodarki. We wszystkich jego kategoriach, tj. transporcie drogowym, kolejowym, lotniczym i żegludze śródlądowej wrażliwość na warunki klimatyczne należy rozpatrywać z punktu widzenia trzech podstawowych elementów, tj. infrastruktury, środków transportu oraz komfortu społecznego.

Działania adaptacyjne poszczególnych sektorów powinny uwzględniać odpowiednie podlegające im obszary, tj. planowania energetycznego, przestrzennego, budownictwa i infrastruktury, transportu, rolnictwa, z uwzględnieniem wspólnych celów zmniejszania ich energochłonności i zanieczyszczenia środowiska. Jednocześnie istotne jest, aby obiekty energetyczne, wytwarzające czy też pozyskujące energię dostosowywały

się do zmian klimatu. Oznacza to konieczność rozszerzenia i wzmocnienia badań nad nowymi technologiami energetycznymi oraz rozszerzenia programów nauczania na szczeblu podstawowym, średnim i wyższym. Edukacja w zakresie innowacyjnych energooszczędnych rozwiązań we wszystkich sektorach gospodarczych jest kluczowa dla szybkiej i efektywnej adaptacji do zmian klimatu i jego skutków. W zależności od obszaru działań, sektora gospodarki i jego wrażliwości na zmiany klimatu, działania adaptacyjne mogą mieć charakter jednorazowy, cykliczny lub długoterminowy. Wobec bardzo długiego okresu, w jakim będzie przeprowadzany proces adaptacyjny, preferowane powinny być działania cykliczne w zakresie administracyjnoprawnym i ciągle w obszarze edukacyjnym. Większość działań powinna zostać podjęta natychmiast, a ich skutki powinny być skutki monitorowane w zależności od tych skutków działania w razie potrzeby korygowane cyklicznie.

4.1. Zagrożenia hałasem

W tabeli poniżej przedstawiono wybrane efekty realizacji dotychczasowego Programu ochrony środowiska w zakresie zagrożeń hałasem.

Tabela 11 Wybrane efekty realizacji dotychczasowego POŚ

Cel długoterminowy zapisany w „PROGRAMIE OCHRONY ŚRODOWISKA GMINY UJSOŁY” Zapewnienie sprzyjającego komfortu akustycznego środowiska			
L.p.	Zadania	Podjęte działania	Efekt ze wskaźnikiem
1.	Minimalizacja emisji hałasu komunikacyjnego poprzez między innymi budowę ekranów akustycznych wzdłuż tras komunikacyjnych gdzie występują przekroczenia standardów akustycznych	W ostatnich latach nie prowadzono pomiarów hałasu komunikacyjnego, które dostarczyłyby istotnych informacji o przekroczeniach standardów akustycznych. Nie mniej jednak Gmina Ujsoły oraz Zarząd Dróg Powiatowych prowadzą szereg inwestycji drogowych w celu poprawy infrastruktury oraz płynności ruchu. Szczegółowy wykaz zrealizowanych inwestycji zawiera tabela 1.	remont 4 odcinków dróg gminnych remont/przebudowa 3 odcinków dróg powiatowych
2.	Opracowanie programów edukacyjnych uświadamiających problemy ochrony przed hałasem		
3.	Opracowanie koncepcji zmian ruchu samochodowego (np. poprzez poprawę jego płynności), co wpłynie na poprawę klimatu akustycznego terenów przyległych		
4.	Modernizacja dróg		
5.	Stworzenie i aktualizacja bazy danych o obiektach przemysłowych stwarzających zagrożenie akustyczne dla środowiska	Realizacja zadania zaplanowane do realizacji przez organy środowiska, w tym WIOŚ w Katowicach, Powiat Żywiecki. Ze względu na brak obiektów przemysłowych stwarzających zagrożenie akustyczne dla środowiska na terenie gminy Ujsoły nie ma potrzeby stworzenia takiej bazy.	-
6.	Opracowanie miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego ze szczegółowym opisem dopuszczalnych wartości poziomu dźwięku w środowisku dla poszczególnych jednostek strukturalnych	W latach 2018-2020 Rada Gminy Ujsoły przyjęła dwie uchwały w sprawie miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego, w których umieszczono zapisy dotyczące dopuszczalnych wartości poziomu dźwięku w środowisku.	2 mpzg uwzględniające dopuszczalne poziomy hałasu w środowisku

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych o wykonanych działaniach na terenie gminy Ujsoły

W tabeli poniżej zaprezentowano wskaźniki, które dają obraz postępów w realizacji Programu ochrony środowiska, a także pokazują zmiany stanu środowiska na terenie gminy.

Tabela 12 Wskaźniki monitorowania realizacji działań w zakresie klimatu akustycznego – ochrony przed hałasem

L.p.	Wskaźnik	Stan wyjściowy 2016 (w przypadku braku danych wzięto pod uwagę 2015 rok)	Stan aktualny 2020 (w przypadku braku danych wzięto pod uwagę rok 2019)
1	Poziom hałasu (wg. PMŚ).	Brak badań na terenie gminy Ujsoły	Brak badań na terenie gminy Ujsoły

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych WIOŚ/GIOŚ oraz Głównego Urzędu Statystycznego

4.1.1. Opis stanu obecnego

Oceny stanu akustycznego środowiska i obserwacji zmian dokonuje się w ramach państwowego monitoringu środowiska na podstawie wyników pomiarów poziomów hałasu określonych wskaźnikami hałasu L_{DWN} i L_N oraz z uwzględnieniem pozostałych danych, w szczególności demograficznych oraz dotyczących sposobu zagospodarowania i użytkowania terenu.

4.1.1.1. Hałas przemysłowy

Oddziaływanie akustyczne związane z działalnością przemysłową na terenie gminy Ujsoły uwarunkowane jest emisją hałasu pochodzącą z działalności gospodarczych i zakładów, które stanowią źródło emisji hałasu. Należą do nich firmy prowadzące działalność handlowo-usługową, produkcyjną, transportową, budowlaną, warsztaty samochodowe, niewielkie zakłady prowadzące prace polegające na obróbce drewna, cięciu, kuciu, szlifowaniu i spawaniu. Działanie zakładów nie powinno powodować przekroczeń standardów jakości środowiska i dopuszczalnych poziomów hałasu w środowisku poza teren, do którego prowadzący instalację ma tytuł prawny. Funkcjonowanie ich jest czasem źródłem konfliktów z mieszkańcami, gdyż przedsiębiorstwa te stwarzają uciążliwości i dyskomfort akustyczny. W takich sytuacjach mieszkańcy zgłaszają uciążliwości, co skutkuje kontrolą WIOS, a w przypadku przekroczeń przekazaniem sprawy do Starosty, co skutkuje wydaniem decyzji o dopuszczalnej emisji hałasu.

W okresie 2018-2020 Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska w Katowicach przeprowadził na terenie gminy 2 kontrole przedsiębiorcy (usługi leśne) w zakresie ochrony przed hałasem, w tym także w zakresie emisji hałasu. W wyniku kontroli nie zanotowano naruszenia obowiązujących przepisów.

Z informacji Wojewódzkiego Inspektoratu Ochrony Środowiska w Katowicach wynika, iż wydawane pokontrolne zalecenia dla przedsiębiorców także w kwestii ochrony przed hałasem są sukcesywnie realizowane.³

Większość uciążliwości powodowanych emisją hałasu wynika z lokalizacji przedsiębiorstw, z których działalnością nierozłącznie jest związana emisja hałasu na terenach zapisanych w planach zagospodarowania przestrzennego jako tereny mieszkaniowe. Dlatego Gmina Ujsoły wszczynając procedury planistyczne miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego bierze pod uwagę wskazania lokalizacyjne terenów oraz aktualne zagospodarowanie i planowane przeznaczenie obszarów. W ostatnich miejscowych planach (przyjętych uchwałami Rady Gminy Ujsoły w okresie 2019-2021) stosowano zapisy takie jak:

„W celu zapewnienia właściwych warunków ochrony przed hałasem, wyróżnia się w obszarze planu miejscowego tereny, zaliczone do poszczególnych rodzajów dopuszczalnego poziomu hałasu, określonych w przepisach prawa ochrony środowiska:

- tereny pod zabudowę mieszkaniową jednorodzinną oznaczone symbolem „MT”;
- tereny pod zabudowę mieszkaniowo-usługową oznaczone symbolem „UT”;
- tereny na cele rekreacyjno-wypoczynkowe oznaczone symbolami „US” i „U”.

W celu ochrony przed hałasem terenów wymienionych w ust. 1, w obszarze planu miejscowego stosuje się odpowiednio przepisy prawa ochrony środowiska.”

W kolejnych latach działanie to będzie kontynuowane celem wyeliminowania uciążliwych działalności z terenów mieszkaniowych.

4.1.1.2. Hałas drogowy

Jednym z czynników wpływających na stan klimatu akustycznego na terenie gminy jest hałas komunikacyjny, do którego zalicza się hałas drogowy. Pod pojęciem hałasu drogowego rozumie się hałas pochodzący od środków transportu, jest to hałas typu liniowego. Z przeprowadzonych analiz wynika, że najbardziej uciążliwy jest hałas drogowy, generowany przez pojazdy samochodowe, który ma charakter ciągły i obejmuje swoim zasięgiem coraz większy obszar. Przez ostatnie lata liczba samochodów na drogach systematycznie rośnie, co powoduje wzrost emisji hałasu, nie tylko przez pojazdy osobowe, ale również przez pojazdy ciężarowe i motocykle.

Przez obszar gminy nie przebiega żadna droga krajowa i wojewódzka. Głównym źródłem emisji hałasu drogowego na terenie gminy są:

- drogi powiatowe – 22,143 km,
- drogi gminne – około 66,9 km.

W granicach administracyjnych gminy nie ma ekranów akustycznych.

Na drogach powiatowych jak również na obiektach mostowych w ciągu dróg wykonywane są coroczne przeglądy ich stanu technicznego na bazie których planowane są niezbędne prace remontowe do realizacji. Odcinki dróg oraz mosty, które są w najgorszym stanie technicznym podlegają sukcesywnym remontom w miarę posiadanych

³ na podstawie danych z WIOŚ pismo nr DBIN.7016.30.2021.KW z dnia 10 czerwca 2021 r.

przez Powiatowy Zarząd Dróg Publicznych w Żywcu środków finansowych. Działania te są również realizowane poprzez remonty i modernizacje dróg gminnych oraz odpowiednie zapisy w miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego dotyczących zagospodarowania terenów bezpośrednio usytuowanych w sąsiedztwie głównych dróg.

Układ komunikacyjny na terenie gminy, jakość dróg, wzrost zatłoczenia systemu drogowego, nakładanie się ruchu tranzytowego na ruch lokalny, lokalizacja zabudowy mieszkaniowej w bezpośredniej bliskości ciągów komunikacyjnych jest przyczyną emisji hałasu do środowiska. Obciążenie dróg na terenie gminy Ujsoły szczególnie w sezonie letnim należy zaliczyć do wysokich.

Na ograniczanie oddziaływanie hałasu ma niewątpliwy wpływ zieleń izolacyjna szczególnie wzdłuż dróg oraz na posesjach mieszkańców, co chroni mieszkańców przed hałasem okolicznych dróg i działalności w najbliższym sąsiedztwie. W ramach utrzymania zieleni przydrożnej, rosnącej w pasie dróg powiatowych wydawkowano środki na nasadzenia i wycinkę drzew.

W ostatnich latach nie przeprowadzano oceny akustycznej na drogach gminy Ujsoły.

Przez teren gminy Ujsoły nie przebiegają linie kolejowe, na terenie gminy nie jest także zlokalizowane żadne lotnisko, dlatego problemy hałasu kolejowego i lotniczego nie dotyczą gminy Ujsoły. Najbliższa linia kolejowa relacji Żywiec – Zwardoń przebiega w odległości około 2 km od gminy.

4.1.2. Analiza SWOT

Zagrożenie hałasem	
MOCNE STRONY czynniki wewnętrzne	SŁABE STRONY czynniki wewnętrzne
atrakcyjne położenie gminy brak dróg krajowych i wojewódzkich którymi prowadzony jest tranzytem transport ciężarowy brak dużych przedsiębiorstw przyczyniających się do emisji hałasu	brak badań hałasu na terenie gminy
SZANSE czynniki zewnętrzne	ZAGROŻENIA czynniki zewnętrzne
kontrole WIOŚ działalności gospodarczych realizacja corocznych inwestycji drogowych zapisy w miejscowych PZP dotyczące lokalizacji terenów mieszkaniowych i usługowych	zwiększanie się ilości pojazdów może stwarzać dyskomfort akustyczny dla mieszkańców zamieszkujących tereny wzdłuż dróg

Źródło: opracowanie własne

4.1.3. Cele i zadania środowiskowe w zakresie zagrożeń hałasem

Hałas wpływa na jakość życia ludności, zwłaszcza na obszarach zurbanizowanych. Ochrona przed hałasem polega na zapewnieniu jak najlepszego stanu akustycznego środowiska.

Skrócona analiza SWOT wykazała, iż zagrożeniem dla gminy w sytuacji nasilającego się hałasu może być pogłębiający się dyskomfort mieszkańców szczególnie tych zamieszkujących tereny wzdłuż dróg powiatowych.

Na terenie gminy działają firmy, których funkcjonowanie ma wpływ na klimat akustyczny okolicznych terenów, dlatego Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska w Katowicach w razie potrzeby prowadzi kontrole emisji hałasu, co w niektórych przypadkach kończy się wydaniem decyzji o dopuszczalnej emisji hałasu.

W sytuacjach przedsiębiorstw, z których działalnością nierozdzielnie wiąże się emisja hałasu obowiązkiem przedsiębiorców jest minimalizacja hałasu poprzez wyciszanie zakładów i magazynów oraz maszyn i urządzeń przez zastosowanie odpowiednich rozwiązań technicznych.

W związku z tym w harmonogramach realizacji zadań zapisano, iż ważnym zadaniem jest kontynuacja działań administracyjnych realizowanych w razie potrzeby przez Starostę Żywieckiego polegających na wydawaniu decyzji o dopuszczalnej emisji hałasu.

Analiza SWOT wykazała, iż mocną stroną gminy jest brak dróg krajowych którymi powadzony byłby ciężki tranzytowy ciężarowy transport. Na terenie gminy zlokalizowanych jest 5 odcinków dróg powiatowych, których modernizacje były corocznie w miarę posiadanych środków prowadzone przez Powiatowy Zarząd Dróg w Żywcu oraz współfinansowane przez Gminę Ujsoły. W kolejnych latach planowane są dalsze prace modernizacyjne.

W związku z takim stanem w harmonogramach realizacji zadań zapisano, iż zadaniami do realizacji są modernizacje dróg powiatowych i gminnych. Zadania te zapisano w harmonogramie realizacji zadań własnych – do realizacji przez Gminę Ujsoły oraz zadań monitorowanych do realizacji przez Powiatowy Zarząd Dróg Publicznych w Żywcu.

Bardzo ważnym, ciągłym zadaniem do realizacji w każdej dziedzinie środowiskowej w tym także w zakresie hałasu jest edukacja ekologiczna. Zadanie to zapisano w harmonogramie realizacji zadań własnych do realizacji przez Gminę, a finansowane ze środków własnych, Wojewódzkiego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej w Katowicach lub innych źródeł zewnętrznych.

4.2. Pola elektromagnetyczne

W tabeli poniżej przedstawiono wybrane efekty realizacji dotychczasowego Programu ochrony środowiska w zakresie pól elektromagnetycznych.

Tabela 13 Wybrane efekty realizacji dotychczasowego POŚ

Cel długoterminowy zapisany w „PROGRAMIE OCHRONY ŚRODOWISKA DLA GMINY UJSOŁY” Obniżenie poziomów szkodliwego promieniowania elektromagnetycznego w środowisku			
L.p.	Zadania	Podjęte działania	Efekt ze wskaźnikiem
1.	Gromadzenie danych dotyczących instalacji (będących w kompetencji Starosty) powodujących wytwarzanie pól elektromagnetycznych	W latach 2018-2020 Starosta Żywiecki przyjął jedno zgłoszenie instalacji emitującej promieniowanie elektromagnetyczne (w 2019 rok)	1 zgłoszenie instalacji
2.	Stworzenie systemu monitoringu środowiska w celu określenia aktualnego poziomu elektromagnetycznego promieniowania niejonizującego	Zadania w zakresie oceny poziomów promieniowania elektromagnetycznego dokonuje WIOŚ w Katowicach, a od 2019 roku Regionalny Wydział Monitoringu Środowiska w ramach Państwowego Monitoringu Środowiska. Pomiary monitoringowe promieniowania elektromagnetycznego prowadzone są w cyklach trzyletnich, łącznie w 135 punktach pomiarowych (po 45 w każdym roku) rozmieszczonych na terenie całego województwa śląskiego. W ostatnich latach 2018-2020 prowadzono badania na terenie gminy Ujsóły przy ul. Bystrej w granicach administracyjnych miejscowości Ujsóły.	1 punkt pomiaru promieniowania elektromagnetycznego
3.	Określenie aktualnego poziomu elektromagnetycznego promieniowania niejonizującego w miejscach jego potencjalnego oddziaływania		

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych o wykonanych działaniach na terenie gminy Ujsóły

W tabeli poniżej zaprezentowano wskaźniki, które dają obraz postępów w realizacji Programu ochrony środowiska, a także pokazują zmiany stanu środowiska na terenie gminy.

Tabela 14 Wskaźniki monitorowania realizacji działań w zakresie pól elektromagnetycznych

L.p.	Wskaźnik	Stan wyjściowy 2018	Stan aktualny 2019 *brak nowszych danych
1.	Wyniki pomiarów poziomów pól elektromagnetycznych (WIOŚ) [V/m]	Brak badań	Ostatnie badania w 2019 roku ul. Bystra w Ujsółach Wyniki wskazywały 0,15 V/m
2.	Liczba punktów z przekroczeniami norm oddziaływania pól elektro-magnetycznych (WIOŚ) [szt.]	0	0

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych WIOŚ/GIOŚ

4.2.1. Opis stanu obecnego

Instalacjami emitującymi pola elektromagnetyczne są:

- linie przesyłowe wysokiego, średniego i niskiego napięcia,
- stacje transformatorowe, instalacje radiokomunikacyjne, takie jak:
 - stacje bazowe telefonii komórkowej,
 - stacje radiowe i telewizyjne.

Według ustawy Prawo ochrony środowiska (Dz. U. z 2020 r., poz. 1219 z późn. zm.) prowadzący instalację oraz użytkownik urządzenia emitującego pola elektromagnetyczne, które są:

- stacjami elektroenergetycznymi lub napowietrznymi liniami elektroenergetycznymi o napięciu znamionowym nie niższym niż 110 kV,
- instalacjami radiokomunikacyjnymi, radionawigacyjnymi lub radiolokacyjnymi, emitującymi pola elektromagnetyczne, których równoważna moc promieniowana izotropowo wynosi nie mniej niż 15 W, emitującymi pola elektromagnetyczne o częstotliwościach od 30 kHz do 300 GHz,

są obowiązani do wykonania pomiarów poziomów pól elektromagnetycznych w środowisku.

Pomiary te wykonywane są:

- bezpośrednio po rozpoczęciu użytkowania instalacji lub urządzenia;
- każdorazowo w przypadku zmiany warunków pracy instalacji lub urządzenia.

Wyniki pomiarów przekazuje się Wojewódzkiemu Inspektorowi Ochrony Środowiska i Państwowemu Wojewódzkiemu Inspektorowi Sanitarnemu.

Głównym źródłem zasilania sieci 15 kV na obszarze gminy Ujsół jest stacja transformatorowa 110/15 kV GPZ Rajcza, wyposażona w dwa transformatory 110/15 kV o mocy 10 MVA. GPZ Rajcza zasilany jest liniami 110 kV Węgierska Górka – Rajcza, Rajcza - Żywiec.

Według stanu na koniec 2020 roku na terenie gminy Ujsół zlokalizowanych jest:

- 52,9 km linii napowietrznych 15 kV,
- 129,9 km linii napowietrznych 0,4 kV,
- 16,5 km linii kablowych 0,4 kV.

Odbiorcy na terenie gminy zasilani są z 42 stacji transformatorowych SN/nN, w tym:

- 41 stacji stanowiących własność TAURON Dystrybucja S.A., Oddział w Bielsku-Białej
- 1 stacja, które są własnością prywatnego odbiorcy.⁴

Na terenie gminy źródłem niejonizującego promieniowania elektromagnetycznego jest także 15 anten telefonii komórkowej zlokalizowanych w trzech stacjach bazowych telefonii komórkowej (według bazy danych Btsearch)⁵.

W 2019 roku został zniesiony obowiązek pozwoleń na lokalizację instalacji emitującej pola elektromagnetyczne, aktualnie niezbędne jest tylko zgłoszenie nowej lub modernizowanej instalacji do Starostwa Powiatowego w Żywcu. Starosta prowadzi Rejestr instalacji mogących oddziaływać na środowisko, których emisja nie wymaga pozwolenia.

Z terenu gminy Ujsół Starostwo Powiatowe w Żywcu przyjęło 1 zgłoszenie instalacji emitujących promieniowanie elektromagnetyczne w 2019 roku.

Zadania w zakresie oceny poziomów promieniowania elektromagnetycznego i ich zmian dokonuje od 2019 roku Regionalny Wydział Monitoringu Środowiska w ramach Państwowego Monitoringu Środowiska. Pomiary monitoringowe promieniowania elektromagnetycznego prowadzone są w cyklach trzyletnich, łącznie w 135 punktach pomiarowych (po 45 w każdym roku) rozmieszczonych na terenie całego województwa śląskiego.

W ostatnich latach 2015-2020 prowadzono badania na terenie gminy Ujsół dwa razy w 2016 i 2018 roku. Punkt monitoringowy w którym kontrolowano pole elektromagnetyczne zlokalizowany był przy ulicy Bystrej. Wyniki w 2016 roku wyniosły 0,12 V/m, natomiast w 2018 roku 0,17 V/m⁶.

Wyniki badań w województwie śląskim w żadnym punkcie w tym także na terenie gminy Ujsół nie wskazywały na przekroczenia dopuszczalnych poziomów promieniowania elektromagnetycznego, które do końca 2019 roku wynosiły 7 V/m. W analizowanym czasie nie zauważalna była także tendencja wzrostowa.

Na poziomie gminy jedyną możliwością ograniczania promieniowania są odpowiednie zapisy w miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego.

⁴ dane TAURON Dystrybucja S.A. Oddział w Bielsku-Białej, pismo znak TD/OBB/OMR/2021-06-15/000001 z dnia 16 lutego 2021

⁵ <http://beta.btsearch.pl>

⁶ [V/m] – średnia wartość arytmetyczna wartości skutecznych natężeń pól elektrycznych promieniowania elektromagnetycznego w zakresie częstotliwości 100 kHz – 3 GHz, w danym punkcie obserwacji w środowisku

4.2.2. Analiza SWOT

Pola elektromagnetyczne	
MOCNE STRONY czynniki wewnętrzne	SŁABE STRONY czynniki wewnętrzne
na terenie gminy i w całym województwie śląskim brak przekroczeń dopuszczalnych poziomów promieniowania	stale się zwiększający zasięg sieci kablowych i bezprzewodowych w okolicy, co docelowo może powodować przekroczenia dopuszczalnych poziomów promieniowania brak corocznych badań promieniowania
SZANSE czynniki zewnętrzne	ZAGROŻENIA czynniki zewnętrzne
dalsze badania poziomu promieniowania	brak zapisów w miejscowych PZP dotyczących ograniczeń w powstawaniu nowych instalacji przekątnikowych telefonii komórkowej

Źródło: opracowanie własne

4.2.3. Cele i zadania środowiskowe w zakresie pól elektromagnetycznych

Instalacjami emitującymi pola elektromagnetyczne są przede wszystkim linie przesyłowe wysokiego, średniego i niskiego napięcia stacje transformatorowe oraz instalacje radiokomunikacyjne. W związku z presją mieszkańców na rozwój zasięgu linii elektroenergetycznych oraz zasięgu telefonii komórkowej powstaje coraz większa liczba instalacji emitujących promieniowanie elektromagnetyczne.

Podstawowym elementem ochrony przed polami elektromagnetycznymi jest informacja o występujących poziomach pól. Informacje takie przekazuje do publicznej wiadomości GIOS prowadząc pomiary w ramach PMŚ.

Pomiary przeprowadzają także przedsiębiorstwa bezpośrednio po rozpoczęciu użytkowania instalacji lub urządzenia i każdorazowo w przypadku zmiany warunków pracy urządzenia.

W ramach minimalizacji oddziaływania istniejących instalacji emitujących pola elektromagnetyczne zgodnie z ustawą z dnia 27 kwietnia 2001 r. Prawo ochrony środowiska (tj. Dz.U. z 2020 r. poz. 1219 z późn. zm.) oraz Rozporządzeniem Ministra Środowiska z dnia 2 lipca 2010 r. w sprawie zgłoszenia instalacji wytwarzających pola elektromagnetyczne przedsiębiorstwa posiadające instalacje zgłaszają do Starosty Żywieckiego fakt oddania do eksploatacji instalacji wytwarzających promieniowanie elektromagnetyczne. Na podstawie tych zgłoszeń prowadzony jest Rejestr instalacji mogących oddziaływać na środowisko.

Zgodnie z przepisami prawnymi prowadzenie rejestru będzie kontynuowane w kolejnych latach zadanie to realizowane będzie w ramach kosztów administracyjnych Wydziału Ochrony Środowiska Starostwa Powiatowego w Żywcu.

Dla określenia aktualnych stanów promieniowania elektromagnetycznego Główny Inspektorat Ochrony Środowiska prowadzi corocznie według ustalonego harmonogramu na terenie całego województwa śląskiego w tym na obszarze gminy Ujsoly, badania poziomów promieniowania. Wyniki badań nie wykraczają poza dopuszczalne poziomy, niemniej jednak brakuje w miejscowych planach ograniczeń dla powstawania nowych instalacji, dlatego w perspektywie lat może nastąpić wzrost poziomu promieniowania.

4.3. Zrównoważone gospodarowanie wodami

W tabeli poniżej przedstawiono wybrane efekty realizacji dotychczasowego Programu ochrony środowiska w zakresie gospodarowania wodami.

Tabela 15 Wybrane efekty realizacji dotychczasowego POŚ

Cel długoterminowy zapisany w „PROGRAMIE OCHRONY ŚRODOWISKA GMINY UJSOŁY” Minimalizacja zagrożeń spowodowanych klęskami powodzi i suszy			
L.p.	Planowane zadania	Podjęte działania	Efekt ze wskaźnikiem
1	Wykonanie inwestycji w zakresie zabezpieczenia przeciwpowodziowego	PGW WP W okresie objętym sprawozdaniem PGW WP w ramach realizacji zadania wykonywało na terenie gminy następujące działania: <ul style="list-style-type: none"> w 2018 roku – remont murów oporowych i stopni betonowych pot. Złatna w m. Złatna; koszt 369 609,94 zł, w 2019 roku – udrożnienie koryta wraz z zasypem lokalnych wyrw brzegowych w korycie potoku Głębokie na odcinku od km 0+500 do km 0+700 w m. Ujsoły – Złatna; koszt: 97157,70 zł, Zasyp wyrwy brzegowej na potoku Złatna w km 3+000-3+050 w m. Złatna; koszt: 57673,16 zł. W 2020 roku nie realizowano zadania.	3 działania na długości 1,45 km

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych o wykonanych działaniach na terenie gminy Ujsoły

W tabeli poniżej zaprezentowano wskaźniki, które dają obraz postępów w realizacji Programu ochrony środowiska, a także pokazują zmiany stanu środowiska na terenie gminy.

Tabela 16 Wskaźniki monitorowania realizacji działań w zakresie ochrony przed powodzią

L.p.	Wskaźnik	Stan wyjściowy 2016	Stan aktualny 2020
	Jakość wód podziemnych	II klasa (dobry stan wód)	II klasa (dobry stan wód)
	Jakość wód powierzchniowych	zły stan wód	zły stan wód

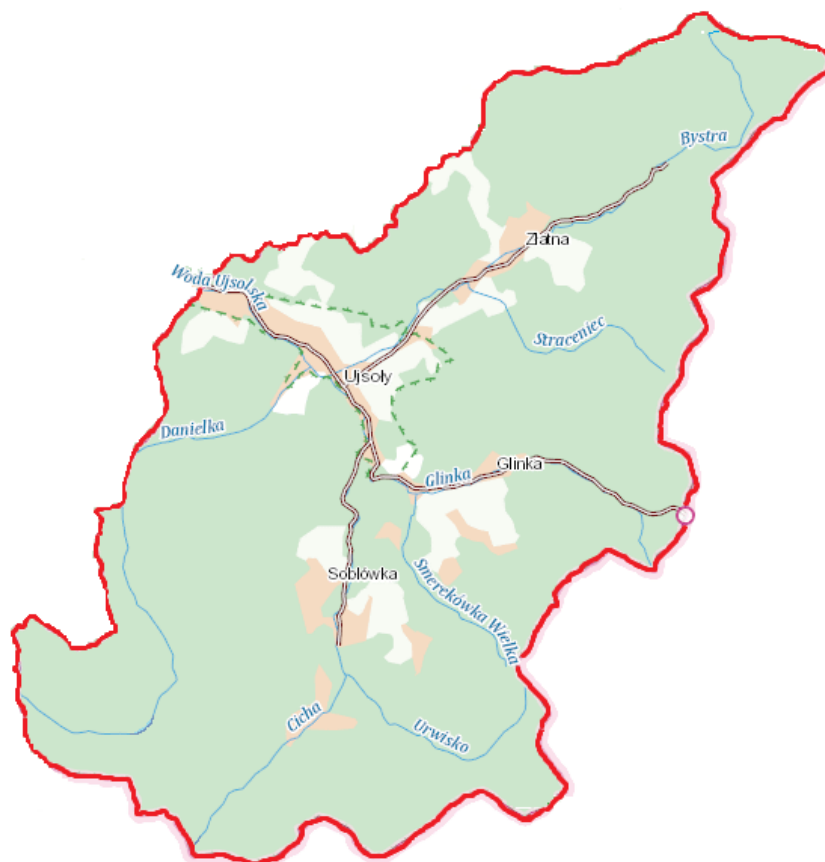
Źródło: opracowanie własne na podstawie danych WIOŚ/GIOŚ, 2021

4.3.1. Opis stanu obecnego

4.3.1.1. Wody powierzchniowe

Obszar Gminy Ujsoły leży w zlewni rzeki Soły będącej prawobrzeżnym dopływem Wisły, na terenie typowo górskim, obejmując jej źródłkowe dopływy oraz górny odcinek. Rzeka Soła nie przepływa przez obszar Gminy. Sieć hydrograficzna na terenie gminy jest bardzo dobrze rozwinięta. Tworzą ją m.in. cieki wodne:

- Rzeka Woda Ujsolska – prawobrzeżny dopływ rzeki Soły (za potok źródłowy Wody Ujsolskiej przyjęto Glinkę) o długości całkowitej: 13,2 km oraz powierzchnia zlewni: 105,7 km²,
- Rzeka Glinka – lewobrzeżny dopływ Wody Ujsolskiej o całkowitej powierzchnia zlewni ok. 20 km²,
- Rzeka Cicha – lewobrzeżny dopływ rzeki Glinki o całkowitej długość cieku: 8,2 km oraz powierzchnia zlewni ok. 21,6 km²,
- Potok Urwisko – prawobrzeżny dopływ rzeki Cichej o całkowitej powierzchnia zlewni ok. 9,1 km²,
- Rzeka Bystra – prawobrzeżny dopływ Wody Ujsolskiej (Bystra zwana jest również Złatną) o całkowitej powierzchnia zlewni ok. 34,6 km²,
- Rzeka Danielka – lewobrzeżny dopływ Wody Ujsolskiej o całkowitej powierzchnia zlewni ok. 12 km².

Rysunek 9 Wody powierzchniowe na terenie gminy Ujsoly

Źródło: <http://geoserwis.gdos.gov.pl/mapy/>

Zgodnie z Mapą Podziału Hydrograficznego Polski w skali 1: 10 000 (dalej: MPHP 10) na obszarze Gminy Ujsoly występują ciekі wyróżnione (tj. ciekі stałe, naturalne lub sztuczne, dla których wyznaczono zlewnie, nadano unikalny identyfikator hydrograficzny oraz nazwę) w ilości 20 o łącznej długości 86,025 km. Na ww. obszarze występują również ciekі o nieokreślonym charakterze, nieujęte w MPHP10 w przybliżonej sumarycznej długości ok. 327,45 km.

Według danych pozyskanych z bazy GEOMELIO prowadzonej przez były MZMiUW na terenie Gminy Ujsoly znajdują się: rowy melioracyjne o łącznej długości ok. 2,05 km. Natomiast według danych zawartych w Systemie Informacyjnym Gospodarowania Wodami (SIGW) na terenie Gminy Ujsoly występuje zabudowa podłużna cieków w ilości 3 (2 na cieku Bystra oraz 1 na cieku Woda Ujsolska), natomiast brak jest informacji dot. występowania zabudowy poprzecznej⁷.

Tabela 17 Ciekі wodne występujące na terenie gminy Ujsoly

L.p.	Nazwa ciek	Rząd ciek	km
1	Bystra	IV rząd	11,459595
2	Cicha	IV rząd	9,873789
3	Danielka	IV rząd	9,11728
4	Dopływ spod góry Pański Kamień	VI rząd	2,453661
5	Dopływ ze Śliwkówki	V rząd	2,990709

⁷ Dane z PGW WP – pismo nr KR.RZŚ.0700.1.31.2021.AB z dnia 16.06.2021 r.

6	Jakubowski Potok	V rząd	2,627654
7	Leżaje	IV rząd	1,65128
8	Potok Głęboki	V rząd	2,439104
9	Potok z Gawłowskiego	V rząd	3,269956
10	Roztoka	IV rząd	1,989214
11	Równiowy Potok	IV rząd	2,152745
12	Rycerka	III rząd	2,765635
13	Smerekówka Mała	IV rząd	2,917822
14	Smerekówka Wielka	IV rząd	4,209096
15	Sopotnia	IV rząd	0,084169
16	Straceniec	V rząd	4,816185
17	Śmierzący Potok	V rząd	2,34585
18	Urwisko	V rząd	4,705532
19	Woda Ujsolska	III rząd	12,300898
20	Zaręba	IV rząd	1,855041
Razem:			86,02515

Źródło: PGW WP – pismo nr KR.RZŚ.0700.1.31.2021.AB z dnia 16.06.2021 roku

4.3.1.2. Monitoring rzek w rejonie gminy Ujsoły

Zgodnie z ustawą Prawo wodne celem prowadzenia monitoringu wód powierzchniowych jest pozyskanie informacji o stanie wód w dorzeczeniach dla potrzeb planowania w gospodarowaniu wodami oraz oceny osiągania celów środowiskowych. Zgodnie z Ramową Dyrektywą Wodną (RDW), badania prowadzi się w 6-letnich cyklach Planów Gospodarowania Wodami (PGW). Rok 2020 był drugim w trzecim trzyletnim okresie obowiązywania Planów Gospodarowania Wodami w latach 2016-2021.

Badania prowadzono zgodnie z Aneks nr 1 do „Programu państwowego monitoringu środowiska województwa dolnośląskiego na lata 2016-2020”, którego realizacja stanowiła podstawę oceny stanu wód. Sieć monitoringu wód powierzchniowych została zaplanowana na podstawie rozporządzenia Ministra Środowiska z dnia 19 lipca 2016 roku w sprawie form i sposobu prowadzenia monitoringu jednolitych części wód powierzchniowych i podziemnych (Dz. U. poz. 1178).

Podstawowymi jednostkami gospodarowania wodami są jednolite części wód powierzchniowych (JCWP). Sporządzane w ramach Państwowego Monitoringu Środowiska oceny wód powierzchniowych bazują na sieci punktów pomiarowo-kontrolnych (ppk). Podstawę do jej wyznaczenia na terenie województwa śląskiego stanowiły opracowane przez KZGW wykazy wód oraz zalecenia i wskazówki Głównego Inspektora Ochrony Środowiska.

Głównym celem sporządzenia oceny stanu wód powierzchniowych jest dostarczenie wiedzy o stanie/potencjale ekologicznym i stanie chemicznym wód powierzchniowych, niezbędnej do gospodarowania wodami w dorzeczeniach, podejmowania działań na rzecz poprawy stanu wód oraz ich ochrony przed zanieczyszczeniem.

Z danych Polskiego Gospodarstwa Wodnego Wody Polskie wynika, iż Gmina Ujsoły położona jest w rejonie czterech jednolitych części wód powierzchniowych tj.

- PLRW200012213219 Soła do Wody Ujsolskiej (nieobjęta obecnie monitoringiem diagnostycznym)
- PLRW200012213229 Woda Ujsolska
 - stan/potencjał ekologiczny **dobry**,
 - stan chemiczny **poniżej stanu dobrego (PSDsr)**,
 - aktualny stan **zły**,
 - ryzyko nieosiągnięcia celów: **zagrożona**.
- PLRW2000122132312 Nickulina

- stan/potencjał ekologiczny **słaby**,
 - stan chemiczny **poniżej stanu dobrego (PSDsr)**,
 - aktualny stan **zły**,
 - ryzyko nieosiągnięcia celów: **niezagrożona**.
- PLRW200012214213259 Soła od Wody Ujsolskiej do Zbiornika Tresna (nieobjęta obecnie monitoringiem diagnostycznym)

Badania wód Soły prowadzone w 2015r. w puncie:

- Soła – powyżej Rycerki, zlokalizowanym poza terenem gminy (PLRW20001223219 Soła do Wody Ujsolskiej) wykazały dobry stan wód i dobry potencjał ekologiczny,
- Soła – wpływ do zbiornika Tresna, zlokalizowany poza terenem gminy (PLRW200012214213259 Soła od Wody Ujsolskiej do zbiornika Tresna) wykazały zły stan wód oraz umiarkowany potencjał ekologiczny.

4.3.1.3. Wody podziemne

Według Mapy Hydrogeologicznej (Kotlicka G., Wagner J., Mapa Hydrogeologiczna Polski w skali 1: 200000, ark. Cieszyn, WG, Warszawa, 1986 roku) teren Gminy Ujsoly wchodzi w skład Regionu Karpackiego XXIII, podregion zewnątrzkarpacki XXIII 1, w którym wody szczelinowe, w małym stopniu również szczelinowo-porowe znajdują się w utworach fliszowych trzeciorzędu. Wodonośność jest ograniczona. Na obszarze gdzie zaznacza się mniejszy udział piaskowców, a większy utworów łupkowych wydajność wynosi z reguły do 2 m³/h. W seriach piaskowców gruboławicowych wydajność dochodzi do 5 m³/h, sporadycznie więcej, szczególnie w strefach dyslokacyjnych. Wody są miejscami zmineralizowane (Cl, H₂S). Wody porowe usytuowane są w utworach czwartorzędu. W dolinach rzecznych znajdują się żwiry, piaski i mułki. Wydajność wynosi do 30 m³/h. Poza dolinami zwykle woda nie występuje.

Na obszarze gminy Ujsoly wody podziemne występują w trzeciorzędowych eoceńskich i kredowo - paleoceńskich utworach fliszowych oraz w osadach czwartorzędowych.

Poziom czwartorzędowy występuje w obrębie większych dolin rzecznych- w piaszczysto – żwirowych osadach doliny Soły oraz dolin potoków w ich dolnym biegu. W skład utworów czwartorzędowych w rejonie gminy wchodzi piaski, gliny i gliny z rumoszem. Są to wody porowe o zwierciadle swobodnym.

Na obszarze województwa śląskiego użytkowe wody podziemne występują w utworach czwartorzędu, trzeciorzędu, kredy, jury, triasu, karbonu i dewonu. W obrębie poszczególnych pięter wydzielone zostały użytkowe poziomy wodonośne (UPWP), a w nich główne zbiorniki wód podziemnych (GZWP).

Zasoby wód podziemnych ściśle związane są z występującymi na obszarze Gminy Głównymi Zbiornikami Wód Podziemnych (GZWP). Obszar gminy Ujsoly leży w obrębie Lokalnego Zbiornika Wód Podziemnych nr 445 Zbiornik warstwa Magura (Babia Góra). Ranga do LZWP została obniżona ze względu na niekorzystne parametry hydrogeologiczne paleogeńsko- kredowego piętra wodonośnego. Na obszarze zbiornika występują dwa piętra wodonośne czwartorzędowe ograniczone do dolin rzecznych oraz paleogeńsko- kredowe we fliszu karpackim, które stanowi zasadniczy poziom wodonośny LZWP nr 445. Przewodność hydrauliczna warstw wodonośnych poziomu zbiornikowego wynosi 0,96-100 m²/d. Szacunkowe zasoby dyspozycyjne wynoszą 138 240 m³/d, przy module zasobowym 223,44 m³/d x km². Zasoby odnawialne dla wszystkich poziomów wodonośnych wynoszą 314 136 m³/d, przy module 511,2 m³/d x km².

Zasilanie wód podziemnych zbiornika następuje przede wszystkim na drodze infiltracji opadów atmosferycznych. Stan jakościowy na obszarze całego zbiornika zaklasyfikowano jako bardzo dobry. Dominują tu wody zaliczone do I klasy. Obszar zbiornika należy do słabo uprzemysłowionych, z dominującą gospodarką rolną. Obszar ten jest gęsto zaludniony, w szczególności jego wschodnia część. Tereny zagospodarowane, użytkowane rolniczo, duże wsie i miasta są położone w dolinach rzek.

Według podziału Polski na jednolite części wód podziemnych obszar gminy znajduje się w obrębie jednolitej części wód podziemnych nr 158 (PLGW2000158) – obszar leży w dorzeczu Wisły.

4.3.1.4. Monitoring wód podziemnych

Celem monitoringu jakości wód podziemnych jest dostarczenie informacji o stanie chemicznym wód, śledzenie jego zmian oraz sygnalizacja zagrożeń, na potrzeby zarządzania zasobami wód podziemnych i oceny skuteczności podejmowanych działań ochronnych związanych z osiągnięciem dobrego stanu ekologicznego, określonego przez Ramową Dyrektywę Wodną (RDW).

Oceny stanu chemicznego w jednolitych częściach wód podziemnych (JCWPd) i w poszczególnych punktach badawczych dokonano w 2019 roku, w oparciu o Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 21 grudnia 2015 roku w sprawie kryteriów i sposobu oceny stanu jednolitych części wód podziemnych (Dz. U. z 2016 roku, poz. 85), które wyróżnia pięć klas jakości wód:

- klasa I – wody bardzo dobrej jakości,
- klasa II – wody dobrej jakości,
- klasa III – wody zadowalającej jakości,
- klasa IV – wody niezadowalającej jakości,
- klasa V – wody złej jakości.

oraz dwa stany chemiczne wód ocenione na podstawie średniej wartości poszczególnych wskaźników ze wszystkich punktów zlokalizowanych w analizowanej JCWPd:

- stan dobry (klasy I, II i III),
- stan słaby (klasy IV i V).

W 2019 roku badania wód podziemnych prowadzone były w oparciu o krajową sieć pomiarową modyfikowaną pod kątem dostosowania do wymagań Ramowej Dyrektywy Wodnej i sieć wojewódzką, uzupełniającą badania pod kątem ochrony Głównych Zbiorników Wód Podziemnych, wykorzystywanych na terenie gminy do celów pitnych.

W podsystemie monitoringu jakości wód podziemnych badania prowadzone były w ramach monitoringu diagnostycznego w odniesieniu do jednolitych części wód podziemnych uznanych za zagrożone nie osiągnięciem dobrego stanu chemicznego.

Tabela 18 Klasyfikacja i wyniki wskaźników nieorganicznych w punktach pomiarowych przeprowadzonych w 2019 roku w sieci krajowej monitoringu wód podziemnych w rejonie gminy Ujszoły

Numer punktu pomiarowego wg MONBADA	Gmina	Nazwa dorzecza	Numer JCWPd (wg podziału na 172 części)	Kod UE JCWPd (wg podziału na 172 części)	Stratygrafia	Wskaźniki fizyczno-chemiczne w zakresie stężeń II klasy jakości	Wskaźniki fizyczno-chemiczne w zakresie stężeń III klasy jakości	Wskaźniki fizyczno-chemiczne w zakresie stężeń IV klasy jakości	Wskaźniki fizyczno-chemiczne w zakresie stężeń V klasy jakości	Klasa jakości - wskaźniki fizyczno-chemiczne	Końcowa klasa jakości
110	Milówka	dorzecze Wisły	158	PLGW2000158	PgOl	HCO ₃ , Ca				II	II
114	Żywiec	dorzecze Wisły	158	PLGW2000158	PgPc					I	I

891	Czernichów	dorzecze Wisły	158	PLGW2000158	K2					I	I
1900	Żywiec	dorzecze Wisły	158	PLGW2000158	Q	Mn	NO ₃			III	III

Źródło: badania wykonane na zlecenie GIOŚ przez Państwowy Instytut Geologiczny - Państwowy Instytut Badawczy, 2020

Najbliższy punkt pomiarowy na JCWP nr 158 został zlokalizowany w sąsiedzkiej gminie Milówka w miejscowości Kamesznica. Punkt pomiarowy otrzymał II klasę jakości według wskaźników fizyczno-chemicznych. Końcowa klasa jakości wód: II – wody dobrej jakości. W dwóch punktach klasa jakości wody została określona jako wody bardzo dobrej jakości, jedynie z jednym punkcie – w miejscowości Żywiec woda otrzymała III klasę jakości – wody zadowalającej jakości. Wskaźnikami determinującym III klasę były azotany NO₃.

4.3.1.5. Ochrona przed powodzią oraz skutkami suszy

Według Prawa wodnego (Dz. U. z 2021 r. poz. 624, 784) przez powódź rozumie się czasowe pokrycie przez wodę terenu, który w normalnych warunkach nie jest pokryty wodą, wywołane przez wezbranie wody w ciekach naturalnych, zbiornikach wodnych, kanałach oraz od strony morza, z wyłączeniem pokrycia przez wodę terenu wywołanego przez wezbranie wody w systemach kanalizacyjnych.

Główne zagrożenie powodziowe jest wywoływane dużą prędkością płynącej wody i jej energią, która powoduje niszczenia ciężkiej zabudowy koryt (opaski, mury, progi), a także budowli nad korytem rzek, takich jak kładki, przepusty, mosty i in. Przyczyną podtopień i powodzi są na ogół:

- bardzo intensywne opady burzowe (określane jako oberwanie chmury), obejmujące najczęściej niewielkie obszary o dużych nachyleniach zboczy, powodujące gwałtowne i krótkotrwałe (do kilku godzin) lokalne wezbrania wód,
- opady rozlewne tj. trwające kilka dni opady o wysokim natężeniu (od kilkudziesięciu do 100 mm w ciągu doby), obejmujące większą część zlewni.

Od 1 stycznia 2018 roku, na podstawie ustawy Prawo Wodne z dnia 20 lipca 2017 roku (Dz. U. z 2021 r. poz. 624, 784), zostało utworzone Państwowe Gospodarstwo Wodne Wody Polskie.

Zgodnie z art. 527 ustawy Prawo Wodne, z dniem wejścia w życie ustawy należności, zobowiązania, prawa i obowiązki Krajowego Zarządu Gospodarki Wodnej oraz regionalnych zarządów gospodarki wodnej zostały przejęte przez Wody Polskie.

Za działania związane z ochroną przeciwpowodziową odpowiada, zgodnie z ustawą Prawo wodne, Państwowe Gospodarstwo Wodne Wody Polskie, które jest również odpowiedzialne za prowadzenie działań informacyjnych i koordynację w razie powodzi lub suszy na podległym terenie.

W latach 2016–2018 dokonano przeglądu i aktualizacji wstępnej oceny ryzyka powodziowego (aWORP) w II cyklu planistycznym. Została ona zrealizowana w ramach projektu POIS.02.01.00-00-0014/16, finansowanego ze środków Programu Operacyjnego Infrastruktura i Środowisko 2014-2020, Oś priorytetowa II: Ochrona środowiska w tym adaptacja do zmian klimatu, Działanie 2.1 Adaptacja do zmian klimatu wraz z zabezpieczeniem i zwiększeniem odporności na klęski żywiołowe, w szczególności katastrofy naturalne oraz monitoring środowiska.

Na lata 2016 – 2022 został zaplanowany projekt pn.: „Przegląd i aktualizacja map zagrożenia powodziowego i map ryzyka powodziowego”. MZP i MRP sporządzono zgodnie z obowiązującym rozporządzeniem Ministra Gospodarki Morskiej i Żeglugi Śródlądowej w sprawie opracowywania map zagrożenia powodziowego oraz map ryzyka powodziowego.

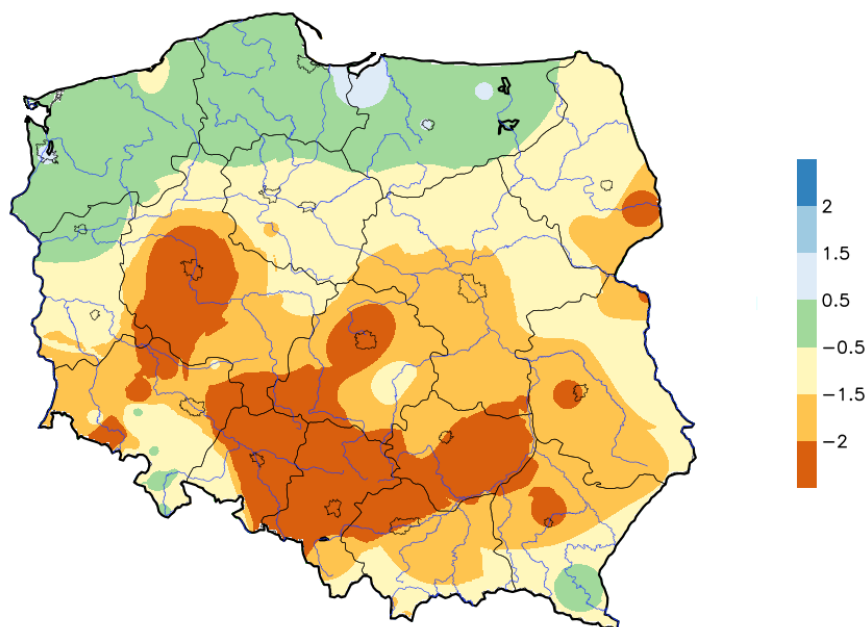
Mapy zagrożenia powodziowego i mapy ryzyka powodziowego zostały podane do publicznej wiadomości 22 października 2020 r. i są dostępne na Hydroportalu Państwowego Gospodarstwa Wodnego Wody Polskie.

Źródło: https://wody.isok.gov.pl/imap_kzgw/?gpmmap=gpPDF

Niewątpliwie gospodarka wodna to również działania ukierunkowane na przeciwdziałanie negatywnym skutkom suszy. Najszerzy zakres wrażliwości na różne rodzaje suszy przypisano do sektora rolnictwa oraz środowiska i zasobów przyrodniczych. Rolnictwo jest wrażliwe na suszę glebową, zwaną też rolniczą, niemniej susza atmosferyczna również może skutkować zmniejszeniem plonów.

52

Rysunek 11 Rozkład przestrzenny wartości SPI na terenie kraju w czerwcu 2019 roku

Źródło: <http://posucha.imgw.pl>

Przedziały ostrości suszy atmosferycznej (wartości SPI) określa 4 stopniowa skala:

- normalny ($0,5 \div -0,5$),
- umiarkowanie suchy ($-0,5 \div -1,5$),
- bardzo suchy ($-1,5 \div -2$),
- ekstremalnie suchy ≤ -2 .

Na terenie Gminy Ujsoły przedział ostrości suszy atmosferycznej wyniósł ($-0,5 \div -1,5$) tj. umiarkowanie suchy.

4.3.2. Analiza SWOT

Gospodarowanie wodami	
MOCNE STRONY czynniki wewnętrzne	SŁABE STRONY czynniki wewnętrzne
dobrze rozwinięta sieć cieków i mniejszych potoków dobra jakość wód podziemnych	zły stan wód powierzchniowych występowanie terenów zagrożonych podtopieniami i powodzią. ograniczona retencja wód opadowych i roztopowych
SZANSE czynniki zewnętrzne	ZAGROŻENIA czynniki zewnętrzne
aktualizacje planów zarządzania ryzykiem powodziowym, realizowane w ramach II cyklu planistycznego dobra współpraca administratorami cieków wodnych w zakresie ich utrzymania zmiany prawa wodnego, w zakresie własności wód	zmiany klimatu i brak możliwości przeciwdziałania występowaniu zjawisk ekstremalnych niedostateczne rozpoznanie niekorzystnych oddziaływań człowieka na środowisko (np. w zakresie zanieczyszczeń obszarowych) zagrożenia skutkami suszy

Źródło: opracowanie własne

4.3.3. Cele i zadania środowiskowe w zakresie zrównoważonego gospodarowania wodami

Inwestycje w zakresie przeciwdziałania skutkom powodzi wykraczają znacznie poza możliwości Gminy Ujsoły, możliwe jest jednak zwiększenie bezpieczeństwa powodziowego mieszkańców poprzez działania niezwiązane bezpośrednio z inwestowaniem w urządzenia przeciwpowodziowe.

W zasadzie wszystkie przedsięwzięcia można podzielić na czynne i biernie. Bardzo często ich rodzaj wymuszony jest własnością.

Do działań biernych należą:

- monitoring powodziowy dla całej gminy oparty na koncepcji pozyskiwania skutecznej informacji o opadzie i odpływie w warunkach powodziowych, współpracujący z istniejącą i planowaną siecią IMGW,
- system ostrzeżeń gwarantujący mieszkańcom i użytkownikom terenów zalewowych możliwie szybkie powiadomienie o nadchodzącym zagrożeniu,
- wyposażenie drużyn ratowniczych w specjalistyczny sprzęt niezbędny do efektywnego prowadzenia akcji przeciwpowodziowej, w tym wyposażenie magazynów ochrony przeciwpowodziowej,
- opracowanie materiałów informacyjnych z podstawowymi danymi umożliwiającymi identyfikację przez każdego mieszkańca obszaru zagrożenia powodziowego w jego otoczeniu.

Do działań aktywnych należą:

- bieżące remonty budowli regulacji rzek i potoków,
- bieżące remonty, stała konserwacja i renowacja przepustów, rowów i innych urządzeń odprowadzających wodę lub zabezpieczających odpływ,
- wycinka drzew i krzewów w korytach cieków, co przeciwdziała podnoszeniu się poziomu zwierciadła wód odpływowych oraz niszczeniu mostów i brzegowych ubezpieczeń rzek i cieków,
- systematyczne oczyszczanie z rumowiska koryt powyżej zapór przeciw rumowiskowych i stopni wodnych, stabilizujących dno cieków.

Za działania związane z ochroną przeciwpowodziową odpowiada, zgodnie z ustawą Prawo wodne, Państwowe Gospodarstwo Wodne Wody Polskie, które jest również odpowiedzialne za prowadzenie działań informacyjnych i koordynację w razie powodzi lub suszy na podległym terenie.

Ochronę przed powodzią prowadzi się zgodnie z planami ochrony przeciwpowodziowej na obszarze kraju, planami ochrony przeciwpowodziowej regionu wodnego, a w szczególności przez:

- zachowanie i tworzenie wszelkich systemów retencji wód, budowę i rozbudowę zbiorników retencyjnych, suchych zbiorników przeciwpowodziowych oraz polderów przeciwpowodziowych,
- racjonalne retencjonowanie wód oraz użytkowanie budowli przeciwpowodziowych, a także sterowanie przepływami wód,
- funkcjonowanie systemu ostrzegania przed niebezpiecznymi zjawiskami zachodzącymi w atmosferze oraz hydrosferze,
- kształtowanie zagospodarowania przestrzennego dolin rzecznych lub terenów zalewowych, budowanie oraz utrzymywanie wałów przeciwpowodziowych, a także kanałów ulgi.

Z analizy przeprowadzonej w rozdziale dotyczącym wód można stwierdzić, iż ich stan ulega powolnej poprawie. Oceniając te tendencje należy pamiętać, że o stanie wód powierzchniowych decydują nie tylko wskaźniki fizykochemiczne, ale i biologiczne czy hydromorfologiczne. Oznacza to, że przywrócenie czystości wodom powierzchniowym nie spowoduje automatycznie dobrego stanu wód. Przywrócenie właściwych dla danej części wód elementów biologicznych będzie często procesem bardziej długotrwałym.

W harmonogramie realizacji zadań własnych i monitorowanych zamieszczono zadania dotyczące prowadzenia monitoringu wód powierzchniowych i podziemnych, działania edukacyjne, promocyjne, propagujące i upowszechniające wiedzę o konieczności, celach, zasadach i sposobach ochrony wód, w szczególności skierowane do dzieci i młodzieży, a także budowę, przebudowę, modernizację budowli przeciwpowodziowych oraz działania inwestycyjne i utrzymaniowe związane z melioracjami wodnymi szczegółowymi oraz rowami odwadniającymi tereny zurbanizowane.

4.4. Gospodarka wodno - ściekowa

W tabeli poniżej przedstawiono wybrane efekty realizacji dotychczasowego Programu ochrony środowiska w zakresie gospodarki wodno-ściekowej.

Tabela 19 Wybrane efekty realizacji dotychczasowego POŚ

Cel długoterminowy zapisany w „PROGRAMIE OCHRONY ŚRODOWISKA GMINY UJSOŁY“ Przywrócenie czystości wód powierzchniowych, ochrona zasobów wód podziemnych podstawowego źródła wody do picia w Gminie oraz racjonalizacja jej użycia oraz poprawa jej jakości			
L.p.	Planowane zadania	Podjęte działania	Efekt ze wskaźnikiem
1	Rozbudowa i modernizacja sieci kanalizacyjnej Rozbudowa kanalizacji deszczowej	Gmina Ujsoły Gmina Ujsoły od 1991 roku jest członkiem Związku Międzygminnego ds. Ekologii w Żywcu obejmujący swoim zasięgiem 11 gmin. Do głównych zadań związku należy realizacja programu „Oczyszczanie Ścieków na Żywiecczyźnie”. Działania związku zostały podzielone na fazy. W ramach fazy IIA (kontrakt 14c 2018/2019) w 2018 roku podpisano kontrakt obejmujący przysiółki Hutyrowa, Sobłówka Górna, Pod Grapy 1 i 2 w miejscowości Sobłówka. W ramach kontraktu wykonano 8,75 km sieci kanalizacji sanitarnej oraz podłączono 69 budynków do sieci kanalizacji sanitarnej. Wartość zamówienia wyniosła 10 785 040,86 zł. W ramach Kontraktu 14c jest obecnie realizowane Zamówienie Uzupełniające nr 1, na które podpisano umowę w dnia 24.06.2020 roku. Zamówienie uzupełniające, obejmuje swoim zakresem podłączenie do sieci kanalizacji sanitarnej dodatkowych 10 budynków. Termin realizacji zadania to 12 miesięcy od dnia podpisania umowy tj. do 24.06.2021 r. Wartość zamówienia to 656 432,94 zł. Na zadanie „Oczyszczanie ścieków na Żywiecczyźnie” w latach objętych sprawozdaniem gmina przeznaczyła kwotę: <ul style="list-style-type: none"> • w 2018 roku – 493 858,50 zł, • w 2019 roku – 657 636,00 zł, • w 2020 roku – 646 364,05 zł. 	wykonano 8,75 km sieci kanalizacji sanitarnej oraz podłączono 69 budynków do sieci kanalizacji sanitarnej
2	Budowa oczyszczalni przydomowych na terenach zabudowy rozproszonej	Gmina Ujsoły Gmina Ujsoły prowadzi ewidencję zbiorników bezodpływowych oraz przydomowych oczyszczalni ścieków. W latach 2018 – 2020 na terenie gminy zostały wybudowane 4 zbiorniki bezodpływowe oraz 9 przydomowych oczyszczalni ścieków.	9 przydomowych oczyszczalni ścieków
3	Rozpoznanie problemu starych studni gospodarskich – ewidencja i zabezpieczenie przed zanieczyszczeniem	Gmina Ujsoły W latach 2018-2020 gmina nie prowadziła działań w tym zakresie.	-
4	Propagowanie tzw. dobrych praktyk rolniczych w celu zmniejszenia zanieczyszczeń obszarowych przez związki biogenne	Gmina Ujsoły W latach 2018-2020 brak jest szczegółowych danych dotyczących realizacji zadania.	
5	Edukacja oraz propagowanie postaw i zachowań motywujących ludność do oszczędzania wody	Gmina Ujsoły W latach 2018-2020 prowadzono m.in.: <ul style="list-style-type: none"> • lekcje w szkołach i pogadanki z uczniami, m.in. „Jestem częścią środowiska – żyję rozsądnie”, „Wewnętrzne i zewnętrzne czynniki wpływające na rozwój człowieka, „Czy twój dom jest ekologiczny”, • akcja „Czyste Beskidy” polegająca na sprzątaniu szlaków turystycznych, połączona z warsztatami ekologicznymi dla dzieci i dorosłych, 	Co roku prowadzone są lekcje, pogadanki i warsztaty w szkołach

		<ul style="list-style-type: none"> warsztaty ekologiczne w ramach projektu „Zagospodarowanie doliny potoku Bystra i Ujsoly”, lekcje w szkołach oraz pogadanki z uczniami na tematy związane z ekologią. 	
--	--	---	--

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych o wykonanych działaniach na terenie gminy Ujsoly

W tabeli poniżej zaprezentowano wskaźniki, które dają obraz postępów w realizacji Programu ochrony środowiska, a także pokazują zmiany stanu środowiska na terenie gminy.

Tabela 20 Wskaźniki monitorowania realizacji działań w zakresie gospodarki wodno-ściekowej

L.p.	Wskaźnik	Stan wyjściowy 2016	Stan aktualny 2020 (w przypadku braku danych wzięto pod uwagę rok 2019)
1	Zwodociągowanie gminy	-	-
2	Skanalizowanie gminy	70,8 %	ok. 80 %
3	Długość kanalizacji sanitarnej	64,0 km	74,9 km
4	Ludność korzystająca z oczyszczalni ścieków	4 108	4 388
5	Wielkość komunalnych oczyszczalni ścieków	916	916
6	Ścieki oczyszczane odprowadzone ogółem	113 dam ³	114 dam ³
7	Zużycie wody na potrzeby gospodarki narodowej i ludności ogółem	-	-
8	Długość sieci wodociągowej rozdzielczej	-	-

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS, BDL 2021

4.4.1. Opis stanu obecnego

4.4.1.1. Zaopatrzenie w wodę

Na terenie gminy nie funkcjonuje publiczny system zbiorowego zaopatrzenia w wodę.

Podstawową formą zaopatrzenia w wodę pitną i na potrzeby gospodarcze we wszystkich miejscowościach należących do gminy Ujsoly są wodociągi grawitacyjne, tzw. samo ciśnienia. Ujmują one wodę ze źródeł górskich lub infiltrują ze zbiorników powierzchniowych. Stanowią własność prywatną mieszkańców gminy na zasadzie tzw. spółek wodnych które nie posiadają osobowości prawnej, dlatego też nie są objęte nadzorem Inspekcji Sanitarnej.

Spółki charakteryzuje zróżnicowanie pod względem walorów użytkowych w zależności od pochodzenia wody, lokalizacji ujęcia, sposobu ich wykonania oraz utrzymania i eksploatacji.

PSSE w Żywcu monitoruje jakość wody w obiektach użyteczności publicznej oraz obiektach prowadzących działalność gospodarczą pobierających wodę z tych wodociągów.

ZPO w Złatnej oraz Schronisko Młodzieżowe w Soblówce posiadają indywidualne wodociągi grawitacyjne będące pod stałą kontrolą PSSE w Żywcu. W obiektach tych woda jest najczęściej uzdatniana metodami chemicznymi przez chlorowanie. Wodociągi grawitacyjne są zróżnicowane pod względem wydajności (od kilku do kilkudziesięciu litrów na minutę) i ilości korzystających z nich mieszkańców - udziałowców.

Jakość wody ze studni w obiektach użyteczności publicznej (ujęcia lokalne) tj. Szkoła Podstawowa w Ujsolach, Szkoła Podstawowa w Glince, Szkoła Podstawowa Ujsoly filia w Złatnej, Praktyka Lekarska w Ujsolach jest kontrolowana przez PSSE w Żywcu. Woda w tych obiektach jest najczęściej uzdatniana metodami chemicznymi przez zastosowanie chloratorów ręcznych. Ocenia się, że wydajność ogólna wszystkich studni wynosi średnio 200 m³/dobę. Ze studni obiektów będących pod kontrolą PSSE w Żywcu może być pobierana woda w warunkach specjalnych.

Szacuje się, że studnie głębinowe (wiercone) o głębokości do 30 m posiadają wydajność ok. 200 m³/dobę, które zaopatrują w wodę Przedszkole w Ujsołach, Centrum Kultury Sportu i Rekreacji oraz Geopark Glinka. Z obiektów tych będących pod kontrolą PSSE w Żywcu może być pobierana woda w warunkach specjalnych.

4.4.1.2. Odbiór ścieków

Stopień skanalizowania Gminy Ujsoly na dzień 31.12.2020 roku wynosił ok. 80%. Długość sieci kanalizacji sanitarnej na koniec 2020 roku wynosiła 74,9 km. W latach 2016-2020 wybudowano 19,4 km sieci kanalizacji sanitarnej. Z sieci kanalizacji sanitarnej na dzień 31.12.2020 roku korzysta 64,4% mieszkańców gminy.

Gmina Ujsoly od 1991 roku jest członkiem Związku Międzygminnego ds. Ekologii w Żywcu obejmujący swoim zasięgiem 11 gmin. Do głównych zadań związku należy realizacja programu „Oczyszczanie Ścieków na Żywiecczyźnie”. Działania związku zostały podzielone na fazy. W ramach fazy IIA (kontrakt 14c 2018/2019) w 2018 roku podpisano kontrakt obejmujący przysiółki Hutyrowa, Soblówka Górna, Pod Grapy 1 i 2 w miejscowości Soblówka. W ramach kontraktu wykonano 8,75 km sieci kanalizacji sanitarnej oraz podłączono 69 budynków do sieci kanalizacji sanitarnej. Wartość zamówienia wyniosła 10 785 040,86 zł. W ramach Kontraktu 14c jest obecnie realizowane Zamówienie Uzupełniające nr 1, na które podpisano umowę w dnia 24.06.2020 roku. Zamówienie uzupełniające, obejmuje swoim zakresem podłączenie do sieci kanalizacji sanitarnej dodatkowych 10 budynków. Termin realizacji zadania to 12 miesięcy od dnia podpisania umowy tj. do 24.06.2021 roku. Wartość zamówienia to 656 432,94 zł.

Kanalizacja w Gminie Ujsoly powstała w latach 1992-1995 i stanowi własność Gminy. Ścieki kierowane są do oczyszczalni ścieków poza obszarem gminy, w miejscowości Cięcín. Odbiornikiem ścieków oczyszczonych jest rzeka Soła. Siecią tą zarządza spółka Beskid Ekosystem.

Ścieki z miejscowości Glinka odprowadzane są do oczyszczalni ścieków Glinka, która powstała w roku 1998, a którą zarządza Zakład Usług Komunalnych. Jest to mechaniczno- biologiczna oczyszczalnia ścieków komunalnych typu „COV 3x60 – TURBO SH” produkcji KOVONA – Karvina o przepustowości maksymalnej 180 m³/d. Stopień obciążenia ściekami wynosi ok. 39%, tj. 71 m³/d. Na oczyszczalnię dopływają tylko ścieki komunalne.

Podstawowymi obiektami oczyszczalni są:

- przepompownia ścieków surowych,
- studnia rozdzielczo- rozprężeniowa,
- krata mechaniczna,
- krata ręczna, awaryjna,
- studnia rozdzielcza ścieków surowych,
- 3 komory aktywacji,
- 3 osadniki wtórne,
- przepompownia osadu,
- zbiornik tlenowej stabilizacji osadu,
- kolektor odprowadzający ścieki do potoku o średnicy 300 mm.

Odbiornikiem ścieków oczyszczonych jest potok Glinka.

Oczyszczalnia w Glince została oddana do eksploatacji w grudniu 2002 roku. Stan techniczny oczyszczalni jest dobry.

Do sieci kanalizacji sanitarnej podłączonych jest obecnie 1 289 budynków na terenie gminy Ujsoly, w których zamieszkuje 2 854 osób. W latach 2017-2020 podłączono 57 budynków do sieci kanalizacji sanitarnej.

Ilość ścieków komunalnych z terenu gminy zarówno tych dowożonych jak i odprowadzanych kanalizacją sanitarną w ostatnich latach systematycznie wzrasta. W latach 2018-2020 na terenie gminy wytworzono 50 132 m³ ścieków komunalno-bytowych, w tym w:

- 2018 roku – 15 569 m³,
- 2019 roku – 16 232 m³,
- 2020 roku – 18 331 m³.

Na terenach pozbawionych dostępu do sieci kanalizacyjnej lub gdzie budowa sieci kanalizacyjnej jest ekonomicznie niekorzystna, budowane są zbiorniki bezodpływowe lub przydomowe oczyszczalnie ścieków. Gmina Ujsoły prowadzi ewidencję szamb i przydomowych oczyszczalni ścieków. Wg stanu na dzień 31.12.2020 roku na terenie gminy zlokalizowane są (GUS):

- 554 zbiorniki bezodpływowe,
- 13 przydomowe oczyszczalnie ścieków.

Na terenie gminy działa również jedna stacja zlewna.

Obszar gminy Ujsoły należy do aglomeracji Węgierska Górka przyjętej uchwałą Sejmiku Województwa Śląskiego z dnia 29 sierpnia 2016 r. w sprawie wyznaczenia Aglomeracji Węgierska Górka. Jest to aglomeracja o równoważnej liczbie mieszkańców 43 071 RLM. W jej obrębie znajdują się gminy Węgierska Górka, Milówka, Rajcza i Ujsoły.

Zgodnie z ustawą z dnia 20 lipca 2017 r. Prawo wodne (Dz. U. z 2021 r. poz. 624, 784.) wszystkie uchwalone aglomeracje należy zaktualizować do końca 2020 r. i przyjąć nową uchwałę, a w razie konieczności również dokonać zmiany obszarów i granic aglomeracji.

Dnia 16 października 2020 roku uchwałą nr XXI/159/2020 Rady Gminy Ujsoły w sprawie zawarcia porozumienia międzygminnego dotyczącego współdziałania Gmin wchodzących w skład aglomeracji Węgierska Górka przy realizacji zadania polegającego na wyznaczeniu aglomeracji Węgierska Górka Rada gminy Ujsoły wyraziła zgodę na zawarcie porozumienia międzygminnego pomiędzy Gminą Ujsoły a Gminą Węgierska Górka, Rajcza, Milówka tworzącymi aglomerację Węgierska Górka wyznaczoną w związku z realizacją Krajowego Programu Oczyszczania Ścieków Komunalnych.

Zadania w gospodarce ściekowej wynikają ze zobowiązań międzynarodowych Polski i zapisów Prawa Wodnego oraz aktualnego stanu gospodarki ściekowej. Działania inwestycyjne wyznacza także Krajowy Program Oczyszczania Ścieków Komunalnych.

21 kwietnia 2016 roku Rada Ministrów przyjęła aktualizację Krajowego programu oczyszczania ścieków komunalnych 2017 (VAKPOŚK). Przyjęta przez rząd aktualizacja zawiera listę zadań zaplanowanych przez samorządy do realizacji w latach 2017-2021. W związku z powyższym opracowana została aktualizacja Master Planu dla wdrażania dyrektywy Rady 91/271/EWG, w którym wyodrębniono zbiór podstawowych danych dotyczących ilości, wielkości oraz planów inwestycyjnych i potrzeb finansowych aglomeracji Skoczów.

W ramach Master Planu na terenie aglomeracji, w gminie Ujsoły kluczowa inwestycja w obrębie gospodarki wodno-ściekowej przewidziana do zrealizowania była w ramach projektu pn. „Oczyszczanie ścieków na Żywiecczyźnie – faza II a”.

4.4.2. Analiza SWOT

Gospodarka wodnościekowa	
MOCNE STRONY czynniki wewnętrzne	SŁABE STRONY czynniki wewnętrzne
dobry stopień skanalizowania gminy systematyczna rozbudowa sieci kanalizacyjnej budowa przydomowych oczyszczalni ścieków	brak wodociągu gminnego brak danych dotyczących stanu i ilości wodociągów prywatnych brak wystarczającej długości kanalizacji deszczowej na terenach zabudowanych zrzuty ścieków z terenów rolniczych
SZANSE czynniki zewnętrzne	ZAGROŻENIA czynniki zewnętrzne
integracja z UE i wpływ środków pomocowych, regulacje ogólnokrajowe i międzynarodowe zobowiązujące do podniesienia jakości środowiska	nieszczelne zbiorniki bezodpływowe niedostateczne rozpoznanie niekorzystnych oddziaływań człowieka na środowisko (np. w zakresie zanieczyszczeń obszarowych) niedostateczna pula środków finansowych

Źródło: opracowanie własne

4.5.3 Cele i zadania środowiskowe w zakresie gospodarki wodno-ściekowej

Podstawowym działaniem w zakresie gospodarki wodno-ściekowej jest likwidacja lub ograniczenie oddziaływania źródeł zanieczyszczenia wód powierzchniowych – punktowych, obszarowych i liniowych. Głównym czynnikiem zagrażającym czystości wód jest nieuporządkowana gospodarka ściekowa, stąd też priorytetowym działaniem będą inwestycje z tego zakresu oraz działania racjonalizujące użytkowanie wody.

W celu poprawy jakości wód powierzchniowych, konieczna będzie likwidacja niekontrolowanych zrzutów ścieków bytowych do rzek i potoków płynących przez teren gminy Ujsoły. W tym celu należy wykonać szczegółową inwentaryzację punktów zrzutu ścieków oraz systematycznie ją aktualizować. Następnym, niezwykle ważnym zadaniem jest inwentaryzacja stanu technicznego zbiorników bezodpływowych (szamb), które obecnie funkcjonują na terenach niemożliwych do skanalizowania. Zdarza się, że zbiorniki te są nieszczelne i są źródłem zanieczyszczenia wód.

W zakładach produkcyjnych, również w tych małych, należy promować wprowadzanie zamkniętych obiegów wody, jako elementu pozwalającego na ograniczenie zrzutu zanieczyszczonych wód do środowiska, a także zmiany technologii i poprawę stanu zakładowych sieci wodociągowych.

W zakresie ochrony wód podziemnych jednym ze sposobów ochrony biernej będzie przestrzeganie zasad ustalonych dla stref i obszarów ochronnych ujęć wód podziemnych, na których obowiązują zakazy, nakazy i ograniczenia w zakresie korzystania z wody i użytkowania gruntów. Strefa ochrony bezpośredniej (grupa bezwzględnie obowiązujących nakazów) ma na celu eliminację zagrożenia powstającego w związku z ujęciem wody. Ustalenia związane z ochroną wód podziemnych przed zanieczyszczeniem zawarte powinny zostać w miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego.

Zadania w gospodarce ściekowej wynikają ze zobowiązań międzynarodowych Polski (stanowisko negocjacyjne w negocjacjach z UE w sprawie wdrażania Dyrektywy 91/271/EWG) i zapisów Prawa Wodnego oraz aktualnego stanu gospodarki ściekowej. Działania inwestycyjne wyznacza Krajowy program oczyszczania ścieków komunalnych oraz Master Plan - aktualizacja z 2017 roku.

4.5. Zasoby geologiczne

W tabeli poniżej przedstawiono wybrane efekty realizacji dotychczasowego Programu ochrony środowiska w zakresie zasobów geologicznych.

Tabela 21 Wybrane efekty realizacji dotychczasowego POŚ

Cel długoterminowy zapisany w „PROGRAMIE OCHRONY ŚRODOWISKA DLA GMINY UJSOŁY” Racjonalne i efektywne gospodarowanie zasobami kopalin ze złóż			
L.p.	Zadania	Podjęte działania	Efekt ze wskaźnikiem
1.	Współdziałanie organów koncesyjnych w celu ochrony rejonów występowania udokumentowanych złóż oraz eliminacja nielegalnego wydobywania poprzez system kontroli (zadanie monitorowane)	Na terenie gminy Ujszoły obecnie nie prowadzono eksploatacji złóż. Okręgowy Urząd Górniczy w Rybniku corocznie kontroluje ewentualne przypadki nielegalnego pozyskania złóż, w ostatnich latach nie było takich przypadków na terenie gminy Ujszoły.	-

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych o wykonanych działaniach na terenie gminy Ujszoły

W tabeli poniżej zaprezentowano wskaźniki, które dają obraz postępów w realizacji Programu ochrony środowiska, a także pokazują zmiany stanu środowiska na terenie gminy. Część wskaźników została zaczerpnięta z Polityki Ekologicznej Państwa 2030 – strategii rozwoju w obszarze środowiska i gospodarki wodnej.

Tabela 22 Wskaźniki monitorowania realizacji działań w zakresie zasobów geologicznych

L.p.	Wskaźnik	Stan wyjściowy 2015	Stan aktualny 2020 *Bilans zasobów kopalin na koniec 2019 roku
1	Powierzchnia surowców naturalnych	b.d.	0 ha
2	Grunty zrekultywowane w danym roku - powierzchnia	0 ha	0 ha
3	Powierzchnia gruntów wymagających rekultywacji (według Bazy terenów przemysłowych i zdegradowanych https://opitpp.orsip.pl/imap)	0 ha	0 ha

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Głównego Urzędu Statystycznego

4.5.1. Opis stanu obecnego

4.5.1.1. Surowce naturalne

Zasady poszukiwania, dokumentowania oraz korzystania z kopalin regulowane są przepisami ustawy z dnia 9 czerwca 2011 roku Prawo geologiczne i górnicze (Dz.U. 2020 poz. 1064 z późn. zm.). W ustawie tej rozstrzygnięto sprawę własności złóż kopalin oraz uregulowano problem ochrony zasobów poprzez wymóg ujmowania ich w miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego oraz obowiązek kompleksowego i racjonalnego wykorzystania kopalin.

Posiadający koncesję na wydobywanie złóż kopalin jest zobowiązany zastosować środki niezbędne zarówno do ochrony złóża jak i do ochrony wód powierzchniowych i podziemnych a także do ochrony powierzchni ziemi. Po zakończonej eksploatacji zobowiązany jest prowadzić rekultywację oraz przywracać do właściwego stanu elementy przyrodnicze. Obszary poeksploatacyjne należy sukcesywnie i na bieżąco poddawać rekultywacji. Obowiązek ten ciąży na osobie powodującej utratę albo ograniczenie wartości użytkowej gruntu. Koszty rekultywacji ciąży na sprawcy.

Geograficznie Gmina położona jest na terenie styku dwóch pasm górskich Beskidu Żywieckiego, pomiędzy doliną rzeki Soły a granicą państwa ze Słowacją.

Teren charakteryzuje się bogatym urzeźbieniem. Wsie należące do Gminy porożrzucane są po okolicznych zboczach wzniesień. Gmina Ujsoły jest doskonałym przykładem zgodności rzeźby z budową geologiczną, strukturą litologiczną i tektoniczną. Najwyżej wzniesione punkty powstały na strukturach synklinalnych w utworach piaskowca magurskiego, niżej położone tereny wykształcone w obrębie struktur antyklinalnych zbudowanych z mniej odpornych utworów zalegających pod piaskowcem magurskim.

Położenie ich decyduje o typowo górskim charakterze Gminy, o czym świadczy również fakt, że na analizowanym terenie znajduje się 21 szczytów o wysokości względnej powyżej 1000 metrów. Występujące w granicach Gminy grzbiety należą do dwóch odrębnych grup górskich: Wielkiej Rajczy i Pilska. Dzieli je potok Glinka i przełęcz o tej samej nazwie. W grupie Wielkiej Rajczy można wyróżnić szczyty: Wielką Rycerzowi (1226 m.n.p.m.) i Wysoki Beskid (1147 m.n.p.m.). Od głównej grani odchodzą widlasto odnogi grzbietów Młodej Hory (995 m.n.p.m.) i Smerkowa Wielkiego (1041 m.n.p.m.). W grupie Pilskiej na terenie Gminy wyróżniają się począwszy od przełęczy Glinka: Krawców Wierch (1064 m.n.p.m.) i Trzy Kopce (1216 m.n.p.m.). Odnogę ku północnemu-zachodowi stanowią: grzbiet Kubiesówki (868 m.n.p.m.) i grzbiet Lipowskiej (1366 m.n.p.m.) rozgałęziający się w kierunku północnym na Prusów (1010 m.n.p.m.) i Romankę (1365 m.n.p.m.).

Cały teren poprzecinany jest głębokimi dolinami płynących cieków wpadających do rzeki Cichej, której dolina rozcina teren od południa w kierunku północnym: rzeki Glinki płynącej ze wschodu na zachód, rzeki Złatna oraz będącej prawobrzeżnym dopływem Soły, płynącej przez centralną część Gminy rzeki Ujsoła. Dna dolin rzecznych w ich odcinkach źródłowych są zwykle wąskie, erozyjne, poszerzają się z biegiem cieku i w odcinku dolnym zwykle są wypełnione nanosami rzecznyymi.

Beskid Żywiecki zbudowany jest przede wszystkim z osadu fliszu karpackiego. są to przewarstwienia trzech zasadniczych utworów: łupków, piaskowców i zlepieńców oraz utworów współczesnych trasów rzecznych w postaci glin lekkich, żwirowisk itp. łupki są mało odporne na wietrzenie, silniej ulegają erozji, co powoduje powstawanie form wklęsłych i lokalnych osuwisk. W budowie geologicznej biorą udział fliszowe utwory karpackie przechodzące w wietrzeliny kamieniste zaglinione, a następnie w wietrzeliny spoiste z okruchami kamienistymi oraz czwartorzędowe utwory zboczowe i czwartorzędowe utwory rzeczne i zastoiskowe. Utwory trzeciorzędowe zalicza się do serii magurskiej, która wchodzi w skład Płaszczowiny Magurskiej stanowiącej ogniwo Karpat Zewnętrznych. Podłoże zbudowane jest z piasków pstrych, piasków magurskich, rumoszków skalnych o różnej średnicy, glin, mułków piasków żwirów, które budują dna rzek i potoków.

Flisz Karpacki składa się z przewarstwień łupków, piaskowców i zlepieńców. Łupki są mało odporne na wietrzenie i podlega silnym procesom erozyjnym, co powoduje powstanie form wklęsłych i lokalnych osuwisk. Skały piaskowcowe i zlepienie mają zróżnicowaną podatność na wietrzenie, wynika z tego różnice w wysokości terenów położonych w Gminie.

Na terenie gminy Ujsoły istnieją udokumentowane złoża piaskowca, oznaczone jako kamieniołomy Glinka. Eksploatację tego kamieniołomu zakończono w 1997 roku. W chwili obecnej kamieniołom jest nieczynny i trwają na jego terenie jedynie prace rekultywacyjne. Na analizowanym obszarze istnieje również kilka nieczynnych wyrobisk gdzie eksploatowano kamień (piaskowiec magurski), które znajdują się w Dolinie Danielki – 3 wyrobiska, w Złatnej (Przysiółek Straceniec i Śmierdzący Potok). Wyrobiska te były eksploatowane do lat 70-tych przez Lasy Państwowe – Ujsoły, czerpano z niego kamień stosowany jak materiał budulcowy na budowę kościoła pod wezwaniem Św. Józefa w Ujsołach (z Danielki) oraz na zabudowę potoku „Bystra” w Złatnej na odcinku od Huty do Jastrzębia (jazy kaskady, brzegi) materiał czerpano z wyrobiska w Straceńcu i Śmierdzącym Potoku.

Zgodnie z sprawozdaniem RRW-11 z realizacji przepisów ustawy o ochronie gruntów rolnych i leśnych w zakresie wyłączenia gruntów z produkcji rolnej, rekultywacji i zagospodarowania gruntów oraz zasobów i eksploatacji złóż torfów na terenie gminy Ujsoły w 2019 roku nie były prowadzone prace rekultywacyjne i nie ma obecnie na terenie gminy gruntów wymagających rekultywacji.

4.6.1.2 Osuwiska

W Państwowym Instytucie Geologicznym od 2006 roku realizowany jest projekt System Osłony Przeciwośuwiskowej (SOP). Celem projektu jest rozpoznanie i udokumentowanie wszystkich osuwisk oraz terenów zagrożonych ruchami masowymi w Polsce. Wyniki Projektu są przedstawiane na mapach topograficznych w skali 1:10 000 i są pomocne w ocenie ryzyka osuwiskowego, czyli w ograniczeniu szkód i zniszczeń wywołanych rozwojem osuwisk poprzez zaniechanie budownictwa drogowego i mieszkaniowego

w obrębie aktywnych i okresowo aktywnych osuwisk. Dla terenów osuwisk i terenów zagrożonych osuwaniem się mas ziemnych wymagane jest opracowanie szczegółowych dokumentów geologiczno – inżynierskich.

Stosowanie do obowiązku wynikającego z art. 110a ustawy POŚ Starosta prowadzi obserwacje terenów zagrożonych ruchami masowymi oraz terenów, na których występują te ruchy, a także rejestr zawierający informacje o tych terenach na podstawie bazy Systemu Osłony PrzeciwOsuwiskowej (SOPO).

Zgodnie z danymi ww Bazy SOPO aktualnie na terenie gminy Ujsoły tereny osuwiskowe zajmują 15.48% powierzchni gminy, tereny zagrożone zajmują 1.29% gminy. Aktualnie zewidencjonowanych jest 225 osuwisk.

W „Objaśnieniach do mapy osuwisk i terenów zagrożonych ruchami masowymi dla Gminy Ujsoły (Tomasz Wojciechowski, Józef Lewandowski, 2011 dostęp 10.02.2021 r) opisano uwagi dla administracji publicznej dotyczące planowania przestrzennego. Wskazują one iż tereny aktywnych osuwisk nie nadają się pod budownictwo, gdyż zachodzące w nich procesy grawitacyjnego przemieszczania koluwiów, występują ciągle (o różnym stopniu natężenia) lub skokowo. Procesy te powodują i będą powodować stałe zniszczenia istniejących obiektów budowlanych. Ponadto stabilizacja w całości dużego czynnego osuwiska może być bardzo kosztowna, a stabilizacja tylko jego części może nie dać oczekiwanych efektów.

Na obszarze gminy Ujsoły, nie są prowadzone prace monitorujące aktywność występujących tam osuwisk.

Wszystkie osuwiska nieaktywne, na których zlokalizowana jest zabudowa i obszary zagrożone zgodnie z zapisami „Objaśnień...” wymagają stałych obserwacji terenowych prowadzonych przez geologa. Pozostałe osuwiska aktywne i okresowo aktywne z racji, że nie zagrażają bezpośrednio budynkom i infrastrukturze drogowej, na dzień dzisiejszy nie wymagają monitorowania.

Dla ochrony przed potencjalnymi zagrożeniami osuwiskowymi i osuwaniem się mas ziemnych w miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego gmin należących do powiatu żywieckiego wprowadza się zapisy ograniczające zagospodarowanie terenów osuwiskowych i predestynowanych do powstawania osuwisk – co jest niejako sukcesem gmin w ochronie przed potencjalnymi katastrofami budowlanymi.

4.5.2. Analiza SWOT

Zasoby geologiczne	
MOCNE STRONY czynniki wewnętrzne	SŁABE STRONY czynniki wewnętrzne
brak terenów zdegradowanych i wymagających rekultywacji	występowanie zagrożenia osuwiskowego w 225 lokalizacjach ograniczenia w budownictwie ze względu na możliwość osuwania się mas ziemnych
SZANSE czynniki zewnętrzne	ZAGROŻENIA czynniki zewnętrzne
wydane decyzje rekultywacyjne przyczynią się do przywrócenia terenów eksploatacji naturze - w kierunku leśnym wykluczenie zabudowy na aktywnych terenach osuwiskowych	uaktywnienie się terenów osuwiskowych zagrożenie dla budynków i infrastruktury

Źródło: opracowanie własne

4.5.3. Cele i zadania środowiskowe z zakresu zarządzania zasobami geologicznymi

W ustawie Prawo ochrony środowiska (Dz. U. z 2020 r., poz. 1219 z późn. zm.) oraz ustawie z dnia 13 kwietnia 2007 r. o zapobieganiu szkodom w środowisku i ich naprawie (Dz. U. z 2019, poz. 1862 z późn. zm.) a także w ustawie z dnia 9 czerwca 2011 roku Prawo geologiczne i górnicze (Dz. U. z 2020, poz. 1064 z późn. zm.), dokonano regulacji dotyczących ochrony zasobów środowiskowych pod względem szkód i odpowiedzialności za działania naprawcze, a także ochrony złóż kopalin, wód podziemnych i innych składników środowiska w związku z wykonywaniem prac i robót geologicznych i wydobywaniem kopalin.

W ustawie tej rozstrzygnięto także sprawę własności złóż kopalin oraz uregulowano problem ochrony zasobów poprzez wymóg ujmowania ich w miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego oraz obowiązek kompleksowego i racjonalnego wykorzystania kopalin. Na obszarze gminy zlokalizowanych jest 14 złóż surowców mineralnych, w tym dla 6 złóż zostały wydane koncesje na eksploatację. Aktualnie nie występują

szkody wynikające z eksploatacji, a po zakończeniu eksploatacji są planowane prace rekultywacyjne w kierunku leśnym, na który są już wydane decyzje Starosty Żywieckiego. Na obszarze gminy Ujsoły według danych Bazy terenów przemysłowych i zdegradowanych nie występują tereny zdegradowane.

Na terenie gminy Ujsoły rozpoznano i udokumentowano 225 osuwisk oraz 10 terenów zagrożonych ruchami masowymi. W związku z tym harmonogramie realizacji zadań własnych wpisano potrzebę umieszczania odpowiednich zapisów w miejscowych PZP a w harmonogramie zadań monitorowanych powiatu zapisano kontynuację prowadzenia rejestru o tych terenach oraz zadanie polegające na kontynuacji Systemy Osłony Przeciwosuwiskowej SOPO. Zadanie to realizowane będzie przez Państwowy Instytut Geologiczny w ramach środków budżetu państwa przyznanych na realizację tego działania.

4.6. Gleby i tereny rolnicze

W tabeli poniżej przedstawiono wybrane efekty realizacji dotychczasowego Programu ochrony środowiska w zakresie gleb.

Tabela 23 Wybrane efekty realizacji dotychczasowego POŚ

Cel długoterminowy zapisany w „PROGRAMIE OCHRONY ŚRODOWISKA GMINY UJSOŁY” Poprawa jakości środowiska pod względem ziemi i gleb, w tym zwiększenie atrakcyjności Gminy			
l.p.	Zadania	Podjęte działania	Efekt ze wskaźnikiem
1.	Ograniczenie do niezbędnego minimum powierzchni gleby objętej zabudową, w tym przeznaczania gruntów na cele inne niż rolne i leśne	Starosta Żywiecki corocznie wydaje decyzje na wyłączenia gruntów z użytkowania rolniczego opracowując sprawozdania RRW-11. Dane zawarte w ww sprawozdaniach dotyczą wydanych decyzji zezwalających na wyłączenie gruntów z produkcji rolniczej. Jednakże należy zauważyć, że decyzyjne zezwolenie na wyłączenie gruntu rolnego z produkcji nie jest jednoznaczne z ich faktycznym wyłączeniem z produkcji rolniczej, a także fakt iż nie wszystkie grunty rolne podlegają decyzyjnemu zezwoleniu na wyłączenie. W ostatnich latach 2018-2020 tylko w 2018 roku były wydawane stosowne decyzje dotyczące wyłączenia dotyczące powierzchni 0,03 ha terenów. W kolejnych latach 2019 i 2020 na terenie gminy Ujsoly nie wydano decyzji zezwalających na wyłączenie gruntów z produkcji rolniczej	w okresie 2018-2020 wydano decyzje wyłączenia terenów o powierzchni 0,03 ha
2.	Aktualizacja map glebowych	Mapy glebowe na terenie województwa śląskiego powstały w 2017 roku w ramach systemu ORSIP (otwarty regionalny system informacji przestrzennej).	-
3.	Okresowa kontrola odczynu pH w glebach użytkowanych rolniczo	Monitoring chemizmu gleb ornych Główny Inspektor Ochrony Środowiska prowadzi co pięć lat. W okresie raportowania nie wykonywano badań – zadanie przewidziane do realizacji w późniejszych latach.	-
4.	Upowszechnianie zasad Dobrej Praktyki Rolniczej,	<p>W latach 2018-2020 Śląski Ośrodek Doradztwa Rolniczego w Częstochowie Oddział Bielsko-Biała Powiatowy Zespół Doradztwa Rolniczego w Żywcu na terenie powiatu Żywieckiego prowadził szkolenia, doradztwo oraz udzielał informacji w zakresie:</p> <ul style="list-style-type: none"> • praktyk zapobiegających i przeciwdziałających utracie substancji organicznej, • ograniczania erozji na gruntach rolnych, • utrzymania minimalnej pokrywy glebowej, • wprowadzania do gleb substancji szczególnie szkodliwych, • rolniczego wykorzystania ścieków i osadów ściekowych, • doboru roślin poplonowych w ramach ochrony gleb, • produkcji metodami ekologicznymi, • zasad integrowanej produkcji. <p>W latach 2018-2020 na terenie gminy Ujsoly realizowano 28 wniosków w ramach programów rolno-środowiskowych na powierzchni 201 ha.</p>	28 wniosków w ramach programów rolno-środowiskowych na powierzchni 201 ha
5.	Udział w zapobieganiu degradacji i erozji gleb		
6.	Rozwój infrastruktury technicznej terenów wiejskich.		
7.	Zorganizowanie cyklu spotkań dla producentów żywności i przedsiębiorców rolników,		
8.	Pozarolnicze zagospodarowanie gruntów niskich klas bonitacyjnych z przeznaczeniem na cele inwestycyjne i zalesienia.		
9.	Ochrona powierzchni ziemi i gleb przed procesami erozyjnymi		
10.	Promowanie upraw energetycznych		

11.	Poprawa stanu powierzchni ziemi rekultywację terenów zdegradowanych		
-----	---	--	--

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych o wykonanych działaniach na terenie gminy Ujsoły

W tabeli poniżej zaprezentowano wskaźniki, które dają obraz postępów w realizacji Programu ochrony środowiska, a także pokazują zmiany stanu środowiska na terenie gminy.

Tabela 24 Wskaźniki monitorowania realizacji działań w zakresie ochrony gleb i terenów rolniczych

L.p.	Wskaźnik	Stan wyjściowy 2016 (w przypadku braku danych wzięto pod uwagę 2015 rok)	Stan aktualny 2020 (w przypadku braku danych wzięto pod uwagę rok 2019)
1.	Powierzchnia gruntów rolnych (GUS)	1 792 ha	1 792 ha
2.	Grunty zdewastowane i zdegradowane wymagające rekultywacji	0 szt. 0 ha	0 szt. 0 ha

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Gminy Ujsoły, WIOŚ/GIOŚ oraz Głównego Urzędu Statystycznego

4.6.1. Opis stanu obecnego

4.6.1.1. Gleby

Gleby zaliczane do gruntów ornych na terenie Gminy Ujsoły zalicza się do ciężkich do uprawy, które zbudowane są z glin ciężkich pylastych lub ilastych zalegających na litej skale. Kolejny rodzaj gleb zalegających na analizowanym terenie to średnio ciężkie do uprawy w skład których wchodzi gliny średnio pylaste i częściowo gliny lekko pylaste. Większość gleb zalicza się do V i VI klasy bonitacji. Niewielkie poacie terenu zajmują gleby należące do klasy IV.

Na terenie Gminy Ujsoły w miejscach, gdzie występują dobre warunki glebowe uprawę roli utrudnia duże nachylenie terenu i zagrożenie degradacji pokrywy glebowej.

We wsi Ujsoły około 90% stanowią gleby lekko średnie, w Soblówce około połowy gleb stanowią gleby ciężkie, we wsi Złatna oraz Glinka około 60% to gleby średnio ciężkie do uprawy.

Większość gleb charakteryzuje się małą miąższością i jest położona na terenach o dużych spadkach.

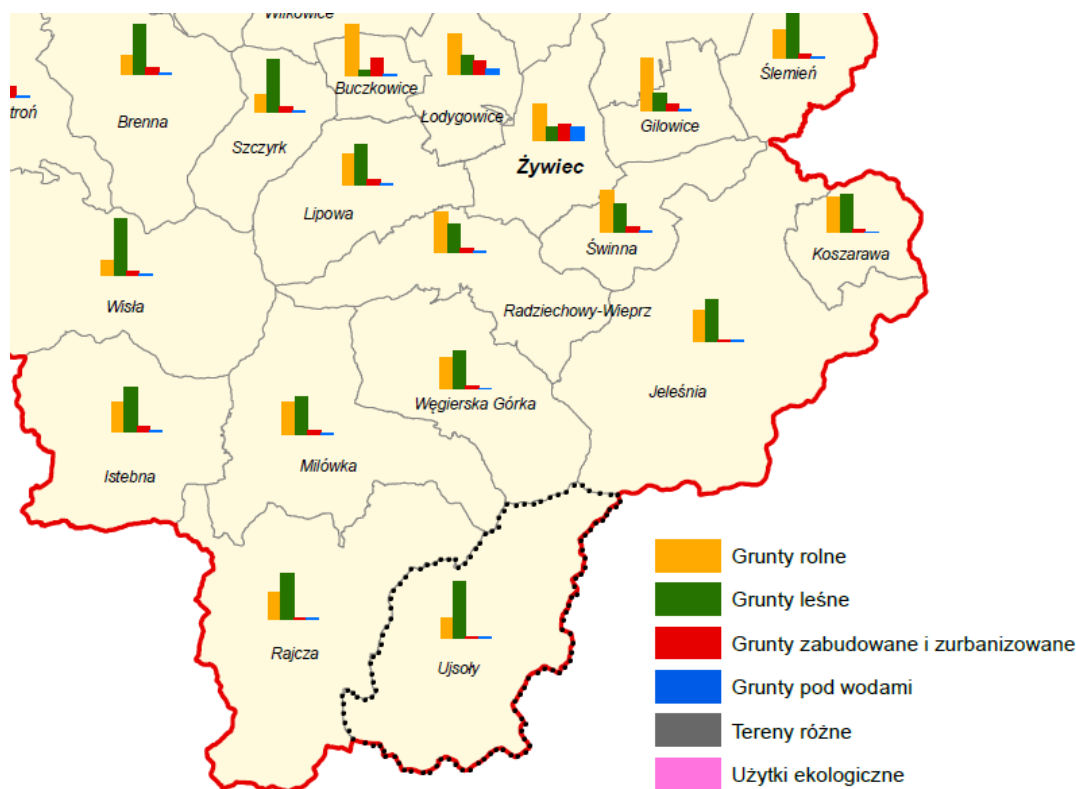
4.6.1.2. Struktura użytkowania terenu

Gmina Ujsoły zajmuje powierzchnię 109,95 km², z czego 16,29% stanowią grunty rolne, 2,91 łąki i pastwiska. Strukturę użytkowania gruntów zestawiono w tabeli poniżej.

Tabela 25 Szczegółowe zestawienie użytkowania powierzchni gminy

L.p.	Wyszczególnienie	Powierzchnia w ha	Udział procentowy w całości Gminy
1	2	3	4
1.	Całkowita powierzchnia	10995	100
2.	grunty orne	1792	16,29
3.	łąki	320	2,91
4.	pastwiska	320	2,91
5.	Lasy i grunty leśne	7868	71,55
6.	Nieużytki i pozostałe	400	3,63

Źródło: stat.gov.pl (dostęp 25.07.2021)

Rysunek 12 Struktura użytkowania powierzchni gminy Ujsolę

Źródło: Analiza struktury własności i sposobu użytkowania gruntów w województwie śląskim w 2020 roku.

Zgodnie z informacjami zamieszczonymi w sprawozdaniach RRW-11 dla terenu gminy Ujsolę Starosta Żywiecki w okresie 2018-2020 wydał decyzję o wyłączeniach z produkcji rolniczej terenów o powierzchni 0,03 ha.

4.6.1.3. Rolnictwo

Ostatni Spis Rolny został przeprowadzony w 2010 roku. W 2020 roku przeprowadzony został nowy spis, niemniej jednak szczegółowe dane w tym zakresie będą znane końcem 2021 roku po opublikowaniu wyników Spisu Rolnego. Ze wstępnych danych wynika, iż w skali kraju zmniejszyła się liczba gospodarstw o około 13%, zmniejszyła się powierzchnia użytkowana rolniczo, ale zwiększyła się powierzchnia zasiewów.

Według danych ze Spisu Rolnego z 2010 roku na terenie Gminy Ujsolę zarejestrowanych było 814 gospodarstw rolnych.

Zgodnie z informacjami udostępnionymi przez Departament Ewidencji Producentów i Rejestracji Zwierząt Agencji Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa o ilości hodowanych zwierząt na koniec 2020 roku według zgłoszeń składanych w biurach powiatowych przez posiadaczy zwierząt na terenie gminy hodowanych było:

- 43 sztuk bydła - dla porównania w 2010 roku 174 sztuk,
- 9 sztuki owiec - w 2010 roku dane GUS nie objęły owiec,
- 0 sztuk trzody chlewnej - dla porównania w 2010 roku 42 sztuki.

Dane zamieszczone powyżej wskazują, iż znacząco zmniejszyła się produkcja trzody chlewnej oraz nieznacznie zmniejszyła się produkcja bydła.

Na terenie Beskidów i Jury realizowany jest Wojewódzki Program Aktywizacji Gospodarczej oraz Zachowania Dziedzictwa Kulturowego Beskidów i Jury Krakowsko-Częstochowskiej Owca Plus.

Do końca 2020 roku realizowany był „Wojewódzki Program Aktywizacji Gospodarczej oraz Zachowania Dziedzictwa Kulturowego Beskidów i Jury Krakowsko- Częstochowskiej – Owca Plus do roku 2020”, przyjęty uchwałą nr 716/34/V/2015 Zarządu Województwa Śląskiego z dnia 7 maja 2015 roku.

Program Owca Plus na terenie gminy Ujsoły do końca 2020 roku realizowany był w następujących lokalizacjach:

- Sucha Góra, ekstensywne użytkowanie kośne, kośno-pastwiskowe, pastwiskowe,
- Hala Rysianka, ekstensywne użytkowanie kośne, kośno-pastwiskowe, pastwiskowe,
- Bacmańska, ekstensywne użytkowanie kośne, kośno-pastwiskowe, pastwiskowe, usuwanie szczawiu alpejskiego, usuwanie podrostu drzew, wykaszanie borówki z uwzględnieniem ochrony borówczysk w pasie 10-50 m od granicy lasu
- Bieguńska, ekstensywne użytkowanie kośne, kośno-pastwiskowe, pastwiskowe, usuwanie szczawiu alpejskiego, usuwanie podrostu drzew, wykaszanie borówki z uwzględnieniem ochrony borówczysk w pasie 10-50 m od granicy lasu,
- Głogowa i Morgi, ekstensywne użytkowanie kośne, kośno-pastwiskowe,
- Hutyrowa, ekstensywne użytkowanie kośne i kośno-pastwiskowe,
- Kapokowa i Lizakowa, koszenie i wypas, usuwanie drzew,
- Kotelnica, ekstensywne użytkowanie kośne i kośno-pastwiskowe,
- Krawców Wierch, ekstensywne użytkowanie kośne lub kośno-pastwiskowe. Koszenie raz na 2 lata, z pozostawieniem pasów ekologicznych lub coroczne koszenie połowy powierzchni lub naprzemienne kośno-pastwiskowe użytkowanie polany (tzn. w cyklach rocznych, które obejmują w jednym roku wypas, a w kolejnym koszenie). W każdym przypadku należy usunąć powstałą biomasę poza stanowisko. Termin realizacji po 20 sierpnia.
- Królowa, ekstensywne użytkowanie kośne i kośno-pastwiskowe
- Lipowska, ekstensywne użytkowanie kośne, kośno-pastwiskowe, pastwiskowe, usuwanie szczawiu alpejskiego, wykaszanie borówki z uwzględnieniem ochrony borówczysk w pasie 10-50 m od granicy lasu,
- Muńcuł, ekstensywne użytkowanie kośne lub kośno-pastwiskowe. Wskazane jest naprzemienne kośno-pastwiskowe użytkowanie polany (tzn. w cyklach rocznych, które obejmują w jednym roku wypas, a w kolejnym koszenie), wykaszanie płatów z borówką czarną i maliną właściwą z powierzchni 50% polany, co kilka lat, np. 2-3. W każdym przypadku należy usunąć powstałą biomasę poza stanowisko. Termin realizacji po 20 sierpnia.
- Pod Grapy, ekstensywne użytkowanie kośne i kośno-pastwiskowe,
- Polana pod Okrągłą, ekstensywne użytkowanie kośne, kośno-pastwiskowe i pastwiskowe,
- Redykalna, ekstensywne użytkowanie kośne, kośno-pastwiskowe, pastwiskowe,
- usuwanie podrostu drzew
- Rycerzowa, ekstensywne użytkowanie kośne lub kośno-pastwiskowe. Wskazane jest naprzemienne kośno-pastwiskowe użytkowanie polany (tzn. w cyklach rocznych, które obejmują w jednym roku wypas, a w kolejnym koszenie), wykaszanie płatów z borówką czarną i maliną właściwą z powierzchni 50% polany, co kilka lat, np. 2-3. W każdym przypadku należy usunąć powstałą biomasę poza stanowisko. Termin realizacji po 20 sierpnia,
- Skrzadnita, ekstensywne użytkowanie kośne i kośno-pastwiskowe i pastwiskowe,
- Soblówka, ekstensywne użytkowanie kośne i kośno-pastwiskowe,
- Stawiska, ekstensywne użytkowanie kośne, kośno-pastwiskowe i pastwiskowe,

W ramach Wojewódzkiego Programu - Owca Plus do roku 2020 w ostatnich latach na terenie gminy Ujsoły realizowano działania takie jak:

- Ochrona wartości przyrodniczych i krajobrazowych Wzgórz nad Włodowicami poprzez wypas owiec i kóz, Jurajskie siedliska nieleśne pod ochroną – wypas owiec i kóz na Wyżynie Krakowsko – Częstochowskiej - realizacja przez Fundację Centrum Dziedzictwa Przyrodniczego i Kulturowego,
- Ochrona przyrody i krajobrazu hal i polan górskich Beskidów poprzez prowadzenie ekstensywnego i kulturowego wypasu owiec, Ochrona dziedzictwa przyrodniczego i kulturowego poprzez prowadzenie wypasu owiec na wybranych halach, polanach, i łąkach górskich w Beskidzie Śląskim i Żywieckim - realizacja przez Fundację Pasterstwo Transhumancyjne,

W tym czasie realizowano na terenie Beskidów wiele inicjatyw promocyjnych.

9 grudnia 2020 roku Uchwałą Zarządu Województwa Śląskiego nr 2841/194/VI/2020 przyjęto Program Aktywizacji Gospodarczej oraz Zachowania Dziedzictwa Kulturowego Beskidów i Jury Krakowsko – Częstochowskiej - Owca Plus do roku 2027. Zgodnie z ww Uchwałą w kolejnych latach planowane są działania na terenie gminy Ujsoły na powierzchni:

- Hala Rysianka 29,3 ha,
- Bacmańska 6,8 ha,
- Bieguńska 9,4 ha,
- Głowa i Morgi I 4,2 ha,
- Głowa i Morgi II 4,9 ha,
- Hutyrowa 10,0 ha,
- Kapokowa i Lizakowa I 2,6 ha,
- Kapokowa i Lizakowa II 3,0 ha,
- Kotelnica 8,3 ha,
- Krawców Wierch 11,4 ha,
- Królowa 18,3 ha,
- Lipowska 12,3 ha,
- Młada Hora 24,3 ha,
- Muńcuł 11,6 ha,
- Pod Grapy 8,7 ha,
- Polana pod Okrągłą 1,3 ha,
- Redykałna 4,1 ha,
- Rycerzowa 35,2 ha,
- Sobkówka 8,6 ha,
- Stawiska 4,9 ha.⁸

Teren gminy obejmuje swoim działaniem Powiatowy Zespół Doradztwa Rolniczego w Żywcu oraz Agencja Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa w Częstochowie, które okresowo organizują szkolenia, spotkania informacyjne czy punkty konsultacyjne dla chętnych i zainteresowanych rolników.

Na terenie gminy Ujsoły według informacji Agencji Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa Śląskiego Oddziału Regionalnego w Częstochowie rolnicy realizują tzw. „Płatności rolno środowiskowo-klimatyczne”. W latach 2018-2020 złożono 28 wniosków dotyczących Wariantu 4.5 - Półnaturalne łąki świeże. Płatności zostały wypłacone dla terenów o łącznej powierzchni 201 ha w wysokości 373,096 tys. złotych.⁹

Obszar gminy obejmuje swoim zasięgiem działania Wojewódzki Inspektorat Ochrony Roślin i Nasiennictwa w Katowicach Oddział w Bielsku-Białej, który prowadzi kontrole gospodarstw rolnych pod kątem materiału siewnego, szkółkarskiego oraz szkodników, patogenów i organizmów nie kwarantannowych i kwarantannowych. W latach 2018 - 2020 WIORIN na terenie gminy przeprowadził 1 kontrolę stosowania środków ochrony roślin. W tym samym okresie nie stwierdzono występowania organizmów kwarantannowych i kwarantannowych.¹⁰

4.6.1.4. Badania gleb

Badania gleb wykonywane są także odgórnie w ramach „Monitoringu chemizmu gleb ornych Polski”, który stanowi podsystem Państwowego Monitoringu Środowiska w zakresie jakości gleb i ziemi. Celem badań jest

⁸ na podstawie danych Urzędu Marszałkowskiego Województwa Śląskiego, 2021

⁹ Dane udostępnione przez Agencję Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa Śląski Oddział Regionalny w Częstochowie pismem nr StIP12.0163.32.2021.LZ z dnia 2 czerwca 2021 r.

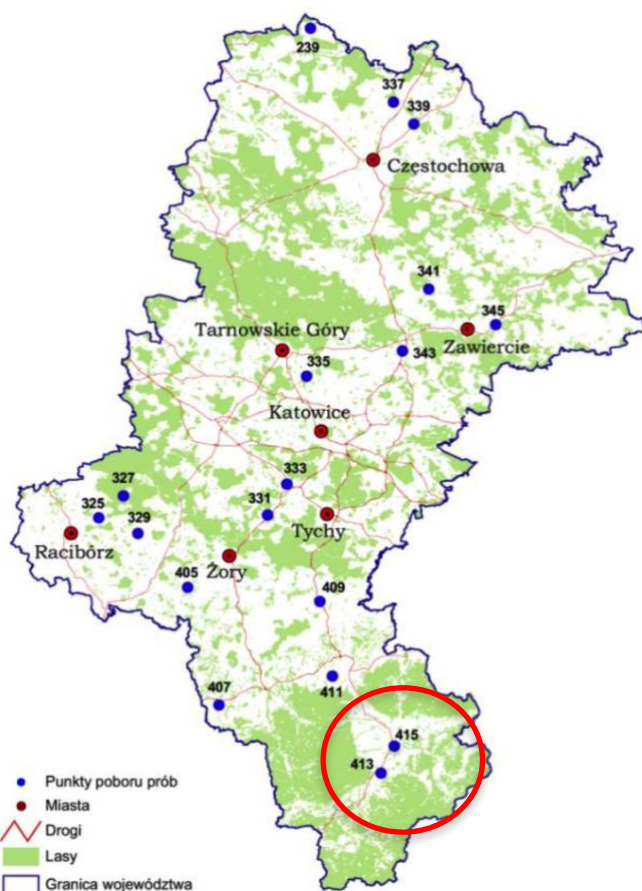
¹⁰ pismo WIORIN w Katowicach Oddział w Bielsku-Białej, z dnia 9 czerwca 2021 znak OBB.1331.5.2021.

obserwacja zmian szerokiego zakresu cech gleb użytkowanych rolniczo, szczególnie właściwości chemicznych, zachodzących w określonych przedziałach czasu pod wpływem rolniczej i pozarolniczej działalności człowieka. W obszarze gminy Ujsoły nie są prowadzone badania, w związku z czym brak jest informacji na temat jakości gleb. Najbliżej zlokalizowane punkty znajdują się na terenie Żywca oraz na terenie Węgierskiej Górki, żaden z nich nie obrazuje stanu gleb na obszarze gminy Ujsoły.

Od 2015 roku działa program "Grunt to wiedza", jest to ogólnopolski, bezpłatny program badań pH gleb oraz zasobności w składniki odżywcze, w tym na kwasowość oraz zawartość fosforu, potasu i magnezu, jednocześnie rolnicy we własnym zakresie zlecają głównie pod kątem ustalania dawek nawożenia badania gleb na pH i zawartość składników mineralnych.

Rolnicy mają możliwość także zlecenia wykonania badań gleb na własny koszt w Okręgowej Stacji Chemiczno-Rolniczej Gliwicach. Najczęściej takie badania wykonywane są w celu ustalania dawek nawożenia. Według danych Okręgowej Stacji Chemiczno-Rolniczej w Gliwicach w latach 2018-2020 na terenie gminy Ujsoły nie badano grunty orne i użytki zielone.

Ostatnie badania gleb w rejonie gminy Ujsoły prowadzone są w oparciu o „Monitoring chemizmu gleb ornych Polski”, który stanowi podsystem Państwowego Monitoringu Środowiska w zakresie jakości gleb i ziemi.

Rysunek 13 Punkty poboru próbek do badań gleb prowadzonych w ramach Monitoringu chemizmu gleb ornych Polski, który stanowi podsystem Państwowego Monitoringu Środowiska w zakresie jakości gleb i ziemi. Lokalizacja punktów pomiarowych na terenie powiatu żywieckiego (413 i 415)

Źródło: Monitoring chemizmu gleb ornych w Polsce w latach 2010-2012

Na terenie powiatu żywieckiego w 2010, 2012 i 2015 roku analizowano próbki pobrane na terenie Żywca i Węgierskiej Górki. Wyniki badań z 2010 i 2012 roku wskazywały na nieznaczne przekroczenia wartości kadmu i cynku oraz wyraźnie przekroczona zawartości wielopierścieniowych węglowodorów aromatycznych WWA9 na terenie Żywca. Wyniki badań węglowodorów z 2015 roku zmniejszyły się w porównaniu do wyników z 2010

i 2012 roku. Według klasyfikacji IUNG gleby z terenu Żywca zostały zaklasyfikowane do oceny 2 natomiast gleby z terenu Węgierskiej Górki do oceny 1.¹¹

Wyniki badań pobranych próbek nie reprezentują stanu gleb na terenie gminy Ujsoły, pokazują jednak jak wygląda stan gleb w bliskiej odległości w punktach zlokalizowanych w Żywcu oraz Węgierskiej Górze.

Na podstawie wykonanych przez Instytut Uprawy Nawożenia i Gleboznawstwa badań w latach 2010-2012 i 2015-2017 można przypuszczać, iż zawartości metali ciężkich i pierwiastków śladowych oraz w szczególności węglowodorów aromatycznych na terenie wiejskich gmin powiatu żywieckiego są niższe niż na terenie Żywca i gleby kwalifikują się do wszelkich upraw.

Według danych krajowej Stacji Chemiczno-Rolniczej, przy przebadanej w latach 2010-2013 powierzchni wynoszącej 317,3 tys. ha, 40% gleb w województwie śląskim posiadało bardzo kwaśny bądź kwaśny odczyn glebowy, kolejne 40% – lekko kwaśny, a tylko 20% gleb charakteryzowało się obojętnym lub zasadowym odczynem glebowym. Udział gleb koniecznie wymagających wapnowania w województwie śląskim w powierzchni przebadanej przez Krajową Stację Chemiczno-Rolniczą wynosił 29%, w 17% wapnowanie było potrzebne, a w 21% – wskazane. Ograniczone potrzeby wapnowania dotyczyły 16% gleb, natomiast w 17% gleb wapnowanie było zbędne.

Zespół Doradztwa Rolniczego pośredniczy w badaniach gleb użytkowanych rolniczo na poziom pH. Odbywa się to poprzez przekazywanie próbek glebowych pobranych przez rolników do Stacji Chemiczno – Rolniczej w Gliwicach. Koszty badań pokrywane są przez rolników.

Zasadnym rozwianiem z punktu rolniczego jest informowanie rolników o potrzebach wapnowania gleb oraz promowanie badań gleb na poziom pH.

Natomiast z punktu zawartości metali ciężkich w glebach, (których główną przyczyną jest zanieczyszczenie powietrza) ważnym działaniem jest promowanie i dotowanie wymiany niskosprawnych urządzeń grzewczych oraz kontrole mieszkańców w zakresie spalania odpadów i niskiej jakości paliw.

4.6.2. Analiza SWOT

Gleby	
MOCNE STRONY czynniki wewnętrzne	SŁABE STRONY czynniki wewnętrzne
zwiększyła się powierzchnia użytków rolnych brak znaczących patogenów i szkodników	kwaśne gleby to 98% badanych próbek bardzo niska i niska zawartość potasu i fosforu w badanych glebach brak aktualnych badań gleb
SZANSE czynniki zewnętrzne	ZAGROŻENIA czynniki zewnętrzne
nowy spis Rolny w 2020 roku da obraz stanu rolnictwa gminy możliwość korzystania z porad w PZDR i ARIMR możliwość korzystania z dopłat rolno-środowiskowo-klimatycznych realizacja programu Owca Plus	zmniejszanie się znaczenia rolnictwa ze względu na zwiększenie powierzchni zabudowy zanieczyszczenie gleb w wyniku niskiej emisji i ruchu pojazdów

Źródło: opracowanie własne

4.6.3. Cele i zadania środowiskowe z zakresu ochrony gleb i terenów rolniczych

W celu ekonomicznej i ekologicznej racjonalizacji wykorzystania gleb należy dążyć do ograniczania wykorzystania dobrej jakości gleb w sposób niezgodny z ich walorami przyrodniczymi, dostosowania formy zagospodarowania do naturalnego potencjału gleb, rozwoju ekologicznej produkcji rolniczej lub odpowiedniej zmiany upraw na glebach zanieczyszczonych.

¹¹ Monitoring chemizmu gleb Polski, 2012, 2015

Czynnikami, które znacznie różnicują jakość rolniczej przestrzeni produkcyjnej w gminie i sugerują zmianę wykorzystania obszarów obecnie rolniczych to jest ukształtowanie terenu w tym aktywność osuwiskowa oraz zainteresowanie zabudową i zagospodarowaniem terenu.

Większość przebadanych przez Stację Chemiczno-Rolniczą użytków rolnych miała kwaśny i lekko kwaśny odczyn, co powoduje konieczność stosowania zabiegów wapnowania.

Na terenie gminy okresowo prowadzone są kontrole dotyczące stanu zanieczyszczenia środkami ochrony roślin gleb. W ramach działalności kontrolnej Główny Inspektorat Ochrony Środowiska będzie prowadził jako kontynuacja badania gleb ornych, a Wojewódzki Inspektorat Ochrony Roślin i Nasiennictwa będzie wykonywał kontrole zanieczyszczenia płodów rolnych środkami ochrony roślin. Zadania te finansowane będą ze środków własnych GIOŚ oraz WIORiN.

Mając na względzie niewielkie zainteresowanie ze strony rolników pakietami rolno – środowiskowo – klimatycznymi oraz ukazującymi się programami, jak np. Program Owca Plus, należy prowadzić działania zmierzające do dotarcia do szerszego grona beneficjentów tych programów. Cennym działaniem jest organizacja spotkań informacyjnych i akcji informacyjnych połączonych z praktycznymi zajęciami dla rolników, zainteresowanych produkcją rolną a także właścicieli gospodarstw predestynujących do agroturystycznych. Działania przy współudziale z powiatem przeprowadzane przez Powiatowy Zespół Doradztwa Rolniczego oraz Agencję Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa finansowane z ich własnych środków finansowych.

Harmonogram zadań do realizacji w tym zakresie zawarto w tabelach 50, 51.

4.7. Gospodarka odpadami w kierunku gospodarki o obiegu zamkniętym

W tabeli poniżej przedstawiono wybrane efekty realizacji dotychczasowego Programu ochrony środowiska w zakresie gospodarki odpadami.

Tabela 26 Wybrane efekty realizacji dotychczasowego POŚ

Cel długoterminowy zapisany w „PROGRAMIE OCHRONY ŚRODOWISKA DLA GMINY UJSOŁY” Ograniczenie do minimum uciążliwości odpadów dla środowiska przy maksymalnym ich wykorzystaniu gospodarczym			
L.p.	Planowane zadania	Podjęte działania	Efekt ze wskaźnikiem
1	Dalszy rozwój systemu selektywnego zbierania odpadów komunalnych	Jednym z głównych celów systemu jest zrealizowanie obowiązków wynikających z dyrektyw unijnych związanych z osiągnięciem odpowiednich poziomów odzysku poszczególnych frakcji odpadów. Po sporządzeniu sprawozdania z realizacji zadań z zakresu gospodarowania odpadami komunalnymi za 2020 rok poziomy recyklingu przedstawiają się następująco: <ul style="list-style-type: none"> osiągnięty poziom ograniczenia masy odpadów komunalnych ulegających biodegradacji kierowanych do składowania wynosił 29 % (dopuszczalny maksymalny poziom do 16.07. 2020 r. to 35%) poziom recyklingu i przygotowania do ponownego użycia następujących frakcji odpadów komunalnych: papieru, metali, tworzyw sztucznych i szkła wynosił 36 % (wymagany poziom dla 2020 r. to 50 %). 	osiągnięty poziom ograniczenia odpadów biodegradowalnych
2	Dalsza propagacja indywidualnego zagospodarowania odpadów biodegradowalnych przez mieszkańców		nie osiągnięty poziom recyklingu i przygotowania do ponownego użycia następujących frakcji odpadów komunalnych: papieru, metali, tworzyw sztucznych i szkła
3	Wprowadzenie na terenie Gminy systemu odbioru odpadów biodegradowalnych wydzielonych ze strumienia odpadów komunalnych		
4	Wyeliminowanie „dzikich składowisk odpadów” na terenie Gminy	Na terenie gminy nie zidentyfikowano „dzikich składowisk odpadów”.	-
5	Inwentaryzacja materiałów zawierających azbest zlokalizowanych na terenie Gminy	W 2019 roku Gmina zleciła przeprowadzenie inwentaryzacji oraz przyjęła do realizacji Uchwałę Nr XII/100/2019 Rady Gminy w Ujsolach w sprawie przyjęcia Gminnego Programu Usuwania Azbestu.	inwentaryzacja i PUA
6	Wdrożenie systemu usuwania azbestu na terenie Gminy	W 2020 roku w ramach zadania pn. „Usuwanie wyrobów zawierających azbest z terenu Gminy Ujsolę w 2020 r.” do utylizacji przekazano 86,509 Mg azbestu, który został odebranych z 50 posesji. Zadanie było w całości finansowane z Narodowego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej w Warszawie oraz Wojewódzkiego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej w Katowicach. Wysokość dofinansowania wyniosła 51.386,35zł.	unieszkodliwianie 86,509 Mg odpadów

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych o wykonanych działaniach na terenie gminy Ujsolę

W tabeli poniżej zaprezentowano wskaźniki, które dają obraz postępów w realizacji Programu ochrony środowiska, a także pokazują zmiany stanu środowiska na terenie gminy.

Tabela 27 Wskaźniki monitorowania realizacji działań w zakresie gospodarki odpadami

L.p.	Wskaźnik	Stan wyjściowy 2018	Stan aktualny 2020 (w przypadku braku danych wzięto pod uwagę rok 2019)
1.	Masa odebranych i zebranych odpadów komunalnych - ogółem [Mg] (od nieruchomości zamieszkałych i PSZOK)	841,393 Mg	846,570 Mg
2.	Masa usuniętych wyrobów zawierających azbest	26,5 Mg	86,5 Mg

	(baza azbestowa) [Mg]		
3.	Poziom recyklingu i przygotowania do ponownego użycia następujących frakcji odpadów komunalnych: papieru, metali, tworzyw sztucznych i szkła [%]	30,88%	36%
4.	Poziom recyklingu, przygotowania do ponownego użycia i odzysku innymi metodami innych niż niebezpieczne odpadów budowlanych i rozbiórkowych stanowiących odpady komunalne [%]	100%	98%

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Gminy Ujsoły, WIOŚ/GIOŚ oraz Głównego Urzędu Statystycznego

4.7.1. Opis stanu obecnego

Na terenie gminy Ujsoły źródłami wytwarzanych odpadów są:

- gospodarstwa domowe, w których powstają także odpady wielkogabarytowe oraz niebezpieczne,
- obiekty infrastruktury społecznej i komunalnej,
- obszary ogrodów, parków, cmentarzy,
- ulice i place,
- przedsiębiorstwa i firmy prowadzące działalność gospodarczą.

Ilość wytwarzanych odpadów komunalnych, wskaźnik ich nagromadzenia, jak również ich struktura oraz skład są uzależnione od różnych uwarunkowań lokalnych. Należy do nich:

- poziom rozwoju gospodarczego obszaru,
- zamożność społeczeństwa,
- rodzaj zabudowy mieszkalnej,
- sposób gospodarowania zasobami,
- przyzwyczajenia w konsumpcji dóbr materialnych,
- cechy charakterologiczne mieszkańców
- podatność na edukację ekologiczną.

Największy wpływ na ilość i skład morfologiczny powstających odpadów komunalnych w danej społeczności mają pojedyncze decyzje zapadające w trakcie zakupów poszczególnych towarów i wyboru rodzaju opakowania.

Do celów niniejszego opracowania wykorzystano dane pochodzące z rocznych sprawozdań z gospodarowania odpadami za lata 2019-2020 oraz dane GUS.

Gospodarka odpadami na terenie gminy oparta jest na zasadach Planu gospodarki odpadami dla województwa śląskiego na lata 2016-2022 (uchwała Nr 586/180/V/2017 z dnia 21.03.2017 r. Zarządu Województwa Śląskiego). Celem obowiązującego Planu jest określenie systemu gospodarki odpadami zgodnego z Krajowym planem gospodarki odpadami 2022 oraz wymaganiami aktualnie obowiązujących przepisów prawa.

Dokument jest zgodny z aktualnymi przepisami prawa i przedstawia podział województwa na regiony gospodarowania odpadami. Główne cele strategiczne wynikające z KPGO to:

- zmniejszenie ilości odpadów komunalnych ulegających biodegradacji kierowanych na składowiska odpadów, aby w 2020 r. nie było składowanych więcej niż 35% masy odpadów wytworzonych w 1995 r.,
- dążenie do zmniejszania ilości składowanych odpadów,
- osiągnięcie wymaganego poziomu recyklingu i przygotowania do ponownego użycia papieru, metali, tworzyw sztucznych i szkła, pochodzących ze strumienia odpadów komunalnych,
- zapewnienie osiągnięcia odpowiedniego poziomu zbierania zużytego sprzętu oraz zużytych baterii i akumulatorów,
- osiągnięcie odpowiedniego poziomu odzysku i recyklingu odpadów poużytkowych, m. in. odpadów opakowaniowych, zużytych opon, olejów odpadowych,
- zwiększenie udziału odpadów poddawanych procesom odzysku.

Ustawą z dnia 19 lipca 2019 roku o zmianie ustawy o utrzymaniu czystości i porządku w gminach oraz niektórych innych ustaw („ustawa nowelizująca”), wprowadzono szereg zmian dotyczących m.in. udzielania przez gminy zamówień publicznych na odbiór oraz odbiór i zagospodarowanie odpadów komunalnych, a także zrezygnowano z organizacji systemów gospodarowania odpadami komunalnymi w ramach regionów.

Nowelizacja istotnie zmienia system gospodarki odpadami komunalnymi. W poprzednim stanie prawnym gospodarowanie odpadami komunalnymi co do zasady powinno zamykać się w granicach regionów gospodarki odpadami komunalnymi, wyznaczonych w wojewódzkich planach gospodarki odpadami. Nowelizacja likwiduje tę regionalizację.

Nadal jednak obowiązują będą pewne ograniczenia dotyczące gospodarowania głównie niesegregowanymi (zmieszanymi) odpadami komunalnymi odebranymi od właścicieli nieruchomości; odpady takie będą mogły być przekazywane wyłącznie do tzw. instalacji komunalnych, ujętych na listach prowadzonych przez Marszałków Województw.

W gminie ustalono wysokość opłat za gospodarowanie odpadami komunalnymi. Opłaty są uzależnione od ilości osób zamieszkujących dane gospodarstwo domowe oraz od tego czy mieszkańcy deklarują selektywne gromadzenie odpadów. Nieczystości ciekłe ze zbiorników bezodpływowych mieszkańcy powinni wypompowywać w odstępach czasu uniemożliwiających ich przepełnienie, nie rzadziej niż raz na kwartał.

Częścią integralną ww. systemu jest funkcjonowanie Punktów Selektywnej Zbiórki Odpadów Komunalnych. Obecnie na terenie gminy funkcjonuje PSZOK zlokalizowany przy ulicy Piotrowskiego 2 w Ujsołach.

Przeterminowane leki i chemikalia mieszkańcy mogą oddawać do pojemników zlokalizowanych w aptekach na terenie gminy wyznaczone są apteki, w których ustawione są pojemniki na przeterminowane leki.

Zużyte baterie mieszkańcy mogą oddawać do punktów zbiórki zlokalizowanych w placówkach oświatowych i punktach handlowych.

Zużyty sprzęt elektryczny i elektroniczny mieszkańcy mogą oddawać do wszystkich sklepów zajmujących się sprzedażą sprzętu elektrycznego i elektronicznego oraz AGD przy zakupie nowego na zasadzie wymiany „nowy za stary” oraz z wyznaczonych punktach na terenie gmin, co jest sukcesem.

Informacje o miejscach i terminach zbierania mebli i innych odpadów wielkogabarytowych, zużytych opon, zużytego sprzętu elektrycznego i elektronicznego, przeterminowanych leków, zużytych baterii oraz lokalizacji i harmonogramie pracy punktów selektywnego zbierania odpadów komunalnych zamieszczane są na stronie internetowej Urzędu Gminy Ujsoly.

Głównymi celami w zakresie gospodarki odpadami jest doskonalenie systemu selektywnej zbiórki odpadów komunalnych oraz redukcja strumienia odpadów komunalnych zmieszanych kierowanych do instalacji przetwarzania odpadów komunalnych.

4.7.1.1. Zasady gospodarowania odpadami na terenie gminy

Głównymi celami w zakresie gospodarki odpadami jest doskonalenie systemu selektywnej zbiórki odpadów komunalnych oraz redukcja strumienia odpadów komunalnych zmieszanych kierowanych do instalacji przetwarzania odpadów komunalnych oraz poprawa wydzielenie odpadów niebezpiecznych ze strumienia odpadów komunalnych, co już jest realizowane.

Utworzenie i obsługa systemu gospodarowania odpadami komunalnymi na terenie gminy to obowiązek wynikający z ustawy o utrzymaniu czystości i porządku w gminach. W ramach tego systemu gmina prowadzi działania związane z odbiorem i zagospodarowaniem odpadów komunalnych z nieruchomości zamieszkałych na terenie Gminy, oraz niezamieszkałych.

Od 01.01.2020 r. na podstawie nowelizacji ustawy o utrzymaniu czystości i porządku w gminach, w Gminie Ujsoly wprowadzono szereg zmian dotyczących gospodarowania odpadami komunalnymi. Pierwszą i najważniejszą zmianą było wprowadzenie obowiązku selektywnej zbiórki odpadów komunalnych. W związku z powyższym wszyscy właściciele nieruchomości zamieszkałych oraz niezamieszkałych zobowiązani zostali do segregacji zgromadzonych odpadów komunalnych. W 2020 r. stawka za selektywne odpady wynosiła 21,50 zł/osobę. W przypadku gdy właściciel nieruchomości nie dopełnił obowiązku selektywnej zbiórki odpadów, została określona wobec niego, w drodze decyzji, podwyższona stawka opłaty za niesegregowane odpady w wysokości potrójnej stawki opłaty. W związku z powyższym podwyższona stawka za niesegregowane odpady komunalne wynosiła w 2020 roku 64,50 za osobę. W 2020 r. Wójt Gminy Ujsoly wydał 5 decyzji w sprawie określenia

podwyższonej opłaty za niesegregowane odpady komunalne. Kolejną zmianą jaką wprowadzono od 01.01.2020 roku była ulga za kompostowanie bioodpadów. Właściciele nieruchomości, którzy zadeklarowali w deklaracji o wysokości opłaty za gospodarowanie odpadami komunalnymi kompostownik przydomowy zostali uprawnieni do zwolnienia z części opłaty za odpady. W roku 2020 ulga ta wyniosła 1zł/ osoby.

Od 01.04.2019 roku Gmina Ujsóły przejęła od Zakładu Usług Komunalnych w Ujsółach obowiązek odbierania odpadów od właścicieli nieruchomości niezamieszkałych, które są wykorzystywane na cele wypoczynkowe, oraz tych, na których prowadzona jest działalność gospodarcza. W związku z tym w roku 2020 zanotowano łącznie 376 deklaracji na odbiór odpadów komunalnych z domków letniskowych oraz 45 od firm i osób prowadzących działalność gospodarczą. Stawka ryczałtowa roczna dla nieruchomości wykorzystywanych na cele rekreacyjno-wypoczynkowe wynosiła 169,00 zł na rok za odpady segregowane. W przypadku, gdy właściciel nieruchomości nie dopełnił obowiązku selektywnej zbiórki stawka ta wynosiła 507 zł za rok. Dla nieruchomości, na których prowadzona była działalność gospodarcza stawka wynosiła 15,00 zł za worek o pojemności 120 l za odpady segregowane oraz 30 zł w przypadku opłaty podwyższonej.

Działania edukacyjne realizowane są zarówno przez Gminę, placówki oświatowe jak i inne instytucje takie jak Nadleśnictwo Ujsóły obejmujące swym zasięgiem gminę Ujsóły. Okresowo dla mieszkańców drukowane są ulotki informacyjne m.in. o zakazie spalania pozostałości roślinnych w ogrodzie, promujące kompostowanie.

4.7.1.2. Ilości zebranych odpadów

Jednym z głównych celów systemu jest zrealizowanie obowiązków wynikających z dyrektyw unijnych związanych z osiągnięciem odpowiednich poziomów odzysku poszczególnych frakcji odpadów. Po sporządzeniu sprawozdania z realizacji zadań z zakresu gospodarowania odpadami komunalnymi za 2020 rok obliczono:

- osiągnięty poziom ograniczenia masy odpadów komunalnych ulegających biodegradacji kierowanych do składowania wynosił 29 % (dopuszczalny maksymalny poziom do 16.07. 2020 r. to 35%)
- poziom recyklingu i przygotowania do ponownego użycia następujących frakcji odpadów komunalnych: papieru, metali, tworzyw sztucznych i szkła wynosił 36 % (wymagany poziom dla 2020 r. to 50 %).

W roku 2020 oddano 1015,7470 Mg odpadów komunalnych, w tym:

- odpadów budowlanych i rozbiórkowych - 86,100 Mg,
- odpadów przeznaczonych do ponownego użycia - 173,0847 Mg.

Tabela 28 Ilości zebranych odpadów w roku 2020 na terenie Gminy Ujsóły

Kod odpadu	Rodzaj odpadu	Ilość [Mg]
150102	Opakowania z tworzyw sztucznych	11,14
150106	Zmieszane odpady opakowaniowe	130,34
150107	Opakowania ze szkła	104,52
160103	Zużyte opony	13,18
170107	Zmieszane odpady z remontów	86,100
200301	Niesegregowane (zmieszane) odpady komunalne	439,58
200307	Odpady wielkogabarytowe	124,06
200199	Popioły	34,34
200136	Zużyte urządzenia elektryczne i elektroniczne	28,78
200135	Zużyte urządzenia elektryczne inne niż 20 01 21 i 20 01 23 zaw. niebezpieczne składniki	5,38
200123	Urządzenia zawierające freony	4,73
200134	Zużyte baterie	0,029
200201	Odpady ulegające biodegradacji	12,52
200132	Przeterminowane leki	0,028
200203	Inne odpady nieulegające biodegradacji	19,70

Źródło Sprawozdanie z gospodarowania odpadami komunalnymi w gminie Ujsóły, 2021

Na terenie gminy prowadzona jest selektywna zbiórka odpadów na zasadzie u źródła, a także jako wystawki w trakcie okazjonalnych zbiórek oraz zbiórka w PSZOK-u.

Ilość odpadów zebranych z terenu gminy corocznie się zwiększa, ale jednocześnie zwiększa się także ilość odpadów zmieszanych, co nie jest dobrym wskaźnikiem, gdyż oznacza to że skuteczność selektywnych zbiórek nie poprawia się. Zwiększająca się ilość odpadów zbieranych i odbieranych z terenu gminy wskazuje, że powinna się zmniejszyć ilość miejsc porzucanych odpadów w lasach i zagajnikach, niestety corocznie Gmina ewidencjonuje miejsca, gdzie mieszkańcy lub turyści przywożą i porzucają odpady.

Przyczyną takiego stanu mogą być limity w ilościach odpadów oddawanych w PSZOK (przykładem są 4 sztuki opon lub odpady z remontów), lub mała ilość działań edukacyjnych dla mieszkańców o możliwościach oddawania każdego rodzaju odpadów do punktu selektywnej zbiórki.

4.7.1.3. Azbest

Na właścicieli, zarządcy bądź użytkownika nieruchomości, na której znajdują się wyroby zawierające azbest, ciąży obowiązek sporządzenia informacji o wyrobach zawierających azbest i miejscu ich wykorzystywania – obowiązek tzw. inwentaryzacji. Inwentaryzacja jest wykonywana na podstawie spisu z natury. Osoby fizyczne nie będące przedsiębiorcami przedkładają informację wójtowi gminy. Podmioty prawne przedkładają informację bezpośrednio marszałkowi województwa. Dane należy raportować corocznie do 31 marca za poprzedni rok kalendarzowy. Zebrane od osób fizycznych informacje o rodzaju, ilości i miejscach występowania azbestu wójt, burmistrz lub prezydent miasta przedkłada marszałkowi województwa do 31 marca każdego roku w formie aktualizacji Bazy Azbestowej.

Na obszarze gminy Ujsół wykonano terenową inwentaryzację wyrobów zawierających azbest. Na jej podstawie opracowano „Program usuwania wyrobów zawierających azbest dla Gminy” (przyjęty Uchwałą Nr XII/100/2019 Rady Gminy w Ujsółach).

W latach 2017-2020 corocznie Gmina unieszkodliwiała wyroby zawierające azbest, w tym:

- 2017 rok - 27,827 Mg,
- 2018 rok - 28,582 Mg,
- 2019 rok - nie było,
- 2020 rok - 86,509 Mg.

Do końca 2018 roku przelicznik w Bazie Azbestowej wynosił 11 kg, natomiast od 2019 roku przelicznik wynosi 15 kg. Oznacza to, że jeśli mieszkaniec posiada pokrycie dachowe o powierzchni 100 m² to w 2018 roku posiadał 1100 kg, natomiast w 2019 roku waga ta zwiększyła się do 1500 kg. A ilości, które zostały usunięte już z terenu gminy zostały z przelicznikiem 11 kg. Dlatego mimo corocznych akcji usuwania około 10 Mg ilość wyrobów w Bazie azbestowej się zwiększyła.

Według danych na koniec 2020 roku na terenie gminy Ujsół jest jeszcze 1 651 Mg wyrobów zawierających azbest, natomiast usunięto 172 Mg.

Bazując na początkowej ilości wyrobów zawierających azbest określonej w Bazie Azbestowej na 1824 Mg można określić, iż z terenu gminy do końca 2020 roku usunięto 10% wyrobów zlokalizowanych na terenie gminy.

W „Programie usuwania azbestu z terenu województwa śląskiego do roku 2032” założono etapy usuwania wyrobów zawierających azbest w czasookresach, tj:

- lata 2011-2012 - około 10% wszystkich wyrobów,
- lata 2013-2022 - około 40% wszystkich wyrobów,
- lata 2023-2032 - około 50% wszystkich wyrobów.

Oznacza to, że z terenu gminy Ujsół powinno być usunięte do końca 2020 około 42 % odpadów zawierających azbest.

Dane powyższe wskazują, iż gmina powinna zwiększyć tempo usuwania azbestu poprzez promocje Programu dotacyjnego dla mieszkańców oraz akcje informacyjno-edukacyjne na temat szkodliwości azbestu i obowiązków jakie wynikają z użytkowania i posiadania jego powłok.

4.7.2. Analiza SWOT

Gospodarka odpadami i zapobieganie powstawaniu odpadów	
MOCNE STRONY czynniki wewnętrzne	SŁABE STRONY czynniki wewnętrzne
system selektywnych zbiórek poprawnie działający możliwość zmniejszenia opłaty za kompostowanie terminowo wykonywane sprawozdania i analizy gospodarki odpadami	niskie tempo usuwania azbestu przypadki porzucania odpadów pod bramą PSZOK-u wyrzucanie odpadów w sposób niekontrolowany zwiększanie się ilości zmieszanych odpadów komunalnych
SZANSE czynniki zewnętrzne	ZAGROŻENIA czynniki zewnętrzne
stałe usprawniany system utworzenie nowego PSZOK-u prowadzona okresowo edukacja ekologiczna przez Gminę oraz w szkołach i przedszkolach	zwiększanie się ilości zmieszanych odpadów może w przyszłości przyczynić się do nieosiągnięcia poziomów odzysku przywożenie odpadów na teren gminy oraz zostawianie ich przez turystów

Źródło: opracowanie własne

4.7.3. Cele i zadania środowiskowe z zakresu gospodarki odpadami w kierunku gospodarki o obiegu zamkniętym

Gmina Ujsoły prowadzi gospodarkę odpadami zgodnie z założeniami nowelizacji ustawy o odpadach, posiada Regulamin utrzymania czystości i porządku oraz prowadzi coroczną sprawozdawczość.

Głównymi celami do realizacji w zakresie gospodarki odpadami jest doskonalenie systemu selektywnej zbiórki odpadów komunalnych oraz redukcja strumienia odpadów komunalnych zmieszanych kierowanych na składowisko.

Analiza SWOT wskazuje zwiększanie się ilości odpadów sumarycznie zebranych z terenu gminy, niemniej jednak zwiększa się ilości odpadów zmieszanych, prowadzone są kontrole mieszkańców mające na celu uszczelnienie systemu gospodarki odpadami komunalnymi oraz wyeliminowanie zjawiska spalania resztek roślinnych, porzucania odpadów pod ogrodzeniem PSZOK-u, czy w okolicach pojemników na używaną odzież oraz w zagajnikach i rowach.

W zakresie gospodarowania odpadami zawierającymi azbest gmina corocznie zbiera wnioski od mieszkańców dotując demontaż transport i unieszkodliwienia wyrobów zawierających azbest. Dzięki temu corocznie z terenu gminy usuwanych jest około 30 Mg wyrobów zawierających azbest. Zasadnym działaniem jest pozyskiwanie środków zewnętrznych na usuwanie azbestu z WFOŚiGW w Katowicach, dzięki czemu mieszkańcy mogą uzyskać większe wsparcie.

W harmonogramie zadań zapisano, iż Gmina nadal będzie doskonalić selektywną zbiórkę wszystkich rodzajów odpadów i w dalszym ciągu organizować akcje informacyjne, promocyjne i edukacyjne zarówno dla dzieci, młodzieży i dorosłej części społeczeństwa gminy.

W zakresie gospodarki odpadami świadomość ekologiczna społeczeństwa jest nadal niewystarczająca, czego dowodem są występujące dzikie składowiska odpadów, dlatego też konieczne jest dalsze prowadzenie edukacji ekologicznej. Źródłem finansowania zadania będą środki własne oraz dostępne dofinansowania ze środków Wojewódzkiego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej w Katowicach

4.8. Zarządzenie zasobami dziedzictwa przyrodniczego oraz wspieranie wielofunkcyjnej i trwale zrównoważonej gospodarki leśnej

W tabeli poniżej przedstawiono wybrane efekty realizacji dotychczasowego Programu ochrony środowiska w zakresie zasobów przyrodniczych, w tym także leśnych.

Tabela 29 Wybrane efekty realizacji dotychczasowego POŚ

Cele długoterminowe zapisane w „PROGRAMIE OCHRONY ŚRODOWISKA GMINY UJSOŁY“			
OCH1 Ochrona różnorodności biologicznej Gminy			
OCH2 Rozszerzenie oferty rekreacyjno – turystycznej Gminy			
OCH3 Poprawa „estetycznego” wizerunku środowiska przyrodniczego Gminy			
OCH4 Wzrost świadomości ekologicznej społeczeństwa			
OCH5 Poprawa kondycji zdrowotno – sanitarnej lasów			
OCH6 Ochrona fauny pozostałości „Puszczy Karpackiej”			
L.p.	Planowane zadania	Podjęte działania	Efekt ze wskaźnikiem
1.	Utworzenie ścieżek przyrodniczo – dydaktycznych	Gmina Ujsoły W 2019 przystąpiono do realizacji zadania „Zagospodarowanie doliny potoku Bystra i Ujsoły. Projekt obejmował utworzenie ścieżki edukacyjno - przyrodniczej biegnącej wzdłuż potoku Woda Ujsolska. Przy ścieżce zaplanowano posadowienie małej architektury: tablic informacyjnych, ławek, wiaty pełniące funkcję sezonowego centrum edukacji ekologicznej. W ramach projektu sporządzono inwentaryzację przyrodniczą dla obszaru objętego projektem, celem której była identyfikacja cennych elementów flory i fauny. Ich opis znajduje się na zainstalowanych tablicach informacyjnych. Koszt zadania: 615 079,95 zł.	2,728 km ścieżki przyrodniczej
2.	Tworzenie ścieżek przyrodniczo – dydaktycznych w obszarach przyrodniczo cennych	W 2020 roku realizowano mikroprojekt ścieżki historyczno-przyrodniczej w ramach Programu Współpracy Transgranicznej Interreg V-A Polska-Słowacja 2014-2020 w partnerstwie z miastem Namestovo pn: „Śladami beskidzkich twórców“. W ramach mikroprojektu Gmina Ujsoły wykonała ścieżkę historyczno - przyrodniczą w Ujsołach oraz działania miękkie promujące przyrodę i kulturę pogranicza polsko-słowackiego. Miasto Namestovo w ramach części inwestycyjnej wykonało instalację inteligentnych ławeczek na nabrzeżu Jeziora Orawskiego oraz zorganizuje spotkania dzieci i młodzieży polskiej i słowackiej. W 2020 roku na ten cel wydatkowano kwotę 164 068,23 zł. W latach 2019–2020 wybudowano 2,728 km ścieżki przyrodniczej.	
3.	Promocja działań proekologicznych, wydawnictwa ekologiczne z przeznaczeniem dla dorosłej części społeczności lokalnej	Zespół Parków Krajobrazowych Województwa Śląskiego w Katowicach W latach 2018-2020 realizowano następujące działania promocyjne i edukacyjne dla dzieci i młodzieży z terenu Gminy Ujsoły, m.in.: <ul style="list-style-type: none"> • Ogólnopolski Konkurs „Poznajemy Parki Krajobrazowe Polski“, • Ogólnopolski Konkurs Fotograficzny „Magia Beskidów“, • Wojewódzki Konkurs Wiedzy Ekologicznej, • wojewódzkie konkursy plastyczne i fotograficzne koordynowane przez Ośrodki Edukacyjne ZPKWŚ, • warsztaty terenowe na obszarze parków krajobrazowych, • pogadanki, • akcje ekologiczne (Dzień Ziemi, Sprzątanie Świata, Święto Drzewa), • zajęcia okazjonalne o tematyce przyrodniczej (Międzynarodowy Dzień Roślin, Międzynarodowy Dzień Krajobrazu). Ponadto ZPKWŚ Oddział Biura w Żywcu rozpowszechnia wśród placówek oświatowych Biuletyn Informacyjny „Beskidzkie Parki	

		<p>Krajobrazowe“ poruszający zagadnienia związane z ochroną przyrody i krajobrazu na obszarze Beskidzkich Parków Krajobrazowych.</p> <p>Nadleśnictwo Ujsoly</p> <p>W latach 2018-2020 realizowane były działania edukacyjne w formie pogadanek z młodzieżą i udziału w imprezie Wawrzyńcowe Hudy.</p> <p>Ilość zrealizowanych działań to 180 szt.</p> <p>Gmina Ujsoly</p> <p>W 2019 roku gmina realizowała projekt „Jestem z pogranicza“.</p> <p>Obejmował on realizację następujących działań:</p> <ul style="list-style-type: none"> • renowacja Świątka w Złatnej Hucie, • warsztaty przyrodnicze promujące walory pogranicza polsko – słowackiego, • konkurs fotograficzny Pogranicze Naturalnie!, • survival na pograniczu, • spotkania historyczne dotyczące różnych aspektów wydarzeń historycznych na pograniczu polsko – słowackim, • wydanie mapy turystycznej Gminy Ujsoly oraz Novot, • wydanie folderu przedstawiającego historię Złatnej, • rajd zabójnicki. <p>Wartość projektu w 2019 roku wyniosła 30 328,42 euro, natomiast w 2020 roku – 106 088,66 zł.</p> <p>Dodatkowo zrealizowano projekt "Łaczy nas przyroda i kultura", którego celem jest promocja polsko- słowackiego dziedzictwa kulturowego oraz przyrodniczego oraz wzmocnienie współpracy transgranicznej gmin Ujsoly i Novot. W ramach projektu wykonano oazę wypoczynku w Novot oraz Glince w gminie Ujsoly a także przeprowadzenie cyklu zajęć dla dzieci i młodzieży z zakresu dziedzictwa przyrodniczego oraz historyczno-kulturowego. Wartość projektu dla Gminy Ujsoly wyniosła 16 961,70 euro.</p> <p>W 2020 roku w ramach mikroprojektu „Jestem z pogranicza“ odtworzono płyty kamienne w otoczeniu zabytkowego „Świątka“ w Złatnej Hucie. Koszt inwestycji wyniósł 51 814,33 zł.</p> <p>Więcej działań z zakresu ekologii zostało opisanych w rozdziale 4.1.</p>	
4.	Współudział w tworzeniu prawnych i organizacyjnych form ochrony Beskidu Żywieckiego – Specjalnego Obszaru Ochrony sieci „NATURA 2000”	<p>RDOŚ w Katowicach</p> <p>Decyzją Komisji z dnia 25 stycznia 2008 r. przyjęto na mocy dyrektywy Rady 92/43/EWG pierwszy zaktualizowany wykaz terenów mających znaczenie dla Wspólnoty składających się na alpejski region biogeograficzny (notyfikowana jako dokument nr C(2008) 271) (2008/218/WE). W dokumencie tym został wyznaczony na terenie gminy obszar Natura 2000 PLH240006 Beskid Żywiecki.</p> <p>Dnia 30 maja 2018 roku Rozporządzeniem Ministra Środowiska w sprawie specjalnego obszaru ochrony siedlisk Beskid Żywiecki (PLH240006) wyznaczono specjalny obszar ochrony siedlisk Beskid Żywiecki (PLH2400062), obejmujący obszar 35 276,05 ha, położony w województwie śląskim, składający się z trzech powiązanych funkcjonalnie enklaw.</p> <p>Rozporządzeniem Ministra Środowiska z dnia 27.10.2008 roku zmieniającym rozporządzenie w sprawie obszarów specjalnej ochrony ptaków Natura 2000 utworzono obszar PLB240002 Beskid Żywiecki.</p>	2 obszary Natura 2000 (utworzone w 2008 roku)
5.	Utworzenie projektowanych rezerwatów przyrody: „Dziobaki II” oraz sporządzenie planów ochrony („Muńcoł”, „Dziobaki”)	<p>RDOŚ w Katowicach</p> <p>Zarządzeniem nr 25/2019 Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Katowicach z dnia 13 listopada 2019 r. w sprawie ustanowienia zadań ochronnych dla rezerwatu przyrody Dziobaki dla rezerwatu Dziobaki wyznaczono plan zadań ochronnych obowiązujący do 12.11.2024 roku.</p> <p>Zarządzeniem nr 3/2020 Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Katowicach z dnia 4 marca 2020 r. w sprawie ustanowienia zadań ochronnych dla rezerwatu przyrody Muńcoł dla rezerwatu Muńcoł wyznaczono plan zadań ochronnych obowiązujący do 03.03.2025 roku.</p>	2 plany zadań ochronnych

6.	Zalesianie gruntów porolnych niskich klas bonitacyjnych (wariant optymalny – 365 ha)	Nadleśnictwo Ujsoly W latach 2018-2020 nie zalesiano gruntów nieprzydatnych rolniczo.	-
7.	Realizacja form zieleni izolacyjno – osłonowej wzdłuż ciągów komunikacyjnych ponadlokalnej randze ponadlokalnej	Powiatowy Zarząd Dróg w Żywcu Na utrzymanie zieleni przydrożnej rosnącej w pasie dróg powiatowych na terenie gminy wydatkowano kwotę: <ul style="list-style-type: none"> w 2019 roku – 4 492,80 zł, w 2020 roku – 4 317,30 zł. 	Koszty utrzymania zieleni przydrożnej 8 810 zł
8.	Promocja programów rolnośrodowiskowych wśród rolników (szkolenia, warsztaty, broszury)	ARiMR Śląski Oddział Regionalny W latach 2018-2020 na terenie gminy Ujsoly realizowano programy rolno- środowiskowo- klimatyczne: <ul style="list-style-type: none"> w 2018 roku – 8 płatności rolno- środowiskowo- klimatycznych (powierzchnia 69,64 ha), w 2019 roku – 10 płatności rolno- środowiskowo- klimatycznych (powierzchnia 71,06 ha), w 2020 roku – 10 płatności rolno- środowiskowo- klimatycznych (powierzchnia 60,06 ha). 	28 wniosków na 201 ha
9.	Realizacja ochrony czynnej zbiorowisk nieleśnych (łąkowych i pastwiskowych)	Zespół Parków Krajobrazowych Województwa Śląskiego w Katowicach W latach 2013-2018 na terenie Żywieckiego Parku Krajobrazowego prowadzony był projekt LIFE nr LIFE12 NAT/PL/000081 pn. Ochrona zbiorowisk nieleśnych na terenie Beskidzkich Parków Krajobrazowych finansowany z Programu LIFE Komponent I Przyroda i różnorodność biologiczna oraz środków NFOŚiGW. Głównym celem projektu było zachowanie i kompleksowa ochrona cennych dla Unii Europejskiej siedlisk nieleśnych. W ramach projektu na terenie gminy w 2018 roku wykonano zabiegi ochrony czynnej na łącznej powierzchni ok 80 ha hal i polan górskich, w tym: koszenie płatów szczawiu alpejskiego, wypas owiec. W latach 2019-2020 ZPKWŚ prowadził działania zmierzające do utrzymania osiągniętego efektu przyrodniczego LIFE poprzez dalszą działalność wypasową, a także kontynuację zabiegu eliminacji szczawiu alpejskiego – dwukrotne w ciągu roku koszenie zwartych płatów szczawiu alpejskiego wraz z usunięciem biomasy. Ponadto w latach 2019-2020 ZPKWŚ realizował projekt dofinansowany ze środków WFOŚiGW w Katowicach pn. „Czynna ochrona cennych przyrodniczo i krajobrazowo siedlisk ZPKWŚ”. Na terenie Gminy Ujsoly wykonano prace polegające na koszeniu ekspansywnych gatunków roślin oraz usuwaniu samosiewów drzew i krzewów na cennych przyrodniczo terenach na obszarze około 50 ha.	-
10.	Realizacja wytycznych „programu ochrony przyrody” Nadleśnictwa Ujsoly – przebudowa drzewostanów, ochrona cenny ekosystemów nieleśnych		
11.	Opracowanie planów urządzenia lasów niepaństwowych	W okresie 2018-2020 na obszarze Gminy Ujsoly opracowano Plany uproszczone dla Wsi Żłatna, Sobkówka, Glinka oraz Ujsoly na okres gospodarczy 01.01.2020 – 31.12.2029 r.	-

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych o wykonanych działaniach na terenie gminy Ujsoly

W tabeli poniżej zaprezentowano wskaźniki, które dają obraz postępów w realizacji Programu ochrony środowiska, a także pokazują zmiany stanu środowiska na terenie gminy.

Tabela 30 Wskaźniki monitorowania realizacji działań w zakresie zasobów przyrodniczych i zasobów leśnych

L.p.	Wskaźnik	Stan wyjściowy 2016 (w przypadku braku danych wzięto pod uwagę 2015 rok)	Stan aktualny 2020 (w przypadku braku danych wzięto pod uwagę rok 2019)
1	Powierzchnia prawnie chroniona ogółem	10 160,70 ha	10 160,07 ha
2	Obszary NATURA 2000	PLH240006 Beskid Żywiecki PLB240002 Beskid Żywiecki	PLH240006 Beskid Żywiecki PLB240002 Beskid Żywiecki

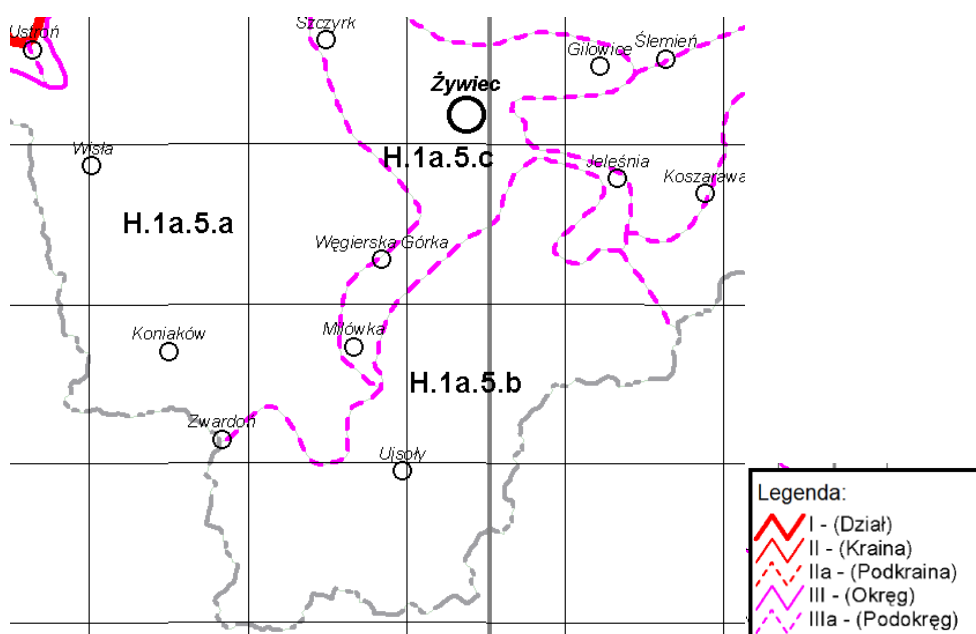
3	Parki Krajobrazowe	10 160,00 ha	10 160,00 ha
4	Rezerваты	132,00 ha	132,00 ha
5	Obszary chronionego krajobrazu	-	-
6	Zespoły przyrodniczo-krajobrazowe	-	-
7	Użytki ekologiczne	0,70 ha	0,70 ha
8	Pomniki przyrody	2	2
9	Lesistość gminy	71,0%	72,1 %
10	Powierzchnia lasów	7 801,90 ha	7 918,28 ha
11	Powierzchnia parków, zieleńców i terenów zieleni osiedlowej ogółem	-	-
12	Powierzchnia gruntów zalesionych w ciągu roku	0 ha	0 ha

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Gminy Ujsoly oraz GUS, BDL 2021

4.8.1. Opis stanu obecnego

4.8.1.1. Siedliska przyrodnicze mające znaczenie dla ochrony środowiska

Siedliska przyrodnicze Gminy Ujsoly charakteryzują się dużą różnorodnością biologiczną i fizjograficzną. Występują tu elementy charakterystyczne dla pasm górskich (piętra klimatyczne i roślinne, górskie siedliska fauny i flory) oraz typowe dla obszarów zurbanizowanych (siedliska silnie antropogeniczne). Specyficzne dla tego rejonu są obszary wykorzystywane rolniczo oraz obszary użytkowane w sposób gospodarczy przez Nadleśnictwa.

Rysunek 14 Podział geobotaniczny rejonu gminy Ujsoly

Źródło: https://www.igipz.pan.pl/tl_files/igipz/ZGiK/opracowania/regiony_geobotaniczne/D3_region.png

Zgodnie z geobotaniczną regionalizacją Polski, Gmina Ujsoly położona jest na obszarze Działu Zachodniokarpackiego, Krainy Karpat Zachodnich, Okręgu Beskidzkiego Żywieckiego, podokręgu Zachodniej Części Beskidu Żywieckiego H.1a.5.b. Beskid Żywiecki jest częścią Beskidów Zachodnich. W skład tego obszaru wchodzi dwie izolowane części: grupa Pilska i Wielka Rajcza oraz Pasma Babiogórskie z masywem Babiej Góry i Pasmem Policy. Krajobraz jest charakterystyczny dla tego typu gór i obejmuje kopulaste szczyty.

Najwyższe szczyty w szczytowych partiach często są nagie i skaliste (Babia Góra, Pilsko). Charakterystyczna jest dysproporcja w nachyleniu stoków; stoki północne lub północno-zachodnie są bardziej strome, czasami urwiste, szczególnie wyraźnie jest to widoczne w masywie Babiej Góry.

W Beskidzie Żywieckim lasy obecnie zajmują jeszcze około 70% powierzchni, czyli znacznie więcej od średniej krajowej. Piętro pogórza (do wysokości 600–700 m) jest całkowicie zmienione w wyniku działalności człowieka. Dominują w nim pola uprawne, tereny zabudowane i lasy mieszane z przewagą świerka. W dolinach potoków i rzek występują olszyny z olszą szarą. Na wysokościach 600–1150 m rozciąga się regiel dolny. Dawniej porastały go głównie lasy bukowo-jodłowe, te jednak zostały wycięte, na ich miejsce wprowadzono świerka, który szybko rośnie i ma duże zastosowanie w budownictwie. Wyhodowano tutaj ekotyp świerka zwany świerkiem istebniańskim, charakteryzujący się bujnym wzrostem i wysokością ponad 40 m. Jedynie w nielicznych miejscach można jeszcze spotkać pierwotne fragmenty żyznej buczyny karpackiej lub kwaśnej buczyny górskiej. z bukiem pospolitym, w niewielu tylko miejscach uchowały się skupiska jodeł i pojedyncze jawory. W niższych partiach występują m.in. takie gatunki, jak: kopytnik pospolity, przytulia wonna, goryczka trojeściowa, dziewięcisz bełłodygowy, pierwiosnek wyniosły, śnieżyczka przebiśnieg, wiązówka błotna, ciemiężycza zielona, naparstnica zwyczajna, widłak goździsty, storczyk męski, borówka czarna, borówka brusznica, wiele gatunków goryczek, maliny, tarnina. Pomiędzy 1150 a 1400 m rozciąga się regiel górny, w którym lepiej zachowała się roślinność pierwotna. Rośnie tu głównie karpacki bór świerkowy, w dolnych partiach spotyka się nieliczne jawory i buki. Piętro kosodrzewiny występuje na wysokościach 1400–1650 m.

4.8.1.2. Formy ochrony przyrody na terenie gminy Ujsoły

Na dzień 31.12.2020 r. powierzchnia obszarów prawnie chronionej przyrody na terenie gminy Ujsoły wynosiła 10 160,07 ha, co stanowiło ponad 92% powierzchni gminy.

Formami ochronnymi przyrody na terenie gminy Ujsoły są: park krajobrazowy (1), rezerwat przyrody (4), obszary Natura 2000 (2), użytek ekologiczny (1) oraz 2 pomniki przyrody, które tworzą tzw. system obszarów i obiektów prawnie chronionych. Taki układ przestrzenny, wzajemnie uzupełniających się form ochrony przyrody, zapewnia warunki do samoregulacji procesów przyrodniczych, naturalnych warunków hydrologicznych oraz właściwego korzystania z rekreacji i turystyki.

Żywiecki Park Krajobrazowy

Został utworzony na mocy Uchwały Nr XII/79/86 Wojewódzkiej Rady Narodowej w Bielsku – Białej z dnia 13 marca 1986 roku. To najstarszy park krajobrazowy na terenie polskich Karpat. Powierzchnia Parku wynosi 358,70 km², a cały obszar Parku jest otoczony strefą ochronną o powierzchni 217,90 km². Zróżnicowanie wysokościowe terenu Parku powoduje, iż leży on w zasięgu czterech pięter roślinnych. Do wysokości ok. 600 m n.p.m. sięga piętro pogórza, niemal całkowicie zajęte pod uprawy rolne i zabudowę gospodarczą. Piętro regła dolnego (600 – 1 150 m n.p.m.) zajmowała niegdyś prawie całkowicie buczyna karpacka, z dużym udziałem jodły oraz domieszką świerka i jawora. Obecnie ww. gatunki stanowią zazwyczaj tylko domieszkę w drzewostanach świerkowych. Najbardziej naturalny charakter ma piętro górnoreglowe (1 150 – 1 400 m n.p.m.) porośnięte przez zachodniokarpacką świerczynę górnoreglową. Drzewa mają tu często wiek 200 - 300 lat. Jedyny szczyt na terenie Żywieckiego Parku Krajobrazowego z piętrzem kosodrzewiny (subalpejskim) to Pilsko (1 557 m n.p.m.).

Na terenie Parku zostało stwierdzonych ponad 1 000 gatunków roślin naczyniowych. Znaczna część gatunków wysokogórskich koncentruje się w piętrze kosodrzewiny, ale bardzo interesujące skupienia flory występują w rejonie źródlisk, wycieków i wysięków oraz wzdłuż płynących strużek wody, młak i torfowisk, również w obrębie regła górnego. Fauna Parku reprezentowana jest przez około 40 gatunków ssaków, ponad 100 gatunków ptaków lęgowych, 5 gatunków gadów, 12 gatunków płazów, 23 gatunki ryb oraz 1 gatunek minoga. Rozległe kompleksy leśne tzw. „Worka Raczańskiego”, masywu Pilska, Romanki czy Rysianki i Lipowskiej są ostoją dużych ssaków drapieżnych, reprezentowanych przez niedźwiedzie, wilki, rysie oraz borsuki. Licznie występują tu ssaki kopytne: dziki, jelenie i sarny. Na obszarze Parku występuje wiele rzadkich i ginących ptaków, między innymi kuraki leśne (głuszec i jarząbek), drapieżniki dienne (jastrząb, kobuz, krogulec, myszołów, pustułka) i sowy (puszczyk, pójdzka, płomykówka i puchacz). Gady reprezentowane są przez jaszczurkę zwinkę i żyworódkę, padalca oraz 2 gatunki węży: zaskrońca i jadowitą żmiję zygzakowatą. Obok gadów najlepiej poznaną grupę kręgowców stanowią płazy: traszka - górską, grzebieniastą, zwyczajną oraz (będąca endemitem

karpackim) karpacka, ropucha szara i zielona, żaba zielona i brunatna, rzekotka drzewna, kumak górski i salamandra plamista.

Rozmieszczone na obszarze Parku rezerwaty przyrody obejmują fragmenty najlepiej zachowanych lasów regla dolnego i górnego, będących świadectwem różnorodności i bogactwa zbiorowisk leśnych. Najcenniejsze obszary leśne objęte są ochroną w postaci 10 rezerwatów przyrody, w tym 4 na terenie gminy Ujsoły: Lipowska, Oszast, Muńcoł i Dziobaki.

Powierzchnia Żywieckiego Parku Krajobrazowego na terenie gminy wynosi 10 160,00 ha.

Rezerwat Przyrody Oszast

Został utworzony Zarządzeniem Ministra Leśnictwa i Przemysłu Drzewnego z dnia 13 października 1971 r. w sprawie uznania za rezerwat przyrody. Rezerwat położony jest całkowicie na terenie gminy Ujsoły. Obecnie obejmuje obszar 46,27 ha. Celem ochrony w rezerwacie jest zachowanie ze względów naukowych naturalnego fragmentu mieszanych lasów dolnoreglowych w Beskidzie Żywieckim, stanowiących pozostałość pierwotnej puszczy karpackiej. Rozporządzeniem Nr 36/08 Wojewody Śląskiego z dnia 25 czerwca 2008 r. w sprawie ustanowienia planu ochrony dla rezerwatu przyrody "Oszast" został utworzony plan ochrony przyrody obowiązujący do 18.07.2028 r. Nadzór nad rezerwatem sprawuje Regionalny Konserwator Przyrody w Katowicach.

Rezerwat Przyrody Dziobaki

Został utworzony Zarządzeniem Ministra Ochrony Środowiska, Zasobów Naturalnych i Leśnictwa z dnia 11 grudnia 1995 r. w sprawie uznania za rezerwat przyrody. Położony jest całkowicie w obrębie gminy Ujsoły. Obejmuje powierzchnię 13,06 ha. W 2019 roku Zarządzeniem Nr 25/2019 Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Katowicach z dnia 13 listopada 2019 r. w sprawie ustanowienia zadań ochronnych dla rezerwatu przyrody Dziobak, ustanowiono dla rezerwatu zadania ochronne obowiązujące do 12.11.2024 r. Celem ochrony jest tu zachowanie ze względów naukowych i dydaktycznych dobrze wykształconych powierzchni buczyny karpackiej i jaworzyny ziołoroślowej w reglu dolnym.

Rezerwat Przyrody Muńcoł

Został utworzony Rozporządzeniem Ministra Ochrony Środowiska, Zasobów Naturalnych i Leśnictwa z dnia 23 grudnia 1998 r. w sprawie uznania za rezerwat przyrody. Położony jest całkowicie w obrębie gminy Ujsoły. Obejmuje powierzchnię 45,2 ha. Celem ochrony jest tu zachowanie ze względów naukowych i dydaktycznych licznych stanowiska śnieżyczki przebiśnieg, występującego z żyznej buczynie karpackiej. Zarządzeniem Nr 3/2020 Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Katowicach z dnia 4 marca 2020 r. w sprawie ustanowienia zadań ochronnych dla rezerwatu przyrody Muńcoł ustanowiono dla rezerwatu zadania ochronne obowiązujące do 03.03.2025 r.

Rezerwat Przyrody Lipowska

Został utworzony Rozporządzeniem Nr 26/08 Wojewody Śląskiego z dnia 9 czerwca 2008 r. w sprawie uznania za rezerwat przyrody. Obejmuje powierzchnię 62,6 ha na terenie gmin Ujsoły oraz Węgierska Górka. Celem ochrony jest tu zachowanie ze względów naukowych, przyrodniczych i dydaktycznych górnoreglowego boru świerkowego oraz torfowisk z systemem oczek wodnych wraz z całym bogactwem gatunkowym flory i fauny. W 2019 roku Zarządzeniem Nr 26/2019 Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Katowicach z dnia 13 listopada 2019 r. w sprawie ustanowienia zadań ochronnych dla rezerwatu przyrody Lipowska ustanowiono dla rezerwatu zadania ochronne obowiązujące do 12.11.2024 r. Nadzór nad rezerwatem sprawuje Regionalny Konserwator Przyrody w Katowicach.

Obszar Natura 2000 PLH240006 Beskid Żywiecki

Został utworzony Decyzją Komisji z dnia 25 stycznia 2008 r. przyjmującą na mocy dyrektywy Rady 92/43/EWG pierwszy zaktualizowany wykaz terenów mających znaczenie dla Wspólnoty składających się na alpejski region biogeograficzny (notyfikowana, jako dokument nr C(2008) 271) (2008/218/WE). Zajmuje powierzchnię 35 276,05 ha na terenie powiatu żywieckiego, w tym w gminie Ujsoły.

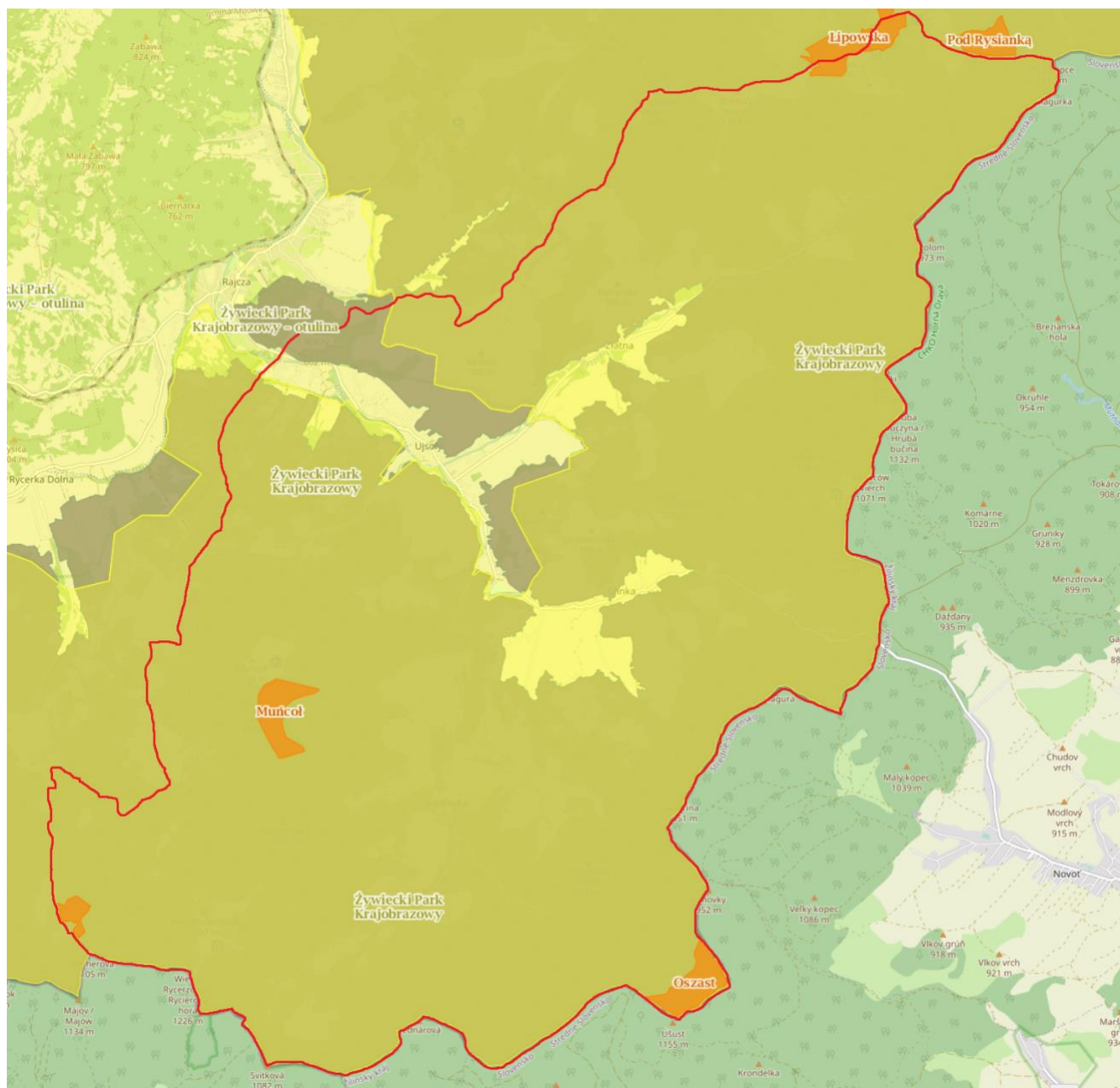
Obszar obejmuje fragment Beskidu Żywieckiego, który charakteryzuje się różnorodnością form geomorfologicznych - grzbietów, garbów, żeber, murów skalnych, gołoborzy na stokach i osuwisk skalnych. Zbudowany jest z fliszowych utworów serii magurskiej. Najciekawsze zespoły form skalnych znajdują się w szczytowych partiach Pilska, w obrębie grzbietowej części pasma Lipowskiej, Romanki, Boraczej i Prusowa. Obszar charakteryzuje się dużym zróżnicowaniem szaty roślinnej i dobrze zachowanymi, typowymi zbiorowiskami góorskimi (leśnymi i nieleśnymi). Występuje tu 21 typów siedlisk z Załącznika I Dyrektywy Rady 92/43/EWG. Spośród licznych zbiorowisk roślinnych, których stwierdzono tu 56, należy zwrócić uwagę na unikatową w polskich Karpatach postać zespołu Valeriano- Caricetum flavae, z udziałem czosnku syberyjskiego *Allium sibiricum* i niebielistki trwałej *Swertia perennis* subsp. *alpestris* oraz na obecność na wierzchołkach i grzbietach górskich torfowisk. W obszarze stwierdzono występowanie 21 gatunków z Załącznika II Dyrektywy Rady 92/43/EWG. Kompleksy leśne stanowią ostoje dużych drapieżników (niedźwiedzia, wilka i rysia). W masywie Pilska znajduje się jedno z 3 znanych z Polski stanowisk darniówki tatrzańskiej (endemit karpacki). Brak jest aktualnych danych potwierdzających występowanie chrząszcza *Phryganophilus ruficollis*, stwierdzonego tu w XIX w. Flora tego obszaru liczy około 1 000 gatunków, w tym 150 gatunków górskich (18 alpejskich i 27 subalpejskich). Jest tu jedno z 4 stanowisk tojadu morawskiego w Polsce i jeden z 4 rejonów występowania tocji karpackiej. Utrzymuje się także, (choć stosunkowo nieliczna) populacja dzwonka piłkowanego. Obszar jest również ważny dla ochrony ptaków (m.in. głuszca).

Obszar Natura 2000 PLB240002 Beskid Żywiecki

Został utworzony Rozporządzeniem Ministra Środowiska z dnia 27.10.2008 r. zmieniającym rozporządzenie w sprawie obszarów specjalnej ochrony ptaków Natura 2000. Zajmuje powierzchnię 34 988,81 ha na terenie powiatu żywieckiego, w tym w gminie Ujsoly. Występują tu, co najmniej 4 gatunki ptaków z Załącznika I Dyrektywy Ptasiej, 1 gatunek z Polskiej Czerwonej Księgi (PCK). Gniazduje powyżej 1% populacji krajowej (C6) głuszca (PCK). Obszar charakteryzuje się dobrze zachowanymi, typowymi zbiorowiskami góorskimi (leśnymi i nieleśnymi). Duże kompleksy leśne stanowią ostoję dużych drapieżników. Flora tego obszaru liczy około 1000 gatunków, w tym 150 gatunków górskich (18 alpejskich i 27 subalpejskich). Spośród licznych zbiorowisk roślinnych należy zwrócić uwagę na unikatową w polskich Karpatach postać zespołu Valeriano- Caricetum flavae, z udziałem czosnku syberyjskiego *Allium sibiricum* i niebielistki trwałej *Swertia perennis* subsp. *alpestris*, oraz na bardzo rzadkie w Polsce jaworzyny *Aceri- Fagetum*.

Użytek ekologiczny Stawek w Złatnej

Został utworzony Rozporządzeniem Nr 26/07 Wojewody Śląskiego z dnia 14 czerwca 2007 r. w sprawie ustanowienia użytku ekologicznego pod nazwą "Stawek w Złatnej" w gminie Ujsoly. Obejmuje on powierzchnię 0,07 ha w gminie Ujsoly. Celem ochrony przyrody jest tu zachowanie ze względów przyrodniczych, naukowych, dydaktycznych i krajobrazowych oczka wodnego ze stanowiskami regionalnie rzadkich i ustępujących gatunków roślin i zwierząt. Nadzór na użytkiem sprawuje Dyrektor Zespołu Parków Krajobrazowych Województwa Śląskiego

Rysunek 15 Obszary chronione na terenie gminy Ujsolę

Źródło: <http://geoserwis.gdos.gov.pl/mapy/> (dostęp 16.07.2021 r.)

Pomniki przyrody

Na terenie gminy znajdują się 2 pomniki przyrody. Szczegółowe zestawienie zawiera poniższa tabela.

Tabela 31 Pomniki przyrody zlokalizowane na terenie gminy Ujsolę

L.p.	Typ pomnika przyrody	Rodzaj pomnika przyrody	Data ustanowienia	Opis pomnika przyrody	Lokalizacja pomnika przyrody
1.	wieloo obiektowy	grupa 5 drzew	31.12.1988 r.	grupa 5 lip drobnolistnych - <i>Tilia cordata</i>	drzewa znajdują się w otoczeniu budynku "Starej leśniczówki" Nadleśnictwa Ujsolę przy drodze z Ujsolę do Złatnej

2.	jednoobiektowy	krzew	20.08.2009 r.	Stanowisko storczyków w Złatnej Hucie. Mozaika podmokłych łąk z udziałem ostrożeń, młak niskoturzycowych z wełnianką. Liczne stanowiska storczyków	Nadleśnictwo Ujsoły - Oddziały 67k i 67l obręb Ujsoły, leśnictwo Okrągłe
----	----------------	-------	---------------	--	--

Źródło: <http://www.gdos.gov.pl/formy-ochrony-przyrody> (dostęp 16.07.2021 r.)

4.8.1.3. Ochrona i zrównoważony rozwój lasów

Ogólna powierzchnia lasów na terenie gminy Ujsoły wynosi 7 918,28 ha, w tym:

- lasy publiczne ogółem 6 768,09 ha¹²,
 - lasy publiczne Skarbu Państwa 6 768,09 ha,
 - ✓ lasy publiczne Skarbu Państwa w zarządzie Lasów Państwowych 6 762,07 ha,
 - ✓ lasy publiczne Skarbu Państwa w zasobie Własności Rolnej SP 0,71 ha,
- lasy prywatne ogółem 1 150,19 ha.

Rysunek 16 Obszary leśne na terenie gminy Ujsoły

Źródło: <https://pl.wikipedia.org/wiki/Ujso%C5%82y> (dostęp 16.07.2021 r.)

Gospodarkę leśną na obszarze gminy prowadzi Nadleśnictwo Ujsoły oraz właściciele lasów prywatnych.

Całość Lasów Państwowych pozostaje w administracji Nadleśnictwa Ujsoły, obręb Ujsoły - praktycznie wyłącznie w obrębie partii grzbietowych i stokowych (piętro pogórza, regła dolnego, częściowo regła górnego) oraz podszczytowych (regiel górny) dwóch odrębnych grup górskich Beskidu Żywieckiego: Wielkiej Raczy i Pilska, rozdzielonych potokiem i przełęczą Glinka. W grupie Wielkiej Raczy dominują masywy górskie: Wielkiej Rycerzowej, Wysokiego Beskidu, Młodej Hory, Smerekowa Wielkiego, natomiast w grupie Pilska – Krawców Wierch, Trzy Kopce, grzbiet Lipowskiej, Kubiesówka.

Lasy prywatne skupione są zarówno w dużych kompleksach, jak i rozproszonych enklawach, często przylegających do obszarów Lasów Państwowych, zwłaszcza w piętrze pogórza.

Około 50% powierzchni leśnej skupiona jest na terenie sołectwa Ujsoły. Pozostała część rozmieszczona jest w miarę równomiernie w pozostałych sołectwach: Glinka, Złatna i Sobłówka.

Lasy obrębu Ujsoły składają z 6 kompleksów, jednak aż 95% ogólnej powierzchni Lasów Państwowych zajmuje 1 kompleks główny, co stwarza bardzo dobre warunki do prowadzenia racjonalnej – z ekonomicznego, przyrodniczego punktu widzenia - gospodarki leśnej.

¹² dane z Banku Danych Lokalnych, GUS, 2021

Nadleśnictwo Ujsoly

Na terenie Nadleśnictwa Ujsoly przewyższają siedliska lasu mieszanego górskiego z dominacją świerka. Udział siedlisk leśnych to:

- 97% - siedliska lasowe (LMG, LG, LLG),
- 3% - siedliska borowe (BWG, BMG).

Udział gatunków lasotwórczy przedstawia się następująco:

- świerk – 83,2%,
- buk – 14,4%,
- jodła – 1,2%
- pozostałe – 1,2%.

Lasy nadleśnictwa objęte są obszarami Natura 2000 (PLH 240006 oraz PLB 240002). Należą one do lasów ochronnych. Występują tu następujące kategorie ochronności:

- lasy na stałych powierzchniach badawczych i doświadczalnych,
- lasy glebochronne,
- lasy nasienne glebochronne,
- lasy nasienne wodochronne,
- lasy wodochronne.

Na terenie nadleśnictwa występuje zamieranie drzewostanów świerkowych spowodowanych gradacją kornika oraz grzybów pasożytniczych (opieńka). Od kilku lat prowadzone są prace związane ze zwalczaniem gradacji kornika i grzybów pasożytniczych.

Lasy prywatne

W oparciu o zapisy ustawy o lasach Starosta Żywiecki na podstawie zawartych porozumień powierzył nadzór nad prowadzeniem prawidłowej gospodarki leśnej Nadleśniczemu Nadleśnictwa Ujsoly.

Nadzór nad prowadzeniem gospodarki leśnej w lasach prywatnych polega na:

- kontroli gospodarki leśnej, doradztwie w zakresie prowadzenia gospodarki leśnej,
- wydawaniu decyzji administracyjnych,
- kontroli wykonania decyzji wydawanych w drodze postępowania administracyjnego,
- cechowaniu drewna i wydawania świadectwa legalności pozyskanego drewna.

Zarządzeniem nr 58/2019 z dnia 03.10.2019 r. Starosty Żywieckiego zostały zatwierdzone uproszczone plany urzędzenia lasy na okres od 01.01.2020 r. do 31.12.2029 r.:

- UPUL dla lasów położonych na terenie obrębu ewidencyjnego Glinka o powierzchni opracowania 184,2508 ha,
- UPUL dla lasów położonych na terenie obrębu ewidencyjnego Soblówka o powierzchni opracowania 164,6248 ha,
- UPUL dla lasów położonych na terenie obrębu ewidencyjnego Ujsoly o powierzchni opracowania 543,5430 ha,
- UPUL dla lasów położonych na terenie obrębu ewidencyjnego Złatna o powierzchni opracowania 220,7438 ha,
- UPUL dla lasów Wspólnoty Ujsoly o powierzchni opracowania 4,0303 ha,
- UPUL dla lasów Wspólnoty Las Ekwiwalentowy Zarząd w Ujsolach położonych w obrębie Glinka o powierzchni opracowania 28,9104 ha,
- UPUL dla lasów Wspólnoty Las Ekwiwalentowy Zarząd w Ujsolach położonych na terenie obrębu Soblówka o powierzchni opracowania 3,7695 ha.

4.8.2. Analiza SWOT

Zasoby przyrodnicze	
MOCNE STRONY czynniki wewnętrzne	SŁABE STRONY czynniki wewnętrzne
różnorodność środowiska roślinnego występowanie cennych obszarów przyrodniczo – krajobrazowych bardzo wysoki stopień lesistości gminy	napływ zanieczyszczeń spoza gminy przekształcanie środowiska związane z działalnością człowieka
SZANSE czynniki zewnętrzne	ZAGROŻENIA czynniki zewnętrzne
ograniczanie lokalnych źródeł zanieczyszczeń powietrza, gleby i wód właściwa pielęgnacja szaty roślinnej zapewnienie odpowiedniego poziomu bezpieczeństwa pożarowego obszarów leśnych	rozprzestrzenianie się obcych gatunków fauny i flory zagrożenia biotyczne (szkodniki), abiotyczne (susze, wiatry), zagrożenia antropogeniczne (zła jakość powietrza)

Źródło: opracowanie własne

4.8.3. Cele i zadania środowiskowe w zakresie zarządzanie zasobami dziedzictwa przyrodniczego oraz wspieranie wielofunkcyjnej i trwale zrównoważonej gospodarki leśnej

Formy ochrony przyrody przewidziane w ustawie o ochronie przyrody pełnią przede wszystkim rolę lokalnych węzłów i korytarzy ekologicznych. Winny one być powiązane przestrzennie z podobnymi strukturami na terenie sąsiadujących terenów. W stosunku do niektórych ekosystemów warunkiem zachowania wysokich walorów jest wprowadzenie ochrony czynnej (dotyczy cennych zbiorowisk nieleśnych), w sytuacji, bowiem zaniechania tradycyjnego użytkowania niektórych typów zbiorowisk, bardzo szybko dochodzi do wycofywania się np. gatunków słabych konkurencyjnie, a często należących jednocześnie do grupy gatunków ginących.

Dla ochrony całości dziedzictwa przyrodniczego oraz kształtowania systemu terenów zieleni należy podjąć następujące zadania:

- promocja i pielęgnacja obiektów i obszarów chronionych na mocy przepisów ustawy o ochronie przyrody – w ramach Ekologicznego Systemu Obszarów Chronionych (ESOCh), w tym parku krajobrazowego, zespołu przyrodniczo-krajobrazowego, stanowiska dokumentacyjnego, pomników przyrody oraz obszarów Natura2000,
- bieżące zgłaszanie uwag i wniosków, udział w konsultacjach,
- uwzględnienie zachowania terenów zielonych w nowych lub zmienianych dokumentach planistycznych;
- kreowanie wspólnej polityki ochrony przyrody dolin rzecznych oraz ich dopływów, korytarzy ekologicznych o randze regionalnej, terenów zieleni łęgowej,
- koordynacja rozwoju sieci tras i ścieżek rowerowych,
- promocja rozwoju rolnictwa ekologicznego, agroturystyki: programy rolnośrodowiskowe, jako formy zmiany wizerunku nieefektywnej gospodarki rolnej,
- wsparcie działań organizacji ekologicznych, instytucji naukowych w zakresie ochrony czynnej wybranych gatunków fauny i flory.

4.9. Przeciwdziałanie zagrożeniom środowiska

Tabela 32 Wskaźniki monitorowania realizacji działań w zakresie nadzwyczajnych zagrożeń środowiskowych

L.p.	Wskaźnik	Stan wyjściowy 2015 (w przypadku braku danych wzięto pod uwagę 2014 rok)	Stan aktualny 2019 (w przypadku braku danych wzięto pod uwagę rok 2018)
1.	Liczba zakładów w rejestrze potencjalnych sprawców poważnych awarii	ZDR: 0 ZZR: 0	ZDR: 0 ZZR: 0
2.	Liczba zdarzeń o znamionach poważnej awarii oraz poważnych awarii na terenie gminy Ujsoły	0	0

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Gminy Ujsoły, WIOŚ/GIOŚ oraz Głównego Urzędu Statystycznego

4.9.1. Opis stanu obecnego

Na terenie gminy Ujsoły nie ma zakładów zaliczonych do kategorii o zwiększonym lub dużym ryzyku wystąpienia awarii.

Na zagrożenia pożarowe wpływa także sąsiedztwo lokalizacji budynków i występowanie w nich palnych elementów konstrukcyjnych (stropy, więźba dachowa, schody i pokrycia dachów) oraz magazynowane środki i materiały łatwopalne (paliwo, smary, farby, oleje, tworzywa chemiczne, tarcica, opał itp.).

Na terenie gminy działają 4 jednostki OSP :

- OSP Glinka,
- OSP Sobkówka,
- OSP Złatna,
- OSP Ujsoły (włączona do Krajowego Systemu Ratowniczo Gaśniczego).

Corocznie Gmina dokonuje zakupów i przekazuje jednostkom OSP sprzęt ratowniczy także współfinansowany ze środków Funduszu Sprawiedliwości, którego dysponentem jest Minister Sprawiedliwości.

Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska w Katowicach Delegatura w Bielsku-Białej przeprowadził w latach 2018-2020 na terenie gminy 5 kontroli w przedsiębiorstwach. Miały one na celu sprawdzenie przestrzegania przepisów ochrony środowiska w zakresie: ochrony powietrza, ochrony przed hałasem, gospodarki odpadami i ochrony wód. W trakcie kontroli stwierdzono nieprawidłowości w pięciu przypadkach.

Zagrożenia w transporcie drogowym a także w wypadku wystąpienia pożarów, zalań, podtopień czy likwidacji gniazd szerszeni (na terenach publicznych) zwalczane są przez Ochotnicze Straże Pożarne.

Na terenach rolniczych przyczyną zanieczyszczeń wód może być niewłaściwe magazynowanie i stosowanie nawozów i środków ochrony roślin. Zagrożenie dla środowiska w tym przypadku zależy od rozpuszczalności środków w wodzie i stopnia ich toksyczności.

Wojewódzki Inspektorat Ochrony Roślin i Nasiennictwa w Katowicach prowadzi kontrole gospodarstw rolnych pod kątem materiału siewnego, szkółkarskiego oraz szkodników, patogenów i organizmów kwarantannowych.

W latach 2018 - 2020 WIORIN na terenie gminy przeprowadził 1 kontrolę stosowania środków ochrony roślin. W tym samym okresie nie stwierdzono występowania organizmów kwarantannowych i kwarantannowych.¹³

W zakresie ograniczenia substancji chemicznych w środowisku niezbędne są szkolenia dotyczące odpowiedzialnego stosowania środków chemicznych i postępowania z opakowaniami po nich (szkolenia takie prowadzi PZDR) a także akcje edukacyjne dla mieszkańców w zakresie postępowania ze wszystkimi rodzajami odpadów oraz propagowanie produktów ulegających biodegradacji (np. torby na zakupy) czy wielorazowych opakowań i toreb na zakupy.

¹³ pismo WIORIN w Katowicach Oddział w Bielsku-Białej, z dnia 9 czerwca 2021 znak OBB.1331.5.2021.

4.9.2. Analiza SWOT

Zagrożenia poważnymi awariami	
MOCNE STRONY czynniki wewnętrzne	SŁABE STRONY czynniki wewnętrzne
w ostatnich latach nie wystąpiła żadna poważna awaria brak większych zagrożeń stanu czystości wód i gleb prawidłowe funkcjonowanie jednostek OSP będących w razie potrzeby w stałej gotowości	występowanie dzikich wysypisk
SZANSE czynniki zewnętrzne	ZAGROŻENIA czynniki zewnętrzne
zmniejszenie zagrożenia wypadkowego i pożarowego poprzez remonty i modernizacje budynków oraz dróg prowadzone akcje edukacyjne dla dzieci młodzieży i dorosłych w zakresie zachowania się w sytuacji zagrożeń	zagrożenia wypadkowe związane z transportem

Źródło: opracowanie własne

4.9.3. Cele i zadania środowiskowe w zakresie przeciwdziałania zagrożeniom środowiska

Głównymi zagrożeniami na terenie gminy jakie mogą wystąpić w toku zwykłego funkcjonowania są wypadki i zdarzenia drogowe, pożary i zalania. Na zagrożenia pożarowe wpływa sąsiedztwo lokalizacji budynków i występowanie w nich palnych elementów konstrukcyjnych (stropy, więźba dachowa, schody i pokrycia dachów) oraz magazynowane materiały łatwopalne (paliwo, smary, farby, oleje, tworzywa chemiczne, tarcica, opał itp.).

Najważniejszymi jednostkami zajmującymi się w pierwszej kolejności minimalizacją skutków zdarzeń są Straże Pożarne. Analiza SWOT jako mocną stronę Gminy wskazała, iż Ochotnicze Straże Pożarne są corocznie doposażane w niezbędny sprzęt są w stanie reagować w sytuacjach zagrożeń.

Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska w Katowicach kontroluje przedsiębiorstwa pod kątem przestrzegania wymagań ochrony środowiska. Jednocześnie same przedsiębiorstwa muszą dbać o należyte postępowanie i ostrożność. W harmonogramie realizacji zadań monitorowanych zaplanowano kontynuację działań w postaci kontroli przedsiębiorców wraz z egzekwowaniem wymagań dotyczących zapobiegania zagrożeniom – realizacja przez WIOŚ. Istotne jest prowadzenie samokontroli w firmach, szkoleń, tak aby zmniejszyć ryzyko wystąpienia awarii – realizacja tego zadania prowadzona winna być przez przedsiębiorstwa.

W ostatnich latach na terenie gminy nie wydarzyła się żadna poważna awaria, niemniej jednak istotnym elementem są kontrole w tym także pojazdów przewożących ładunki niebezpieczne realizowane na drogach przez Komisariat Policji w Skoczowie, działania te będą w kolejnych latach kontynuowane. Istotne jest także prawidłowe oznakowanie pojazdów przewożących niebezpieczne ładunki, co także w razie potrzeby także kontroluje policja.

Ważnym zadaniem jest kontynuacja i doskonalenie działań edukacyjnych społeczeństwa w celu wyrobienia w ludności nawyków prawidłowych zachowań w sytuacji wystąpienia zagrożeń środowiska i życia ludzi z tytułu poważnych awarii. Działania te realizowane są poprzez akcje informacyjne i edukacyjne, a dla dzieci poprzez zabawę. Finansowanie tego rodzaju zadań pochodzi głównie ze środków własnych Gminy Ujsoly oraz z dofinansowania Wojewódzkiego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej w Katowicach.

5. Zagadnienia horyzontalne

Celem niniejszego rozdziału jest przedstawienie czterech zagadnień horyzontalnych, stanowiących fundament wszystkich działań zapisanych w niniejszym „Programie ochrony środowiska dla Gminy Ujsoly na lata 2021-2024 z perspektywą do roku 2026”.

Każdy obszar interwencji i każdy kierunek działań powinien być spójny z czterema zagadnieniami horyzontalnymi jakim są:

- adaptacja do zmian klimatu
- nadzwyczajne zagrożenia
- edukacja ekologiczna
- monitoring środowiska.

Wszystkie obszary interwencji na których opiera się niniejszy „Program...” zawierają aspekty każdego z czterech działań horyzontalnych. Istotnym jest także, iż w każdej dziedzinie środowiskowej prowadzona jest edukacja ekologiczna, a nadzwyczajne zagrożenia czy awarie mogą wpływać na wszystkie obszary środowiska od przyrody po powietrze, wody i gleby. A w celu kontroli stanu i podjęcia ewentualnych szybkich kroków niezbędny jest monitoring środowiska i stała kontrola jego stanu.

5.1. Adaptacja do zmian klimatu

W 2013 roku Ministerstwo Środowiska opracowało „Strategiczny plan adaptacji dla sektorów i obszarów wrażliwych na zmiany klimatu do roku 2020 z perspektywą do roku 2030”. Dokument ten został opracowany przez Ministerstwo Środowiska na podstawie analiz wykonanych przez Instytut Ochrony Środowiska - Państwowy Instytut Badawczy w ramach projektu pn. "Opracowanie i wdrożenie Strategicznego Planu Adaptacji dla sektorów i obszarów wrażliwych na zmiany klimatu - KLIMADA".

Oddziaływania związane z prognozowanymi zmianami klimatu będą z różnym natężeniem wzmacniane wskutek działalności człowieka, zarówno poprzez podejmowanie aktywności gospodarczej (wydobycie kopalin, kierunkowa gospodarka leśna i hodowla zwierząt oraz rolnictwo), jak i jej zaniechania (porzucanie łąk i muraw, zanik tradycyjnych form wykorzystania terenu). Oddziaływania te są wielokierunkowe i mogą znacznie wzmocnić niekorzystne oddziaływanie prognozowanych zmian warunków klimatycznych w powiązaniu z nieprawidłowym zagospodarowaniem terenu.

Z racji zwiększonej częstotliwości występowania ekstremalnych zjawisk pogodowych należy spodziewać się w przyszłości zwiększonej możliwości wystąpienia suszy, nadmiernych opadów, powodzi, które mogą zapoczątkować powstanie nowych osuwisk, erozję terenów pagórkowatych.

Problem zmian w reżimie hydrologicznym dotyczy również siedlisk wód słodkich, płynących lub stojących. Grupa ta jest narażona na zmiany wskutek wzrostu opadów nawałnych, okresów suchych, procesów eutrofizacji i zaburzeń przepływu wód w zbiornikach.¹⁴

Pomiędzy zagospodarowaniem przestrzennym i warunkami klimatycznymi zachodzi ścisły związek wzajemnego oddziaływania. W kontekście zmian klimatu istnieje konieczność zmian treści planowania przestrzennego tak, żeby odpowiadały na problemy, które dotychczas nie były, bądź nie musiały być przedmiotem rozstrzygnięć planistycznych, albo miały marginalne znaczenie w toku procesu planistycznego. Biorąc pod uwagę horyzontalny i interdyscyplinarny charakter gospodarki przestrzennej wdrażanie działań adaptacyjnych w tym sektorze przyczynia się do ograniczenia skutków zmian klimatu nie tylko w zagospodarowaniu przestrzennym, ale także w większości obszarów życia gospodarczego i społecznego. To powoduje, że planowanie przestrzenne, będące najważniejszym instrumentarium gospodarki przestrzennej, urasta do jednego z najistotniejszych kreatorów przestrzennej organizacji systemów społeczno-gospodarczych i ekologicznych, decydujących o adaptacji polskiej przestrzeni do spodziewanych zmian klimatu, a tym samym uwarunkowań środowiskowych i łagodzenia skutków społeczno-ekonomicznych tych zmian.

¹⁴ Scenariusze Zmian Klimatu do 2030 r. i wpływ na sektory i obszary wrażliwe, Strategiczny plan adaptacji dla sektorów i obszarów wrażliwych na zmiany klimatu do roku 2020

Zmiany klimatu i potencjalne skutki tych zmian zostały wzięte pod uwagę w niniejszym dokumencie poprzez realizację celów i kierunków działań jakie zostały zapisane w „Strategicznym planie adaptacji dla sektorów i obszarów wrażliwych na zmiany klimatu do roku 2020 z perspektywą do roku 2030”.

W ramach poszczególnych kierunków interwencji wszystkie te cele zostały wzięte pod uwagę i w ramach nich zostały zaplanowane zadania dotyczące energetyki, edukacji mieszkańców, zarządzania szlakami komunikacyjnymi w celu minimalizacji zagrożeń powodowanych przewozem substancji niebezpiecznych.

Wśród kluczowych działań o charakterze horyzontalnym, które według „Strategicznego planu adaptacji dla sektorów i obszarów wrażliwych na zmiany klimatu do roku 2020 z perspektywą do roku 2030” powinny być realizowane należy wymienić rozwój alternatywnych możliwości produkcji energii na poziomie lokalnym, zarządzanie ryzykiem powodziowym, realizacja działań zabezpieczających przed osuwiskami oraz wdrażanie lokalnych systemów monitoringu i ostrzegania przed nadzwyczajnymi zjawiskami klimatycznymi. Istotnym elementem jest ciągła edukacja ekologiczna nie tylko dzieci, ale także osób dorosłych w szczególności rolników i właścicieli lasów, właściwe planowanie przestrzenne na poziomie regionalnym i lokalnym z uwzględnieniem zmian klimatu i adaptacji oraz uwzględnianie trendów klimatycznych w procesie projektowania i budowy infrastruktury transportowej.¹⁵

5.2. Nadzwyczajne zagrożenia

Zarówno jako nadzwyczajne zagrożenie dla środowiska, jak i poważną awarię należy traktować zdarzenia, takie jak: pęknięcie i rozszczelnienie instalacji rurociągów, wybuch, awaria zbiornika, katastrofa autocysterny przewożącej substancję niebezpieczną, awaria obiektów i hydrotechnicznych, itp.

Na zagrożenia pożarowe wpływa także sąsiedztwo lokalizacji budynków i występowanie w nich palnych elementów konstrukcyjnych oraz magazynowane środki i materiały łatwopalne.

Powstałe zagrożenia usuwane są przez odpowiednio wyposażone i wyszkolone jednostki straży pożarnej.

Na obszarach rolniczych gminy Ujsół przyczyną zanieczyszczeń wód może być niewłaściwe magazynowanie i stosowanie nawozów i środków ochrony roślin, co jest kontrolowane przez WIORIN. Zagrożenie dla środowiska w tym przypadku zależy od rozpuszczalności środków w wodzie i stopnia ich toksyczności.

Zagrożeniem dla mieszkańców i środowiska może być także transport paliw i ładunków niebezpiecznych, mogą one być przewożone wszystkimi drogami, na których nie ma zakazów transportu ciężkiego lub innych obostrzeń. W trakcie doraźnych kontroli pojazdy te są sprawdzane przez funkcjonariuszy policji pod kątem ładowności pojazdów oraz ich stanu technicznego.

Nadzwyczajne zagrożenia, do których może dojść na terenie gminy w trakcie normalnego funkcjonowania sprecyzowano w rozdziale 4.10 dotyczącym Zagrożeń poważnymi awariami. W rozdziale tym sprecyzowano rodzaje zagrożeń do jakich może dojść na obszarze gminy, wyspecyfikowano jednostki, które zajmują się identyfikacją zdarzeń, ratowaniem zdrowia, życia i mienia oraz usuwaniem skutków awarii oraz kompetencje organów do realizacji zadań w tym zakresie.

5.3. Działania edukacyjne

W zakresie edukacji ekologicznej najważniejszym celem, który należy osiągnąć jest wykształcenie świadomości ekologicznej i przekonanie młodej i dojrzałej części społeczeństwa o konieczności myślenia i działania według zasad ekorozwoju. Jest to cel dalekosiężny, wykraczający poza horyzont 2026 roku, do którego można się zbliżyć poprzez stopniowe podnoszenie świadomości ekologicznej.

Ustawa Prawo ochrony środowiska z dnia 27 kwietnia 2001 r. (tj. Dz. U. z 2020 r., poz. 1219 z późn. zm.) narzuca obowiązek uwzględniania problematyki ochrony środowiska i zrównoważonego rozwoju w programach nauczania wszystkich typów szkół, a także kursów prowadzących do uzyskania kwalifikacji zawodowych.

W środkach masowego przekazu w publikacjach i audycjach również istnieje obowiązek popularyzacji ochrony środowiska i kształtowania pozytywnego stosunku do przyrody.

Ważną rolę w realizacji polityki proekologicznej gminy Ujsół odgrywają mieszkańcy. Ich zachowania, nawyki i podejmowane działania bezpośrednio przekładają się na jakość środowiska naturalnego. Dlatego istotne jest, by permanentnie kształtować świadomość mieszkańców w zakresie ochrony środowiska. Związana z tym

¹⁵ Strategiczny plan adaptacji dla sektorów i obszarów wrażliwych na zmiany klimatu do roku 2020

edukacja ekologiczna stanowi moduł uzupełniający wielowymiarową działalność Gminy na rzecz tworzenia otoczenia przyjaznego człowiekowi.

Organy administracji, instytucje koordynujące działania związane z ochroną środowiska oraz te, które kierują i zarządzają działalnością naukową i naukowo-badawczą w zakresie ekologizacji są zobowiązane uwzględniać w swoich planach i działaniach bieżących i długoterminowych zagadnienia dotyczące ekologii i ochrony przyrody.

Na wszystkich etapach edukacji od przedszkolnej poprzez podstawową, gimnazjalną i wyższą placówki nauczania obejmujące swym działaniem jakakolwiek edukację dzieci i młodzieży zawierają w swoich programach dziedziny nauki lub dyscypliny naukowe wiążące się z ochroną środowiska.

Postawy społeczne i realizowana w całym okresie programowania szeroko pojęta edukacja ekologiczna ma na celu stałe podnoszenie świadomości zarówno dzieci i dorosłych. Wynika to z faktu, iż wśród społeczeństw gorzej wykształconych powszechnie akceptowane są postawy antyekologiczne (dewastacja zasobów przyrody, brak oszczędzania wody, segregacji odpadów), a brak perspektyw na polepszenie lub zmianę sytuacji będzie tylko pogłębiać patologiczne zachowania.

Gmina powinna kontynuować i rozwijać istniejącą, a także rozwijać współpracę z placówkami oświatowymi, organizacjami społecznymi i instytucjami, przy organizowaniu prelekcji, wystaw, spotkań, wycieczek o tematyce ekologicznej i przyrodniczej, organizować akcje oraz pomagać przy realizacji programów szkolnych promujących idee zbierania surowców wtórnych w celu ich właściwego zagospodarowania. Właściwie ukierunkowana edukacja ekologiczna mieszkańców nie tylko przyczyni się do zwiększenia efektywności prowadzonej selektywnej zbiórki odpadów, co zapewni pozyskanie surowców wtórnych, zmniejszenie ilości odpadów trafiających na składowiska oraz zmniejszenie szkodliwości tych odpadów, ale także do oszczędzania wody, niespalania odpadów w domowych kotłach, ale także dbałości oraz szacunku o całość otaczającej nas przyrody i środowiska.

Czynnikami, które decydują o sukcesie realizowanej akcji edukacji ekologicznej są rzetelna informacja oraz umiejętność komunikowania się ze społeczeństwem.

W zakresie wszystkich aspektów ochrony środowiska potrzebne są działania edukacyjne zarówno dla dzieci, młodzieży jak i dla dorosłej części społeczeństwa. Z tego powodu zadania dotyczące edukacji ekologicznej umieszczono w harmonogramach we wszystkich rozdziałach dotyczących poszczególnych obszarów interwencji.

W każdej dziedzinie środowiskowej wspomniano o potrzebie prowadzenia stale i na bieżąco i w całej perspektywie realizacji Programu akcji edukacyjnych jednak, ze względu na fakt, że najwięcej działań edukacyjnych na terenie gminy realizowanych jest w zakresie gospodarki odpadami temat ten został w tej części potraktowany najszerszej.

5.4. Monitoring środowiska

W związku ze zmianą kompetencji wojewódzkich inspektoratów ochrony środowiska i Głównego Inspektoratu Ochrony Środowiska wynikającą z przepisów ustawy z dnia 20 lipca 2018 r. o zmianie ustawy o Inspekcji Ochrony Środowiska oraz niektórych innych ustaw, od dnia 1 stycznia 2019 roku organem realizującym zadania Państwowego Monitoringu Środowiska jest Główny Inspektorat Ochrony Środowiska.

Z dniem 1 stycznia 2019 roku pracownicy Wydziału Monitoringu Środowiska oraz Laboratorium WIOŚ stali się pracownikami GIOŚ. Główny Inspektorat Ochrony Środowiska zadania Państwowego Monitoringu Środowiska w zakresie: gromadzenia i analizy wyników badań i obserwacji, przygotowania ocen jakości środowiska oraz udostępniania informacji o środowisku, realizuje poprzez Regionalny Wydział Monitoringu Środowiska.

Zadania Głównego Inspektoratu Ochrony Środowiska polegają między innymi na monitoringu środowiska.

Monitoring środowiska prowadzony jest w zakresie powietrza, wód powierzchniowych, wód podziemnych, ochrony przyrody i bioróżnorodności, gospodarki odpadami, hałasu, pól elektromagnetycznych, potencjalnego wystąpienia poważnej awarii oraz gleby i ziemi (na poziomie krajowym).

W myśl nowych przepisów ustawy o Inspekcji Ochrony Środowiska z 2018 r. (ustawa z dnia 20 lipca 2018 r. o zmianie ustawy o Inspekcji Ochrony Środowiska oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. 1479) od 1 stycznia 2019 r. zadania PMŚ są realizowane wyłącznie przez Głównego Inspektora Ochrony Środowiska (GIOŚ).

Zakres zadań państwowego monitoringu środowiska jest określany w wieloletnich strategicznych programach PMŚ opracowywanych przez Głównego Inspektora Ochrony Środowiska i zatwierdzanych przez Ministra Klimatu i Ochrony Środowiska oraz w wykonawczych programach PMŚ opracowywanych przez Głównego Inspektora Ochrony Środowiska. Obecnie obowiązujący Strategiczny Program PMŚ na lata 2020 - 2025 powstał na podstawie art. 4a ust. 1 pkt 5 ustawy z dnia 10 lipca 1991 r. o Inspekcji Ochrony Środowiska. Dokument ten obejmuje zadania wynikające z odrębnych ustaw, zobowiązań międzynarodowych oraz innych potrzeb wynikających ze strategii rozwoju oraz innych programów i dokumentów programowych.¹⁶

Informacje powstające w ramach Państwowego Monitoringu Środowiska służą do wspomagania działań na rzecz ochrony środowiska, a także do informowania organów administracji o stanie środowiska, potencjalnych lub istniejących zagrożeniach, oraz obszarach występowania przekroczeń dopuszczalnych poziomów zanieczyszczeń w środowisku. W dalszym etapie dane te i informacje wykorzystywane są przez organy administracji do postępowań w sprawie oceny oddziaływania na środowisko, pozwoleń na wprowadzania gazów i pyłów do środowiska oraz planów zagospodarowania przestrzennego, a także planów i programów jako całości lub jego poszczególnych elementów.

Działalność inspekcyjna na terenie województwa śląskiego prowadzona jest przez Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska w Katowicach. Polega na prowadzeniu kontroli instalacji i przedsiębiorstw oddziałujących na środowisko w celu sprawdzenia czy są przestrzegane przepisy prawa czy stwierdzane są naruszenia. W sytuacji stwierdzenia nieprzestrzegania obowiązujących przepisów wydawane są zarządzenia pokontrolne, a w razie ich niezrealizowania nakładane są kary.

¹⁶ <http://poznan.wios.gov.pl/monitoring-srodowiska/regionalny-wydzial-monitoringu-srodowiska/>

6. Cele Programu Ochrony Środowiska i ich finansowanie

Tabela 33 Cele, kierunki interwencji i zadania z zakresu likwidacji źródeł zanieczyszczeń

L.p.	Obszar interwencji	Cel	Wskaźnik			Kierunek interwencji	Zadania	Podmiot odpowiedzialny	Ryzyka
			Nazwa (+ źródło danych)	Wartość bazowa rok 2020 lub 2019	Wartość docelowa rok 2026				
A	B	C	D	E	F	G	H	I	J
1.	Likwidacja źródeł zanieczyszczeń	Znacząca poprawa jakości powietrza na obszarze gminy związana z realizacją kierunków działań naprawczych	Liczba aktualizacji PGN źródło danych: Gmina Ujszoły	1	1	Skuteczne wdrażanie planów i programów służących ochronie powietrza w skali lokalnej i wojewódzkiej poprzez osiągnięcie zakładanych efektów ekologicznych	Opracowanie i wdrażanie planów gospodarki niskoemisyjnej	Zadanie własne Gminy Ujszoły	zmiana w przepisach prawnych dotyczących dokumentów
			Liczba oprav w oświetleniu ulicznym źródło danych: Gmina Ujszoły	b.d.	wg potrzeb		Modernizacja i budowa oświetlenia ulicznego Gminy Ujszoły	Zadanie własne Gminy Ujszoły	brak środków finansowych
			Liczba obiektów poddanych termomodernizacji użyteczności publicznej źródło danych: Gminy Ujszoły	2 w latach 2018-2020	wg potrzeb		Ograniczenie niskiej emisji w budynkach użyteczności publicznej, w tym wykorzystanie odnawialnych źródeł energii	Zadanie własne Gminy Ujszoły	brak środków finansowych
			Liczba wymienionych źródeł ciepła w obiektach mieszkalnych źródło danych: Gminy Ujszoły	35 kotłów w latach 2018-2020	wg potrzeb		Ograniczenie niskiej emisji w budynkach mieszkalnych, w tym wykorzystanie odnawialnych źródeł energii	Zadanie własne Gminy Ujszoły Zadanie monitorowane mieszkańców gminy	brak środków finansowych
			Liczba instalacji OZE w obiektach użyteczności publicznej źródło danych: Gminy Ujszoły	0	wg potrzeb		Ograniczenie niskiej emisji w budynkach przedsiębiorstw, w tym wykorzystanie odnawialnych źródeł energii	Zadanie monitorowane przedsiębiorstw	brak zaangażowania przedsiębiorców
			Liczba akcji na rok źródło danych: Gmina Ujszoły	5	2-5		Organizacja akcji społecznych związanych z ograniczeniem emisji, efektywnością energetyczną oraz wykorzystaniem odnawialnych źródeł energii	Zadanie własne Gminy Ujszoły	brak środków finansowych

			Ilość stanowisk pomiarowych na terenie gminy źródło danych: GIOŚ	0	1		Realizacja zadań monitoringowych jakości powietrza w ramach Państwowego Monitoringu Środowiska	Zadanie monitorowane GIOŚ	brak środków finansowych
			Liczba kontroli nieruchomości źródło danych: Gmina Ujszoły	b.d.	wg uchwały antysmogowej woj. Śląskiego		Prowadzenie działań kontrolnych w zakresie zakazu spalania odpadów w indywidualnych systemach grzewczych jako element zmian w świadomości społeczeństwa oraz środków prewencyjny	Zadanie własne Gminy Ujszoły	brak środków finansowych, wykwalifikowanej kadry
			Liczba kontroli zakładów w ciągu roku źródło danych: WIOŚ	b.d.	wg potrzeb		Sukcesywna kontrola uciążliwych źródeł zanieczyszczeń	Zadanie monitorowane WIOŚ	brak środków finansowych
			Ilość odcinków dróg budowanych i przebudowywanych źródło danych: Gmina Ujszoły, ZDP w Żywcu	4 odcinki dróg gminnych 3 odcinki dróg powiatowych	10 odcinków dróg gminnych, 19* odcinków dróg gminnych	Wdrożenie mechanizmów ograniczających negatywny wpływ transportu, na jakość powietrza poprzez efektywną politykę transportową do poziomu niepowodującego negatywnego oddziaływania na jakość powietrza	Budowa, modernizacja i przebudowa dróg publicznych	Zadanie własne Gminy Ujszoły Zadanie monitorowane ZDP w Żywcu	brak środków finansowych
			Ilość nowych niskoemisyjnych pojazdów transportu zbiorowego na terenie gminy Źródło danych: prywatni przewoźnicy	0	5 (wartość docelowa)		Rozwój komunikacji publicznej w oparciu o nowoczesny niskoemisyjny tabor autobusowy mający na celu przesiadkę z indywidualnych samochodów na rzecz transportu zbiorowego	Zadanie monitorowane przedsiębiorstw komunikacyjnych, prywatnych przewoźników	brak dofinansowania, brak środków na realizację zadania

*w przypadku pozyskania środków na drogi gminne

Tabela 34 Harmonogram zadań własnych w zakresie likwidacji źródeł zanieczyszczeń

L.p.	Obszar interwencji	Zadanie	Podmiot odpowiedzialny za realizację	Szacunkowe koszty realizacji zadania (w tys. zł)					Źródła finansowania	Dodatkowe informacje o zadaniu
				rok 2021	rok 2022	rok 2023	rok 2024	do 2026		
A	B	C	D	E	F	G	H	I	J	K
1.	Likwidacja źródeł zanieczyszczeń	Opracowanie i wdrażanie planów gospodarki niskoemisyjnej	Gmina Ujszoły	10	-	-	-	20	środki własne Gminy Ujszoły, możliwe dofinansowanie	brak środków finansowych
		Modernizacja i budowa oświetlenia ulicznego Gminy Ujszoły	Gmina Ujszoły	wg potrzeb					środki własne Gminy Ujszoły, POIiŚ/RPO	brak środków finansowych

		Ograniczenie niskiej emisji w budynkach mieszkalnych, w tym wykorzystanie odnawialnych źródeł energii (w tym dotacje dla mieszkańców)	Gmina Ujsoły	wg potrzeb	środki własne Gminy Ujsoły, możliwe dofinansowanie ze środków WFOŚiGW/NFOŚiGW	brak środków finansowych
		Poprawa efektywności energetycznej budynków użyteczności publicznej, w tym: Termomodernizacja Budynku Organistówki w Ujsołach	Gmina Ujsoły	wg kosztorysów inwestycji	środki własne Gminy Ujsoły, POiŚ/RPO, WFOŚiGW/NFOŚiGW	brak środków finansowych
		Organizacja akcji społecznych związanych z ograniczeniem emisji, efektywnością energetyczną oraz wykorzystaniem odnawialnych źródeł energii	Gmina Ujsoły	wg potrzeb	środki własne Gminy Ujsoły (możliwe dofinansowanie ze środków WFOŚiGW/NFOŚiGW)	na wszystkie dziedziny środowiskowe
		Prowadzenie działań kontrolnych w zakresie zakazu spalania odpadów w indywidualnych systemach grzewczych jako element zmian w świadomości społeczeństwa oraz środek prewencyjny	Gmina Ujsoły	koszty administracyjne	środki własne Gminy Ujsoły	w razie potrzeb
		<p>Budowa, modernizacja i przebudowa dróg publicznych, w tym:</p> <p>Drogi gminne planowane do wykonania w roku 2021:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) ul. Leśna w miejscowości Ujsoły; 2) ul. Spokojna w miejscowości Ujsoły; 3) ul. Wesoła w miejscowości Ujsoły; 4) ul. Górską w miejscowości Ujsoły; 5) ul. Kwiatowa w miejscowości Ujsoły; 6) ul. Bystra w miejscowości Ujsoły; 7) ul. Królów w miejscowości Ujsoły; 8) ul. Polna w miejscowości Ujsoły; 9) zlokalizowanej na działce ewidencyjnej nr 2356 w miejscowości Ujsoły; 10) w miejscowości Ujsoły: odcinek 1 od ul. Pasternik do ul. Danielki, odcinek 2 od ul. Danielki do ul. 	Gmina Ujsoły	wg kosztorysów inwestycji	środki własne Gminy Ujsoły, POiŚ/RPO, FDS	brak środków finansowych

		<p>Topolowej (długość odcinków 211,00m).</p> <p>Drogi gminne planowane do wykonania w momencie pozyskania środków na ten cel:</p> <p>V. miejscowość Glinka:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Przebudowa drogi Szymonów w miejscowości Glinka; 2. Przebudowa drogi Worniczki w miejscowości Glinka ; 3. Przebudowa drogi Butorówka w miejscowości Glinka; 4. Przebudowa drogi za Kamieniołomem w miejscowości Glinka; 5. Przebudowa drogi Do Tajchu w miejscowości Glinka; <p>VI. miejscowość Sobkówka:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Przebudowa drogi Młynarzowa w miejscowości Sobkówka; 2. Przebudowa drogi Młynarzowa w miejscowości Sobkówka; 3. Przebudowa drogi Petkówka w miejscowości Sobkówka; 4. Przebudowa drogi Kielbasówka w miejscowości Sobkówka; 5. Przebudowa drogi Podgrapy 1 w miejscowości Sobkówka; 6. Przebudowa drogi Podgrapy 2 w miejscowości Sobkówka; 7. Przebudowa drogi Do Królowej w miejscowości Sobkówka; 8. Przebudowa drogi Sobkówka Dół w miejscowości Sobkówka; 9. Przebudowa drogi Sobkówka w miejscowości Sobkówka; <p>VII. miejscowość Złatna:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Przebudowa drogi Klisiówki w miejscowości Złatna; 2. Przebudowa drogi Na Kotrysią Polanę w miejscowości Złatna; 				
--	--	--	--	--	--	--

		3. Przebudowa drogi Zapolanka w miejscowości Złatna; 4. Przebudowa drogi Zagroń w miejscowości Złatna; VIII. miejscowość Ujsoły: 1. Przebudowa drogi Za Wodą w miejscowości Ujsoły;				
--	--	--	--	--	--	--

Źródło: koszty zamieszczone w tabeli pochodzą z danych udostępnionych przez instytucje realizujące zadania, WPF i WPI Gminy Ujsoły, a także szacunków własnych, w niektórych przypadkach nie było możliwości oszacowania kosztów ze względu na brak informacji o szczegółowym zakresie zadania

Tabela 35 Harmonogram zadań monitorowanych w zakresie likwidacji źródeł zanieczyszczeń

L.p.	Obszar interwencji	Zadanie	Podmiot odpowiedzialny za realizację	Szacunkowe koszty realizacji zadania w latach 2021-2026 (w tys. zł)	Źródła finansowania	Dodatkowe informacje o zadaniu
A	B	C	D	E	F	G
1	Likwidacja źródeł zanieczyszczeń	Ograniczenie niskiej emisji w budynkach mieszkalnych, w tym wykorzystanie odnawialnych źródeł energii	mieszkańcy	wg potrzeb	środki własne mieszkańców, POiŚ/RPO, NFOŚiGW/WFOŚiGW	brak środków finansowych, brak zainteresowania mieszkańców gminy
		Ograniczenie niskiej emisji w budynkach przedsiębiorstw, w tym wykorzystanie odnawialnych źródeł energii	przedsiębiorstwa	wg potrzeb	środki własne przedsiębiorców, POiŚ/RPO, NFOŚiGW/WFOŚiGW	zakres ustalany na bieżąco
		Realizacja zadań monitoringowych jakości powietrza w ramach Państwowego Monitoringu Środowiska	GIOŚ	wg potrzeb	środki własne GIOŚ, POiŚ/RPO	
		Sukcesywna kontrola uciążliwych źródeł zanieczyszczeń	WIOŚ	30	środki WIOŚ	działanie jest realizowane co roku i będzie kontynuowane
		Budowa, modernizacja i przebudowa dróg publicznych powiatowych	ZDP w Żywcu	420	środki własne Powiatu Żywieckiego	brak środków finansowych
		Rozwój komunikacji publicznej w oparciu o nowoczesny niskoemisyjny tabor autobusowy mający na celu przesiadkę z indywidualnych samochodów na rzecz transportu zbiorowego	przedsiębiorstwa komunikacyjne, prywatni przewoźnicy	wg potrzeb	środki własne jednostek oraz środki gmin, fundusze krajowe i unijne (w tym RPO, POiŚ)	brak środków finansowych

Źródło: koszty zamieszczone w tabeli pochodzą z danych udostępnionych przez instytucje realizujące zadania, WPF i WPI Gminy Ujsoły, a także szacunków własnych, w niektórych przypadkach nie było możliwości oszacowania kosztów ze względu na brak informacji o szczegółowym zakresie zadania

Tabela 36 Cele, kierunki interwencji i zadania z zakresu ochrony przed hałasem

L.p.	Obszar interwencji	Cel	Wskaźnik			Kierunek interwencji	Zadania	Podmiot odpowiedzialny	Ryzyka
			Nazwa (+ źródło danych)	Wartość bazowa rok 2020 lub 2019	Wartość docelowa rok 2026				
A	B	C	D	E	F	G	H	I	J
1	Ochrona przed hałasem	Poprawa i utrzymanie dobrego stanu akustycznego środowiska	Ilość zmodernizowanych dróg powiatowych/ gminnych na rok źródło danych: administratorzy dróg	3-10 odcinków	10 odcinków	Zmniejszenie liczby mieszkańców narażonych na ponadnormatywny hałas	Ograniczenie hałasu drogowego	Zadanie własne Gminy Ujsoly Zadanie monitorowane Powiatowego Zarządu Dróg	brak środków finansowych
			Ilość decyzji o dopuszczalnej emisji hałasu źródło danych: Starosta Żywiecki	0	wg. potrzeb		Działania administracyjne mające na celu ograniczanie hałasu przemysłowego	Zadanie monitorowane Starosty Żywieckiego	realizacja w razie potrzeby
			Ilość akcji edukacyjnych źródło danych: Gmina Ujsoly	2-3 w tym także w zakresie ochrony przed hałasem	3-4		Edukacja ekologiczna w zakresie zapobiegania nadmiernej emisji hałasu	Zadanie własne Gminy Ujsoly	brak zainteresowania mieszkańców
			Ilość przedsiębiorstw badanych/ilość naruszeń 2018-2020 źródło danych: WIOŚ	2/0	wg potrzeb	Rozwój sieci monitoringu poziomu emisji hałasu do środowiska oraz narażenia mieszkańców na ponadnormatywny hałas	Monitoring poziomów hałasu emitowanego przez przedsiębiorstwa	Zadanie monitorowane WIOŚ	brak środków finansowych na realizację zadania

Tabela 37 Harmonogram zadań własnych w zakresie ochrony przed hałasem

L.p.	Obszar interwencji	Zadanie	Podmiot odpowiedzialny za realizację (+ jednostki włączone)	Szacunkowe koszty realizacji zadania (w tys. zł)					Źródła finansowania	Dodatkowe informacje o zadaniu
				rok 2021	rok 2022	rok 2023	rok 2024	do 2026		
A	B	C	D	E	F	G	H	I	J	K
1	Ochrona przed hałasem	Ograniczenie hałasu drogowego	Gmina Ujsoły	Koszty budowy, przebudowy i modernizacji dróg podano w ochronie powietrza					środki własne Gminy Ujsoły dofinansowanie UE	zakres zadań ustalany jest w ramach potrzeb i możliwości
		Edukacja ekologiczna w zakresie zapobiegania nadmiernej emisji hałasu	Gmina Ujsoły	5/rok					środki własne Gminy Ujsoły, środki zewnętrzne WFOŚiGW	przy okazji innych działań edukacyjnych

Źródło: koszty zamieszczone w tabeli pochodzą z danych udostępnionych przez instytucje realizujące zadania, WPF i WPI Gminy Ujsoły, a także szacunków własnych, w niektórych przypadkach nie było możliwości oszacowania kosztów ze względu na brak informacji o szczegółowym zakresie zadania

Tabela 38 Harmonogram zadań monitorowanych w zakresie ochrony przed hałasem

L.p.	Obszar interwencji	Zadanie	Podmiot odpowiedzialny za realizację (+ jednostki włączone)	Szacunkowe koszty realizacji zadania w latach 2021 - 2026 (w tys. zł)	Źródła finansowania	Dodatkowe informacje o zadaniu
A	B	C	D	E	F	G
1	Ochrona przed hałasem	Ograniczenie hałasu drogowego	PZD w Żywcu	według zadań własnych oraz według kosztorysu dodatkowych działań	Środki własne PZD dofinansowanie UE	zakres zadań ustalany jest w ramach potrzeb i możliwości dofinansowania
		Działania administracyjne mające na celu ograniczanie hałasu przemysłowego	Starosta Żywiecki	koszty administracyjne	środki własne Powiatu Żywieckiego	
		Monitoring poziomów hałasu emitowanego przez przedsiębiorstwa	WIOŚ	w zależności od ilości kontroli	środki własne WIOŚ	ilość kontroli zależy od potrzeb

Źródło: koszty zamieszczone w tabeli pochodzą z danych udostępnionych przez instytucje realizujące zadania, WPF i WPI Gminy Ujsoły, a także szacunków własnych, w niektórych przypadkach nie było możliwości oszacowania kosztów ze względu na brak informacji o szczegółowym zakresie zadania

Tabela 39 Cele, kierunki interwencji i zadania z zakresu ochrony przed promieniowaniem elektromagnetycznym

L.p.	Obszar interwencji	Cel	Wskaźnik			Kierunek interwencji	Zadania	Podmiot odpowiedzialny	Ryzyka
			Nazwa (+ źródło danych)	Wartość bazowa rok 2020 lub 2019	Wartość docelowa rok 2026				
A	B	C	D	E	F	G	H	I	J
1	Ochrona przed promieniowaniem elektromagnetycznym	Utrzymanie wartości natężenia promieniowania elektromagnetycznego na dotychczasowych, niskich poziomach	Liczba punktów z przekroczeniami dopuszczalnych poziomów promieniowania elektromagnetycznego źródło danych: GIOŚ	0	0	Monitoring poziomów pól elektromagnetycznych	Ograniczanie oddziaływania pól elektromagnetycznych m.in. poprzez preferowanie niekonfliktowych lokalizacji źródeł promieniowania elektromagnetycznego (poprzez zapisy ograniczające w miejscowych PZP)	Zadanie własne Gminy Ujsół	ryzyko sprzeciwu mieszkańców
							Gromadzenie danych nt. instalacji emitujących pola elektromagnetyczne wymagających zgłoszeń	Zadanie monitorowane Powiatu Żywieckiego	zmiana w przepisach prawnych dotyczących kompetencji
							Kontynuacja monitoringu pól elektromagnetycznych	Zadanie monitorowane GIOŚ	wzrost liczby źródeł promieniowania

Tabela 40 Harmonogram zadań własnych w zakresie ochrony przed promieniowaniem elektromagnetycznym

L.p.	Obszar interwencji	Zadanie	Podmiot odpowiedzialny za realizację (+ jednostki włączone)	Szacunkowe koszty realizacji zadania (w tys. zł)					Źródła finansowania	Dodatkowe informacje o zadaniu
				rok 2021	rok 2022	rok 2023	rok 2024	do 2026		
A	B	C	D	E	F	G	H	I	J	K
1	Ochrona przed promieniowaniem elektromagnetycznym	Ograniczanie oddziaływania pól elektromagnetycznych m.in. poprzez preferowanie nisko konfliktowych lokalizacji źródeł promieniowania elektromagnetycznego	Gmina Ujsół	koszty administracyjne					środki własne Gminy Ujsół	poprzez zapisy ograniczające w miejscowych PZP

Źródło: koszty zamieszczone w tabeli pochodzą z danych udostępnionych przez instytucje realizujące zadania, WPF i WPI Gminy Ujsół, a także szacunków własnych, w niektórych przypadkach nie było możliwości oszacowania kosztów ze względu na brak informacji o szczegółowym zakresie zadania

Tabela 41 Harmonogram zadań monitorowanych w zakresie ochrony przed promieniowaniem elektromagnetycznym

L.p.	Obszar interwencji	Zadanie	Podmiot odpowiedzialny za realizację	Szacunkowe koszty realizacji zadania w latach 2021 - 2026 (w tys. zł)	Źródła finansowania	Dodatkowe informacje o zadaniu
A	B	C	D	E	F	G
1	Ochrona przed promieniowaniem elektromagnetycznym	Kontynuacja monitoringu pól elektromagnetycznych oraz rejestru terenów, na których stwierdzono przekroczenie dopuszczalnych poziomów w środowisku	GIOŚ	koszty administracyjne	środki własne GIOŚ	działanie aktualnie jest realizowane w cyklach 3 letnich
		Gromadzenie danych nt. instalacji emitujących pola elektromagnetyczne wymagających zgłoszeń	Starosta Żywiecki	koszty administracyjne	środki własne Powiatu Żywieckiego	działanie będzie kontynuacją realizowanego już działania

Źródło: koszty zamieszczone w tabeli pochodzą z danych udostępnionych przez instytucje realizujące zadania, WPF i WPI Gminy Ujsoly, a także szacunków własnych, w niektórych przypadkach nie było możliwości oszacowania kosztów ze względu na brak informacji o szczegółowym zakresie zadania

Tabela 42 Cele, kierunki interwencji i zadania w zakresie zrównoważonego gospodarowania wodami

L.p.	Obszar interwencji	Cel	Wskaźnik			Kierunek interwencji	Zadania	Podmiot odpowiedzialny	Ryzyka
			Nazwa (+ źródło danych)	Wartość bazowa rok 2020 lub 2019	Wartość docelowa rok 2026				
A	B	C	D	E	F	G	H	I	J
1.	Zrównoważone gospodarowanie wodami	System zrównoważonego gospodarowania wodami powierzchniovymi i podziemnymi, umożliwiający zaspokojenie uzasadnionych potrzeb wodnych regionu	Ocena JCWP źródło danych: WIOŚ	wody powierzchniowe stan zły	wody powierzchniowe stan dobry	Osiągnięcie i utrzymanie co najmniej dobrego stanu jednolitych części wód	Prowadzenie monitoringu wód powierzchniowych i podziemnych w ramach Państwowego Monitoringu Środowiska oraz udostępnianie wyników tego monitoringu, w tym wzmocnienie monitoringu wód	Zadanie monitorowane WIOŚ	brak
			Długość utrzymywanych rowów melioracyjnych źródło danych: Gmina Ujsoly	b.d.	b.d.	powierzchniowych i podziemnych, zgodnie z obowiązującymi Planami gospodarowania	Poprawa retencji wodnej, w tym prace związane z utrzymaniem i konserwacją rowów melioracyjnych	Zadanie monitorowane PGWWP, Spółek Wodnych	niewystarczające środki finansowe

			Ilość przeprowadzonych działań edukacyjnych w Gminie źródło danych: Gmina Ujsoły, PGW WP	1-2 rocznie	2 rocznie	wodami dla dorzecza Wisły	Działania edukacyjne, promocyjne, propagujące i upowszechniające wiedzę o konieczności, celach, zasadach i sposobach ochrony wód, sposobach ochrony przed powodzią i suszą, w szczególności skierowane do dzieci i młodzieży	Zadanie własne Gminy Ujsoły	*tematyka ochrony wód poruszana jest także w trakcie innych działań edukacyjnych
			Koszty poniesione na konserwację i bieżące utrzymanie koryt cieków źródło danych: Państwowe Gospodarstwo Wodne Wody Polskie	b.d.	wg potrzeb		Utrzymanie i bieżące remonty cieków i urządzeń ochrony przeciwpowodziowej	Zadanie monitorowane PGWWP	niewystarczające środki finansowe
			Liczba magazynów przeciwpowodziowych na terenie Gminy źródło danych: Gmina Ujsoły	1	1		Utrzymywanie, doposażenie i optymalizacja wykorzystania magazynów przeciwpowodziowych	Zadanie własne Gminy Ujsoły Zadanie monitorowane PGWWP	niewystarczające środki finansowe
			Liczba zmian mpzp uwzględniających zarządzanie ryzykiem powodziowym źródło danych: Gmina Ujsoły	100%	100%		Wyznaczanie i uwzględnianie w miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego ustaleń planów zarządzania ryzykiem powodziowym oraz granic obszarów zalewowych, w tym obszarów szczególnego zagrożenia powodzią, na których obowiązują zakazy wynikające z ustawy Prawo wodne	Zadanie własne Gminy Ujsoły	przedłużający się etap opiniowania i uzgadniania

Tabela 43 Harmonogram zadań własnych w zakresie zrównoważonego gospodarowania wodami

Lp.	Obszar interwencji	Zadanie	Podmiot odpowiedzialny za realizację	Szacunkowe koszty realizacji zadania (w tys. zł)					Źródła finansowania	Dodatkowe informacje o zadaniu
				rok 2021	rok 2022	rok 2023	rok 2024	do 2026		
A	B	C	D	E	F	G	H	I	J	K
1.	Zrównoważone gospodarowanie wodami	Wyznaczanie i uwzględnianie w miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego ustaleń planów zarządzania ryzykiem powodziowym oraz granic obszarów zalewowych, w tym obszarów szczególnego zagrożenia powodzią, na których obowiązują zakazy wynikające z ustawy Prawo wodne	Gmina Ujszoły	realizacja wg potrzeb					środki własne Gminy Ujszoły	niewystarczające środki finansowe
		Działania edukacyjne, promocyjne, propagujące i upowszechniające wiedzę o konieczności, celach, zasadach i sposobach ochrony wód, sposobach ochrony przed powodzią i suszą, w szczególności skierowane do dzieci i młodzieży	Gmina Ujszoły	realizacja wg potrzeb					środki własne Gminy Ujszoły	niewystarczające środki finansowe
		Utrzymywanie, doposażenie i optymalizacja wykorzystania magazynów przeciwpowodziowych	Gmina Ujszoły	realizacja wg potrzeb					środki własne Gminy Ujszoły	niewystarczające środki finansowe

Źródło: koszty zamieszczone w tabeli pochodzą z danych udostępnionych przez instytucje realizujące zadania, WPF i WPI Gminy Ujszoły, a także szacunków własnych, w niektórych przypadkach nie było możliwości oszacowania kosztów ze względu na brak informacji o szczegółowym zakresie zadania

Tabela 44 Harmonogram zadań monitorowanych w zakresie zrównoważonego gospodarowania wodami

Lp.	Obszar interwencji	Zadanie	Podmiot odpowiedzialny za realizację	Szacunkowe koszty realizacji zadania w latach 2021-2026 (w tys. zł)	Źródła finansowania	Dodatkowe informacje o zadaniu
A	B	C	D	E	F	G
1.	Zrównoważone gospodarowanie wodami	Poprawa retencji wodnej, w tym prace związane z utrzymaniem i konserwacją rowów melioracyjnych	Spółki Wodne	wg potrzeb	środki własne Spółki Wodne (w tym pozyskane dotacje)	niewystarczające środki finansowe
		Prowadzenie monitoringu wód powierzchniowych i podziemnych w ramach Państwowego Monitoringu Środowiska oraz udostępnianie wyników tego monitoringu w tym wzmocnienie monitoringu wód	WIOŚ	20/rok	środki własne WIOŚ	realizacja jako kontynuacja

		Utrzymanie i bieżące remonty cieków i urządzeń ochrony przeciwpowodziowej	Państwowe Gospodarstwo Wodne Wody Polskie	wg potrzeb	środki własne PGW WP	niewystarczające środki finansowe
		Utrzymywanie, doposażenie i optymalizacja wykorzystania magazynów przeciwpowodziowych	Państwowe Gospodarstwo Wodne Wody Polskie	20/rok	środki własne PGW WP	w razie potrzeby

Źródło: koszty zamieszczone w tabeli pochodzą z danych udostępnionych przez instytucje realizujące zadania, WPF i WPI Gminy Ujsoly, a także szacunków własnych, w niektórych przypadkach nie było możliwości oszacowania kosztów ze względu na brak informacji o szczegółowym zakresie zadania

Tabela 45 Cele, kierunki interwencji i zadania w zakresie gospodarki wodno-ściekowej

L.p.	Obszar interwencji	Cel	Wskaźnik			Kierunek interwencji	Zadania	Podmiot odpowiedzialny	Ryzyka
			Nazwa (+ źródło danych)	Wartość bazowa rok 2020 lub 2019	Wartość docelowa rok 2026				
A	B	C	D	E	F	G	H	I	J
1.	Gospodarka wodno-ściekowa	System zrównoważonego gospodarowania wodami powierzchniowymi i podziemnymi, umożliwiający zaspokojenie uzasadnionych potrzeb wodnych regionu przy osiągnięciu i utrzymaniu co najmniej dobrego stanu wód	Długość kanalizacji sanitarnej źródło danych: Gmina Ujszoły	74,9 km	>75	Rozwój i dostosowanie instalacji i urządzeń służących zrównoważonej i racjonalnej gospodarce wodno-ściekowej dla potrzeb ludności i przemysłu	Rozbudowa sieci kanalizacji sanitarnej poza obszarem aglomeracji w Gminie Ujszoły Wykup urządzeń przesyłowych - sieci kanalizacyjnych i wodociągowych	Zadanie własne Gminy Ujszoły	brak środków finansowych
			Skanalizowanie gminy źródło danych: Gmina Ujszoły	ok. 80%	>80%				
			Liczba komunalnych oczyszczalni ścieków źródło danych: Gmina Ujszoły	1	1		Udzielenie dotacji celowej z budżetu Gminy Ujszoły na dofinansowanie kosztów inwestycji z zakresu ochrony środowiska i gospodarki wodnej, związanych z budową przyłączy kanalizacyjnych lub wodociągowych i przyłączeniem nieruchomości do gminnej sieci kanalizacyjnej lub wodociągowej	Zadanie własne Gminy Ujszoły	brak środków finansowych
			Liczba przyłączy kanalizacji sanitarnej źródło danych: Gmina Ujszoły	1 289 szt.	>1290				
			Zwodociągowanie gminy źródło danych: Gmina Ujszoły	b.d.	b.d.		Budowa sieci wodociągowej, przyłączenie nowych odbiorców wody przeznaczonej do spożycia Budowa i modernizacja urządzeń i obiektów wodociągowych	Zadanie własne Gminy Ujszoły	brak środków finansowych
			Długość sieci wodociągowej źródło danych: Gmina Ujszoły	b.d.	b.d.				

			Ilość zrealizowanych akcji edukacyjnych /rocznie/ w trakcie zajęć w szkołach i przedszkolach źródło danych: Gmina Ujsoły	3	3		Działania edukacyjne, promocyjne, propagujące i upowszechniające wiedzę o konieczności, celach, zasadach i sposobach oszczędnego użytkowania wody oraz najważniejszych sprawach związanych z odprowadzaniem i oczyszczaniem ścieków, w szczególności skierowane do dzieci i młodzieży	Zadanie własne Gminy Ujsoły Zadanie monitorowane ZUK w Ujsołach	brak środków finansowych
			Liczba przydomowych oczyszczalni źródło danych: Gmina Ujsoły	13	wg potrzeb	Osiągnięcie i utrzymanie co najmniej dobrego stanu jednolitych części wód powierzchniowych i podziemnych, zgodnie z obowiązującymi Planami gospodarowania wodami dla dorzeczy Wisły	Prowadzenie ewidencji zbiorników bezodpływowych oraz przydomowych oczyszczalni ścieków	Zadanie własne Gminy Ujsoły	brak kadr i przeszkolonych pracowników
			Liczba kontroli na posesjach źródło danych: Gmina Ujsoły	b.d.	wg potrzeb		Prowadzenie kontroli gospodarki ściekowej na posesjach prywatnych	Zadanie własne Gminy Ujsoły	brak środków finansowych
			Liczba kontroli podmiotów wprowadzających ścieki do wód lub ziemi źródło danych: WIOŚ	b.d.	3/rok		Prowadzenie kontroli przestrzegania przez podmioty warunków wprowadzania ścieków do wód lub do ziemi	Zadanie monitorowane WIOŚ	brak środków finansowych

Tabela 46 Harmonogram zadań własnych w zakresie gospodarki wodno-ściekowej

L.p.	Obszar interwencji	Zadanie	Podmiot odpowiedzialny za realizację	Szacunkowe koszty realizacji zadania (w tys. zł)					Źródła finansowania	Dodatkowe informacje o zadaniu
				rok 2021	rok 2022	rok 2023	rok 2024	do 2026		
A	B	C	D	E	F	G	H	I	J	K
1.	Gospodarka wodno-ściekowa	Rozbudowa sieci kanalizacji sanitarnej poza obszarem aglomeracji w Gminie Ujsoły Wykup urządzeń przesyłowych - sieci kanalizacyjnych i wodociągowych	Gmina Ujsoły	wg kosztów inwestycji					środki własne Gminy Ujsoły, Europejski Fundusz Rozwoju	brak środków finansowych
		Udzielenie dotacji celowej z budżetu Gminy Ujsoły na dofinansowanie kosztów inwestycji z zakresu ochrony środowiska i gospodarki wodnej, związanych z budową przyłączy kanalizacyjnych lub wodociągowych i przyłączeniem nieruchomości do gminnej sieci kanalizacyjnej lub wodociągowej	Gmina Ujsoły	wg kosztów inwestycji						brak środków finansowych
		Budowa i modernizacja sieci wodociągowej, przyłączenie nowych odbiorców wody przeznaczonej do spożycia	Gmina Ujsoły	wg kosztów inwestycji					środki własne Gminy	brak środków finansowych

		Budowa i modernizacja urządzeń i obiektów wodociągowych								
		Działania edukacyjne, promocyjne, propagujące i upowszechniające wiedzę o konieczności, celach, zasadach i sposobach oszczędnego użytkowania wody oraz najważniejszych sprawach związanych z odprowadzaniem i oczyszczaniem ścieków, w szczególności skierowane do dzieci i młodzieży	Gmina Ujsoły	2	2	2	2	12	środki własne Gminy Ujsoły, ew. dofinansowanie ze środków WFOŚiGW/NFOŚiGW	brak środków finansowych
		Prowadzenie ewidencji zbiorników bezodpływowych oraz przydomowych oczyszczalni ścieków	Gmina Ujsoły	koszty administracyjne					środki własne Gminy Ujsoły	brak środków finansowych
		Prowadzenie kontroli gospodarki ściekowej na posesjach prywatnych	Gmina Ujsoły	koszty administracyjne					środki własne Gminy Ujsoły	brak środków finansowych

Źródło: koszty zamieszczone w tabeli pochodzą z danych udostępnionych przez instytucje realizujące zadania, WPF i WPI Gminy Ujsoły, a także szacunków własnych, w niektórych przypadkach nie było możliwości oszacowania kosztów ze względu na brak informacji o szczegółowym zakresie zadania

Tabela 47 Harmonogram zadań monitorowanych w zakresie gospodarki wodno-ściekowej

L.p.	Obszar interwencji	Zadanie	Podmiot odpowiedzialny za realizację	Szacunkowe koszty realizacji zadania w latach 2021-2026 (w tys. zł)	Źródła finansowania	Dodatkowe informacje o zadaniu
A	B	C	D	E	F	G
1.	Gospodarka wodno-ściekowa	Prowadzenie kontroli przestrzegania przez podmioty warunków wprowadzania ścieków do wód lub do ziemi	WIOŚ	koszty administracyjne	środki WIOŚ	realizowane jako kontynuacja
		Działania edukacyjne, promocyjne, propagujące i upowszechniające wiedzę o konieczności, celach, zasadach i sposobach oszczędnego użytkowania wody oraz najważniejszych sprawach związanych z odprowadzaniem i oczyszczaniem ścieków, w szczególności skierowane do dzieci i młodzieży	ZUK w Ujsołach	wg potrzeb	środki własne ZUK w Ujsołach	realizowane jako kontynuacja

Źródło: koszty zamieszczone w tabeli pochodzą z danych udostępnionych przez instytucje realizujące zadania, WPF i WPI Gminy Ujsoły, a także szacunków własnych, w niektórych przypadkach nie było możliwości oszacowania kosztów ze względu na brak informacji o szczegółowym zakresie zadania

Tabela 48 Cele, kierunki interwencji i zadania w zakresie zarządzania zasobami geologicznymi

L.p.	Obszar interwencji	Cel	Wskaźnik			Kierunek interwencji	Zadania	Podmiot odpowiedzialny	Ryzyka
			Nazwa (+ źródło danych)	Wartość bazowa 2020 lub 2019	Wartość docelowa rok 2026				
A	B	C	D	E	F	G	H	I	J
1	Zarządzanie zasobami geologicznym	Racjonalne i efektywne gospodarowanie zasobami ze złóż	Ilość terenów osuwiskowych źródło danych: Powiat Żywiecki	225 terenów zagrożonych	wg zgłoszeń	Zabezpieczenie terenów osuwiskowych na terenie Gminy	Prowadzenie obserwacji terenów zagrożonych ruchami masowymi ziemi oraz terenów, na których występują te ruchy, a także prowadzenie rejestru zawierającego informacje o tych terenach	Zadanie monitorowane: Powiatu Żywieckiego, PIG	
							Realizacja projektów inwestycyjnych związanych z zabezpieczeniem i stabilizacją osuwisk zagrażających zabudowie i infrastrukturze	Zadanie własne Gminy Ujsoly Zadanie monitorowane administratorów dróg	
							Wprowadzanie zapisów w miejscowych PZP ograniczających zabudowę na terenach osuwiskowych	Zadanie własne Gminy Ujsoly	
2	Tereny poprzemysłowe	Przekształcenie terenów poprzemysłowych i zdegradowanych województwa śląskiego	Liczba złóż surowców naturalnych/liczba wydanych koncesji na eksploatację źródło danych: Gmina Ujsoly, Powiat Żywiecki	5/0	0	Rewitalizacja terenów poprzemysłowych i zdegradowanych	Współdziałanie organów koncesyjnych w celu ochrony rejonów występowania udokumentowanych złóż objętych koncesją oraz eliminacja nielegalnego wydobycia poprzez system kontroli	Zadanie monitorowane Organów administracji geologicznej	zmiana w przepisach prawnych dotyczących kompetencji
			Ilość wdanych decyzji rekultywacyjnych źródło danych: Gmina Ujsoly, Powiat Żywiecki	0	w decyzji		Rekultywacja terenów poeksploatacyjnych zgodnie z decyzjami Starosty Żywieckiego	Zadanie monitorowane użytkowników złóż	

Tabela 49 Harmonogram zadań własnych w zakresie zarządzania zasobami geologicznymi

L.p.	Obszar interwencji	Zadanie	Podmiot odpowiedzialny za realizację	Szacunkowe koszty realizacji zadania w latach 2021 - 2026 (w tys. zł)	Źródła finansowania	Dodatkowe informacje o zadaniu
A	B	C	D	E	F	G
1	Zarządzanie zasobami geologicznymi	Realizacja projektów inwestycyjnych związanych z zabezpieczeniem i stabilizacją osuwisk zagrażających zabudowie i infrastrukturze	Gmina Ujsoły	zgodnie z potrzebami	środki własne Gminy Ujsoły, budżet Państwa (Wojewoda)	realizacja w razie potrzeby
		Wprowadzanie zapisów w miejscowych PZP ograniczających zabudowę na terenach osuwiskowych	Gmina Ujsoły	koszty administracyjne	środki własne Gminy Ujsoły	w trakcie aktualizacji miejscowych planów

Tabela 50 Harmonogram zadań monitorowanych w zakresie zarządzania zasobami geologicznymi

L.p.	Obszar interwencji	Zadanie	Podmiot odpowiedzialny za realizację	Szacunkowe koszty realizacji zadania w latach 2021 - 2026 (w tys. zł)	Źródła finansowania	Dodatkowe informacje o zadaniu
A	B	C	D	E	F	G
1	Zarządzanie zasobami geologicznymi	Prowadzenie obserwacji terenów zagrożonych ruchami masowymi ziemi oraz terenów, na których występują te ruchy, a także prowadzenie rejestru zawierającego informacje o tych terenach	Powiat Żywiecki, PIG	koszty administracyjne	środki własne Powiatu Żywieckiego i PIG	
		Realizacja projektów inwestycyjnych związanych z zabezpieczeniem i stabilizacją osuwisk zagrażających zabudowie i infrastrukturze	administratorzy dróg	koszty administracyjne	środki własne administratorów dróg	realizacja w razie potrzeby
2	Tereny poprzemysłowe	Współdziałanie organów koncesyjnych w celu ochrony rejonów występowania udokumentowanych złóż objętych koncesją oraz eliminacja nielegalnego wydobycia poprzez system kontroli	Organy administracji geologicznej	koszty administracyjne	środki własne organów	
		Rekultywacja terenów poeksploatacyjnych zgodnie z decyzjami Starosty Żywieckiego	użytkownicy złóż	zgodnie z dokumentacją kosztorysową	środki władających terenem	brak środków na działania rekultywacyjne

Źródło: koszty zamieszczone w tabeli pochodzą z danych udostępnionych przez instytucje realizujące zadania, WPF i WPI Gminy Ujsoły, a także szacunków własnych, w niektórych przypadkach nie było możliwości oszacowania kosztów ze względu na brak informacji o szczegółowym zakresie zadania

Tabela 51 Cele, kierunki interwencji i zadania w zakresie ochrony gleb i terenów rolniczych

L.p.	Obszar interwencji	Cel	Wskaźnik			Kierunek interwencji	Zadania	Podmiot odpowiedzialny	Ryzyka
			Nazwa (+ źródło danych)	Wartość bazowa rok 2020 lub 2019	Wartość docelowa rok 2026				
A	B	C	D	E	F	G	H	I	J
1	Ochrona gleb i terenów rolniczych	Ochrona i zapewnienie właściwego sposobu użytkowania powierzchni ziemi	Ilość działań promocyjnych źródło danych: dane ŚODR	3-6 działania obejmują gminę Ujsoły	3-6	Zachowanie możliwie dobrego stanu gleb rolniczych	Organizacja porad, konsultacji i szkoleń dla rolników	Zadanie monitorowane Powiatowego Zespołu Doradztwa Rolniczego w Żywcu	małe zainteresowanie rolników
			Ilość punktów pomiarowych Ilość badań zleconych przez rolników źródło danych: GIOŚ	0	1 według zleceń rolników		Kontrola poziomu pH i zanieczyszczeń gleb	Zadanie monitorowane Okręgowej Stacji Chemiczno - Rolniczej w Gliwicach	badania na zlecenie rolników
			Ilość hał na których realizowany jest Program źródło danych: Urząd Marszałkowski	18	zgodnie z zainteresowaniem m właścicieli terenów		Realizacja Programu Owca -Plus	Zadanie monitorowane Urzędu Marszałkowskiego Województwa Śląskiego	
			Ilość kontroli stosowania środków ochrony roślin źródło danych: PIORiN	2018-2020 0	według potrzeb		Prowadzenie kontroli stosowanych nawozów i środków ochrony roślin	Zadanie monitorowane WIORiN	
			Ilość złożonych wniosków o płatności rol-środ-klimat źródło danych: ARIMR	28	według potrzeb		Realizacja Programów rolno-środowiskowych i rolno-środowiskowo - klimatycznych	Zadanie monitorowane ARiMR, rolnicy	małe zainteresowanie rolników

Tabela 52 Harmonogram zadań monitorowanych w zakresie ochrony gleb i terenów rolniczych

L.p.	Obszar interwencji	Zadanie	Podmiot odpowiedzialny za realizację	Szacunkowe koszty realizacji zadania w latach 2021 - 2026 (w tys. zł)	Źródła finansowania	Dodatkowe informacje o zadaniu
A	B	C	D	E	F	G
1.	Ochrona gleb i terenów rolniczych	Organizacja porad, konsultacji i szkoleń dla rolników	Powiatowy Zespół Doradztwa Rolniczego w Żywcu	w zależności od zakresu akcji i ich ilości	środki własne PZDR	małe zainteresowanie rolników
		Kontrola poziomu pH i zanieczyszczeń gleb	Okręgowa Stacja Chemiczno - Rolnicza w Gliwicach	koszty zależne od ilości zleceń i zakresu badań	środki własne rolników	badania na zlecenie rolników
		Prowadzenie kontroli stosowanych nawozów i środków ochrony roślin	WIORiN	koszty poboru i analizy próbek	środki WIORiN	
		Realizacja Programu Owca -Plus	Urząd Marszałkowski Województwa Śląskiego	500-600/rok	środki Województwa Śląskiego	zgodnie z zainteresowaniem właścicieli terenów
		Realizacja Programów rolno-środowiskowych i rolno-środowiskowo - klimatycznych	ARiMR, rolnicy	w zależności od ilości złożonych wniosków	środki ARiMR	małe zainteresowanie rolników

Źródło: koszty zamieszczone w tabeli pochodzą z danych udostępnionych przez instytucje realizujące zadania, a także szacunków własnych, w niektórych przypadkach nie było możliwości oszacowania kosztów ze względu na brak informacji o szczegółowym zakresie zadania

Tabela 53 Cele, kierunki interwencji i zadania w zakresie gospodarki odpadami w kierunku gospodarki o obiegu zamkniętym

L.p.	Obszar interwencji	Cel	Wskaźnik			Kierunek interwencji	Zadania	Podmiot odpowiedzialny	Ryzyka
			Nazwa (+ źródło danych)	Wartość bazowa rok 2020 lub 2019	Wartość docelowa rok 2026				
A	B	C	D	E	F	G	H	I	J
1	Gospodarka odpadami w kierunku gospodarki o obiegu zamkniętym	Racjonalna gospodarka odpadami	Ilość kontroli mieszkańców źródło danych: Gmina Ujsoły	2-5 kontroli rocznie	wg potrzeb	Gospodarowanie odpadami komunalnymi w województwie w oparciu o regionalne instalacje przetwarzania odpadów oraz zwiększenie udziału odzysku, w szczególności recyklingu, w odniesieniu do szkła, metali, tworzyw sztucznych oraz papieru i tektury	Wzmacnianie kontroli prawidłowego postępowania z odpadami (kontrole zawartych umów czy prawidłowego selekcjonowania odpadów)	Zadanie własne Gminy Ujsoły	
			Ilość rocznie usuwanych wysypisk źródło danych: Gmina Ujsoły	0	wg potrzeb		Sukcesywne zapobieganie i usuwanie dzikich wysypisk odpadów	Zadanie własne Gminy Ujsoły	
			Ilość usuniętego azbestu zgodnie z Bazą Azbestową stan na koniec 2020 roku źródło danych: Gmina Ujsoły	86 Mg	corocznie 10-15 Mg/rok		Usuwanie wyrobów zawierających azbest z terenu gminy (dotacje dla mieszkańców)	Zadanie własne Gminy Ujsoły (możliwe dofinansowanie WFOŚiGW)	
			Procent mieszkańców objętych zbiórkami odpadów źródło danych: Gmina Ujsoły	99%	100%		Prowadzenie i rozwijanie selektywnego zbierania odpadów komunalnych	Zadanie własne Gminy Ujsoły	
			Ilość akcji edukacyjnych źródło danych: Gmina Ujsoły	4-5	4-5		Prowadzenie działalności informacyjno-edukacyjnej dotyczącej konieczności właściwego postępowania z odpadami	Zadanie własne Gminy Ujsoły	
			Ilość PSZOK-ów na terenie gminy źródło danych: Gmina Ujsoły	1	1		Budowa nowego PSZOK-a	Zadanie własne Gminy Ujsoły	dokumentacja projektowe wykaże koszty

Tabela 54 Harmonogram zadań własnych w zakresie gospodarki odpadami w kierunku gospodarki o obiegu zamkniętym

L.p.	Obszar interwencji	Zadanie	Podmiot odpowiedzialny za realizację	Szacunkowe koszty realizacji zadania (w tys. zł)					Źródła finansowania	Dodatkowe informacje o zadaniu
				rok 2021	rok 2022	rok 2023	rok 2024	do 2026		
A	B	C	D	E	F	G	H	I	J	K
1	Gospodarka odpadami w kierunku gospodarki o obiegu zamkniętym	Wzmacnianie kontroli prawidłowego postępowania z odpadami (kontrola zawartych umów czy prawidłowego selekcionowania odpadów)	Gmina Ujsoły	zadanie prowadzą pracownicy Urzędu Gminy wraz z policją w ramach obowiązków służbowych, koszty zależą od ilości kontroli					Środki własne Gminy Ujsoły	
		Sukcesywne zapobieganie i usuwanie dzikich wysypisk odpadów	Gmina Ujsoły	koszty zależne od ilości dzikich wysypisk					Środki własne Gminy Ujsoły	
		Usuwanie wyrobów zawierających azbest z terenu gminy (dotacje dla mieszkańców)	Gmina Ujsoły	w zależności od poziomu zainteresowania mieszkańców 30-50 rok					Środki własne Gminy Ujsoły, WFOŚiGW	
		Prowadzenie i rozwijanie selektywnego zbierania odpadów komunalnych	Gmina Ujsoły	Koszty gospodarki odpadami					Środki własne Gminy Ujsoły	
		Prowadzenie działalności informacyjno-edukacyjnej dotyczącej konieczności właściwego postępowania z odpadami	Gmina Ujsoły	5-10 rok					Środki własne Gminy Ujsoły	głównie poprzez placówki oświatowe

Źródło: koszty zamieszczone w tabeli pochodzą z danych udostępnionych przez instytucje realizujące zadania, WPF i WPI Gminy Ujsoły, a także szacunków własnych, w niektórych przypadkach nie było możliwości oszacowania kosztów ze względu na brak informacji o szczegółowym zakresie zadania

Tabela 55 Cele, kierunki interwencji w zakresie zarządzanie zasobami dziedzictwa przyrodniczego i wspierania wielofunkcyjnej i trwale zrównoważonej gospodarki leśnej

L.p.	Obszar interwencji	Cel	Wskaźnik			Kierunek interwencji	Zadania	Podmiot odpowiedzialny	Ryzyka
			Nazwa (+ źródło danych)	Wartość bazowa rok 2020	Wartość docelowa rok 2026				
A	B	C	D	E	F	G	H	I	J
1.	Zarządzanie zasobami dziedzictwa przyrodniczego i wspierania wielofunkcyjnej i trwale zrównoważonej gospodarki leśnej	Zachowanie, odtworzenie i zrównoważone użytkowanie bioróżnorodności i georóżnorodności oraz ochrona krajobrazu	Liczba działań/akcji edukacyjnych źródło danych: Gmina Ujszoły Nadleśnictwo Ujszoły, Powiat żywiecki	2-3 rocznie	2-3 rocznie	Podejmowanie działań z zakresu pogłębiania i udostępniania wiedzy o zasobach przyrodniczych i walorach krajobrazowych Gminy, w tym prowadzenie badań naukowych, inwentaryzacji przyrodniczej i monitoringu oraz działania z zakresu edukacji ekologicznej.	Edukacja dzieci, młodzieży i dorosłych w zakresie ochrony i zachowania walorów krajobrazu i przyrody oraz promocja tych walorów	Zadanie własne Gminy Ujszoły Zadanie monitorowane Nadleśnictwa Ujszoły, Powiatu Żywieckiego, ZPKWŚ	brak zainteresowania mieszkańców
			Liczba nasadzeń/wycinka drzew w pasach drogowych źródło danych: Gmina Ujszoły, ZDP w Żywcu	b.d.	wg potrzeb		Przebudowa i częściowa wymiana składu gatunkowego zadrzewień przydrożnych wzdłuż odcinków dróg, nowe nasadzenia zieleni wysokiej, prace pielęgnacyjno-konserwacyjne zieleni przydrożnej	Zadanie własne Gminy Ujszoły Zadanie monitorowane ZDP w Żywcu	brak środków finansowych
			Liczba korytarzy ekologicznych w planach zagospodarowania źródło danych: Gmina Ujszoły	b.d.	w trakcie aktualizacji planów		Wyznaczenie i ochrona korytarzy ekologicznych w planach zagospodarowania przestrzennego	Zadanie własne Gminy Ujszoły	przedłużający się okres uchwalenia planów
			Długość ścieżek rowerowych źródło danych: Gmina Ujszoły	b.d.	b.d.		Zrównoważony rozwój infrastruktury turystycznej na obszarach przyrodniczo cennych	Zadanie własne Gminy Ujszoły	
		Zwiększenie lesistości	Liczba nowych uproszczonych planów/inwentaryzacji źródło danych: Powiat żywiecki	1	wg potrzeb	Zrównoważony rozwój lasów	Uporządkowanie ewidencji gruntów zalesionych poprzez inwentaryzację i sporządzanie uproszczonych planów zarządzania lasów prywatnych oraz zwiększenie lesistości poprzez zalesienia	Zadanie monitorowane Starosty Żywieckiego, właścicieli lasów	brak środków finansowych
			Powierzchnia odnowienia lasów państwowych (ha) źródło danych: Nadleśnictwo Ujszoły	b.d.	wg potrzeb		Realizacja zadań: gospodarczych, hodowlanych i ochronnych – zgodnie z planami zarządzania lasów państwowych	Zadanie monitorowane Nadleśnictwa Ujszoły	brak środków finansowych
			Powierzchnia odnowienia lasów prywatnych (ha) źródło danych: Powiat żywiecki	b.d.	wg potrzeb		Realizacja zadań: gospodarczych, hodowlanych i ochronnych – zgodnie z uproszczonymi planami zarządzania lasów prywatnych	Zadanie monitorowane właściciele lasów pod nadzorem nadleśniczego	brak środków finansowych

			Powierzchnia lasów objęta uproszczonymi planami urządzania lasów (%) źródło danych: Powiat żywiecki	100	100		Wzmocnienie kontroli gospodarki leśnej na obszarach nowych nasadzeń w lasach prywatnych	Zadanie monitorowane Powiat żywiecki, Nadleśniczy w imieniu Starosty Żywieckiego	brak środków finansowych
			Powierzchnia zalesień na rok (ha) źródło danych: Nadleśnictwo Ujsoly, Powiat żywiecki	0	wg potrzeb		Zalesianie terenów o niskich klasach bonitacyjnych gleb i gruntów porolnych	Zadanie monitorowane właścicieli gruntów	brak zainteresowania zalesieniami

Tabela 56 Harmonogram zadań własnych w zakresie zarządzanie zasobami dziedzictwa przyrodniczego i wspierania wielofunkcyjnej i trwale zrównoważonej gospodarki leśnej

L.p.	Obszar interwencji	Zadanie	Podmiot odpowiedzialny za realizację	Szacunkowe koszty realizacji zadania (w tys. zł)					Źródła finansowania	Dodatkowe informacje o zadaniu
				rok 2021	rok 2022	rok 2023	rok 2024	do 2026		
A	B	C	D	E	F	G	H	I	J	K
1.	Zarządzanie zasobami dziedzictwa przyrodniczego i wspierania wielofunkcyjnej i trwale zrównoważonej gospodarki leśnej	Edukacja dzieci, młodzieży i dorosłych w zakresie ochrony i zachowania walorów krajobrazu i przyrody oraz promocja tych walorów	Gmina Ujsoly	2	2	2	2	12	środki Gminy Ujsoly (ew. dofinansowanie ze środków WFOŚiGW/NFOŚiGW)	brak środków finansowych
		Przebudowa i częściowa wymiana składu gatunkowego zadrzewień przydrożnych wzdłuż odcinków dróg, nowe nasadzenia zieleni wysokiej, prace pielęgnacyjne - konserwacyjne zieleni przydrożnej	Gmina Ujsoly	5	5	5	5	30	środki Gminy Ujsoly	brak środków finansowych
		Wyznaczenie i ochrona korytarzy ekologicznych w planach zagospodarowania przestrzennego	Gmina Ujsoly	wg potrzeb					środki Gminy Ujsoly	brak środków finansowych
		Zrównoważony rozwój infrastruktury turystycznej na obszarach przyrodniczo cennych	Gmina Ujsoly	wg potrzeb					środki Gminy Ujsoly POIiŚ/RPO	brak środków finansowych

Źródło: koszty zamieszczone w tabeli pochodzą z danych udostępnionych przez instytucje realizujące zadania, WPF i WPI Gminy Ujsoly, a także szacunków własnych, w niektórych przypadkach nie było możliwości oszacowania kosztów ze względu na brak informacji o szczegółowym zakresie zadania

Tabela 57 Harmonogram zadań monitorowanych w zakresie zarządzanie zasobami dziedzictwa przyrodniczego i wspierania wielofunkcyjnej i trwale zrównoważonej gospodarki leśnej

L.p.	Obszar interwencji	Zadanie	Podmiot odpowiedzialny za realizację	Szacunkowe koszty realizacji zadania w latach 2021-2026 (w tys. zł)	Źródła finansowania	Dodatkowe informacje o zadaniu
A	B	C	D	E	F	G
1.	Zarządzanie zasobami dziedzictwa przyrodniczego i wspierania wielofunkcyjnej i trwale zrównoważonej gospodarki leśnej	Edukacja dzieci, młodzieży i dorosłych w zakresie ochrony i zachowania walorów krajobrazu i przyrody oraz promocja tych walorów	Nadleśnictwo Ujsoły, Powiat żywiecki, ZPKWŚ	10/rok	środki własne Nadleśnictwo Ujsoły, Powiatu Żywieckiego, ZPKWŚ, NFOŚiGW/WFOŚiGW	brak środków finansowych
		Przebudowa i częściowa wymiana składu gatunkowego zadrzewień przydrożnych wzdłuż odcinków dróg, nowe nasadzenia zieleni wysokiej, prace pielęgnacyjno-konserwacyjne zieleni przydrożnej	ZDP w Żywcu	wg potrzeb	środki ZDP w Żywcu	brak środków finansowych
		Uporządkowanie ewidencji gruntów zalesionych poprzez inwentaryzację i sporządzanie uproszczonych planów urządzania lasów prywatnych oraz zwiększenie lesistości poprzez zalesienia	Starosta Żywiecki, właściciele lasów	50	środki własne Starosty Żywieckiego, właścicieli lasów, Funduszu Leśnego, WFOŚiGW, ARIMR	w razie potrzeby
		Realizacja zadań: gospodarczych, hodowlanych i ochronnych – zgodnie z planami urządzania lasów państwowych	Nadleśnictwo Ujsoły	10/rok	środki własne Nadleśnictwo Ujsoły	brak środków finansowych
		Realizacja zadań: gospodarczych, hodowlanych i ochronnych – zgodnie z uproszczonymi planami urządzania lasów prywatnych	właściciele lasów pod nadzorem nadleśniczego	10/rok	środki własne właścicieli lasów, ew. pozyskane	brak środków finansowych
		Wzmocnienie kontroli gospodarki leśnej na obszarach nowych nasadzeń w lasach prywatnych	Powiat żywiecki, Nadleśniczy w imieniu Starosty Żywieckiego	koszty administracyjne	środki własne Powiatu Żywieckiego	w razie potrzeby
		Zalesianie terenów o niskich klasach bonitacyjnych gleb i gruntów porolnych	właściciele gruntów	15/rok	środki własne właścicieli terenów	w razie potrzeby

Źródło: koszty zamieszczone w tabeli pochodzą z danych udostępnionych przez instytucje realizujące zadania, WPF i WPI Gminy Ujsoły, a także szacunków własnych, w niektórych przypadkach nie było możliwości oszacowania kosztów ze względu na brak informacji o szczegółowym zakresie zadania

Tabela 58 Cele, kierunki interwencji i zadania z zakresu przeciwdziałania zagrożeniom środowiska

L.p.	Obszar interwencji	Cel	Wskaźnik			Kierunek interwencji	Zadania	Podmiot odpowiedzialny	Ryzyka
			Nazwa (+ źródło danych)	Wartość bazowa rok 2020 lub 2019	Wartość docelowa rok 2026				
A	B	C	D	E	F	G	H	I	J
1	Zagrożenia środowiska	Przeciwdziałanie zagrożeniom na terenie gminy	Ilość kontroli w zakresie ochrony środowiska źródło danych: dane WIOŚ	2018-2020 1 kontrola	wg potrzeb	Zmniejszenie zagrożenia awariami oraz minimalizacja skutków w przypadku wystąpienia awarii	Przeciwdziałanie zagrożeniom środowiska (prowadzenie kontroli w przedsiębiorstwach)	Zadanie monitorowane WIOŚ, przedsiębiorstw	brak środków na działania kontrolne
			Ilość jednostek Straży Pożarnej które dostały wsparcie źródło danych: Gmina Ujszoły	2	4		Doposażenie jednostek OSP w niezbędny sprzęt do ratowania życia i mienia	Zadanie własne Gminy Ujszoły	brak środków finansowych
			Ilość akcji edukacyjnych źródło danych: Gmina Ujszoły	1-2	2-3	Kreowanie właściwych zachowań społeczeństwa w sytuacji wystąpienia zagrożeń	Edukacja społeczeństwa na rzecz kreowania prawidłowych zachowań w sytuacji wystąpienia zagrożeń środowiska i życia ludzi z tytułu poważnych awarii	Zadanie własne Gminy Ujszoły Zadanie monitorowane Policja, Straż Pożarna (jako edukacja w placówkach oświatowych)	brak zaangażowania mieszkańców

Tabela 59 Harmonogram zadań własnych w zakresie przeciwdziałania zagrożeniom środowiska

L.p.	Obszar interwencji	Zadanie	Podmiot odpowiedzialny za realizację	Szacunkowe koszty realizacji zadania (w tys. zł)					Źródła finansowania	Dodatkowe informacje o zadaniu
				rok 2021	rok 2022	rok 2023	rok 2024	do 2026		
A	B	C	D	E	F	G	H	I	J	K
1.	Zagrożenia środowiska	Doposażenie jednostek OSP w niezbędny sprzęt do ratowania życia i mienia	Gmina Ujszoły	w zależności od potrzeb i posiadanych i pozyskanych środków - rocznie około 10 tys.					środki własne Gminy Ujszoły, środki województwa śląskiego	
		Edukacja społeczeństwa na rzecz kreowania prawidłowych zachowań w sytuacji wystąpienia zagrożeń środowiska i życia ludzi z tytułu poważnych awarii	Gmina Ujszoły	w zależności od zakresu działań edukacyjnych - rocznie około 2-3 akcje i działania w zakresie szeroko pojętej ochrony środowiska					środki własne Gminy Ujszoły	zadanie realizowane jest na bieżąco

Źródło: koszty zamieszczone w tabeli pochodzą z danych udostępnionych przez instytucje realizujące zadania, WPF i WPI Gminy Ujszoły, a także szacunków własnych, w niektórych przypadkach nie było możliwości oszacowania kosztów ze względu na brak informacji o szczegółowym zakresie zadania

Tabela 60 Harmonogram zadań monitorowanych w zakresie przeciwdziałania zagrożeniom środowiska

L.p.	Obszar interwencji	Zadanie	Podmiot odpowiedzialny za realizację (+ jednostki włączone)	Szacunkowe koszty realizacji zadania w latach 2021 - 2026 (w tys. zł)	Źródła finansowania	Dodatkowe informacje o zadaniu
A	B	C	D	E	F	G
1.	Zagrożenia poważnymi awariami	Przeciwdziałanie poważnym awariom poprzez prowadzenie kontroli zakładów, szkoleń, badań przyczyn tak aby zmniejszyć ryzyko wystąpienia poważnych awarii	WIOŚ, przedsiębiorstwa	koszty zależą od ilości i zakresu kontroli	środki własne przedsiębiorstw, środki WIOŚ	działanie aktualnie jest realizowane i będzie kontynuowane
		Edukacja społeczeństwa na rzecz kreowania prawidłowych zachowań w sytuacji wystąpienia zagrożeń środowiska i życia ludzi z tytułu poważnych awarii	Zadanie monitorowane, Policja, Straż Pożarna	200	środki własne Policji, SP, WIOŚ	

Źródło: koszty zamieszczone w tabeli pochodzą z danych udostępnionych przez instytucje realizujące zadania, WPF i WPI Gminy Ujsoly, a także szacunków własnych, w niektórych przypadkach nie było możliwości oszacowania kosztów ze względu na brak informacji o szczegółowym zakresie zadania

7. System realizacji Programu Ochrony Środowiska

Instrumentami wspomagającymi realizację Programu Ochrony Środowiska są elementy strategii rozwoju, programów i dokumentów programowych, o których mowa w ustawie z dnia 6 grudnia 2006 r. o zasadach prowadzenia polityki rozwoju (tj. Dz.U. z 2019 r., poz. 1295, z późn. zm.). Wynikają one z obowiązków i kompetencji gminy. Narzędziem, które koordynuje i spina w jedną całość działania związane z ochroną środowiska jest Program Ochrony Środowiska.

W procesie wdrażania zapisów Programu będą uczestniczyć nie tylko jednostki bezpośrednio zaangażowane w opracowanie, procedury opiniowania, przyjmowania i uchwalania opracowania. Będą to również podmioty uczestniczące w zarządzaniu Programem, czyli jednostki administracji samorządowej, jednostki udzielające dofinansowania oraz spółki komunalne.

W każdej fazie wdrażania Programu uczestniczą mieszkańcy, którzy bezpośrednio wykorzystują produkty wynikające z realizacji postanowień Programu. (np. sieć kanalizacji sanitarnej, zmodernizowana droga czy nowy kocioł dofinansowany przez Gminę).

Podstawową zasadą w realizacji zapisów Programu Ochrony Środowiska jest prawidłowe i właściwe wykonywanie zadań własnych Gminy Ujsoly oraz zadań monitorowanych przez poszczególne jednostki.

Tabela 61 Działania w ramach zarządzania środowiskiem

L.p.	Zagadnienie	Główne działania w latach 2021-2026	Instytucje uczestniczące
1	Wdrażanie Programu ochrony środowiska	Raport z wykonania Programu (co dwa lata)	Wójt Gminy Ujsoly
		Okresowa aktualizacja Programu ochrony środowiska	Wójt Gminy Ujsoly
2	Edukacja ekologiczna, komunikacja ze społeczeństwem, System informacji o środowisku	Realizacja Programu ochrony środowiska oraz współpraca z instytucjami zajmującymi się szeroko pojętą ochroną środowiska	Rada Gminy, WIOŚ, Organizacje pozarządowe
3	Systemy zarządzania środowiskiem	Wspieranie i promowanie zakładów / instytucji wdrażających system zarządzania środowiskiem	Gmina Ujsoly, Wojewoda, Fundusze celowe
4	Monitoring stanu środowiska	Zgodnie z wymaganiami ustawowymi - Stan środowiska w województwie śląskim	GIOŚ, WSSE, PGW WP

Elementem polityki ekologicznej Gminy Ujsoly jest współpraca z instytucjami zajmującymi się badaniem stanu środowiska, przetwarzaniem uzyskanych danych oraz ich upowszechnianiem, a bezpośrednim wskaźnikiem zaawansowania realizacji zadań objętych Programem ochrony środowiska będzie ciągły monitoring oraz dwuletni Raport.

8. Streszczenie w języku niespecjalistycznym

Program ochrony środowiska dla Gminy Ujsoly na lata 2021-2024 z perspektywą do roku 2026 (zwany dalej Programem) został opracowany zgodnie z zapisami ustawy z dnia 21 kwietnia 2001 r. Prawo ochrony środowiska (tj. Dz.U. z 2020 r., poz. 1219 z późn. zm.), jako narzędzie prowadzenia polityki ochrony środowiska w Gminie. Poprzedni dokument opracowany został w 2004 r. i obowiązywał w perspektywie krótkoterminowej do 2015 r.

Podstawą do opracowania niniejszego Programu są zalecenia wynikające z Wytycznych do opracowania wojewódzkich, powiatowych i gminnych programów ochrony środowiska z 2015 roku oraz ich zmiany prawne z 2017 i 2020 roku. W niniejszym opracowaniu autorzy starali się dokonać porównania stanu środowiska z roku 2016 z obecnym według informacji z 2020 roku (natomiast jeśli brakowało takich informacji posłużono się danymi z 2019, 2018 lub 2017 roku).

Przedmiotowe opracowanie dla Gminy Ujsoly zawiera takie elementy jak:

Wstęp - rozdział ten zawiera podstawę prawną i cel przygotowania programu ochrony środowiska, a także okres objęty opracowaniem, metodykę, strukturę i zakres dokumentu.

W rozdziale drugim wykazano spójność niniejszego opracowania z dokumentami nadrzędnymi opracowanymi we wcześniejszych latach szczebla krajowego, regionalnego i wojewódzkiego.

Rozdział trzeci to informacje ogólne o gminie. Zawartość tego rozdziału to m.in. informacje o położeniu administracyjnym oraz dane dotyczące uwarunkowań gospodarczych i środowiskowych gminy.

Rozdział czwarty to ocena aktualnego stanu środowiska. W rozdziale tym opisano stan aktualny oraz wskazano najważniejsze problemy w zakresie każdego komponentu środowiska.

Na terenie strefy ślaskiej oceny prowadzone są w oparciu o stacje pomiarowe znajdujące się poza terenem gminy Ujsoły. Najbliżej granic gminy zlokalizowane są stacje pomiarowe w:

- Ustroniu przy ul. Sanatoryjnej; jest to stacja automatyczna, gdzie prowadzone są pomiary dwutlenku azotu, tlenków azotu, tlenku azotu, dwutlenku siarki, ozonu i pyłu zawieszonego (PM10).
- Cieszynie przy ul. Chopina 37; jest to stacja automatyczna, gdzie prowadzone są pomiary pyłu zawieszonego (PM10).

Maksymalne miesięczne stężenia dwutlenku siarki odnotowano w lutym 2018 roku tj. 17,2 µg/m³. Natomiast średnia wartość roczna wyniosła 6,7 µg/m³ w 2018 roku, 5,5 µg/m³ w 2019 roku, oraz 4,6 µg/m³ w 2020 roku, a zatem poniżej poziomu dopuszczalnego (20 µg/m³). Wartości średnio roczne wskazują na poprawę jakości powietrza w 2020 roku ze względu na stężenia dwutlenku siarki.

Maksymalne miesięczne stężenia dwutlenku azotu odnotowano w lutym 2018 roku tj. 28 µg/m³. Natomiast średnia wartość roczna wyniosła 15 µg/m³ w 2018 roku, 12 µg/m³ w 2019 roku, oraz 10 µg/m³ w 2020 roku, a zatem poniżej poziomu dopuszczalnego (40 µg/m³). Wartości średnio roczne wskazują na poprawę jakości powietrza w 2020 roku ze względu na stężenia dwutlenku azotu.

Maksymalne miesięczne stężenie pyłu PM10 odnotowano w lutym 2018 tj. 56 µg/m³. Średnia wartość roczna wyniosła: 25 µg/m³ w 2018 roku, 18 µg/m³ w 2019 roku oraz 15 µg/m³ w 2020 roku a zatem poniżej poziomu dopuszczalnego, tj. 40 µg/m³. Wartości średnio roczne wskazują na poprawę jakości powietrza w 2020 roku ze względu na stężenie pyłu PM10.

Obszar gminy Ujsoły obsługuje system dróg publicznych kategorii powiatowej i gminnej oraz sieć dróg wewnętrznych.

Mieszkańcy gminy mogli ubiegać się o dotację na inwestycje mające na celu wymianę niskosprawnych i nieekologicznych kotłów na paliwo stałe na nowe kotły gazowe, olejowe lub piece na paliwo stałe V klasy. W ostatnich latach wymieniono mieszkańcom 35 kotły.

Na terenie gminy Ujsoły znajduje się 2 instalacje fotowoltaiczne z mocą zainstalowaną większą niż 10 kW oraz 64 z mocą mniejszą lub równą 10 kW przyłączonych do sieci TAURON Dystrybucja S.A. Oddział w Bielsku-Białej.

W okresie 2018-2020 Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska w Katowicach prowadził na terenie gminy kontrole przedsiębiorców w zakresie ochrony środowiska, w tym także w zakresie emisji hałasu. W wyniku 2 kontroli nie zanotowano naruszenia obowiązujących przepisów.

Na drogach powiatowych jak również na obiektach mostowych w ciągu dróg wykonywane są coroczne przeglądy ich stanu technicznego na bazie których planowane są niezbędne prace remontowe do realizacji. Odcinki dróg oraz mosty, które są w najgorszym stanie technicznym podlegają sukcesywnym remontom w miarę posiadanych przez Powiatowy Zarząd Dróg w Żywcu środków finansowych. W granicach administracyjnych gminy nie ma ekranów akustycznych.

Na oddziaływanie hałasu ma niewątpliwy wpływ zieleni izolacyjna szczególnie wzdłuż dróg oraz na posesjach mieszkańców, co chroni mieszkańców przed hałasem okolicznych dróg i działalności w najbliższym sąsiedztwie.

Na terenie gminy źródłem niejonizującego promieniowania elektromagnetycznego jest także 15 anten telefonii komórkowej zlokalizowanych w trzech stacjach bazowych telefonii komórkowej (według bazy danych Btsearch)¹⁷.

Z terenu gminy Ujsoły Starostwo Powiatowe w Żywcu przyjęło 1 zgłoszenie instalacji emitujących promieniowanie elektromagnetyczne w 2019 roku.

Wyniki badań w województwie śląskim w żadnym punkcie w tym także na terenie gminy Ujsoły nie wskazywały na przekroczenia dopuszczalnych poziomów promieniowania elektromagnetycznego, które do końca 2019 roku wynosiły 7 V/m.

¹⁷ <http://beta.btsearch.pl>

W ramach realizacji zadania Gmina Ujsoły prowadzi rejestr przydomowych oczyszczalni ścieków oraz zbiorników bezodpływowych. Wg stanu na dzień 31.12.2019 r. (brak danych za 2020 roku; GUS) na terenie gminy znajdują się 554 szt. zbiorników bezodpływowe, 13 szt. przydomowych oczyszczalni ścieków oraz 1 stacja zlewna.

Podstawową formą zaopatrzenia w wodę pitną i na potrzeby gospodarcze we wszystkich miejscowościach należących do gminy Ujsoły są wodociągi grawitacyjne, tzw. samo ciśnienia. Ujmują one wodę ze źródeł górskich lub infiltrują ze zbiorników powierzchniowych. Stanowią własność prywatną mieszkańców gminy na zasadzie tzw. spółek wodnych które nie posiadają osobowości prawnej, dlatego też nie są objęte nadzorem Inspekcji Sanitarnej.

Spółki charakteryzuje zróżnicowanie pod względem walorów użytkowych w zależności od pochodzenia wody, lokalizacji ujęcia, sposobu ich wykonania oraz utrzymania i eksploatacji.

Stopień skanalizowania Gminy Ujsoły na dzień 31.12.2020 roku wynosił ok. 80%. Długość sieci kanalizacji sanitarnej na koniec 2020 roku wynosiła 74,9 km. W latach 2016-2020 wybudowano 19,4 km sieci kanalizacji sanitarnej. Z sieci kanalizacji sanitarnej na dzień 31.12.2020 roku korzysta 64,4% mieszkańców gminy.

Zgodnie z danymi ww Bazy SOPO aktualnie na terenie gminy Ujsoły zewidencjonowanych jest 225 osuwisk.

Wszystkie osuwiska nieaktywne, na których zlokalizowana jest zabudowa i obszary zagrożone zgodnie z zapisami „Objaśnień...” wymagają stałych obserwacji terenowych prowadzonych przez geologa. Pozostałe osuwiska aktywne i okresowo aktywne z racji, że nie zagrażają bezpośrednio budynkom i infrastrukturze drogowej, na dzień dzisiejszy nie wymagają monitorowania.

Gleby zaliczane do gruntów ornych na terenie Gminy Ujsoły zalicza się do ciężkich do uprawy, które zbudowane są z glin ciężkich pylastych lub ilastych zalegających na litej skale. Kolejny rodzaj gleb zalegających na analizowanym terenie to średnio ciężkie do uprawy w skład których wchodzi gliny średnio pylaste i częściowo gliny lekko pylaste. Większość gleb zalicza się do V i VI klasy bonitacji. Niewielkie połacie terenu zajmują gleby należące do klasy IV.

Do końca 2020 roku realizowany był „Wojewódzki Program Aktywizacji Gospodarczej oraz Zachowania Dziedzictwa Kulturowego Beskidów i Jury Krakowsko- Częstochowskiej – Owca Plus do roku 2020”, przyjęty uchwałą nr 716/34/V/2015 Zarządu Województwa Śląskiego z dnia 7 maja 2015 roku.

W kolejnych latach planowane są działania zgodne z „Programem Aktywizacji Gospodarczej oraz Zachowania Dziedzictwa Kulturowego Beskidów i Jury Krakowsko – Częstochowskiej - Owca Plus do roku 2027” (uchwała Zarządu Województwa Śląskiego nr 2841/194/VI/2020 z dnia 9 grudnia 2020 roku).

Obszar gminy obejmuje swoim zasięgiem działania Wojewódzki Inspektorat Ochrony Roślin i Nasiennictwa w Katowicach Oddział w Bielsku-Białej, który prowadzi kontrole gospodarstw rolnych pod kątem materiału siewnego, szkółkarskiego oraz szkodników, patogenów i organizmów nie-kwarantannowych i kwarantannowych.

Od 01.04.2019 roku Gmina Ujsoły przejęła od Zakładu Usług Komunalnych w Ujsołach obowiązek odbierania odpadów od właścicieli nieruchomości niezamieszkałych, które są wykorzystywane na cele wypoczynkowe, oraz tych, na których prowadzona jest działalność gospodarcza. W związku z tym w roku 2020 zanotowano łącznie 376 deklaracji na odbiór odpadów komunalnych z domków letniskowych oraz 45 od firm i osób prowadzących działalność gospodarczą.

Stawka ryczałtowa roczna dla nieruchomości wykorzystywanych na cele rekreacyjno-wypoczynkowe wynosiła 169,00 zł na rok za odpady segregowane. W przypadku, gdy właściciel nieruchomości nie dopełnił obowiązku selektywnej zbiórki stawka ta wynosiła 507 zł za rok. Dla nieruchomości na których prowadzona była działalność gospodarcza stawka wynosiła 15,00 zł za worek o pojemności 120 l za odpady segregowane oraz 30 zł w przypadku opłaty podwyższonej.

Ilość odpadów zebranych z terenu gminy corocznie się zwiększa, ale jednocześnie zwiększa się także ilość odpadów zmieszanych, co nie jest dobrym wskaźnikiem, gdyż oznacza to że skuteczność selektywnych zbiórek nie poprawia się.

Według danych na koniec 2020 roku na terenie gminy Ujsoły jest jeszcze 1 651 Mg wyrobów zawierających azbest, natomiast usunięto 172 Mg.

Bazując na początkowej ilości wyrobów zawierających azbest określonej w Bazie Azbestowej na 1824 Mg można określić, iż z terenu gminy do końca 2020 roku usunięto 10% wyrobów zlokalizowanych na terenie gminy.

Na koniec 2019 r. powierzchnia obszarów prawnie chronionej przyrody na terenie gminy Ujsoły wynosiła 10 170 ha, co stanowiło 71% powierzchni gminy.

Formami ochronnymi przyrody na terenie gminy Ujsoły są: park krajobrazowy (1), rezerваты przyrody (4), obszary Natura 2000 (2), użytek ekologiczny (1) oraz 2 pomniki przyrody, które tworzą tzw. system obszarów i obiektów prawnie chronionych.

Po analizie stanu aktualnego dla każdej dziedziny środowiskowej przeprowadzono analizę SWOT i stworzono w rozdziale szóstym cele i kierunki działań, a także harmonogramy realizacji zadań własnych – gminnych i zadań monitorowanych – czyli realizowanych przez instytucje administrujące uzbrojeniem terenu oraz przedsiębiorców i inne osoby prawne. Cele i kierunki działań w zakresie każdej dziedziny interwencji zostały zestawione w tabelach. Zapisano w nich nadrzędne cele środowiskowe, wskaźniki z podaniem wartości bazowej z roku 20120 lub 2019 oraz wartością do osiągnięcia w 2026 roku. Dopełnieniem celów i zadań jest wyszczególnienie każdego zadania wraz z określeniem jednostki odpowiedzialnej oraz czynników ryzyka jakie mogą mieć miejsce, co warunkuje realizację zadania. Przykładem jest brak pozyskanych środków finansowych na realizację zadania. Drugą częścią rozdziału szóstego są harmonogramy realizacji zadań, w których zadania mają określone koszty realizacji oraz źródła finansowania. W tej części zamieszczono także dodatkowe informacje o zadaniu, przykładem jest informacja, iż zadanie będzie realizowane jako kontynuacja lub tylko w razie zaistnienia potrzeby.

W rozdziale siódmym opisano system realizacji **Programu ochrony środowiska dla Gminy Ujsoły na lata 2021-2024 z perspektywą do roku 2026.**

Projekt Programu podlega zaopiniowaniu przez Zarząd Powiatu Żywieckiego. W trakcie procedur opracowania „Programu...” Gmina Ujsoły zapewni mieszkańcom możliwość zapoznania się z projektem dokumentu w ramach „konsultacji społecznych”.

Po podjęciu uchwały Rady Gminy Program zostanie przyjęty do realizacji. Co dwa lata będą sporządzane raporty z realizacji Programu Ochrony Środowiska pokazujące stan wykonania zadań zapisanych w Programie.

W procesie wdrażania zapisów Programu będą uczestniczyć nie tylko jednostki bezpośrednio zaangażowane w opracowanie, procedury opiniowania, przyjmowania i uchwalania opracowania. Będą to także jednostki administracji samorządowej, jednostki udzielające dofinansowania, a także wszystkie podmioty realizujące zadania zapisane w Programie.

W rozdziale ósmym opisano system monitoringu realizacji Programu Ochrony Środowiska, który da obraz postępów w realizacji zamierzeń **Programu Ochrony Środowiska dla Gminy Ujsoły na lata 2021-2024 z perspektywą do roku 2026.**